

in_focus

သတင်းအချက်အလက်နှင့်
ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ဘဝများ

Information Lives of the Poor

ဆင်းရဲမွဲတေမှုကိုနည်းပညာဖြင့်တိုက်ဖျက်ခြင်း

FIGHTING POVERTY WITH TECHNOLOGY

လိုဟောင်းအယ်ဒါ (Laurent Elder) ၊ ရိုဟန်ဆာမာရက်ဂျီဟ (Rohan Samarajiva)
၊ အယ်လီဆန်ဂေးဝေါ့ဒ် (Alison Gillwald) နှင့်ဟာနန်ဂဲပါးရင်န့် (Hernán Galperin)

နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသနဌာန

International Development Research Center (IDRC)

in_focus

IDRC ၏ “အင်န်ဖိုးကပ်စ်” အမည်ရှိ သုတေသနပေါင်းချုပ်စာအုပ် (in_focus Collection) များသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောနိုင်ငံတကာကာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (sustainable international development) နယ်ပယ်အတွင်း လတ်တလောဖိအားပေးပေါ်ပေါက်နေသည့် ကိစ္စရပ်များအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကူညီပေးနေ ကြသော စာအုပ်စာတမ်းများဖြစ်ပါသည်။ စာအုပ်စာတမ်းတစ်ခုချင်းစီသည် IDRC ၏ သုတေသနအတွေ့အကြုံ များမှတစ်ဆင့် အရေးပါသည့်လေ့လာသင်ယူစရာများ၊ တွေ့ရှိချက်များနှင့် အကြံပြုတင်ပြစရာများအား နားလည်သိရှိနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့တစ်ခုချင်းစီသည် ပြဿနာရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ ခြေချေမြစ်မြစ်လေ့လာမှုများဖော်ပြထားသည့် IDRC ဝက်ဘ်ဆိုက်တစ်ခုအတွင်း အရေးပါသောဆုံချက် (focal point) အဖြစ်ဆောင်ရွက်ပေးပြီး မတူညီသော IDRC ၏ စာဖတ်သူများလိုအပ်နေသည့် အမျိုးမျိုးသော သတင်း အချက်အလက်များကိုဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြင်ဆင်ထားသည်။ in_focus ဝက်ဘ်ဆိုက်များ အပြည့်အစုံစာရင်းကို www.idrc.ca/in_focus တွင်တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် in_focus စာအုပ်တစ်အုပ်ချင်း စီကိုလည်း www.idrc.ca/books တွင် အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် ဖတ်ရှုမှာကြားနိုင်ကြပါသည်။

ဤစာအုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့်ဝေဖန်အကြံပြုချက်မျိုးကိုမဆို IDRC မှကြိုဆိုပါသည်။ စာဖတ်သူ၏ ဝေဖန် အကြံပြုချက်အား ကျေးဇူးပြု၍ info@idrc.ca မှတစ်ဆင့် ထုတ်ဝေသူထံပေးပို့ပေးပါရန်။

in_focus

သတင်းအချက်အလက်နှင့်
ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏ဘဝများ
**Information Lives
of the Poor**

ဆင်းရဲမွဲတေမှုကိုနည်းပညာဖြင့်တိုက်ဖျက်ခြင်း
FIGHTING POVERTY WITH TECHNOLOGY

လိုဟောင်းအယ်ဒါ (Laurent Elder) ၊ ရိုဟန်ဆာမာရက်ဂျီဗာ (RohanSamarajiva) ၊
အယ်လီဆန်ဂေးဂေါ့ဒ် (Alison Gillwald) နှင့် ဟာနန်ဂဲပါးရင်နို (HernánGalperin)

နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသနဌာန

အော့တဝါ၊ ကိုင်ရို၊ ဒါကာ၊ မွန်တီဗီဒီရို၊ နိုင်ရိုဘီ၊ နယူးဒေလီ၊ စင်ကာပူ

မာတိကာ

အနှစ်ချုပ်

အမှာစကား - မိုဟာမက်ယူနွတ်

စီစဉ်သူအမှာစကား

အပိုင်း (၁) - ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်နှင့်ပြဿနာများ [1]

လေ့လာမှုများကဖော်ပြနေသည်မှာ သတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာရပ်များအား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် စီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို နှိုးဆွပေးနိုင်သည်ဆိုခြင်းပင်။ ဤစာအုပ်သည် ICT နည်းပညာများအား သုံးစွဲနိုင်မှုသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဆင်းရဲ မွဲတေသူများ၏ဘဝနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်အကိုင်များကိုမည် သို့သော်ရောက်နေကြောင်းဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်သည့်အခြေခံ လူမှုဘဝအားစေ့စေ့စပ်စပ်လေ့လာထားသည့်သုတေသ နအပေါ် အခြေခံထားပါသည်။

- ကြိုးမဲ့ဆက်သွယ်မှုများနှင့် ပြောင်းလဲလာသောဘဝများ [1]
- ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးနှင့် ICT နည်းပညာသုံးစွဲမှု [4]
- နေအိမ်သို့သုတေသနမေးခွန်းများယူဆောင်လာခြင်း [6]

အပိုင်း (၂) - လုပ်ကိုင်သည့်နည်းလမ်း [10]

အာဖရိက၊ အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကတို့အတွင်း သုတေသနသမားများ၏ ကြိုးမားလှသောကွန်ယက်ဖွဲ့လှုပ်ရှားမှုမ ပြားသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ ကမ္ဘာအတွင်း ICT နည်းပညာများအား ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောပြောင်းလဲမှုများကို ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန် အိမ်ထောင်စုအဆင့်မေးမြန်းမှုအထိ အသေးစိတ်စူးစမ်းမေးမြန်းခဲ့သည်။

- အရေးကြီးသောသုတေသနနယ်ပယ်များ [10]
- ကမ္ဘာ့တောင်ဘက်အခြေစိုက်သုတေသနကွန်ယက်များ [11]
- အိမ်ထောင်စုအဆင့်အချက်အလက်ရရှိရေးအတွက်လိုအပ်ချက် [14]
- အိမ်ထောင်စုအချက်အလက်များကောက်ယူခြင်း [16]
 - အာဖရိက
 - အာရှ
 - လက်တင်အမေရိက

အပိုင်း (၃) - ဆင်းရဲသားများ ICT နည်းပညာများလက်ရှိသုံးစွဲနေမှုနှင့် တိုးတက်သုံးစွဲနိုင်မည့်အလားအလာ [22]

IDRC ၏ကူညီထောက်ပံ့မှုနှင့်အတူ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော တိကျသောအိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းများမှ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဆင်းရဲသားများ အနေဖြင့် ခေတ်မီဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းကိရိယာများအား မည်သို့သုံးစွဲနေကြသည်၊ ဘာကြောင့်သုံးစွဲနေရသည်များကို ဖော်ထုတ်ရှင်းလင်း ပေးခဲ့သည်။ ဒေသအသီးသီးအလိုက် ကွဲပြားခြားနားမှုများကိုလည်း သုတေသနက အလေးထားတင်ပြပေးသည့်အပြင် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ကျခြင်းနှင့် ICT နည်းပညာများအကြား ဆက်စပ်နေမှု သက်သေသာဓကများကိုလည်း ထုတ်ပြပေးပါသည်။

ဆင်းရဲသားများ၏ ICT နည်းပညာအသုံးချမှု [22]

- သင်ကြည့်လိုက်သည့်နေရာတိုင်း၌မိုဘိုင်းဖုန်းတွေ့ရမည်
- တူညီမှုမရှိသောသတင်းအချက်အလက်အခြေခံလူ့အဖွဲ့အစည်းများ
- မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့်အင်တာနက်အသုံးပြုနိုင်လာရာဝယ်
- အမျိုးသမီးများဖုန်းမသုံးစွဲနိုင်ကြခြင်း
- ICT နည်းပညာများကို ဖွေဖက်ကြိုဆိုသည့်လူငယ်များနှင့် ရွံ့တွန့်တွန့်ဖြစ်နေသည့်လူကြီးများ
- ဆင်းရဲသားများသည်အရေးပါသောဈေးကွက်ဖြစ်လာသည်
- ငွေကုန်သက်သာမည့်နည်းလမ်းများ ၊ နှစ်ကြိမ်ဖုန်းခေါ်ပါ
- ပိုင်ရှင်များ၊ ငှားရမ်းသုံးစွဲသူများနှင့် အငှားချသူများ
- ရေဒီယိုနှင့်တယ်လီဗေးရှင်းအရေးပါနေဆဲအာဖရိက

ဘာကြောင့်ဆင်းရဲသားများ ICT နည်းပညာရပ်များကိုအသုံးပြုကြသနည်း [48]

- အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲလာမှုကသက်သေပြခြင်း
- အကြပ်အတည်းအတွင်းအထောက်အကူပေးမှု
- လူမှုရေးရှုထောင့်အရ ICT နည်းပညာများကိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲမှု
- အကျိုးကျေးဇူးခံစားနေရသည့်လုပ်ငန်းများ
 - ဘဏ်စာရင်းမရှိသူများအတွက် မိုဘိုင်းငွေကြေးလော
 - ဖုန်းနှင့်ဆက်စပ်သည့်အလုပ်များ
 - အွန်လိုင်းနှင့်လုပ်ငန်းခွင်
 - လယ်သမားများအတွက်ဈေးနှုန်းသတိပေးချက်များ
 - ရှင်သန်အသက်ဝင်နေသောမိုဘိုင်းဖုန်းများ
- ICT နည်းပညာများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကိုလျော့ချရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သလား [62]
 - လူမှုအရင်းအနှီး(လူမှုရေးအရရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ယုံကြည်မှု) တည်ဆောက်ခြင်း
 - ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုနှင့် အလွန်အမင်းဆင်းရဲမှုမှထွက်ပေါက်လမ်း

အပိုင်း (၄) - မူဝါဒရေးဆွဲသူများအတွက်သင်ခန်းစာများ [68]

အာဖရိက၊ အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကတို့မှ သုတေသနစစ်တမ်းရလဒ်များအား ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းဖြင့် ICT အသုံးချနိုင်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများတွင် လူမှုရေးအရပါဝင်နိုင်မှုကို ပိုမိုကြီးထွားစေရာ၌ အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များဘက်က အရေးပါသည့်နေရာမှမည်သို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း သင်ခန်းစာများပေးနေပါသည်။

- ICT နည်းပညာများမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချခြင်းတွင် အထောက်အကူပြုသည့် အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်နေသည် [68]
- တစ်ဦးတည်းချုပ်ကိုင်တတ်မှုများကိုဖြိုခွင်းသည့်သာဓက [69]
- ပြုစုပျိုးထောင်ပေးမှု ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိလာမည် [70]
- အရေးပါသောအချက်အလက်များကိုထုတ်ပြန်အသိပေးရမည် [72]
- သတင်းအချက်အလက်၊ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာတိုးတက်သုံးစွဲနိုင်ရေးတွင်အစိုးရ၏အခန်းကဏ္ဍ [74]
- အင်တာနက်သည် အညမညအပြန်အလှန်မှီခိုမှုစနစ်လိုအပ်သည် [77]
- စိတ်ကျေနပ်မှုအနှစ်သာရအခြေခံစနစ်သည်သာပဓာန [77]
- ဒေသများသည်ခြားနားကြသည် [78]

အပိုင်း (၅) - အနာဂတ်ကာလ [80]

လူအများအခြေပြုအချက်အလက်စုစည်းခြင်းနှင့် လမ်းဖွင့်ထားသောသင်ကြားနိုင်မှု၊ စိစစ်ဖြတ်တောက်မှုများနှင့် ကွန်ယက်အခြေခံဆိုင်ရာစစ်ပွဲ။ နည်းပညာတွင် ဒီမိုကရေစီဆန်မှုအလားအလာများနှင့် ပျောက်ကွယ်ကုန်ဆုံး မည့်အလားအလာနှစ်ရပ်စလုံး ရှိနေလေသည်။ ဤစာအုပ်နောက်ဆုံးအခန်းသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာမှ ဆင်းရဲသား များအတွက် ICT နည်းပညာများ၏ရလဒ်ကောင်းဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်မှုကတိကဝတ်နှင့် ဘေးသင့်နိုင်မှု နှစ်ရပ်စလုံးအား ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်နေသည့်အပြင် အနာဂတ်ကာလတွင် သုတေသနလုပ်ဆောင်ရာ၌ အသုံးဝင်မည့်လမ်းကြောင်းများ ကိုလည်း အကြံပြုပေးနေသည်။

- လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသည့်လှုပ်ရှားမှုက ကတိကဝတ်ပြုတတ်သည် [80]
- လူအများအားစုစည်းလုပ်ကိုင်စေခြင်း [82]
- ဖွဲ့စည်းတတ်မှုနှင့်တွဲဖက်တို့၏အကျိုးသက်ရောက်မှု [84]
- ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းမှုတိုးတက်နေသည့်ကမ္ဘာကြီးအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုများ [85]
 - ခွဲခြားဖယ်ထုတ်သည့်ပုံစံသစ်များ
 - အဖျက်သဘောဆောင်သော တီထွင်ဖန်တီးမှု၊ ဆန်းသစ်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်
 - ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းထားသည့်အာဏာရှင်စနစ်နှင့် ဆိုက်ဘာစစ်ပွဲ
 - ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်ခွင့်ကျဆုံးရှုံးမှု
- သတင်းအချက်အလက်နှင့်ကွန်ယက်များအစီအစဉ် (IDRC ၏ အခန်းကဏ္ဍ) [88]

ဝေါဟာရအတိုချို့စကားလုံးများခက်ဆစ်

အချက်အလက်အကိုးအကားနှင့်အရင်းအမြစ်များ [92]

- ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ
- သုတေသနကွန်ယက်များ

အနုစာချုပ်

အကြောင်းအရာ (The Issue)

သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာရပ်များသည် ဆင်းရဲသားများအတွက် ဝင်ငွေရရှိရန်၊ အထီးကျန်ဖြစ်နေမှုလျော့ပါးရန်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများ၊ ပဋိပက္ခအခြေအနေများနှင့် အရေးပေါ် အခြေအနေများတွင် ကြုံကြုံခိုင်ခိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဖြေရှင်း နိုင်ရန်အတွက် အခွင့်အလမ်းများကိုအမြဲလိုလိုရရှိစေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ (Developing World) တစ်ဝှမ်းတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲလာမှု ကြောင့် ယခင်ကလစ်လျူရှုပစ်ပယ်ခံခဲ့ရသော လူထုအဖွဲ့အစည်းများပင်လျှင် ခေတ်မီနောက်ဆုံးပေါ် ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းကိရိယာများ၏အကျိုးကျေးဇူးကို ရရှိခံစားနေကြသည်။ ယခုအခါ အချို့သော ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အဆင်းရဲဆုံးသူများသည် ၎င်းတို့ဝင်ငွေ၏အစိတ်အပိုင်းအတော်များများကို မိုဘိုင်းဖုန်းခေါ်ဆိုရန် (သို့) အင်တာနက် (online) အသုံးပြုရန် သုံးစွဲလာကြသည်။

ဤစာအုပ်သည် နည်းပညာဆိုင်ရာမကြုံစဖူးပြောင်းလဲတိုးတက်မှုများ၏ အကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ရှာဖွေ လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံပေါင်း ၃၂ နိုင်ငံရှိ သုတေသနကွန်ယက်အဖွဲ့အစည်းများမှ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် တိကျသောအိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းများ (Unique Household Surveys) အပေါ်အခြေခံထားခြင်း ကြောင့် သတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက် သွယ်ရေးနည်းပညာများကို ဆင်းရဲသားများ မည်သို့မည်ပုံ အသုံးပြုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ သိရှိနား လည်ရန်အတွက်လိုအပ်ချက်များကို ဤစာအုပ်မှအထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။ “မိုဘိုင်းဖုန်းများ၊ ကွန်ပျူတာများနှင့်အင်တာနက်များမှ ၎င်းတို့ မည်သို့အကျိုးကျေးဇူးခံစားခဲ့ရ သနည်း။” “ICT နည်းပညာများအားစရိတ်သက်သာစွာဖြင့်လက်လှမ်းမီနိုင်စေရေး ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု များကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသောအခွင့်အလမ်းများမှ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာရှိလူထုများအနေဖြင့် အကျိုးကျေးဇူးရရှိ နိုင်မည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများမြှင့်တင်နိုင်ရန် သုတေသနမှ မည်သည့်အသိအမြင်များပေးစွမ်း နိုင်သနည်း။”

သုတေသနပိုင်း (The research)

ဤစာအုပ်၏အဓိကအပိုင်းမှာ IDRC ၏ပံ့ပိုးကူညီမှုများဖြင့် အာဖရိက၊ အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကတို့တွင် အခြေခံလူမှုဘဝအားစေ့စေ့စပ်စပ်လေ့လာထားသည့်သုတေသန (Groundbreaking Research) မှ တွေ့ရှိချက်များကို ပေါင်းစပ်စုစည်းတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာကွန်ယက်အဖွဲ့အစည်း (၃) ခုသည် ICT နည်းပညာအသုံးပြုမှုနှင့်ဆင်းရဲသားများ၏ငွေကြေးသုံးစွဲမှုပုံစံများအပေါ် စစ်တမ်းများ၊ လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်ကာ ရရှိလာသောအကျိုးကျေးဇူးများအားတိုင်းတာရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ဤစာအုပ်သည် ကမ္ဘာ့ဒေသ အသီးသီးရှိ ဖြစ်ရပ်များအားစုစည်းတင်ပြထားသည့်အပြင် ဤအရေးကြီးသည့် အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသအလိုက်ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များကိုလည်း ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားသည်။

ICT နည်းပညာအားလက်လှမ်းမီနိုင်ရေးအတွက် အကြီးမားဆုံးအခက်အခဲမှာကုန်ကျစရိတ် ဖြစ်ကြောင်း သုတေသနပညာရှင်များအနေဖြင့်တွေ့ရှိကြသော်လည်း ဆင်းရဲသားများ၏ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုဝယ်ယူခြင်းကို ထိခိုက် ရပ်တန့်နိုင်မှုမရှိကြောင်းသိရသည်။ အာဖရိကတိုက်ရှိ ဝင်ငွေအနည်းဆုံးရရှိနေသောမိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲသူများ၏ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သည် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်ငွေအတော်များကို ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စရပ်များအတွက် သုံးစွဲနေကြရာ ကင်ညာလူမျိုးများတွင်ဆိုလျှင် ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိပင် သုံးစွဲကြကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ တန်ဖိုးနည်းပါးသောဖုန်းခေါ်ဆိုငွေကြိုတင်ဖြည့်သွင်းနိုင်မှုများက နိုင်ငံအတော်များများရှိ အလွန်အမင်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအား မိုဘိုင်းဖုန်းများကိုသုံးစွဲနိုင်စေပါသည်။ သို့သော် သာမန်အင်တာနက်တပ်ဆင်မှု (typical broadband plan) ကုန်ကျစရိတ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများရှိ ပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ်ထက် ၆၆ ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုများပြားသော လက်တင်အမေရိကလိုနေရာမျိုးတွင် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန် ကောက်ခံမှုနှုန်းလည်းမြင့်မားခြင်းသည် ယင်းကဲ့သို့ ဆင်းရဲသားများမိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲနိုင်မှုအပေါ် အဟန့်အတား ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုအတောအတွင်း အာရှဒေသတွင် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာမှုကိုဦးစားပေးသည့် စီပွားရေးပုံစံများကြောင့် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲမှုမှာ မြင့်မားလျက်ရှိသည်။

ဆင်းရဲသားများအနေဖြင့်ဖုန်းများအသုံးပြုခြင်းမှာ မူလအားဖြင့် လူမှုရေးကိစ္စများအတွက်ဖြစ်သော်လည်း ဖုန်းဝယ်ယူကြသည့်အဓိကအကြောင်းအရင်းမှာမူ ပေါ်ပေါက်နိုင်သောအရေးပေါ်အခြေအနေများအတွက် ဖြစ်ကြောင်းစစ်တမ်းများထဲတွင် အမြဲလိုလိုဦးစားပေးအဆင့်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုဖြေကြားခံရခြင်းဖြင့် သိရှိလာကြသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဆိုပါက မိုဘိုင်းဖုန်းရှိလာခြင်းကြောင့် အကြီးမားဆုံးစီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်မှာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အချိန်နှင့်ငွေကြေးသက်သာလာခြင်းဖြစ်သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းလုပ်ငန်းများသည် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍအတွက် အလုပ်အကိုင်များစွာဖန်တီးပေးနေချိန် မှာပင်

တစ်နေ့တစ်ခြား အင်တာနက်သုံးစွဲသူများတိုးပွားလာခြင်းသည်လည်း နေအိမ်အခြေစိုက် (home - based) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များနှင့်တစ်နိုင်ငံတစ်ပိုင်လုပ်ငန်းငယ်လေးများအား အထောက်အကူပြုလျက်ရှိသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဆင်းရဲသားများ၏လိုအပ်ချက်များအတွက် သမားရိုးကျဘဏ်လုပ်ငန်းထက် ပိုမိုအဆင်ပြေချောမွေ့သော မိုဘိုင်းငွေကြေး (mobile money) မှာလည်း ပိုမိုလူကြိုက်များလာခဲ့သည်။

သုတေသနပညာရှင်များသည် အလွန်အမင်းဆင်းရဲသူများအတွင်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ကျလာခြင်းနှင့် ICT နည်းပညာများသုံးစွဲနိုင်ခြင်းတို့အကြားဆက်စပ်မှုကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မကြာသေးမီက ပြုလုပ်ခဲ့သောလေ့လာမှုတစ်ခုအရ အသက်အရွယ်၊ လူမှုရေးအခြေအနေ (cohort) စသည်တို့ တူညီသော အင်တာနက်သုံးစွဲသည့်ပီရူးလူမျိုးများအပေါ် ၃ နှစ်ကြာလေ့လာပြီးနောက် အဆိုပါကာလအတွင်း အင်တာနက် သုံးစွဲခြင်းမရှိသည့် အလားတူပီရူးလူမျိုးများနှင့်နှိုင်းယှဉ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါ အင်တာနက်သုံးစွဲသူများ၏ အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် အင်တာနက်သုံးစွဲခြင်းမရှိသူများထက် ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ပိုမိုများပြား နေကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ အခြားလေ့လာမှုတစ်ခုဖြစ်သည့် တန်ဇာနီးယားနိုင်ငံရှိ ကျေးရွာနှစ်ရွာအား လေ့လာမှုတွင် ငါးလကြာမျှ အင်တာနက်နှင့်မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုနိုင်ခဲ့သော ကျေးရွာတစ်ရွာမှရွာသားများနှင့် အသုံးမပြုနိုင်သောအခြားကျေးရွာတစ်ရွာမှရွာသားများပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ အင်တာနက်နှင့်မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုနိုင်ခဲ့သောပထမကျေးရွာတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုအညွှန်းကိန်း (၇) ခု အနက် အားလုံး၌လျော့နည်းကျဆင်းမှုများရှိလာသော်လည်း အသုံးမပြုနိုင်သောဒုတိယကျေးရွာတွင်မူ အညွှန်းကိန်း (၂) ခု၌သာ လျော့နည်းကျဆင်းခဲ့ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာအတွင်း နေရာတိုင်းနီးပါးလိုလို မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုများရှိလာသော်လည်း အချို့သောသူများအတွက်မူ အသုံးပြုနိုင်ခြင်းနည်းပါးနေသေးကြောင်း သုတေသီများကတွေ့ရှိခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ၊ ကျေးလက်နေဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများဖြစ်ကြသည်။

လေ့လာသင်ယူစရာများ (The lessons)

ဤစာအုပ်ပါသုတေသနအကြောင်းအရာများမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းပါဝင်သူအားလုံး ICT နည်းပညာရပ် များအား ပိုမိုထိတွေ့လက်လှမ်းမီနိုင်စေသည့် မူဝါဒရေးရာအပြောင်းအလဲများပေါ်ပေါက်လာစေရန် တွန်းအားပေးကူညီနိုင်ပါသည်။ ခွဲခြားဖယ်ကြည့်ခြင်းခံရသူများအပါအဝင် လူထုအဖွဲ့အစည်းအားလုံး ခေတ်မီ ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းကိရိယာများနှင့်သတင်းအချက်အလက်ကွန်ယက်ချိတ်ဆက်မှုများမှ အကျိုးကျေးဇူးရရှိ စံတားနိုင်စေရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လိုသည့်မူဝါဒရေးဆွဲသူများအတွက် အသုံးဝင်လေ့လာသင်ယူရမည့် သင်ခန်းစာများအား သုတေသနလေ့

လာတွေ့ရှိချက်များမှပံ့ပိုးပေးပါသည်။ အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များပြည့်မီဖို့ အတွက် အချို့သော လက်တွေ့ကျသည့်ခြေလှမ်းများစတင်နိုင်ရန် ဤသို့ချပြထားသည်။

- ဈေးနှုန်းများကျဆင်းရန် ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိဖို့လိုအပ်သဖြင့် ဆက်သွယ်ရေး (telecommunications) ဈေးကွက်ကိုဖွင့်ပေးလိုက်ပါ။ အလျင်မြန်ဆုံးနှင့် အလွယ်ကူဆုံးဝင်ရောက်လုပ်ဆောင်နိုင်မှုမှာ ယင်းကဏ္ဍအတွင်းလုပ်ကိုင်လိုသူများအား လိုင်စင်အသစ်များ ချထားပေးခြင်းဖြစ်သည်။
- ICT နည်းပညာများသုံးစွဲနိုင်ခြင်းနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးအကြားဆက်နွှယ်မှုကို သုတေသန ပညာရှင်များကောင်းစွာနားလည်နိုင်စေရေးအတွက် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေအာဏာပိုင်များက သတင်း အချက်အလက်ရယူရာတွင် အင်တိုက်အားတိုက်ကူညီပေးပါ။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ထိရောက်သည့် ဆင်းရဲသားအကျိုးပြုဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာမူဝါဒများ (pro-poor communications policies) ချမှတ်နိုင်ရန် တစ်ဖန်ပြန်၍ အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။
- အခြေခံအဆောက်အအုံကုန်ကျစရိတ် (infrastructure costs) အတွက် အကူအညီဖြစ်စေရန် ICT ကဏ္ဍအား အစိုးရ၏ငွေကြေးထည့်ဝင်စိုက်ထုတ်မှုဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးပေးရန်။
- လူထုအတွက် ဖိမ်ခံပစ္စည်းများသဖွယ်ဖြစ်နေမှုအစား အခြေခံကျကျအရေးပါမှုအဖြစ်သာ မြင်ယောင် လာစေရန် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအပေါ် ကောက်ခံသောခွန်များအား လျော့ပေါ့ပေးပါ။
- လူထုကိုစိတ်ကျေနပ်မှုပေးနိုင်သည့် အနှစ်သာရရှိသောအခြေအနေများကို ဖန်တီးတည်ထောင်ပေးပါ။ တည်ထောင်ကာစ IT လုပ်ငန်းငယ်များအားကူညီပေးသည့် အဖွဲ့အစည်း (incubators) များအား ပံ့ပိုး ပေးခြင်း၊ ဦးဆောင်တီထွင်လုပ်ကိုင်သူများအကြား အပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတည်တံ့စေခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အားပေးချီးမြှောက်ခြင်းဖြင့် ဖြေလျော့ခွဲဝေမှုပြုလုပ်ခံထားရသည့် ဆန်းသစ် တီထွင်မှုများ (decentralized innovation) မြှင့်တင်ပေးနိုင်သည်။

- လုပ်ငန်းခွင်လိုအပ်ချက်များပြည့်မီနိုင်စေရေးအတွက်အခြေခံကွန်ပျူတာတတ်ကျွမ်းမှုနှင့် လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာသင်တန်းများ လေ့ကျင့်ပို့ချပေးပါ။
- အောင်မြင်မှုရသောဖြေရှင်းချက် (solution) များသည် ပြည်တွင်း/ဒေသအခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီသည်ကိုအသိအမှတ်ပြုပေးပါ။ သို့သော် အခြေအနေအားလုံးနှင့်ကိုက်ညီသည့် တစ်ခု တည်းသောမူဝါဒ (one-size-fits-all policy) သို့မဟုတ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းမရှိတတ်ပါ။

အမှာစကား

ဆင်းရဲသားများအနေနဲ့ ၎င်းတို့၏ဘဝအခြေအနေတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဘယ်လို လုပ်နိုင်သလဲ။ အသေးစားဆိုသည့်ကိစ္စရပ်များကိုဆွေးနွေးပြောပြောဆိုခဲ့မှုများမှတစ်ဆင့် အတော်အသင့် ကျွန်ုပ်တို့သိရှိ နားလည်ပြီးဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ဦးအား ကြက်အနည်းငယ် ဒါမှမဟုတ် နွားတစ်ကောင်ဝယ်ရန် ငွေကြေး အနည်းငယ် (အသေးစားချေးငွေ) ချေးငှားလိုက်လျှင် ထိုမှတစ်ဆင့် ငွေပြန်ပေါ်နိုင်သဖြင့် ချေးငွေကိုပြန်ဆပ်ရန် ငွေကြေးရရှိစေသည့်အပြင် ရေရှည်ဝင်ငွေရရှိစေခြင်းကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အသေးစား ချေးငွေများမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးတွင် အရေးပါသော အကူအညီပစ္စည်းတစ်ရပ်ဖြစ်နေလေသည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းများကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲနိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ အဆင်းရဲဆုံးသော အလွှာများကိုလည်း အထောက်အကူပြုနိုင်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် သိရှိခဲ့ရသည်။ IDRC မှထုတ်ဝေသည့် ဤစာအုပ်ထဲတွင် အချို့သောမိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲသည့်နည်းလမ်းများက ဆင်းရဲသားများ၏ဘဝအခြေအနေကိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေနိုင်ကြောင်းပါဝင်ရေးသားသူများက ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မိုဘိုင်းဖုန်းများအသုံးမပြု နိုင်မီက ပီရူးလယ်သမားများ ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ရေးအဖွဲ့ (Peruvian peasant-policing group) ၏ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူသည် တောင်ကုန်းတောင်တန်းထူထပ်သောနေရာများအတွက် ဆက်သွယ်ပြောဆိုရေးတွင် အခက်အခဲများ ရှိနေခဲ့သည်။ ၎င်း၏အဖွဲ့ဝင်များမှာ ကိစ္စတစ်ရပ်၏အတိမ်အနက်ကိုဖော်ပြရန် အလို့ငှာ ဝီစီများ၊ လက်ဆွဲမီးအိမ်များနှင့်မီးကျည်များကို အသုံးပြုခဲ့ရသည်။ ကင်ဆာကုသမှုခံယူရန်ခရီးသွားနေရစဉ်အတွင်း ဇနီးဖြစ်သူနှင့်ဆက်သွယ်နေရသည့် အသက် ၇၁ နှစ်အရွယ် အနောက်အာဖရိကန်သားအဘိုးအို၏ ဖြစ်ရပ် ကလည်း မိုဘိုင်းဖုန်းသည်တစ်စုံတစ်ဦး၏ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဘဝ၌ပင် မည်မျှလောက်အရေးကြီးကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ကို သတိပြုမိစေပါသည်။ ထို့အပြင် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲမှုအများဆုံးမှာ ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံးလူတစ်ချို့ဖြစ်နေသည့် အချက်ကလည်း အသေးငယ်ဆုံးသောလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာသစ်များ၏ အကျိုးကျေးဇူးကိုရရှိနိုင်ကြောင်း သရုပ်ဖော်ပေးနေပါသည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းအော်ပရေတာများမှတစ်ဆင့် ဆရာဝန်များအနေဖြင့် မိမိတို့၏လူနာများနှင့် လွယ်လင့်တကူ ထိတွေ့ ဆက်ဆံနိုင်သကဲ့သို့ ရပ်ဝေးတွင်အလုပ်လုပ်နေသောဆင်းရဲသားများ သည်လည်း စရိတ်သက်သာလုံခြုံစွာဖြင့် ငွေကြေးလွှဲပြောင်းနိုင်ကြပေရာ နည်းပညာသည် ထိုကဲ့သို့နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ဆင်းရဲသားများအား အကျိုးပြု နေပါသည်။ ယခုအခါ ဆင်းရဲတကာအဆင်းရဲဆုံးပုဂ္ဂိုလ်များပင်လျှင် မိုဘိုင်းဖုန်းများ ပုံမှန် သုံးစွဲလာကြသော ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ

ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာများအတွက် အရေးပါသောဈေးကွက်တစ်ရပ် ဖြစ်လာ ခဲ့လေသည်။ ဤသို့ အထူးဂရုပြုဆောင်ရွက်ပေးမှုသည် ဆင်းရဲသားများအား အခွင့်အလမ်းနှင့်၎င်းတို့အတွက် များစွာလိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည့် လေးစားခံရမှုများ ပေးအပ်လာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤစာအုပ်ပါ သုတေသနများအရ ဆင်းရဲသားများသည် ၎င်းတို့၏ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာလို အပ်ချက်များအတွက် မိမိတို့ ဝင်ငွေ၏မြင့်မားသောအချိုးအစားအဖြစ် အခြားသုံးစွဲမှုများထက် ပိုမိုသာသာသုံးစွဲတတ်ကြကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။

ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် မိခင်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံအတွင်း အဆင်းရဲဆုံးပုဂ္ဂိုလ်များအကြား မိုဘိုင်းဖုန်းများ သိသိသာသာ ပိုင်ဆိုင်လာနိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဂုဏ်ယူကြောင်းပြောကြားလိုပြီး လူမှုရေးပြောင်းလဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့ မျက်ဝါး ထင်ထင်မြင်တွေ့နေရပါသည်။ ထို့အပြင် “ဂရမ်ဗင်း ကျေးလက်ဖုန်းဆက်သွယ်ရေး အစီအစဉ်” (Grameen Village Phone Program) ၏အခန်းကဏ္ဍနှင့် ရှေ့တန်းမှရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့ လုပ်ကိုင် နေကြသော ကျွန်ုပ်တို့၏ “ဖုန်းလေဒီ” (phone ladies) များဟုအခေါ်ခံရသည့် အမျိုးသမီးများအား ဤစာအုပ်ထဲတွင် အလေးထားအသိအမှတ်ပြုထားကြောင်းတွေ့ရှိရသဖြင့် ကျွန်ုပ်ပျော်ရွှင်မိပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ကျေးရွာများအတွင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုရရှိနိုင်ရန် ထိုအမျိုးသမီး များ၏ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုမှာ အောင်မြင်သော စံပြပုံစံတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ နေရာအနှံ့ဖုန်းအ သုံးမပြုနိုင်ကြသေးသည့် အခြားနိုင်ငံပေါင်းများစွာတွင်လည်း ဆင့်ပွားလိုက်လံပြုလုပ်လာကြရာ ဥပမာအားဖြင့်ဆိုရသော် အချို့သောအာဖရိကကျေးရွာများတွင်ဖြစ်သည်။

ဤစာအုပ်သည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုတိုက်ဖျက်ရေးတွင် နည်းပညာ၏အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပုံကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ ထို့အပြင် ICT နည်းပညာဆိုင်ရာမူဝါဒများမှာ ပြဿနာရပ်အားလုံးအတွက် အဖြေ မဟုတ်သေးကြောင်းကို ဤစာအုပ်မှကောက်ချက်ချထားရာ ဥပမာအားဖြင့် ကျား/မရေးရာမညီမျှမှုများ (Gender Inequalities) အား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှု ကဲ့သို့သောနည်းပညာ ဆိုင်ရာအောင်မြင်မှုများသည် စီးပွားရေးကွာဟချက်များကျဉ်းမြောင်းရေးနှင့် ဆင်းရဲသားများ ၎င်းတို့၏ဘဝအခြေအနေတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးတို့အတွက် ရေရှည်တွင် မည်သို့ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်သည်ကို ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သည့်စာရေးသူများက အလင်းရောင် ဖြ န့်ကျက်ပေးဝေနိုင်ခဲ့ပါကြောင်း။

မိုဟာမက်ယူနွတ်

နီဗယ်ငြိမ်းချမ်းရေးဆုရှင်

ဂရမ်ဗင်းဘဏ်တည်ထောင်သူနှင့်ယူနွတ်စင်တာ၏ဥက္ကဋ္ဌ

စီစဉ်သူအမှာစကား (Preface)

ဆင်းရဲသားများသတင်းအချက်အလက်ရယူဆက်သွယ်ပုံများကို ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့်ဘာကြောင့် အလေးထား သိရှိသင့်သလဲ။ အလိုလိုသိနားလည်နိုင်တာကတော့ ဆင်းရဲသားများအနေဖြင့် စိတ်ချလုံခြုံမှုကိုခံစားရနိုင်ခြင်း၊ သန့်ရှင်းသောနေနှင့်အစားအစာရရှိနိုင်ခြင်းနှင့်၊ နာမကျန်းမှုများ၊ ရောဂါဘယများမှကာကွယ်နိုင်ခြင်း စသည် တို့သည် ၎င်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အတော်လေးအရေးပါသော ရည်ရွယ်ချက်များ ဖြစ်တတ်ကြသည်။

သို့သော် ထိုအရာတွေအားလုံးရရှိအောင် သို့မဟုတ် ရရှိအောင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာက အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသလား။ မိသားစုဝင်များသည် အရေးပေါ်အခြေအနေများ၊ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပဋိပက္ခများ ကျရောက်ပေါ်ပေါက်သောအခါ အချင်းချင်းအဆက်အသွယ်ရှိဖို့ လိုအပ် သည်။ လယ်သမားများသည် ၎င်းတို့၏ထုတ်ကုန်များ မည်သည့်နေရာတွင် ဈေးအများဆုံးရနိုင်သည်ကို သိရှိ ရမည်။ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများသည် မည်သည့်နေရာ၌ ရောဂါတစ်ရပ်ကျရောက်ဖြစ်ပွားနေသည်ကို လျင်မြန် တိကျစွာ သိရှိရန်လိုအပ်သည်။

ထပ်မံသိရှိသင့်သည်မှာ သတင်းအချက်အလက်များဖလှယ်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်အနေဖြင့် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း ရုတ်တရက်တိုးတက်ပြောင်းလဲသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင် ဇီဝိဒ်ပစ္စည်းတစ်ခုသဖွယ် သုံးစွဲခဲ့ကြသော မိုဘိုင်းဖုန်းများမှာ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိလူများအဖို့ သာမန်သုံးပစ္စည်းတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းများအနေဖြင့် ယခုအခါ သတင်း အချက်အလက်များရယူဆက်သွယ်ရာတွင် များစွာအရေးပါသည့် ပစ္စည်းဖြစ်လာခြင်းကြောင့် ထင်ရှားသည့် စီးပွားရေးပညာရှင်ဖြစ်သူ ဂျက်ဖရီဆာချ် (Jeffrey Sachs) က “မိုဘိုင်းဖုန်းဆိုတာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် အပြောင်းအလဲလုပ်ပေးနိုင်ဆုံး တစ်ခုတည်းသော နည်းပညာ ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုခဲ့သည်။

သတင်းအချက်အလက်များ၊ ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ပြောင်းလဲတိုးတက်နေသည့်နည်းပညာ ရပ်များ၏ အရေးပါ အရာရောက်မှုများကြောင့် IDRC အနေဖြင့် ယင်းနယ်ပယ်အတွင်း အမျိုးမျိုးသော သုတေသနလုပ်ငန်းများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ကိုင်ပံ့ပိုးပေးနေပါသည်။

ကနဦးကတည်းကပင် IDRC သည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ သုတေသနပညာရှင်များအနေဖြင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကွန်ယက်များ (global networks) ဆက်လက် တည်ဆောက်နိုင်စေရန် ပေါ်ထွက်လာသော ICT နည်းပညာရပ်များမှ မည်သို့အထောက်အကူ ပေးကြောင်း စူးစမ်းလေ့လာသည့် သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာသိပ္ပံနည်းပညာများ (information sciences) အပေါ် အလေးထားဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက်သတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာရပ်များ (ICT4D) အစီအစဉ်နယ်ပယ် သည် IDRC ၏ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တည်ဆောက်သည့် (field-building) အားထုတ်မှုများအနက်မှ ရှေးဦးနမူနာ တစ်ခု ဖြစ်သည်။ နည်းပညာကွာဟမှု (digital divide) ကိုဖြစ်စေသော ICT ခေတ်ကြီးထဲတွင် အကယ်၍ ၎င်းတို့နှင့်၎င်းတို့၏ အဖွဲ့အစည်းများချန်ထားခံရပါက အမျှော်အမြင်ရှိသည့်မူဝါဒချမှတ်မှုများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် သုတေသနများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုယ်တိုင်အပေါ်ပင်လျှင် သိသာသော အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိလာလိမ့်မည်ဟု နားလည်လက်ခံကြသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ သုတေသနပညာရှင်များအား IDRC အနေဖြင့် ဤအစီအစဉ်မှ တစ်ဆင့် ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပြုလုပ်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ICT4D ၏ အစောပိုင်းနည်းဗျူဟာမှာ ဥပဒေပြုမှုနှင့် မူဝါဒရေးရာနယ်ပယ်ပိုင်း ဖော်ထုတ်လေ့လာမှုများပြုလုပ်သည့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ နှင့် နည်းပညာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထိတွေ့အသုံးပြုနိုင်စေရန်အတွက် လိုအပ်သည့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအခြေခံ အဆောက်အအုံ (physical infrastructure) နှင့်ပတ်သက်၍ဆန်းသစ်သောနည်းလမ်းများအား ရှာဖွေ အသုံးပြုနေသည့် သုတေသနလုပ်ငန်းများအပေါ်အလေးထားအာရုံစိုက်ရန်ဖြစ်သည်။

ဤနည်းလမ်းအားဖြင့် ICT နည်းပညာများအား လူအများထိတွေ့အသုံးပြုနိုင်မည့်နည်းလမ်း အမြောက်အမြားကို ဦးစားပေးရှာဖွေလုပ်ဆောင်နေရသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွင်းကွန်ယက် များနှင့်ပညာရှင်အုပ်စုများ ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခြင်းကို အကူအညီဖြစ်စေခဲ့သည်။ ယင်းတို့တွင် ဤစာအုပ်ထဲပါ အလေးပေးဖော်ပြထားသည့် သုတေသနအကြောင်းအရာများကို ပြုလုပ်ခဲ့သော အောက်ပါအဖွဲ့အစည်းသုံးဖွဲ့ပါဝင်လေသည်။

- ICT မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများအပေါ် သုတေသနများပြုလုပ်သည့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအခြေစိုက် ကွန်ရက် (Research ICT Africa)
- LIRNEasia ဟုခေါ်သော အာရှနှင့်ပစိဖိတ်ဒေသတစ်လွှား ICT မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများဆိုင်ရာ လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်သည့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံမှ လွတ်လပ်တက်ကြွသောပညာရှင်များအဖွဲ့ (Learning Initiatives on Reforms for Network Economies Asia)

- ICT မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲမှုများအပေါ်အလေးထားလေ့လာမှုပြုသည့် Regional Dialogue on the Information Society အဓိပ္ပါယ်ရ လက်တင်အမေရိကရှိ သုတေသနကွန်ယက် (Diálogo Regional sobre Sociedad de la Información)

ဤအဖွဲ့အစည်းများသည် ကမ္ဘာတောင်ခြမ်းမှလူများ၏မိဘိုင်းဖုန်းများ၊ အင်တာနက်များသုံးစွဲသည့် အတိုင်းအတာနှင့်ပတ်သက်၍ အထင်အမြင်မှားယွင်းနေမှုများကို ပယ်ဖျောက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းသစ်သုံး သုတေသနများပြုလုပ်ခဲ့သည့်အပြင် ICT ကိစ္စရပ်အတွက် ဆင်းရဲသားများ၏ ငွေကြေးသုံးစွဲမှုပုံစံများအား ခြေရာခံလေ့လာခဲ့ကာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ICT နည်းပညာရပ်များမှ မည်သို့အကျိုးကျေးဇူးရရှိကြောင်းတို့ကိုလည်း တိုင်းတာခဲ့ကြသည်။ ပို၍အရေးပါသည်မှာ ၎င်းတို့၏တွေ့ရှိချက်များမှာ သတင်းအချက်အလက်ကွန်ယက်များ အတွင်းသို့ ဆင်းရဲသားများ ဆက်သွယ်ဝင်ရောက်နိုင်မှုကို အထောက်အကူပြုသည့်ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒပိုင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာစေရန် အကျိုးရှိစေခဲ့သည်။

ဤစာအုပ်သည် ဆင်းရဲသားများနှင့် ICT နည်းပညာရပ်များဟူသည့် အလွန်အရေးပါသော အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ကမ္ဘာ့အနှံ့မှဖြစ်ရပ်များ၊ သင်ခန်းစာများအား ဧဒါအလိုက်ရှုမြင်သုံးသပ်ချက်များနှင့်တကွ ပထမဆုံးစုစည်းတင်ပြထားရာတွင် ယင်းကိစ္စရပ်အပေါ်သက်ဆိုင်သူများ ပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေ နိုင်သည့်ပုံစံဖြင့် ပြင်ဆင်ပြုစုထားသည်။ သက်ဆိုင်သူများဟုဆိုရာတွင် ICT နည်းပညာများမှ ပေါ်ထွက်လာသော အခွင့်အလမ်းများအား ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှလူထုတစ်ရပ်လုံးရယူနိုင်စေရေး ကြိုးပမ်း ပေးရမည့် မူဝါဒရေးဆွဲသူအစိုးရများ၊ အလှူရှင်များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း (NGO) များ ပါဝင်ကြသည်။

ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဤစာအုပ်ရေးသားထုတ်ဝေမှုတွင်ပါဝင်သူအားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဖိလစ်ဖိုင်း (Philip Fine) မှာနောက်ကွယ်မှနေ၍ကြီးကြီးမားမားကူညီအားပေးခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ အရေးပါသည့်ကူညီမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် လုပ်ငန်းပိုင်းမန်နေဂျာ ကယ်လီဟက်ဂတ်တ် (Kelly Haggart) မှာလည်း ထူးချွန်ပြီး စေ့စပ်သေချာသူဖြစ်လေသည်။ အချုပ်အားဖြင့် ကျွန်ုပ်၏ ရေးဖော်ရေးဖက်များဖြစ်ကြသည့် ရိုဟန်ဆာမာရက်ဂျီဟ၊ အယ်လီဆန်ဂေးဝေါဒ်နှင့် ဟာနန်ဂဲပါးရင်န်တို့ အသီးသီးဦးဆောင်ကြသည့် အဖွဲ့များအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ ပြီးစီးမှုမရှိခဲ့လျှင်မူ ဤသို့ရေးသားရန် စာအုပ်ပင် ထွက်ရှိလာ နိုင်မည်မဟုတ်ပါကြောင်းဝန်ခံရင်း အားလုံးကိုကျေးဇူးတင်ပါသည်။

လိုဟောင်းအယ်ဒါ

အစီအစဉ်ဦးဆောင်သူ၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့်ကွန်ယက်ဖွံ့ဖြိုးရေး နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသနဌာန

အပိုင်း (၁)

ဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်နှင့်ပြဿနာများ

(The issues and the development context)

ကြိုးမဲ့ဆက်သွယ်မှုများနှင့် ပြောင်းလဲလာသောဘဝများ

(Wireless signals, changed lives)

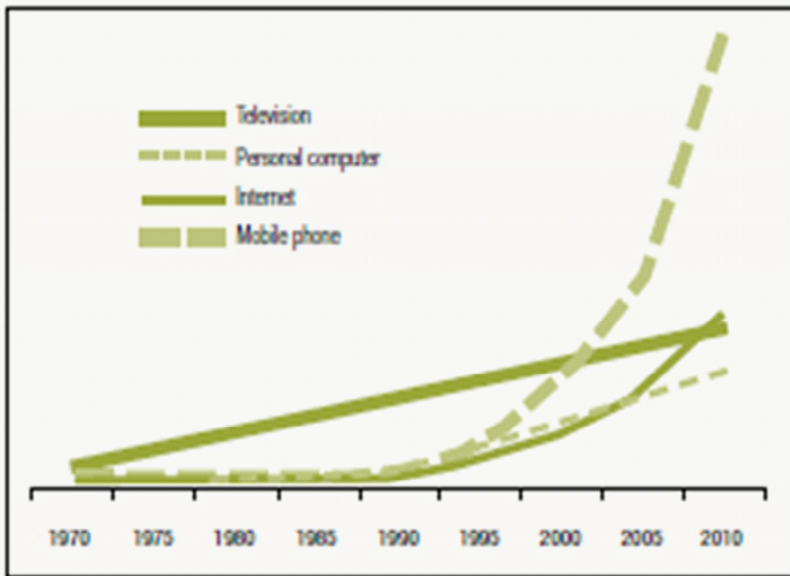
ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံးတွင် သတင်းအချက်အလက်များမှာ မမြင်ရသောလှိုင်းများမှတစ်ဆင့် အလွန်တရာသေးငယ် ကျစ်လစ်စွာ အလင်း၏အမြန်နှုန်းဖြင့် လေထုကိုဖြတ်သန်း၍ ဘီလျံနှင့်ချီသော လူသားများထံသို့ရောက်ရှိ နေကြသည်။ လွန်ခဲ့သောဆယ်စုနှစ်တစ်ခုလောက်ကဆိုလျှင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာတစ်လွှား ကြိုးမဲ့ဆက်သွယ်မှုများမှာ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယနေ့ကာလတွင်မူ သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာရပ် (ICT) များဖြစ်ကြသည့် မိုဘိုင်းဖုန်း၊ ကွန်ပျူတာနှင့် အင်တာနက်များကို နေရာတိုင်းလိုလို၌ မြင်တွေ့လာရပြီး လူအများ၏နေထိုင်မှုပုံစံအမျိုးမျိုးနှင့် အလုပ်အကိုင်များသို့ ရင်းနှီးစိမ့်ဝင်လာခဲ့လေသည်။

ဥပမာတစ်ခုစဉ်းစားကြည့်လိုက်ပါ။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံက ဈေးဆိုင်ပိုင်ရှင်တစ်ယောက်အနေဖြင့် ယခုအခါ မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲပြီး လွယ်လွယ်ကူကူပစ္စည်းမှာကြားနိုင်ပြီဖြစ်သောကြောင့် ယခင်ကလို လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများ အတွက်ဈေးထွက်ဝယ်စဉ် ဆိုင်ကိုပိတ်ထားရန်မလိုတော့ချေ။ အလားတူပင် ICT နည်းပညာရပ်များမှာ ကျေးလက်လူထုကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်သည့်ပီရူးနိုင်ငံ မှသူနာပြုတစ်ဦး၏အလုပ်ကိုလည်းများစွာပြောင်းလဲတိုးတက်စေခဲ့ရာ၎င်း၏အပြောအရသူမတာဝန်ကျရာကျေးရွာများအတွင်းတွင်မိုဘိုင်းဖုန်းကျေးဇူးကြောင့်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအကူအညီရသောမီးဖွားမှုများတိုးပွားလာပြီး မွေးကင်းစကလေးသေဆုံးမှု အရေအတွက်ကိုလည်း လုံးဝမရှိတော့သည့်အထိလျော့ချနိုင်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ အခြားနေရာများတွင် ကြည့်ပါကလည်း ကွန်ပျူတာနှင့်မိုဘိုင်းဖုန်းများမှာ ပုံသေမဟုတ်သောအလုပ်အကိုင်ဈေးကွက် (informal job market) များဖန်တီးခြင်းနှင့် ကျွဲနွားသူခိုး၏ရန်ကိုအိမ်နီးနားချင်းများအားသတိပေးခြင်းကဲ့သို့သော စုပေါင်းတုံ့ပြန်လှုပ်ရှားနိုင်ရန်အတွက် စုစည်းလှုံ့ဆော်ရာတွင် များစွာအထောက်အကူဖြစ်စေခဲ့သည်။

သို့သော်လူအတော်များများသည်မိဘိုင်းဖုန်းနှင့်အင်တာနက်သုံးစွဲပိုင်ဆိုင်နိုင်ခြင်းမရှိကြသေးချိန်၊ သုံးစွဲပိုင်ဆိုင် နိုင်သူများစွာမှာလည်း ယင်းအတွက် အနည်းငယ်မျှသောငွေကြေးကိုသာ သုံးစွဲနိုင်ချိန်တွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာရှိ လူ များစွာ၏ဘဝများအတွင်း၌ICTနည်းပညာရပ်များမှာအခြေ ကျခိုင်မာလာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

လွှမ်းမိုးနေရာယူထားသည့်ပစ္စည်းတစ်ခု

ရရှိသုံးစွဲနိုင်သောပမာဏအရ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာအတွင်း အခြားသော ICT နည်းပညာများထက် ပိုမိုလွှမ်းမိုးအားသာနေသော နည်းပညာတစ်ရပ်မှာ မိဘိုင်းဖုန်းပင်ဖြစ်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ရေဒီယိုအပေါ်လူကြိုက်များမှုနှင့် အင်တာနက်သုံးစွဲမှုများ ဆထက်ထမ်းပိုး တိုးပွား လာမှုများရှိနေသေးသော်လည်း မိဘိုင်းဖုန်းမှာမူ အခြားသော ICT နည်းပညာအခြေခံအလုပ်များအတွက် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်နေပါသည်။ ၎င်းတို့၏ လက်ကိုင်ဖုန်းများမှတစ်ဆင့် အင်တာနက်သုံးစွဲသူ၊ အီးမေးလ်ပေးပို့သူ၊ စာသားမက်ဆေ့ချ်ပေးပို့သူ၊ တွစ်တာဝက်ဘ်ဆိုက်တွင် တစ်စုံတစ်ရာတင်သူ၊ ဖေ့စ်ဘုတ် သို့မဟုတ် အမေ့စာသားရိုက်နှိပ်ပေးပို့နိုင်သည့် “Mxit” အားသုံးစွဲကာ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်ကြသူ၊ ရေဒီယိုနားထောင်သူ၊ မိဘိုင်းငွေကြေးလွှဲပြောင်းသူ သို့မဟုတ် သာမန် စကားပြောဆက်သွယ်နေကြသူများတွင် ဝင်ငွေနည်းပါးသော အိမ်ထောင်စုမှလူများမှာ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးပွားလာလျက်ရှိသည်။ ထို့အတူ လက်ဆွဲကွန်ပျူတာ (laptops) နှင့် စားပွဲတင်ကွန်ပျူတာ (desktops)များမှာလည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာမှလူအများစု၏ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စရပ်များ အပေါ် မိဘိုင်း ဖုန်း၏လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်လာမှုကြောင့် အတော်လှမ်းလှမ်းတွင်ကျန်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှ ကျေးလက် နေသူများ ပထမဆုံးလက်လှမ်းမီနိုင်သည့် ICT နည်းပညာအနေဖြင့် မိဘိုင်းဖုန်းမှာ အလွန်တိုတောင်းသောအချိန်အတွင်း လူအများစုလက်ထဲသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ပုံ (၁) တွင် ရှုပါ။

ပုံ-၁ ။ နည်းပညာရပ်အလိုက်သုံးစွဲခြင်းတိုးတက်မှုပြရပ်ပုံ

မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုမှာ ယခုအခါ တစ်နေ့လျှင်နှစ်ဒေါ်လာမျှသာဝင်ငွေရသူများ အထိ တိုးတက်ရောက်ရှိ ခဲ့သည်။ ဖုန်းခေါ်ဆိုခများ ကျဆင်းသွားခြင်းအတွက် အကြောင်းတရားများစွာအပေါ် ကျေးဇူးတင်ရမည် ဖြစ်သည်။

ယင်းတို့တွင် ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာလုပ်ငန်းများအတွင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုတိုးပွားစေသည့် အစိုးရ မူဝါဒများပြောင်းလဲလာခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍအတွင်း ပုဂ္ဂလိကပိုင်းမှ အဓိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်လာခြင်းတို့ပါဝင်ကြသည်။ ထိုစဉ်အတွင်း ဖုန်းသုံးစွဲသူများအနေ ဖြင့်တန်ဖိုးနည်းပါးသည့် ငွေဖြည့်ကတ် များဝယ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းနှင့် ဖုန်းခေါ်ဆိုခရသူမှငွေကြေးပေးဆောင်ရန်မလိုသည့် calling-party-pays model တို့ကြောင့် ဆင်းရဲသားများသည် ဖုန်းများကို ပိုမိုသုံးစွဲနိုင်လာကြသည်။

လက်တွေ့သဘာဝများအရ မိုဘိုင်းဖုန်းများနှင့်အင်တာနက်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးစွဲမှုသည် ဆင်းရဲသားများ၏ ဝင်ငွေရရှိမှုအခွင့်အလမ်းကိုတိုးပွားစေနိုင်ပြီး နောက်ဆုံးတွင် စီးပွားရေးကျပ်တည်းမှုမှ ရုန်းထွက်နိုင်သည်အထိ ကူညီပေးနိုင်ခဲ့သည်။ လူမှုရေးပတ်သက်ဆက်ဆံမှုများမှာလည်း ICT နည်းပညာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲနိုင်မှု နှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးအကြား အဓိကဆက်စပ်ပေးသည့် အချက် တစ်ရပ်အဖြစ် ရှိနေခဲ့ပါသည်။ အခြားသူများနှင့်အမြဲထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် ဆင်းရဲသားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ နေထိုင်ရာအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်း ပိုမိုလုံခြုံစိတ်ချရသည့်နေရာတစ်နေရာရရှိရန်ကူညီပေးနိုင်သော အရေးကြီး သည့်ပတ်သက်စည်းနှောင်မှုများကို တည်တံ့ခိုင်မြဲစေနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပိုမိုခိုင်မာသော ကွန်ယက်များတည်ထောင်နိုင်ကာ social capital ဟုခေါ်သော မိမိတွင်ရှိသောလူမှုအရင်းအနှီးမှရရှိစေသော အကျိုးကျေးဇူးကိုလည်း ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် ဆင်းရဲသားများ၏လိုအပ်ချက်များအား ၎င်းတို့နှင့်ဆက်သွယ်သူများမှပိုမိုသိရှိ နိုင်ကြကာ ၎င်းတို့ထံ ပိုမိုလွယ်ကူစွာရောက်ရှိစေနိုင်သည်။

ဤကဲ့သို့ ပတ်သက်ဆက်ဆံမှုများမှာ ဝင်ငွေရရှိနိုင်သည့်အရင်းအမြစ်မရှိသလောက်ဖြစ်နေသည့် သူများအတွက် ဝင်ငွေရရှိစေရန် အခြေခံအုတ်မြစ်ချပေးလိုက်သလိုပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျပ်မီး နေ့စားအလုပ်သမား တစ်ယောက်သည် မိသားစုဝင်တစ်ယောက်ယောက်နှင့် ဖုန်းအဆက်အသွယ်ရှိနေသည် ဆိုပါစို့။ ၎င်း၏ ယောက်ဖဖြစ်သူမှာ ကံအားလျော်စွာ ဆောက်လက်စတိုက်တစ်လုံးအတွက်ကွန်ကရစ်လောင်းရန်အလုပ်သမားနှစ်ဦးလိုက်ရှာနေသည့် ကန်ထရိုက်တာတစ်ယောက်နှင့် ဆုံမိလေသည်။ ထိုအခါ ယောက်ဖဖြစ်သူက ထိုအခွင့်အရေးကို ယောက်ဖဖြစ်သော နေ့စားအလုပ်သမားထံ ဖုန်းဖြင့်လျှင်မြန်စွာ ဆက်သွယ်အသိပေးနိုင်ရာ ၎င်းတို့နှစ်ဦးအကြားရှိ လူမှုရေးအရပတ်သက်ဆက်သွယ်မှုနှင့် လျင်မြန်စွာ ဆက်သွယ်နိုင်မှုတို့အား ကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးနှင့် ICT နည်းပညာသုံးစွဲမှု

(Poverty alleviation and ICT access)

နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသနဌာန (IDRC) အနေဖြင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးနှင့် ICT နည်းပညာသုံးစွဲမှု ဆိုင်ရာအမျိုးမျိုးသော ကနဦးစူးစမ်းလေ့လာမှုများအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ အာဖရိက၊အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကတို့တွင်ပြု လုပ်ခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းများနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာလေ့လာဆန်းစစ်ခဲ့မှုများမှာ ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုကြောင့် ဆင်းရဲသားများ၏ ဘဝအခြေအနေမည်သို့ပြောင်းလဲနိုင်ကြောင်း ထိထဲဝင်ဝင် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

သုတေသနပါအချို့သောအကြောင်းအရာမှာ ICT နည်းပညာပိုင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် တိုးတက်မှု များသည် ပိရမစ်အောက်ခြေအဆင့်မှလူများ (BoP) ဟု အချို့သောစီးပွားရေးပညာရှင်များက ခေါ်ဆိုကြသည့် အနိမ့်ဆုံးဝင်ငွေရရှိသူ များထံသို့ ရောက်ရှိခြင်းရှိမရှိအား အလေးထားလေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ ဆင်းရဲသားများအားအကျိုးပြုသည့် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို ICT နည်းပညာရပ်များမှ မည်သို့ နှိုးဆွတွန်းအား ပေးနိုင်ကြောင်း သုတေသနပြုလုပ်သူများမှ နားလည်သိရှိလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသုတေသနမှတစ်ဆင့် ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိထားသော ပြဿနာရပ်များနှင့်ခြေရာခံစောင့်ကြည့် ထားသည့် ဦးတည်လမ်းကြောင်းများကို အပိုင်း (၃) တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

ICT နည်းပညာများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို တိုးတက်စေနိုင်ကြောင်း ယခင်ပြုလုပ်ခဲ့သော လေ့လာမှုများမှ လက်တွေ့သဘာဝကအချို့ ထုတ်နုတ်ပြနိုင်ခဲ့သည်။

- လိုင်းဖုန်းနှင့်မိုဘိုတိုင်းဖုန်းအပါအဝင် ဖုန်းအရေအတွက်တိုးတက်များပြားလာခြင်းသည် တိုင်းပြည်၏စီးပွားရေး ကုန်ထွက် (National Economic Output) အပေါ် ကောင်းသောအ ကျိုးသက်ရောက်မှုရှိကြောင်း နိုင်ငံပေါင်း (၂၈) နိုင်ငံမှအချက်အလက်များကိုအသုံးပြုထား လျက် "Sridhar and Sridhar (2007)" ဆိုသည့် သုတေသနမှ လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။
- "Waverman et al. (2005)" ဟူသောသုတေသနစာအုပ်တွင် သာမန်ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတစ်နိုင် င်၌ လူအယောက်တစ်ရာလျှင် မိုဘိုတိုင်းဖုန်း ၁၀လုံးအပိုရှိတိုင်း လူတစ်ဦးကျထုတ်ကုန်(per capita GDP) တွင် ၀.၆ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်မှုရှိသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုပမာဏမှာ ဖွံ့ဖြိုးပြီးတစ်နိုင်ငံတွင် မျှော်မှန်းနိုင်သည့် နှုန်းထက် နှစ်ဆဖြစ်သည်။
- အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာစားနပ်ရိက္ခာမူဝါဒသုတေသနသိပ္ပံ (International Food Poli- cy Research Institute) အနေဖြင့် နိုင်ငံပေါင်း ၁၁၃ နိုင်ငံအပေါ် နှစ်ပေါင်း ၂၀ မျှ

" [1] ပိရမစ်အောက်ခြေအဆင့်ဝင်ငွေ သို့မဟုတ် ပိရမစ်အခြေဝင်ငွေ (the base of the pyramid) ဟူသောဝေါဟာရကို ကွယ်လွန်ပြီး ဖြစ်သည့် မီချီကန်တက္ကသိုလ်မှစီးပွားရေးပညာရှင် စီကောပရာဟာလတ် (C.K. Prahalad) က သူ၏ "The Fortune at the Bottom of the Pyramid" ဟူသောစာအုပ်ထဲတွင် စတင်တီထွင်သုံးစွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစာအုပ်ပါ တစ်ချို့သောလေ့လာမှုများအပါအဝင် အမျိုးမျိုးသောလေ့လာမှုများ၊ ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုများတွင် ပိရမစ်အောက်ခြေဝင်ငွေဟုသ တ်မှတ်ရာ၌ မတူညီသည့် အနိမ့်ဆုံးအဆင့် ဝင်ငွေရရှိမှုပမာဏကိုအသုံးပြုကြရာ ဝင်ငွေရရှိမှု အတိုင်းအတာ တစ်ရက်လျှင် ၁.၂၅ ဒေါ်လာမှ ၂.၅၀ ဒေါ်လာအတွင်းကို ဆိုလိုသည်။

လေ့လာခဲ့မှုများအရ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍ ၁ ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုပျံ့နှံ့.ရောက်ရှိနိုင်မှုသည် GDP တိုးတက်မှုတွင် ၀.၀၃ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်လာစေကြောင်း “Torero and Von Branun 2006” ဟူသောသုတေသနအရ သိရှိခဲ့ရသည်။

- ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ “A World Bank (2010)” ဟူ၍ ကင်ညာနိုင်ငံအပေါ် လေ့လာတွက်ချက်ထားရာ နှစ်ဆယ့်တစ်ရာစု၏ပထမဆယ်စုနှစ်ကာလအတွင်း ၎င်းနိုင်ငံ၏ GDP တိုးတက်မှုလေးပုံတစ်ပုံခန့်မှာ ICT နည်းပညာကဏ္ဍကြောင့်ဖြစ်သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းကြောင့် ငါးဈေး ပိုကောင်းစေသည်

ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာရှိ ငါးဖမ်းသမားများမှာ အစဉ်အလာအရ ၎င်းတို့၏ ပုပ်သိုးလွယ်သောငါးများအတွက် မရေရာလှသော ဈေးကွက်အခြေအနေကို ရင်ဆိုင်နေခဲ့ရသည်။ နီးစပ်ရာဒေသဈေးကွက်ကိုသာ အမှီပြုထားရခြင်းကြောင့် မြို့ငယ်တစ်မြို့တွင် စားသုံးသူအရေအတွက်ထက် ပိုများသောငါးပိုလျှံမှုကို ဖြစ်နေချိန်တွင် အခြားမြို့မှ စားသုံးလိုသူများအတွက်မူ ငါးမလုံလောက်မှုများ ပေါ်ပေါက်စေပါသည်။ ရလဒ်မှာကား ငါးဖမ်းလေ့မောင်းသူများ၊ ငါးဖမ်းအလုပ်သမားများအတွက် ဝင်ငွေမတည်ငြိမ်မှုများ ရှိလာပြီး ငါးပိုလျှံသောနေရာများတွင် ယင်းငါးများကို စွန့်ပစ်လိုက်ကြရလေသည်။

အလားအလာကောင်းသော ဆန်းသစ်သည့် လေ့လာမှုတစ်ခုတွင် အမေရိကန်သုတေသနပညာရှင် ရောဘတ်ဂျန်ဆန်သည် (Robert Jensen - 2007) သည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၁ ခုနှစ်အထိ တောင်အိန္ဒိယကယ်ရာလာဒေသရှိ ငါးဖမ်းသမား အရေအတွက် ၃၀၀ (တစ်ဦးချင်း ငါးဖမ်းလေ့များနှင့် သဘောတူငယ်များ၊ ပိုက်များသယ်ဆောင်ကာအုပ်စုလိုက်ဖမ်းကြသည့် ငါးဖမ်းသဘောတူများအပါအဝင်) နောက်သို့လိုက်ကာ အပတ်စဉ် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းဒေသတွင် ၁၉၉၇ ခုနှစ်၌ မိုဘိုင်းဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများ စတင်ခဲ့ရာ ငါးဖမ်းလေ့မောင်းသူများမှာ ကမ်းပေါ်ရှိ ငါးဝယ်သူများနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းဖြင့် ထိုဝန်ဆောင်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ဦးစွာရရှိခဲ့စားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဖုန်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ကောင်းစွာထိုက်တန်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်ခဲ့သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းများ အသုံးပြုလာနိုင်ခြင်းကြောင့် ငါးဖမ်းသမားများ၏ အပတ်စဉ်အမြတ်ငွေမှာ ၉ ရာခိုင်နှုန်းတိုးတက်လာပြီး ဈေးနှုန်းမညီမျှမှုများ ရှိလာကြောင်း ဂျန်ဆန်မှတင်ပြခဲ့သည်။ ဂျန်ဆန်၏လေ့လာမှုမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာအတွင်း မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုနှင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည့် အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှုများအကြား သိသာသည့် ဆက်စပ်မှုကိုပြသရန် မကြာခဏ ကိုးကားနိုင်ခဲ့သည်။ လေ့ပေါ်မှ ငါးဖမ်းသမားများအနေဖြင့် နီးစပ်သောအခြားမြို့များမှ ဝယ်သူများနှင့်ဆက်သွယ်မှုပြုလာနိုင်ကြ ရာ ၎င်းတို့၏ ငါးများအတွက် မျှော်မှန်းထားသော ဈေးနှုန်းရရှိရန် ရွေးချယ်ကမ်းကပ်လာကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့ဖမ်းမိသောငါး၏ ၃၀ မှ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိကို ၎င်းတို့၏မြို့အနီးရှိ ငါးဖမ်းဧရိယာလုပ်ကွက်အပြင်ဘက်မှ ဝယ်သူများထံပေးပို့ရောင်းချနိုင်ခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ခါတိုင်းပိုလျှံစွန့်ပစ်နေကျ ဖမ်းမိသောငါး၏ ၅ မှ ၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိမှာ လုံးဝမရှိတော့သည့်အထိ အလဟဿဖြစ်နေမှုများ ပပျောက်သွားလေသည်။ လေ့လာမှုအရ ငါးဝယ်ယူစားသုံးသူများအတွက်လည်း ငွေကြေးအနည်းငယ်သက်သာမှုရှိကြောင်း သိရှိခဲ့ရပြီး အခြားရှင်းလင်းချက်များကို ဖယ်ထုတ်ထားလျှင် တောင်မှ မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုသည် ဈေးကွက်အနေအထားတိုးတက်ကောင်းမွန်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ကြောင်း ကောက်ချက်ချနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဂျန်ဆန်၏ အကြံပြုချက်အတိုင်း ပုပ်သိုးလွယ်သော ကုန်စည်များနှင့် ပုပ်သိုးရန်မလွယ်သော ကုန်စည်ဈေးနှုန်းများအားကြီးကြပ်ရာ၌ မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုနိုင်မှုက အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်သော အခြားအခြေအနေများတွင်လည်း ဤအတွေ့အကြုံကို အသုံးပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

အခြားသော သုတေသနပညာရှင်များ ယုံကြည်ထားသည်မှာမူ ICT နည်းပညာရပ်အသစ်များအား ရိုးရှင်းစွာ စတင်မိတ်ဆက်အသုံးပြုမှုသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုအဆင့်များအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိသလောက် ဖြစ်နိုင်သည်ဆိုခြင်းပင်။ ၎င်းတို့ ထောက်ပြသည်မှာ ယင်းနည်းပညာရပ်များအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းမှာ လက်တွေ့ဘဝနှင့်ကင်းကွာပြီး ကြာရှည်စွာရပ်တည်နိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ အခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ သို့မဟုတ် လက်ဦးလုပ်ဆောင်မှုများလည်း တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

- ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၌ ICT ဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ အကျိုးအမြတ်ပြန်လည်ရရှိမှုမှာ စာရင်းအင်းဗေဒ နည်းလမ်း (statistically) အားဖြင့် သိသာထင်ရှားမှုမရှိကြောင်း “Dewan and Kraemer (2000)” တွင် ကောက်ချက်ချထားသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ယင်းအကျိုးအမြတ်မှာ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ပိုမို ကောင်းမွန်ကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ရာ အရင်းအနှီးပေါများမှုနှင့်အခြေခံအဆောက်အအုံ ခိုင်မာပြည့်စုံမှုရှိထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။
- “Duncombe (2006)” လေ့လာမှုအရ ICT အသုံးချမှုများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုအား လျော့ချပေးနိုင်သော်လည်း လူမှုရေးနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကျယ်ပြန့်သောပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့်အတူ ပါရှိမှသာ လျှင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏တွေ့ရှိချက်အရ ဆင်းရဲသားများအား အကျိုး ရှိစေသည့် အစီအမံများနှင့်အရင်းအမြစ်များတည်ထောင်ရေးနည်းလမ်းများအနေဖြင့် ICT နည်းပညာများကို အသုံးချခြင်းက ပိုမိုထိရောက်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

စင်စစ်အားဖြင့် ICT ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ဆင်းရဲသားများထံ အချို့သောအကျိုးကျေးဇူးများ သယ်ဆောင်ပေးလာနိုင်ခြင်း ရှိမရှိနှင့်ပတ်သက်၍ အငြင်းအခုံဖြစ်မှုမျိုး အလွန်နည်းပါးလှသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးအတွက်ရည်မှန်းသည့် ပိုမိုကြီးမားရှင်းလင်းသော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သင့်သည်ဟုယုံကြည်ယူဆသော သုတေသနပညာရှင် အရေအတွက်မှာမူ တိုးပွားလာလျက်ရှိသည်။

နေအိမ်သို့သုတေသနမေးခွန်းများယူဆောင်လာခြင်း

(Taking research questions into the home)

ICT နည်းပညာရပ်များ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် စီးပွားရေးအကျိုးကျေးဇူးကို ရရှိစေပါသလား။ ဤ မေးခွန်းမှာ Dewan and Kraemer (2000) နှင့် Duncombe (2006) တို့၏လေ့လာမှုများမှတွေ့ရှိချက်များကဲ့သို့ပင် ပညာရှင်ရပ်ဝန်းအတွင်း များစွာသောငြင်းခုံမှုများကို ပေါ်ပေါက် စေခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါ ငြင်းခုံမှုများအတွက်ပြန်ကြားရန် နှင့် ICT

နည်းပညာရပ်အသုံးပြုမှု ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုတို့သည် ဆင်းရဲသားများ၏ဘဝကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေနိုင်ခြင်းရှိမရှိ အကဲဖြတ်ရန်အတွက်မူ နောက်ထပ်မေးခွန်းများစွာ ဖြေကြားရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ဤနေရာတွင် အရည်အသွေးအခြေခံလေ့လာမှုများ (qualitative studies) ၊ အိမ်ထောင်စုသို့မဟုတ် သုံးစွဲသူအခြေပြုလေ့လာမှုများ သို့မဟုတ် ဂျန်ဆန်၏ လေ့လာမှုမှာကဲ့သို့ သေးငယ်သောလူထုအဖွဲ့အစည်းအခြေခံလေ့လာမှုများမှာ အလွန်အလွန် အသုံးဝင်လာပေသည်။ ၎င်းလေ့လာမှုတို့မှ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးတွင် ICT နည်းပညာရပ်များ မည်ကဲ့သို့ အရေးပါသောနေရာမှပါဝင်နေသည်ကို ပိုမိုရှင်းလင်းစွာ ရှင်းလင်းတင်ပြနိုင်ရန် ကူညီနိုင်ပါလိမ့်မည်။

ICT နည်းပညာရပ်များ ပိုမိုအသုံးပြုနိုင်မှုသည် စီးပွားရေးအရအကျိုးအမြတ်ရှိကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ လက်ခံလျှင် တောင်မှ ယင်းအား ပိုင်ဆိုင်ရန် မတတ်နိုင်သေးသော လူသန်းပေါင်းများစွာ ကျန်ရှိနေဦးမည်ဖြစ်ပြီး ဖုန်းတစ်လုံးအား ပုံမှန်အသုံးပြုသည့်ကုန်ကျစရိတ်အတွက်လည်း ခက်ခဲနေနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိလူများမှာ အလွန်စိတ်အားထက်သန်စွာ မိုဘိုင်းဖုန်းများအား ပိုင်ဆိုင်လိုကြပြီး ၎င်းတို့ဝင်ငွေ၏ များပြားလှသောအစိတ်အပိုင်းကို ဖုန်းအသုံးပြုရာတွင် သုံးစွဲနေကြသည်။ ဤသို့ဆိုလျှင် ICT နည်းပညာရပ်များ ပိုမိုအသုံးပြုနိုင် လာမှုအားသေချာစေရန် သုတေသနမှ မည်သည့်အသိအမြင်များပေးလာသနည်း။

IDRC မှပံ့ပိုးထားသော သုတေသနပညာရှင်များသည် ဤသို့နားလည်သိရှိမှုနှင့်အတူ စစ်တမ်းမေးခွန်းများကို ICT နည်းပညာအသုံးပြုသူများ၏ နေအိမ်များနှင့်လုပ်ငန်းခွင်များသို့ ယူဆောင်သွားကာ အဆိုပါ နည်းပညာများ ၏ စီးပွားရေးနှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား သုံးသပ်အကဲဖြတ်နိုင်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ မက်ခရိုအဆင့် (macro level) ပြောင်းလဲမှုများအား ခြေရာကောက်လေ့လာရန်မှာ အရေးကြီးလှပါသည်။ အကယ်၍ ပိုပြီးအရေးကြီးလျှင်တောင်မှ အလားတူအရေးကြီးသည့်အချက်မှာ တစ်ဦး၊ တစ်ယောက်ချင်းစီ၏ အတွေ့အကြုံနှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းများစုံစုံလင်လင်မေးကာ ၎င်းတို့အကြောင်း နားထောင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် -

- မိုဘိုင်းဖုန်း သို့မဟုတ် အင်တာနက်အသုံးပြုခြင်းကြောင့် သင်၏ဘဝမည်သို့ပြောင်းလဲလာသနည်း
- ICT နည်းပညာရပ်များက သင့်ရဲ့အထီးကျန်ဖြစ်နေမှုလျော့ပါးရေးအတွက် အထောက်အကူပြုသလား
- မိုဘိုင်းဖုန်းကြောင့်သင့်ရဲ့လုပ်ငန်းအခြေအနေတိုးတက်လာပါသလား
- ဆက်သွယ်ရေးကုန်ကျစရိတ်သက်သာအောင်လို့ သင်မည်သည့်နည်းလမ်းတွေအသုံးပြုသလဲ

- သင်၏အီလက်ထရောနစ်ပစ္စည်းအတွက် သင့်အနေနှင့် အလွန်အမင်းစိတ်ပူပန်မှုခံစားရပါသလား

ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ICT နည်းပညာရပ်များနယ်ပယ်မှာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာကာ သုတေသနအသစ် များလည်း ပေါ်ထွက်လာသဖြင့် နောက်ထပ်မေးခွန်းများလည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရာ

- ဖုန်းအသုံးပြုရေးစရိတ်စကကြီးမားလွန်းနေသောသူများအတွက် ဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် သုံးစွဲမှုများ ပိုမိုရရှိလာစေရေး မည်သည့်အခြေအနေများ လိုအပ်သနည်း
- ICT နည်းပညာရပ်များ ၊ ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်သောအခြေခံအဆောက်အအုံများစသည်တို့တွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခြင်းနှင့် တိုင်းပြည်၏ GDP အကြား ကောင်းမွန်သည့် အပြန်အလှန်ဆက်နွှယ်မှု (positive correlation) ရှိကြောင်း သိခဲ့ရသောကြောင့် ဆင်းရဲသားများထံသို့ ကြီးပွားချမ်းသာမှုတွေကို မည်သို့ ဖြန့်ကျက်ရောက်ရှိစေနိုင်မည်နည်း
- ICT ဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံကဏ္ဍတွင် အစိုးရများနှင့်အလှူရှင်များမှ မည်မျှလောက်ပမာဏကို မည်သို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသင့်သနည်း
- မိုဘိုင်းဖုန်းလောက တစ်ခေတ်ဆန်းပြောင်းလဲလာမှု၏အသီးအပွင့်များအား မည်သို့အကျိုးဝင်သက်ဆိုင် လာကြသနည်း
- အီလက်ထရောနစ်စနစ်အခြေခံသော အီး-ကျန်းမာရေး (e-health) ၊ အီး-စိုက်ပျိုးရေး (e-agriculture) ၊ အီး-ပညာရေး (e-education) ကဏ္ဍများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် ယင်းကဏ္ဍများ၏အကျိုးခံစားခွင့်ရသူများအနေဖြင့် ဤကဲ့သို့ ICT နည်းပညာရပ်များအား မည်သို့အသုံးပြုနေကြသည်ကို နားလည်ကြပါသလား
- ကမ္ဘာ့နေရာအသီးသီးမှ လူထုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ICT နည်းပညာရပ်များအား မည်ကဲ့သို့ ရယူ အသုံးပြုနေကြသနည်း။
- မည်သည့်အလေ့အထများက အစိုးရများ၊ အလှူရှင်များ နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်းတို့အတွက် ကောင်းမွန်သော လုပ်ဆောင်ချက်များ ဖြစ်ကြသနည်း
- ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာအဖို့ ICT နည်းပညာရပ်များအား ဤသို့ ထပ်မံလက်လှမ်းမီအသုံးပြုနိုင်ရေး တွင် မည်သည့်အရာများသည် အခွင့်အလမ်းများနှင့် အခက်အခဲများ ဖြစ်ကြသနည်း

အပိုင်း (၂)

လုပ်ကိုင်သည့်နည်းလမ်း

Part 2 - The Approach

အရေးကြီးသောသုတေသနနယ်ပယ်များ

(Critical areas for research)

ဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်များ (telecommunication networks) နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ သတင်းအချက်အလက်လိုအပ်မှုများအတွက် အလွန်အရေးပါသည့်အပြင် အခြေခံ ပြည့်စုံတောင့်တင်းသော သတင်းအချက်အလက်နည်းပညာအခြေခံစီးပွားရေး (information economy) တစ်ရပ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာစေ နိုင်သည်။ သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာအခြေခံစီးပွားရေးအတွက် လိုအပ်သည့် ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်း အများစုမှာ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့်ပင် အစပြုကြရသည်။ ဤအတွက် အခြေခံအားဖြင့် အောက်ပါအဆင့်များ (ယင်းအဆင့်များ၏အစီအစဉ်ကျနမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ငြင်းခုံမှုတစ်ချို့ရှိသော်ငြားလည်း) ပါဝင်ရာ ICT နည်းပညာဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအသစ်များ ဝင်ရောက်နိုင်ရေးအတွက် ဈေးကွက်အားလွတ်လပ်ခွင့် ပြုခြင်း၊ လွတ်လပ်ပြီးအမှီအခိုကင်းသည့် ဥပဒေပြု ထိန်းကျောင်းမည့်သူ(Independent regulator) ဖန်တီး ပေးခြင်းနှင့် နိုင်ငံပိုင် လည်ပတ်လုပ်ကိုင်မှုကို ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြောင်းလဲပေးခြင်းစသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအစိုးရများအနေဖြင့် နည်းပညာကွာဟမှုကျဉ်းမြောင်းစေရန်၊ လူမှုရေးအရ ပါဝင်နိုင်မှုရှိစေရန် (socially inclusive) နှင့် အသိပညာအမြော်အမြင်ရှိသောလူမှုအသိုင်းအဝိုင်း (knowledge society) များ တည်ထောင်ခြင်းများအပေါ်စိတ်ဝင်တစားရှိနိုင်ပြီး အဆိုပါရည်မှန်းချက်များရရှိရေးဆိုသည်မှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများပြုလုပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား စိန်ခေါ်မှုသုံးရပ်နှင့်အတူ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

- နည်းပညာဆိုင်ရာပြောင်းလဲမှုခြေလှမ်းမှာ အလွန်လျင်မြန်လှသဖြင့် ယင်း၏ပတ်သက်ရှိက်ခတ်မှုအပေါ် နားလည်နိုင်ရန်အတွက် အခက်အခဲများရှိနိုင်သည်။
- ထိရောက်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်ရေးအတွက် မကြာခဏဆိုသလို သက်သေဖြစ်ရပ်ကင်းမဲ့ နေတတ်သည်။
- သက်သေဖြစ်ရပ်များမှ အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ခြင်းအတွက် အထောက်အကူပြုလျှင်ပင် ဆန့်ကျင်ခုံခံမှု များခိုင်မာစွာရှိနေတတ်သည်။

ကမ္ဘာ့တောင်ဘက်အခြေစိုက်သုတေသနကွန်ယက်များ

(Research networks based in the global South)

ဤအခန်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ့အတွင်းအရေးပါသော သတင်းအချက်အလက်များကွာဟနေမှုများ ကို ဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်ရေးကူညီပေးနေသည့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သုတေသနပြုလုပ်သူများကွန်ယက်တစ်ခုနှင့်ပတ်သက်၍ မိတ်ဆက်တင်ပြပေးမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးသုတေသန IDRC အနေဖြင့် အာဖရိက၊ အာရှ၊ လက်တင်အမေရိကနှင့်ကရစ်ဘီယံဒေသများတွင် ဒေသဆိုင်ရာ သုတေသနကွန်ယက်များတည်ထောင်ခြင်း အတွက်ကူညီပံ့ပိုးမှုများပြုလုပ်ခဲ့ရာ ယင်းမှာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ICT နည်းပညာရပ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး အရေးပါသော သက်သေ အထောက်အထားများဖော်ထုတ်ရရှိနိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းတည်ထောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

တောင်အာဖရိကမှ Research ICT Africa (RIA) ၊ အာရှအခြေစိုက်Learning Initiatives on Reforms for Network Economies Asia (LIRNEasia) နှင့် လက်တင်အမေရိကရှိ Diálogo Regional sobre la Sociedad de la Información(DIRSI) စသည့်အဖွဲ့အစည်းတို့မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ့အတွင်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ICT နည်းပညာဆိုင်ရာအခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖြန့်ကျက်တည်ထောင် ထားမှုအခြေအနေများအပေါ်

အလေးထားဆောင်ရွက်နေကြရာ ပုံ(၂)တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။ ဤကွန်ယက် များအနေဖြင့် ICT နည်းပညာအား ဆင်းရဲသားများ ကောင်းမွန်စွာလက်လှမ်းမီအသုံးပြုနိုင်စေသည့်အချက် များနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေး၌ ယင်းအချက်များ၏ဆက်စပ်မှုများကို ပို၍ကောင်းစွာနားလည်စေရန် လုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အချက်အလက်အသစ်များဖော်ထုတ်ရရှိရန်နှင့် ဆင်းရဲသား အကျိုးပြုမှုဝါဒများချမှတ်ရာ၌အကူအညီရစေရန် ဆန်းသစ်သောသုတေသနစစ်တမ်းနည်းလမ်းများအား အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါစစ်တမ်းများနှင့်၎င်းတို့၏တွေ့ရှိချက်များအား အပိုင်း(၃)တွင် အသေးစိတ် ဆွေးနွေး ထားပါသည်။

ပုံ (၂) - ကွန်ယက်သုံးဖွဲ့၏တည်နေရာနှင့် ၎င်းတို့လွှမ်းမိုးထားသောနိုင်ငံများ

DIRSI - ပီရူးနိုင်ငံ လီမာမြို့တွင် အခြေစိုက်ပြီး အာရှတိုက်၊ ဘရာဇီး၊ ကိုလံဘီယာ၊ ဂျာမနီ၊ မက္ကဆီကို၊ ပီရူးနှင့် ၊ ထရီနီဒတ်နှင့်တိုဘာဂို နိုင်ငံများတွင် လေ့လာမှုများပြုလုပ်သည်။

Research ICT Africa - တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ ကိတ်ပ်တောင်းမြို့တွင် အခြေစိုက်ပြီး ဘီနင်၊ ဘော့ဆွာနာ၊ ဘူဂီနာမာ၊ ကင်မရွန်း၊ ကုတ်ဒီဗွား၊ အီဂျစ်၊ အီသီယိုးပီးယား၊ ဂါနာ၊ ကင်ညာ၊ မိုဇမ်ဘစ်၊ နမီးဘီးယား၊ နိုင်ဂျီးရီးယား၊ ရဝမ်ဒါ၊ ဆီနီဂေါ၊ တောင်အာဖရိက၊ တန်ဇာနီးယား၊ တူနီးရှား၊ ယူဂန္ဒာနှင့် ဇမ်ဘီယာစသော နိုင်ငံများတွင် လုပ်ငန်းများသည်။

LIRNEasia - သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ကိုလံဘိုမြို့တွင် အခြေစိုက်ပြီး ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အန္ဒမာနာ၊ မလေးရှား၊ ပါကစ္စတန်၊ သီရိလင်္ကာနှင့် ထိုင်း နိုင်ငံများတွင် သုတေသနစစ်တမ်းများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

Research ICT Africa (RIA)- အာဖရိကနိုင်ငံပေါင်း ၁၉ နိုင်ငံမှသုတေသီများပါဝင်သော သုတေသန ကွန်ယက်တစ်ခုဖြစ်သော Research ICT Africa (RIA) သည် တောင်အာဖရိက နိုင်ငံတွင်အခြေစိုက်ကာ ICT နည်းပညာဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် သုတေသနများပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ ယင်းအနေဖြင့် ICT နည်းပညာရပ်များအား ပိုမိုတိုးတက်သုံးစွဲနိုင်ရေးထောက်ခံအားပေးကာ နိုင်ငံအလိုက်၊ ဒေသအလိုက်နှင့် ကမ္ဘာ့တိုက်ကြီးအစိတ်အပိုင်းမူဝါဒအလိုက် လိုအပ်ချက်များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ် သုတေသနများပြုလုပ်လျက်ရှိသည်။ RIA သည် ဆန်းသစ်တီထွင်မှု ရှိသော၊ သင့်လျော်လိုက်ဖက်မှုရှိသောမူဝါဒများနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပေးဝေမျှနိုင်ရန် နောက်ဆုံးပေါ်ခေတ်မီ

အချက်အလက်နှင့်ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုသုတေသနအား တည်ထောင်ထားရှိပြီးဖြစ်သည်။ RIA ၏ လုပ်ငန်းများမှ တစ်ဆင့် အထောက်အကူပြုသင့်လျော်သည့် မူဝါဒနှင့်ဥပဒေထိန်းကျောင်းရေးပတ်ဝန်းကျင်များကို တည်ထောင် ရာတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်နိုင်သူများနှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် အထူးလေ့ကျင့်ပေးထားသော မူဝါဒရေးရာ ကျွမ်းကျင်သူ အာဖရိကန်လူမျိုးများအား မွေးထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

LIRNEasia - သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ကိုလံဘိုမြို့တွင်အခြေစိုက်ပြီး အာရှနှင့်ပစိဖိတ်ဒေသတစ်လွှား ICT နည်းပညာ ဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအပေါ်လေ့လာကာ တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားနေသော အဖွဲ့အစည်း (Think Tank) တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းအနေဖြင့် ICT နည်းပညာအသုံးပြုမှုနှင့် ဆက်စပ်အခြေခံ အဆောက်အအုံများတိုးမြှင့်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ဒေသအတွင်းရှိလူအများ၏ဘဝတိုးတက်ရေးကို ကြိုးပမ်းလျက် ရှိသည်။ LIRNEasia ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ ဒေသအတွင်း ICT နည်းပညာဆိုင်ရာမူဝါဒများ၊ ဥပဒေ ထိန်းကျောင်းရေးဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူပညာရှင်အစုအဖွဲ့အား ဖန်တီးတည်ဆောက်နေချိန်အတွင်း သုတေသနများ၊ သင်တန်းများနှင့် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှုများမှတစ်ဆင့် ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် LIRNEasia သည် ICT နည်းပညာရပ်များ ထိတွေ့သုံးစွဲနိုင်မှုအပေါ် ဟန့်တားနှောင့်ယှက်မှုဖြစ်စေသည့် ICT ဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဥပဒေထိန်းသိမ်းရေး ရှုထောင့်များကိုပြောင်းလဲကာ ဒေသအတွင်းရှိလူအများ၏ဘဝနှင့် ICT နည်းပညာရပ်များသုံးစွဲနိုင်မှုကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေသည့် မူဝါဒများနှင့်အစားထိုးနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းပါသည်။

DIRSI - ယင်းအဖွဲ့အစည်းသည် ICT နည်းပညာဆိုင်ရာမူဝါဒနှင့်သုတေသနများအား အထူးပြုလုပ်ဆောင် နေကြသည့် ပညာရှင်များနှင့်အဖွဲ့အစည်းများအား အတူတကွတွဲဖက် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြစေရန် ကူညီဆောင်ရွက် ပေးသည့် လက်တင်အမေရိကအခြေစိုက်ကွန်ယက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းကွန်ယက်သည် သုတေသနများနှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများပြုလုပ်ခြင်း၊ စာတမ်းများနှင့် အစီရင်ခံစာများဖြန့်ဝေခြင်းအပြင် ဒေသတွင်း ICT နည်းပညာ ဆိုင်ရာ မူဝါဒ၊ ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် အုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွေးနွေးပွဲများကိုလည်း ဖြစ်မြောက်အောင် ကူညီပံ့ပိုးပေးသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် DIRSI သည် လက်တင်အမေရိကရှိ ခွဲခြားဆက်ဆံကာ အရေးတယူပြုခြင်းမခံရသည့် လူထုအဖွဲ့အစည်း

(marginalized community) များအား သတင်းအချက်အလက်အခြေခံစီးပွားရေးအသစ်အတွင်း ထိရောက်စွာပါဝင်နိုင်စေသည့် မူဝါဒများပေါ်ထွန်းလာ ရေးကို ကူညီပေးလျက်ရှိသည်။

အိမ်ထောင်စုအဆင့်အချက်အလက်ရရှိရေးအတွက်လိုအပ်ချက်

(The need for household-level information)

ဆင်းရဲသားများအားစစ်မှန်သောအကျိုးကျေးဇူးရရှိစေကာ ၎င်းတို့၏ ICT နည်းပညာရပ်များကို ထိတွေ့သုံးစွဲ နိုင်မှုအား တိုးတက်များပြားစေနိုင်သည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများပေါ်ပေါက်လာစေရန် ICT နည်းပညာရပ် များအား မည်သို့သုံးစွဲနေကြသည်နှင့်ပတ်သက်၍ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီ တိကျသောအချက်အလက်များရရှိရန် လိုအပ်ကြောင်းကို RIA ၊ LIRNEasiaနှင့် DIRSI တို့သည် မကြာသေးမီက သဘောပေါက်လာကြသည်။ ဆင်းရဲသားများ ပစ်ပယ်ခံနေရမှုများကို ကူညီဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းအချက်များကိုလည်း ၎င်းတို့အနေဖြင့် နားလည်သဘောပေါက်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ RIA၊ LIRNEasiaနှင့် DIRSI တို့အနေဖြင့်မူဝါဒရေးဆွဲသူများအား ဆင်းရဲသားများအကျိုးပြုသည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများဖော်ဆောင်ပေးရန် တိကျသောဒေတာ အချက်အလက်များအသုံးပြု၍ သဘောပေါက်လက်ခံစေနိုင်ပြီး ဆင်းရဲသားများအား ဆိုးကျိုးဖြစ်စေနိုင်သော လုပ်ဆောင်မှုများအတွက်လည်း ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်မှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ စာရင်းအင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း (statistics agency) များမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းများ သို့မဟုတ် အမျိုးသားသန်းခေါင်စာရင်းများတွင် ICT အသုံးပြုမှုများ၊ ထိတွေ့လက်လှမ်းမီနိုင်မှုများနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အချက်အလက်များအား လုံလောက်စွာ မကောက်ယူကြပါ။ အချို့သော အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းအနည်းငယ်ကသာ ICT အသုံးပြုမှုများအပေါ် စစ်တမ်းများကောက်ယူသော်လည်း သေးငယ်သောနမူနာကောက်ကွက်အရွယ်အစား (small sample size) များကြောင့် ထိုသို့ကောက်ယူထားမှုများအား နိုင်ငံအဆင့်မြှင့်သုံးသပ်ရန်အတွက်မူ ခက်ခဲစေပါသည်။ ICT ဒေတာအချက်အလက်များကောက်ခံရေးအတွက်တာဝန်ရှိသည့် တစ်ခုတည်းသောကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းမှာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆက်သွယ်ရေးအဖွဲ့ချုပ် (International Telecommunication Union – ITU) ဖြစ်ကာ ၎င်း၏လေ့လာတွေ့ရှိချက်များမှာလည်း ဒေတာအချက်အလက်များပုံစံများအပိုင်းအတွက် အကန့်အသတ်များရှိနေပါသည်။ ဤစာရင်းအင်းအချက်အလက်များကို ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာများထံမှ ရရှိတတ်သော်လည်း မကြာခဏဆိုသလိုပင် ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းနှင့် အချို့ကိစ္စရပ်များတွင်မူ အားနည်းချို့ယွင်းမှု များအား မြင်တွေ့နေရပါသည်။ ထောက်ပံ့ပေးလိုသောအညွှန်းကိန်းများ (supply-side indicators) သည်လည်း ICT နည်းပညာရပ်များအား အိမ်ထောင်စုမည်မျှသုံးစွဲသည်၊ ယင်းတို့အား မည်သည့်အတွက်သုံးစွဲသည်နှင့် အဆိုပါနည်းပညာများသည် ၎င်းတို့၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအား

တိုးတက် ကောင်းမွန်စေခြင်းရှိမရှိ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုတစ်စုရှိ အိမ်ထောင်စုဝင်များသည် ICT နည်းပညာရပ်များအား မည်သို့အသုံးပြုကြသည်စသည်တို့ကို မဖော်ပြနိုင်ပါ။

ITU နှင့် ကုလသမဂ္ဂကုန်သွယ်ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကွန်ဖရင့် (UNCTD) တို့ဦးဆောင်ကျင်းပသည့် ကမ္ဘာ့ ထိပ်သီးအစည်းအဝေးကြီး “Information Society’s Measuring the Information Society Initiatives” မှ နိုင်ငံတကာသုံးအညွှန်းကိန်းများနှင့် စံပြစစ်တမ်းပုံစံများအား ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့်လည်း ပြည်တွင်းမှစာရင်းအင်းပညာနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ဝန်ထမ်းများအား လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရာတွင်အထောက်အကူ ဖြစ်စေခဲ့သည်။ သို့သော် မဆိုသလောက်သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအနည်းငယ်ကသာ အဆိုပါအရင်းအမြစ်များအား အသုံးပြုခဲ့လေသည်။

အစိုးရများသည် မကြာခဏဆိုသလို ဆက်စပ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် အခွန်တိုးကောက်ခြင်းဖြင့် မြင့်တက်လာသော မိုဘိုင်းဖုန်းထိုးဖောက်ပျံ့နှံ့မှုကို ပြန်လည်တုံ့ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်လာသည့်အခါ သုတေသနပညာရှင်အုပ်စုများအနေဖြင့် ဆင်းရဲသားများ၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်အကိုင်များအား မည်သို့တိုးတက်ကောင်းမွန်စေသည် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏အခွင့်အာဏာရရှိမှုနှင့် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ခိုင်ခံ့တုံ့ပြန်နိုင်စွမ်းများအားမည်သို့ရရှိစေနိုင်မှုစသည်တို့ကဲ့သို့ ဆင်းရဲသားများအတွက် မိုဘိုင်းဖုန်း ၏အကျိုးကျေးဇူးများကို ရှင်းလင်းသရုပ်ဖော်ပေးရန်လိုအပ်လာပါသည်။ ထို့အပြင် ဆင်းရဲသားများအပေါ် မမျှမတထိခိုက်မှုဖြစ်စေသည့် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် အခွန်များကောက်ခံခြင်းကို ပညာရှင်များမှ ဟန့်တားကန့်ကွက်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံအချင်းချင်း နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ရန်အတွက်လည်း ICT အသုံးပြုမှုဒေတာအချက်အလက်များမှာ မရှိမဖြစ် အရေးပါလှသည်။ ကမ္ဘာကြီး၏အချို့နေရာများတွင် မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အကောင်းဆုံးသော လုံ့ဆော်မှုနည်းလမ်းတစ်ရပ်မှာ ပိုမိုကောင်းမွန်သောလုပ်ဆောင်ချက်များရှိသည့် အခြားအစိုးရများနှင့် နှိုင်းယှဉ် ပြုခြင်းဖြင့် အချို့သောအစိုးရများအားလည်း သိမ်ငယ်မခံချင်စိတ်ဖြင့် လိုက်လံလုပ်ဆောင်လာစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ICT ထိတွေ့သုံးစွဲနိုင်မှုနှုန်းထားအရ အဆိုးဆုံးအနေအထားတစ်ရပ် သို့မဟုတ် ICT သုံးစွဲမှု စရိတ်စက အကြီးဆုံးနိုင်ငံဟု သတ်မှတ်ခံရခြင်းတို့သည်လည်း မူဝါဒပြောင်းလဲရေးများရှိလာရန်အတွက် တွန်းအားများ ဖြစ်တတ်သည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း သိမ်ငယ်အရက်ရမှုကြောင့် ပြောင်းပြန်ရလဒ်ထွက်ပေါ်နိုင်ရာတွင် နိုင်ငံရေးသမားများအနေဖြင့် ခုခံကာကွယ်လိုစိတ်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး သုတေသနပညာရှင်များမှာ တိုင်းပြည်ကို အနောက်တိုင်းပုံစံသွတ်သွင်းရန်ကြိုးစားနေကြခြင်း သို့မဟုတ် မျှတမှုမရှိထိခိုက်လွယ်သော ဈေးကွက် စီးပွားရေးစနစ်အတွင်းသို့ အတင်းအကျပ်ထိုးသွင်းနေခြင်းဟု စွပ်စွဲလာနိုင်ကြောင်း အချို့က ထောက်ပြပြောဆို ကြသည်။

အိမ်ထောင်စုအချက်အလက်များကောက်ယူခြင်း

(Collecting household data)

အာဖရိကတိုက်

RIA သည် အာဖရိကတိုက်အတွင်း ICT ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအား မည်သို့လုပ်ဆောင်နေကြသည်နှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုနားလည်သိရှိနိုင်ရန် အားထုတ်ကြိုးပမ်းသည့်အနေဖြင့် နည်းပညာထိတွေ့လက်လှမ်းမီမှုနှင့် အသုံးပြုနိုင်မှုဆိုင်ရာ ရယူသိရှိလိုသောစစ်တမ်း (demand-side survey) များစွာကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၀ နိုင်ငံ၌ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁၂,၀၀၀ ပါဝင်သည့် စစ်တမ်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ တစ်ဖန် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင်လည်း နိုင်ငံပေါင်း ၁၇ နိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၂၃,၀၀၀ နှင့် အထက်ပါကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ကောက်ခံခဲ့သည့်အချက်အလက်များတွင် ကျား/မ လိင်အမျိုးအစား၊ အသက်နှင့် ပညာရေးအပြင် မိသားစု ဝင်ငွေ၊ ပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်းများစသည်ကဲ့သို့သော အကြောင်းအရာများလည်း ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ နောက်ပိုင်း ပြုလုပ်ခဲ့သောစစ်တမ်းတွင်ဆိုပါက ကျား/မ ခွဲခြားမှုပြဿနာအပေါ် အလေးထားအာရုံစိုက်သည့် ဦးတည်အုပ်စု ထားရှိလေ့လာခြင်း (focus group studies) အား နိုင်ငံပေါင်း ၅ နိုင်ငံတွင် ပြုလုပ်ကာ ထပ်မံအားဖြည့် ထားပါသည်။ RIA သည် အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁၄,၀၀၀ ပါဝင်သော တတိယမြောက်စစ်တမ်းအား ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အာဖရိကနိုင်ငံပေါင်း ၁၁ နိုင်ငံ၌ ပြုလုပ်ခဲ့ပြန်ပါသည်။ ဤကွန်ယက်အနေဖြင့် လူနေရပ်ကွက်များ အတွင်းတွေ့ရှိရတတ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားများနှင့်ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်သည့် ပုံမှန်မဟုတ်သည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍ (informal sector) နှင့် အသေးစားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ အောင်မြင်သောစစ်တမ်း အပေါ်တွင်လည်း အမှီသဟာပြုနိုင်ခဲ့သည်။

RIA မှ ပြုလုပ်သော မေးခွန်းလွှာတွင် အပိုင်းသုံးပိုင်းခွဲခြားထားသည်။ ပထမတစ်ပိုင်းမှာ အိမ်ထောင်စုတွင် ပါဝင်သူများနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များကောက်ယူခြင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယတစ်ပိုင်းမှာမူ အိမ်ထောင်စုနှင့်သက်ဆိုင်သော အခြားအချက်အလက်များအား ကောက်ယူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအပိုင်းများအား အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်သူ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်စုအား စီမံခန့်ခွဲနေသူတစ်ဦးဦးက ဖြေဆိုရခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအပိုင်းဖြစ်သည့် တတိယအပိုင်းသည် တစ်ဦးချင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အပိုင်းဖြစ်ကာ ကျပမ်းရွေးချယ် ထားသည့် အသက် ၁၆ နှစ်နှင့်အထက်ရှိသူတစ်ဦးက ဖြေဆိုရမည်ဖြစ်ပြီး ဖြေဆိုသူသည် အင်တာဗျူး ပြုလုပ်သည့်ညတွင် အဆိုပါအိမ်၌အိပ်စက်သူဖြစ်ရမည်။ ကောက်ခံရာတွင် ဧည့်သည်များအပါအဝင် အိမ်ထောင်စုဝင် များအားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော အချက်အလက်များအား ကောက်ခံရပါမည်။

စစ်တမ်းများအား အရှေ့ကအပိုင်းနှစ်ပိုင်းနှင့်မတူ မျက်နှာချင်းဆိုင်မေးမြန်းစေရန် စီစဉ်ထားပြီး ကနဦးတွင် စာရွက်များအသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အီလက်ထရောနစ်ပစ္စည်းကိရိယာများအား အသုံးပြု ခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါပစ္စည်းကိရိယာများမှာ ပျက်စီးခြင်း၊ ပျောက်ဆုံးခြင်းဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ သိမ်းဆည်းထားသည့် အချက်အလက်များမှားယွင်း

ကာလည်းပြောင်းလဲနိုင်သဖြင့် ယင်းအချက်အလက်များ မပျက်စီးစေအောင် ကာကွယ်ရန်မှာ အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အချို့သောနိုင်ငံများတွင် အိမ်ထောင်စုစစ်တမ်းများအား အမျိုးသားစာရင်းအင်းရုံး (NSO)နှင့် ပူးပေါင်းကာ ကောက်ယူကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တန်ဇာနီးယားနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားစာရင်းအင်းရုံး (NSO)သည် RIA အတွက် စစ်တမ်းကောက်ယူပေးခဲ့ပါသည်။ ဂါနာ၊ ကင်ညာ၊ မိုဇမ်ဘစ်နှင့် ဇမ်ဘီယာအပါအဝင် အချို့နိုင်ငံများတွင်လည်း NSO ဝန်ထမ်းများသည် စစ်တမ်းကောက်ရာတွင် ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်းခြုံကြည့်ပါက NSO ၏ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုမှာ အချို့သောလုပ်ပိုင်ခွင့်အခြေအနေအရ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိနေပြီး စစ်တမ်းများကောက်ယူရာတွင် ပူးပေါင်းခြင်းမပြုရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြင့်လည်း အတိုက်အခံလက္ခဏာများ ပြသခဲ့ဖူးကြသည်။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ စစ်တမ်းအတွက်ဆိုလျှင် သုတေသနသဘောတူညီမှုစာချုပ်များဖြင့် ဆင့်ပွားသင်တန်းများပေးရန်လိုအပ်သော်လည်း ကွင်းဆင်း လုပ်ငန်းနှင့်အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းလုပ်ငန်းအား အာဖရိကတိုက်အတွင်း ဈေးကွက်သုတေသန လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်နေသည့်ကုမ္ပဏီအား လွှဲအပ်လုပ်ကိုင်စေခဲ့ပါသည်။ RIA ကမူ ကောက်ယူရမည့် နမူနာအရေအတွက်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် အချက်အလက်များအား အချိုးချချိန်ဆသတ်မှတ်ပေးသည့် လုပ်ငန်း များကို ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ICT နည်းပညာများအသုံးပြုနိုင်မှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးအကြား ဆက်စပ်မှုများအပေါ် ထပ်မံ လေ့လာ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် IDRC သည် “PICTURE Africa” ဟု ခေါ်သည့် အရှေ့အာဖရိကကျေးလက်နှင့်မြို့ပြဒေသ အတွင်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့်သတင်းအချက်အလက်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများအကြားဆက်စပ်မှုကို လေ့လာ လျက်ရှိသည့်သုတေသနစီမံကိန်းတစ်ခုအား ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းကာလတစ်လျှောက် စုစည်းထားသည့် အိမ်ထောင်စုအဆင့်အချက်အလက်များမှာ အရေအတွက် (quantitative) နှင့် အရည်အသွေး(qualitative) နှစ်မျိုးစလုံးအပေါ်အခြေခံထားကာ ဤလေ့လာမှုအနေဖြင့် အာဖရိကတိုက်အရှေ့ဘက်လေးနိုင်ငံအတွင်း ICT နည်းပညာအသုံးပြုမှုများသည် မြို့ပြနှင့်ကျေးလက်ဒေသအိမ်ထောင်စုများအတွင်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို ကူညီ လျှော့ချပေးခြင်းရှိမရှိနှင့် မည်သို့ကူညီလျှော့ချနိုင်ကြောင်း စူးစမ်းလေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။

ယခင်အချက်အလက်ဆန်းစစ်သုံးသပ်မှုများမှာ ICT နည်းပညာပိုင်ဆိုင်မှု၊ ထိုးဖောက်ပျံ့နှံ့နိုင်မှု၊ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် GDP ကဲ့သို့သော ကျယ်ပြန့်သည့်စီးပွားရေးအညွှန်းကိန်းများအကြား အတော်အသင့်ရိုးရှင်းသည့်ဆက်သွယ်ချက်များကိုသာကြည့်ရှုထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက် ချင်း၏ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟပြောင်းလဲမှုများအား တိုင်းပြည်၏ GDP ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ချိတ်ဆက်ထားခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချရေးအပေါ် ICT နည်းပညာများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို နိုင်ငံအဆင့်တိုးတက်မှုနှုန်းထက်ကျော်လွန်ပြီး မိုက်ခရိုအဆင့်၌ လေ့လာကြည့်ရှုရန် အရေးကြီးပါသည်။

ဤသို့သိမှတ်မှုနှင့်အတူ PICTURE Africa စီမံကိန်းတွင် ကင်ညာ၊ ရဝမ်ဒါ၊ တန်ဇာနီးယားနှင့်ယူဂန္ဒာနိုင်ငံများမှ ၂၀၀၇ နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်များတွင် ကောက်ယူခဲ့သည့် အိမ်ထောင်စုအချက်အလက်

များအားအသုံးပြုခဲ့သည်။ ထို့နောက်သုတေသီများသည်တစ်ဖွဲက ICT နည်းပညာကိုသိသိသာသာ သုံးစွဲနိုင်ပြီး ကျန်တစ်ဖွဲက သုံးစွဲနိုင်မှုမရှိသည့် နှိုင်းယှဉ်မှုပြုနိုင်သောလူထုအဖွဲ့အစည်းနှစ်ရပ်အား ကာလတစ်ကြာလေ့လာခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ PICTURE Africa သည်အရှေ့အာဖရိကဒေသတွင် ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်စွမ်းမညီမျှမှုများ၊ ပိုမိုမျှတစွာသုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက်ရှိနေသောအဟန့်အ တားများနှင့် အထူးသဖြင့် ICT နည်းပညာရပ်များသည် ဆင်းရဲသောလူထုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆ င်းရဲတွင်းမှရှုန်းထနိုင်ရေးတို့အပေါ် အတိုင်းအတာတစ်ရပ်အထိ အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်ကြောင်းကို ကောက်ချက်ချသုံးသပ်နိုင်ခဲ့သည်။

အာရှတိုက်

LIRNEasia ၏ ပီရမစ်အောက်ခြေမှလူများ၏ဖုန်းဆက်သွယ်အသုံးပြုပုံ “Teleuse@BOP” စစ်တမ်းမှာ ကမ္ဘာ့ဆင်းရဲသူဦးရေအများဆုံးနေထိုင်ရာဒေသဖြစ်သည့် တောင်အာရှဒေသအတွင်း ICT နည်းပညာများ အသုံးပြုမှုကို စုံစမ်းလေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း ၄၄ တို့၏ဝင်ငွေအနေအထားအရ ပီရမစ်အောက်ခြေအဆင့်ဝင်ငွေသာရရှိသ ည့် တောင်အာရှနှင့်အရှေ့တောင်အာရှမှ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းနှင့် အိမ်ထောင်စုများအပေါ် စစ်တမ်းလေးခုဖြင့် ခြေရာကောက်လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်အာရှဒေသ အတွက်ဆိုလျှင် လူဦးရေထူထပ်သောသုံးနိုင်ငံဖြစ်သည့် အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။ စစ်တမ်းများအား ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကာ နီပေါနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲအခြေအနေကြောင့် ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန်ခက်ခဲသဖြ င် ယင်းနိုင်ငံအား ချန်လှပ် ထားခဲ့ရသည်။ အလားတူအကြောင်းရင်းကြောင့်ပင် ပါကစ္စတ န်နှင့်သီရိလင်္ကာတို့၏အစိတ်အပိုင်းအချို့ကိုလည်း အချို့သောအချိန်ကာလများအတွက် ချန်လှပ်ထားခဲ့ရသည်။ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှာ ၂၀၀၆ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်များတွင်လည်းကောင်း၊ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင်လည်းကောင်း၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှာ အဆိုပါသုံးနှစ်စလုံးတွင်လည်းကောင်း အသီးသီးပါဝင်ခဲ့ကြသည်။

အဆိုပါ Teleuse@BOP စစ်တမ်းများမှာ လွန်ခဲ့သည့်သုံးလအတွင်း ဖုန်းလက်ခံရရှိမှု သို့မဟုတ် ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုပြုလုပ်ခဲ့သူများအပေါ် အခြေခံပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပါဝင်သူများအား တစ်ဆင့်ဖုန်းအသုံးပြုသူ သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်ဖုန်းအသုံးပြုသူဟူ၍ ကန့်သတ်မထားသည့်အပြင် ဖုန်းဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ရန် အစီအစဉ် ရှိသူရော၊ မရှိသူများပါ ပါဝင်ခဲ့သည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို တုံ့ပြန်ဖြေဆိုသူပေါင်း ၁၀,၀၀၀ ထံမှ ဘာသာစကားခြောက်မျိုးဖြင့် ကောက်ခံခဲ့ပါသည်။ အရည်အသွေးအခြေပြုနည်းလမ်းအသုံးပြုသည့်လေ့လာမှု (qualitative studies) ကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစစ်တမ်းတို့မှ ဖုန်းကိုင်ဆောင်မှုအလေ့အထများကို လျှပ်တစ်ပြက်လှစ်ဟပြသခဲ့ရာ မိုဘိုင်းဖုန်းများလျင်မြန်စွာပျံ့နှံ့ရောက်ရှိမှု၏အကျိုးသက်ရောက်မှု ကို သုတေသီ များအားပိုမိုနားလည်နိုင်စေခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် ဖုန်းအသုံးပြုမှုတွင်ကျယ်ခြင်းမရှိသေးသည့်နိုင်ငံများတွင် ဖြစ်ပါသည်။

လက်တင်အမေရိကတိုက်

လက်တင်အမေရိကတိုက်တွင်မူ ကွဲပြားခြားနားသောနည်းလမ်းတစ်ခုကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ IDRC ၏ အကူအညီနှင့်အတူ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကာရစ်ဘီယံဒေသဆိုင်ရာကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးကော်မရှင် (ECLAC) သည် ICT နည်းပညာအသုံးပြုမှုနှင့် လက်လှမ်းမီနိုင်မှုအခွင့်အလမ်းဆိုင်ရာ အိမ်ထောင်စုအချက် အလက်များအား စုဆောင်းပြုစုခဲ့သည်။ ဤအချက်အလက်များမှာ အစိုးရ၏စာရင်းအင်းဆိုင်ရာဌာနများမှ ပြုလုပ်ခဲ့သော အမျိုးသားအိမ်ထောင်စုစစ်တမ်း (national household survey) များနှင့် အမျိုးသား တီထွင်ဖန်တီးမှုစစ်တမ်း (national innovation survey) များမှ ထုတ်နုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ သုတေသီများ အနေဖြင့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များစုံလင်စွာသိမ်းဆည်းနိုင်သည့် microdata set တပ်ဆင်အသုံးပြု နိုင်ခြင်းဖြင့် ICTကဏ္ဍတစ်ခုစာဆန်းပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာရေးကို “လက်တင်အမေရိကနှင့်ကာရစ်ဘီယံဒေသ အတွင်းသတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်းအားလေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးဌာန” ဟု အမည်တပ်ထားသောစီမံကိန်းမှ လမ်းပြအလင်းရောင်ပေးနိုင်ခဲ့လေသည်။ DIRSI မှ သုတေသီများသည် ECLAC နှင့် တွဲဖက်၍ ဒေသအတွင်းဒီဂျစ်တယ်တစ်ခေတ်ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာသည့်တိုးတက်မှုများအား မှတ်တမ်းတင် ထားသည့် စာအုပ်နှစ်အုပ်(Jordán et al. 2011, 2013) ထုတ်ဝေရန် ဤအချက်အလက်များအား ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

သို့သော် အဆိုပါစစ်တမ်းများတွင် ICT အသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်သည့်မေးခွန်းများ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ပါဝင် နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် DIRSI သည် ဆင်းရဲသားများ၏ ယင်းကဲ့သို့ ICT အသုံးပြုမှုပုံစံများအား လေ့လာစုံစမ်းရန် ကိုယ်ပိုင်စစ်တမ်းများကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ “မိုဘိုင်းဖုန်းမှအခွင့်အလမ်းများ(Mobile Opportunities)” အမည်ရှိသော စီမံကိန်း၏တစ်စိတ်တစ်ဒေသအနေဖြင့် DIRSI သည် ဆင်းရဲသား ရပ်ကွက်များမှ လူနုနုထောင်ကျော်တို့အား ICT နည်းပညာများနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏အသုံးပြုပုံ နည်းလမ်းများ၊ ငွေကြေးသုံးစွဲပုံများကို အင်တာဗျူးပြုလုပ်ခဲ့ရာ အထူးသဖြင့် မိုဘိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုအား အဓိကမေးမြန်းခဲ့လေသည်။ အင်တာဗျူးများကို အာဂျင်တီးနား၊ ဘရာဇီး၊ ကိုလံဘီယာ၊ ဂျာမေကာ၊ မက္ကဆီကို၊ ပီရူးနှင့်၊ ထရီနီဒတ်နှင့်တိုဘာဂိုနိုင်ငံများတွင် ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤသို့မြေပြင်ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းသည် DIRSI မှသုတေသီများအား အစောပိုင်းစီမံကိန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် “ဒီဂျစ်တယ်ဆင်းရဲမှု” (Digital poor) မှ အကြံပြုထားသောအဆိုကြမ်း (hypothesis) များအား စစ်ဆေးခွင့် ရစေခဲ့သည်။ အဓိကအယူအဆမှာ အချက်အလက်များအရ မိုဘိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုမှာ လက်တင်အမေရိက တစ်ခုလုံးနီးပါး လက်ခံရရှိနေကြသော်လည်း လက်လှမ်းမီနိုင်မှုနှင့်အသုံးပြုနိုင်မှုအပိုင်းတွင် မညီမျှမှုများရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ DIRSI ၏သုတေသနအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် မိုဘိုင်းဖုန်းအတွက်ကုန်ကျစရိတ် အများဆုံးထဲ၌ လက်တင်အမေရိကလည်းပါဝင်နေခြင်းပင်။ ထို့ကြောင့်ပိုမိုမစ်အောက်ခြေအဆင့်ဝင်ငွေရရှိသူများ ပိုမိုတတ်နိုင်ကာလက်လှမ်းမီစေမည့်မူဝါဒများကို DIRSI မှ အကြံပြုတိုက်တွန်းခဲ့လေသည်။

ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်မိုဘိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုရရှိခြင်းနှင့်အတူ အချို့သော သေချာပေါက်

ဖွံ့ဖြိုးရေး အခွင့်အလမ်း များတွဲဖက်ပါရှိမှုကိုလေ့လာဆန်းစစ်သည့် “Mobile Opportunities 2.0” ဟူသော ဒုတိယမြောက် စီမံကိန်းအား “Mobile Opportunities” စီမံကိန်းပြီးဆုံးပြီးနောက် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါ ကတိကဝတ် အများဆုံးပြုလုပ်သော နယ်ပယ်များအနက်မှ မိုဘိုင်းဘဏ်လုပ်ငန်းနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများဖြန့်ဝေ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့အား ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုကွန်ယက်မ ှား ကျယ်ပြန့် တိုးတက်လာခြင်းနှင့် အင်တာနက်အသုံးပြုခြင်းကဲ့သို့သော ပို၍အဆင့်မြင့်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို နှစ်သက်ကြသည့် ပြောင်းလဲလာသောဝယ်လိုအားပုံသဏ္ဌာန်များကြောင့် အများတကာနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုမူဝါဒများကိုပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်လိုအပ်နေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိချက်များက လှစ်ဟအသိပေးခဲ့ ပါသည်။

လတ်တလောတွင် DIRSI သည် အင်တာနက်တပ်ဆင်သုံးစွဲမှုကြောင့်ရရှိလာသော ဖွံ့ဖြိုးရေးအကျိုးရလဒ် များအား အလုပ်အကိုင်ရရှိခြင်း၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ပါးခြင်းနှင့် ပညာရေးအကျိုးရလဒ်ခံစားရခြင်းဟူသည့် အရေးပါသောနယ်ပယ်များကိုအခြေခံပြီး နိုင်ငံပေါင်း ၆ နိုင်ငံ၌ လေ့လာလုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ ထိုအခါ အလုပ်အကိုင်နှင့်ဝင်ငွေရရှိမှုတို့အပေါ် အင်တာနက်၏ကောင်းသောအကျိုးကျေးဇူးများကို မျက်ဝါးထင်ထင် မြင်တွေ့ရပါသည်။ သို့ရာတွင် အစောပိုင်းသာဓကများအရ စာသင်ကျောင်းများ၌ အင်တာနက်များတပ်ဆင် သုံးစွဲခြင်းမှရရှိသောအကျိုးကျေးဇူးများအတွက်မူ ရှင်းလင်းမှုသိပ်မရှိဘဲ သင်ကြားသည့်အကြောင်းအရာ၊ ကျောင်းသားများ၏သင်ယူမှုအတွေ့အကြုံစသည့် အခြားသောပြောင်းလဲမှုများစွာအပေါ်လည်း မူတည်လျက် ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အပိုင်း (၃)

ဆင်းရဲသားများ ICT နည်းပညာများ လက်ရှိသုံးစွဲနေမှုနှင့်တိုးတက်သုံးစွဲနိုင်မည့် အလားအလာ

Part 3 - Current and potential use of ICTs by the poor

ဆင်းရဲသားများ၏ ICT နည်းပညာအသုံးချမှု

(How the poor use ICTs)

သင်ကြည့်လိုက်သည့်နေရာတိုင်း၌မိုဘိုင်းဖုန်းတွေ့ရမည်

(Mobile phones everywhere you look)

အာဖရိကကျေးရွာတစ်ရွာအတွင်း ကြက်ကလေးများ ဟိုဒီပြေးလွှားနေစဉ် ဆူညံနေသော သူတို့၏အော်သံများအားထိုးဖောက်ခွဲထွက်ပေါ်လာသည့်အသံမှာကျေးလက်ရိုးရာအငွေ့အသက် နည်းပါးလှသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံး၏ မြည်သံဖြစ်လေသည်။ နောက်တစ်ရွာတွင် မြစ်ကမ်းနံဘေး အဝတ်ထိုင်လျှော်ရင်း အမျိုးသမီးများစကားစုပြောနေကြသည်။ ထိုစဉ် အမျိုးသမီးတစ်ယောက်က ဖုန်းဆက်ဖို့ သူ၏ဖုန်းကိုထုတ်လိုက် ချိန်တွင် သူတို့စကားပိုင်းထဲမှလူတစ်ယောက်ကို ဆုံးရှုံးလိုက်ရတော့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာ တစ်နံတစ်လျား ရိုးရာကျေးလက်လူနေမှုဘဝ ပယုဂ်နှင့်တွဲဖက်၍ မိုဘိုင်းဖုန်းမှာ နေရာတစ်နေရာ ရလာခဲ့သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းမှာ ယခုအခါ ဝင်ငွေအဆင့်အသီးသီးတွင်ရှိသောလူအားလုံး၏ဘဝတွင် အရေးပါသောနေရာမှ ပါဝင်နေကြောင်း ၎င်း၏ကြီးမားကျယ်ပြန့်စွာအသုံးပြုမှုကိုဖော်ပြသည့် စာရင်းဇယားများအရ ထင်ဟပ်ပေါ်လွင် နေသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆက်သွယ်ရေးနှင့်ကြေးနန်းဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၏ ပြောကြားချက်အရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာပေါ်၌ လူတစ်ရာလျှင်မိုဘိုင်းဖုန်းအတွက်ငွေသုံးစွဲသူ ၉၁ ဦးရှိကြောင်း သိရသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အဆင်းရဲဆုံးသောအချို့နေရာများတွင် လူတိုင်းနီးပါးလိုလို ICT နည်းပညာများသုံးစွဲနိုင်သည့် နည်းလမ်းအချို့ကို ရရှိပြီးဖြစ်သည်။ LIRNEasia ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ်လေ့လာမှုတစ်ရပ်အရ ဆင်းရဲသည့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်လူမျိုး ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းမှာ လွန်ခဲ့သည့်သုံးလအတွင်း ဖုန်းအသုံးပြုမှုရှိခဲ့ကြောင်း (Samarajiva 2011, Teleuse@BOP4) တွေ့ရသည်။ အလားတူ ကိန်းဂဏန်းမျိုးမှာ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတွင် ၉၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ၈၉ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ မြင့်မားသောနှုန်းထားတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် ကြိုးဖုန်းအသုံးပြုမှု နှစ်မျိုးစလုံးပါဝင်နေသော်လည်း စုစုပေါင်းသုံးစွဲနိုင်မှုပမာဏတိုးမြှင့်လာခဲ့သည်မှာ တစ်ဟုန်ထိုး အသုံးပြု လာကြသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများထက်စာလျှင် ကုန်ကျစရိတ်ပိုမိုများပြားသည့် လက်တင်အမေရိကလိုနေရာမျိုးတွင်ပင် ဤကိစ္စမှာမှန်ကန်နေပေသည်။ DIRSI မှထုတ်ဝေသော စာတမ်းတစ်ခု (Bonina and Illa -2008) တွင်ရေးသားထားသည်မှာ "မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှု ထိုးဖောက်ပျံ့နှံ့နိုင်သည့်အဆင့်မှာ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် ဆယ်စုနှစ်များစွာတစ်လျှောက် ကြိုးဖုန်းအသုံးပြုမှုရရှိခဲ့သည့်အဆင့်ထက် များစွာ သာလွန်သွားသည်" ဟူ၍ဖြစ်သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုပျံ့နှံ့ပေါက်ကွဲထွက်လာခြင်းက ယခင်က တယ်လီဖုန်းအသုံးပြုဖို့ အခွင့်အရေး မရှိခဲ့သူ များအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲနိုင်လာစေခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းများမှာ လူချမ်းသာများအတွက်နည်းပညာ တစ်ခုသာလျှင်ဖြစ်သည်ဟု နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင်ပင် တွေးထင်ခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းတို့အား ဆင်းရဲသားများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ပြင်ဆင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းခွင်မှနေ၍ မိမိ၏သားသမီးများနှင့် ဆက်သွယ်နေရသော မိခင်တစ်ဦးဖြစ်စေ၊ မည်သည့်နေရာတွင်ရှိနေသည့် မည်သူမဆိုသည် အားထားရသည့် ဆက်သွယ်ရေးစနစ်များအား အသုံးပြုချင်ကြ၊ အသုံးပြုနိုင်ရန်လိုအပ်ကြသည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းသည် ရပ်ဝေးတွင်အလုပ်လုပ်နေသော ဆွေမျိုးသားချင်းများ၏ လွှဲပို့ငွေအပေါ်မှီခိုနေရသည့် ဆင်းရဲသားများကို အဆိုပါ ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် အမြဲအဆက်အသွယ်ရနေစေသည်။ ဆင်းရဲသားများမှာ အနီးအနားတိုင်းပြည်တွင်ရှိသော အကျပ်အတည်းကြုံလျှင်ကူညီပေးနေကျပုဂ္ဂိုလ်များ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင်အကူအညီလိုအပ်နေသောသူများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်လာသည်။ ထို့အပြင် မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ထံ စကားစမြည်ပြောရန်အတွက် လွယ်ကူရိုးရှင်းစွာပင်ဖုန်းဆက်လိုက်နိုင်သည်။ နမ်မီးဘီးယားနိုင်ငံရှိ အိုမီဖီတု (Omifitu) ကျေးရွာအတွင်း လူဦးရေအဆမတန်များပြားလွန်းသော အိမ်ထောင်စုတစ်စုတွင် လူနေမှု အဆင့်အတန်းမှာအလွန်နိမ့်ကျသော်လည်း

အရွယ်ရောက်ပြီးသူတိုင်းတွင် ဖုန်းတစ်လုံးစီရှိကြလေသည်။ နှစ်မီးဘီးယားအမျိုးသားတစ်ယောက်သည် အလုပ်သမား ၁၅၄ ယောက်ရှိသည့် သူလုပ်ကိုင်ရာရုံးတွင် မိုဘိုင်းဖုန်း ၁၅၃ လုံးရှိကြောင်းရေတွက်မိရာ သူသိပ်မကြာခင်ဝယ်ယူခဲ့သောဖုန်းမှာ ၁၅၄ လုံးမြောက် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

တူညီမှုမရှိသောသတင်းအချက်အလက်အခြေခံလူ့အဖွဲ့အစည်းများ

(Not the same information societies)

ကမ္ဘာ့မြောက်ဘက်ခြမ်းရှိ သတင်းအချက်အလက်အခြေခံလူ့အဖွဲ့အစည်းများမှာ လျင်မြန်စွာ ပျံ့နှံ့သည့်ကွန်ပျူတာများနှင့်အင်တာနက်တို့မှတစ်ဆင့်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ဥပမာဆိုပါက ကနေဒါ၊ နော်ဝေးနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံရှိလူများမှာ ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာများအား စားပွဲတင်ကွန်ပျူတာ တစ်လုံး(Desktop Computer) နှင့် အွန်လိုင်းပေါ်ဖွင့်လှစ်ထားသည့်အကောင့်တစ်ခုတို့မှတစ်ဆင့် ပထမဦးစွာမိတ်ဆက်ခံခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံများတွင် မကြာသေးမီကပင် မိုဘိုင်းဖုန်းမှာ လူကြိုက်အများဆုံးရွေးချယ်မှုပစ္စည်းအဖြစ် ကွန်ပျူတာများကို ကျော်တက်သွားခဲ့လေသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်မူ ဤသို့မဟုတ်ဘဲ ကွန်ပျူတာနှင့်အင်တာနက်တို့မှာ လူတိုင်းအသုံးပြုနိုင်သေးသည့် အိမ်ရှိဖိမ်ခံပစ္စည်းစာရင်းထဲတွင် ပါဝင်နေဆဲဖြစ်သည်။ သို့သော် အဲ့ဒီအစား ယနေ့ အာဖရိတိုက်နှင့်အာရှတိုက်သားအများစုမှာ ၎င်းတို့၏မိုဘိုင်းဖုန်းများမှတစ်ဆင့် အင်တာနက် ချိတ်ဆက်မှုအား ပထမဆုံးစတင်ထိတွေ့လာကြသည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့်အင်တာနက်အသုံးပြုနိုင်လာရာဝယ်

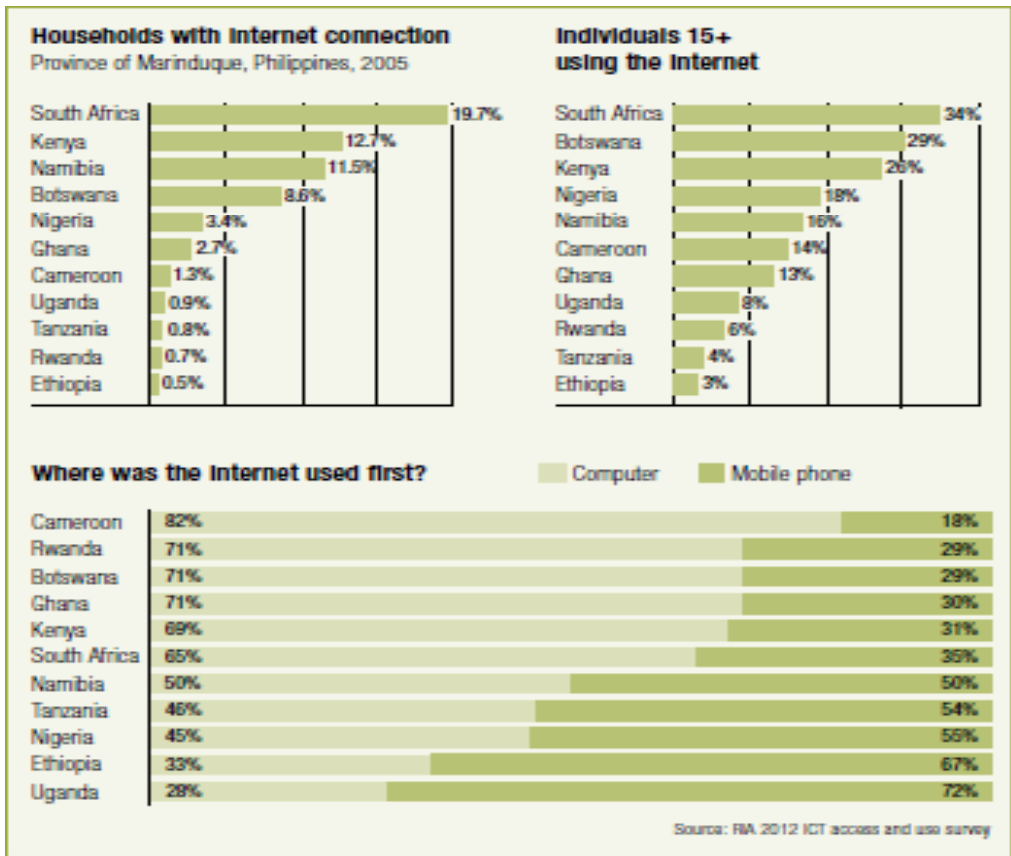
(Internet going mobile where it can)

၂၀၀၇-၂၀၀၈ နှင့် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်တို့တွင် RIA မှ ပြုလုပ်ခဲ့သောစစ်တမ်းများအကြား ဖြစ်နိုင်သည့် အသိသာဆုံးခြားနားချက်တစ်ရပ်မှာ မိုဘိုင်းဖုန်းများကြောင့်အင်တာနက်သုံးစွဲမှုမြင့်တက်လာနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အင်တာနက်ရယူသုံးစွဲနိုင်မှုဆိုင်ရာစစ်တမ်းတစ်ရပ်အရ အာဖရိကတွင် ကွန်ပျူတာများနှင့် စမတ်ဖုန်းများလိုအပ်ချက်ကြီးမားလွန်းနေသဖြင့် အင်တာနက်ရယူသုံးစွဲနိုင်မှုမှာ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် နိမ့်ကျနေပါသည်။ ချိတ်ဆက်တပ်ဆင်မှုကုန်ကျစရိတ် များပြားခြင်း ကလည်း နောက်ထပ်ပိုဆိုးစေသည့်အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်လေသည်။

၂၀၁၁-၂၀၁၂ စစ်တမ်းအရ အာဖရိက ၁၁ နိုင်ငံတွင် ထိုအချိန်မှစ၍ အင်တာနက်သုံးစွဲမှု သိသိသာသာ တိုးတက်လာရာ ၁၅.၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ရှိခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းမှာ ယခုအခါ အင်တာနက်အသုံးပြုရန် အဓိကကျသည့် အစဦးဆုံးလိုအပ်ချက်ဖြစ်လာလေသည်။

ဤသို့ဖြစ်လာခြင်းအတွက် အကြောင်းရင်းအားဖြင့် စားပွဲတင်ကွန်ပျူတာ သို့မဟုတ် လက်ပံ တော့ကွန်ပျူတာများထက်စာလျှင် ဖုန်းမှတစ်ဆင့် အင်တာနက် အသုံးပြုခြင်းမှာ ICT နည်းပညာ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်ငွေကြေးကုန်ကျမှု ပိုမိုနည်းပါးစွာလိုအပ်ပြီး နေအိမ်၌ လျှပ်စစ်မီး ရှိရန်လည်း မလိုအပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူမှုဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်အသုံးပြုနိုင်မှုများကလည်း လူကြိုက်များလှသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းဖြင့်အင်တာနက်သုံးစွဲခြင်းအား မြှင့်တက်စေခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် နိုင်ငံအချင်းချင်းအကြားနှင့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်း နှစ်ခုစလုံး၌ပင် အင်တာနက်၏စုပ်ယူဝါးမျိုနိုင်မှုမှာ မမျှမတဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ အာဖရိကနိုင်ငံအများစုတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းဖြင့်အင်တာနက်သုံးစွဲမှု တိုးပွား လာခဲ့သော်လည်း အီသီယိုးပီးယား၊ တန်ဇာနီးယားနှင့် ရဝမ်ဒါနိုင်ငံများတွင်မူ အင်တာနက်သုံးစွဲမှု အလေ့အထ နည်းပါးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ (ပုံ - ၃)

ပုံ (၃) ။ အာဖရိကတိုက်တွင် မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့်အင်တာနက်သုံးစွဲမှုပြပုံ

ဤအခြေအနေမျိုးမှာ အာရှတိုက်ရှိ ဆင်းရဲသားများတွင်လည်း အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ LIRNEasia မှ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနများအရ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲသား ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ပါကစ္စတန်တွင် ဆင်းရဲသား ၉၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အင်တာနက်သုံး

စွဲဖူးခြင်းမရှိကြောင်း သိရသည်။ ထိုထက်မက ဩချယူရလောက်အောင်ပင် အင်တာနက်ဆို သည့်စကားလုံးအားမကြားဖူးသေးသည့် ဆင်းရဲသား အရေအတွက်မှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ၂၄ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင် ၁၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိနေသည် ဆိုခြင်းပင်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွင်း ကွန်ပျူတာအသုံးပြုမှုနှုန်းမှာလည်း အတော်အတန် နည်းပါးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အာဖရိက ၁၁ နိုင်ငံ၌ပြုလုပ်ခဲ့သော RIA ၏ စစ်တမ်းအရ ကွန်ပျူတာအသုံးပြုမှုနှုန်း ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အထက်ရှိသောနိုင် င် လေးနိုင်ငံသာရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ယင်းတို့အနက် တောင် အာဖရိကတစ်နိုင်ငံတည်းသာလျှင် ကွန်ပျူတာအသုံးပြုမှုနှုန်း ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းနားအထိ ရှိနေပါသည်။ ကျန်သုံးနိုင်ငံဖြစ်သည့် ကင်ညာ၊ ကင်မရွန်းနှင့် နမ်မီးဘီးယားနိုင်ငံများတွင် ကွန်ပျူတာအသုံးပြုမှုနှုန်းထားမှာ ၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီး (Calandro et al. 2012) တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်၍ အာရှတိုက်ရှိဆင်းရဲသားများအကြား ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ၂ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် ၁၇ ရာခိုင်နှုန်းတို့မှာ လွန်ခဲ့သည့်တစ်နှစ်အတွင်း ကွန်ပျူတာအသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း ပါကစ္စတန်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင်မူ ယင်းကဲ့သို့ အသုံးပြုမှုနှုန်းမှာ ၄ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂ ရာခိုင်နှုန်းတို့သာလျှင် ရှိနေကြသည်။ ထို့အပြင်အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိဆင်းရဲသားဦးရေ၏၁၆ရာခိုင်နှုန်းမှာကွန်ပျူတာကိုကြားပင် မကြားဖူးကြကြောင်း (LIRNEAsia , 2011–2012) သုတေသနအရ သိရပါသည်။

အစိုးရများ၊ အလှူရှင်များ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းအင်ဂျင်နီယာများအနေဖြင့်စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် ကျား/မ အခွင့်အရေးညီမျှမှုမြှင့်တင်ရေးနယ်ပယ်များတွင် အခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန် လာစေရေးအတွက် နည်းပညာရပ်များတွင် ပိုမိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာကြစဉ် ၎င်းတို့အကူအညီပေးရန်ကြိုးစားနေသည့် လူထုအဖွဲ့အစည်းများမှလူများသည် နည်းပညာများအား မည်သို့မည်ပုံ ထိတွေ့သုံးစွဲနေကြသည်ကို နားလည်ကြရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထိုသို့နားလည်မှုမရှိပါက ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များမှာ ကျရှုံးလွယ်သည့် အနေအထားတွင် ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

အမျိုးသမီးများဖုန်းမသုံးစွဲနိုင်ကြခြင်း

(Women not coming to the phone)

ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီးများမှာ အမျိုးသားများထက်စာလျှင် ICT နည်းပညာများ ထိတွေ့သုံးစွဲနိုင်မှု နည်းပါးကြပြီး နည်းပညာရပ်များနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ ပိုမိုခေတ်မီဆန်းပြားလာ သောအခါနှင့် ကုန်ကျစရိတ် ကြီးမားလာသောအခါ ဤကွာဟချက်မှာပိုမိုကြီးမားလာကြောင်း RIA ၏ ၂၀၁၁ - ၂၀၁၂ စစ်တမ်းပါ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးခွဲခြားအထူးပြုသည့်ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် (Deen-Swarray et al. 2013) အရ သိရသည်။ အမျိုးသမီးဖြစ်နေခြင်းကြောင့် အင်တာနက် အသုံးပြုနိုင်မှုအလားအလာ သိသိသာသာလျော့နည်းနိုင်ရာ အထူးသဖြင့် အီသီယိုးပီးယား၊

ဂါနာနှင့် နိုင်ဂျီးရီးယားလို နိုင်ငံမျိုးတွင်ဖြစ်သည်။ တောင်အာဖရိက၊ နမ်မီးဘီးယား၊ ကင်ညာနှင့် နိုင်ဂျီးရီးယား နိုင်ငံများတွင် လက်ထပ်ပြီးသားမိန်းမတစ်ယောက်အဖို့ ကွန်ပျူတာ အသုံးပြုနိုင်ခွင့်များပြားနိုင်သော်လည်း အာဖရိကအမျိုးသမီးများသည် အများအားဖြင့် ကွန်ပျူတာအသုံးပြုခွင့်နည်းပါးကြပါသည်။ ဂါနာမှလွဲ၍ နိုင်ငံအားလုံးတွင် ကွန်ပျူတာအသုံးပြုနိုင်ရေးအတွက် အရေးပါသောအချက် တစ်ချက်မှာဝင်ငွေဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအားလုံးတွင်မူ ပညာရေးမှာ ကွန်ပျူတာအသုံးပြုနိုင်မှုနှင့်ကောင်းစွာဆက်စပ် အထောက်အပံ့ပြုလျက် ရှိသည်။

အမျိုးသမီးဖြစ်နေခြင်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသတွင်နေထိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ICT နည်းပညာရပ်များအား ထိတွေ့ အသုံးပြုနိုင်ခွင့်တွင် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့် လျော့နည်းသွားကြောင်း PICTURE Africa ၏ ၂၀၀၇ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော လေးနိုင်ငံစစ်တမ်း (May et al. 2011)အရ သိရပါသည်။ ၂၀၀၇ - ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အာဖရိကတိုက်အတွင်း ၁၇ နိုင်ငံလေ့လာမှုအရလည်း ဝင်ငွေနည်းပါးသောအုပ်စုများမှ လေ့လာမှုတွင်ပါဝင်ကြသူထက်ဝက်ခန့်သာလျှင် (အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးအပါအဝင်) မိုဘိုင်းဖုန်းရှိကြပြီး ကျေးလက်ဒေသနေအုပ်စုများမှ ပါဝင်ကြသူများတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူမရှိကြပါ (Gillwald et al. 2010) ။ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမရှိသည့်အပြင် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကိုလည်း တစ်ဦးတည်းလက်ဝါးကြီးအုပ် (monopoly) ခံထားရသော အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက RIA ကို တိုတိုတုတ်တုတ်ပဲပြောပြခဲ့သည်။ “ကျွန်မမိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံးလောက်ရှိချင်ပါတယ်...ဒါပေမယ့် ကျွန်မက မဝယ်နိုင်ဘူး” ။

ဤအခြေအနေကိုပြောင်းလဲရန် မူဝါဒချမှတ်သူများအဖို့ မည်သည့်ပကတိအခြေအနေလိုအပ်နေသနည်း။ အမျိုးသားများသည် အမျိုးသမီးများထက် ICT နည်းပညာရပ်များအား ပိုမိုထိတွေ့သုံးစွဲနေကြသည်ဟု ဖော်ပြနိုင်သော သက်ဆိုင်ရာအုပ်စုအလိုက်အခြေခံ (group-specific) ထားသည့်စာရင်းဇယားများသည်ပင် မည်သည့်အရာများလုပ်ဆောင်ပြီးစီးရန်လိုအပ်ကြောင်းသတ်မှတ်ခြင်းကဲ့သို့ကိစ္စရပ်မျိုးအတွက် အကူအညီ သိပ်မဖြစ်ပေ။ ဤအကြောင်းကြောင့် RIA အနေဖြင့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး အခွင့်အရေးညီမျှစွာ ICT နည်းပညာရပ်များအားထိတွေ့သုံးစွဲနိုင်မှုမရှိခြင်းကို ICT မူဝါဒများသက်သက်ပြောင်းလဲခြင်းမှတစ်ဆင့် ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့်မလုံလောက်ဘဲ သက်ဆိုင်သည့်အခြားနယ်ပယ်များတွင်လည်း မူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်ကြရန်လိုအပ်ကြောင်း ကောက်ချက်ချ စေနိုင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသမီးများအတွက်ရှိနေသည့်အဟန့်အတားများအနက် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုအစဉ်အလာ စံနှုန်းများနှင့်ဆက်စပ်နေသောအဟန့်အတားများအတွက်မူ ဥပဒေအရချမှတ်လုပ်ဆောင်ရန်မှာ ခက်ခဲနေသေး ကြောင်း RIA မှ သတိပြုမိခဲ့သည်။

ခြွင်းချက်မရှိသလောက်ပင် RIA ၏ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ စစ်တမ်းမှအတည်ပြုခဲ့သည်မှာ စစ်တမ်းတွင်ပါဝင်သော အာဖရိကနိုင်ငံ ၁၁ နိုင်ငံရှိ အမျိုးသမီးများမှာ အမျိုးသားများထက်စာလျှင် ICT နည်းပညာရပ်များ အသုံးပြုနိုင်မှု နည်းပါးကြသည်ဆိုသည့် အချက်ပင် ။ (ပုံ - ၄) ။ ဤသို့ မညီမျှမှုတိုးပွားလာခြင်းမှာလည်း နည်းပညာ ရပ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအနေဖြင့် ပို၍ ခေတ်မီဆန်းပြားလာပြီး စရိတ်စကကြီးမြင့်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပိုမိုမြင့်

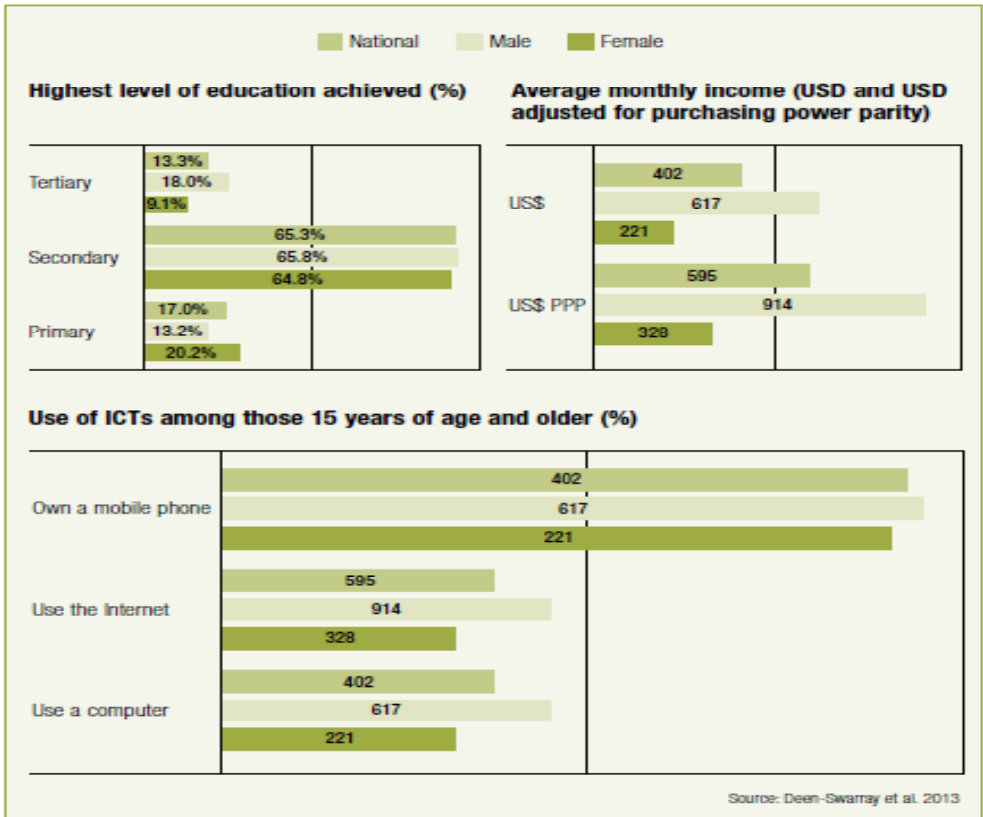
မားသောပညာရေးနှင့်ဝင်ငွေအဆင့်တို့မှာ နည်းပညာရပ်များကို ပိုမိုထိတွေ့အသုံးပြုလာနိုင် စေချိန်တွင် ပညာရေးနှင့်ဝင်ငွေအဆင့်နည်းပါးသည့်အုပ်စုများ၌ အမျိုးသမီးများ၏ပါဝင်မှုအချိုး မှာလည်း များပြားလျက်ရှိနေခြင်းမှာ အံ့ဩစရာတော့မဟုတ်တော့ပေ။ အမျိုးသမီးများနှင့်အမ ပျိုးသားများအကြား ပညာရေးနှင့်ဝင်ငွေပိုမိုမျှတမှုရှိသောနေရာများတွင် အမျိုးသမီးများအကြား ICT နည်းပညာများသုံးစွဲနိုင်ခွင့်မှာ ယေဘုကျအားဖြင့် ပိုမိုမြင့်မားတတ်သလို အသုံးပြုမှုအပိုင်းတွင်လည်း ပိုမိုမျှတလေ့ရှိသည်။

အမျိုးသမီးများအား လူမှုရေးအရ ပိုမိုဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်ထားသောနိုင်ငံများတွင်မူ နည်းပညာကွာဟချက် (digital divide) မှာ ပိုမိုကြီးမားတတ်ပြီး စင်စစ်အားဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ICT အသုံးပြုနိုင်ခွင့်နှင့်တွဲဖက်ရှိရမည့် အရာမှာအမျိုးသမီးများအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သောဝင် ငွေအခွင့်အလမ်းပင်ဖြစ်သည်။ အထက်ပါ အခြေအနေမျိုးဥပမာတစ်ရပ်ကို ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတွင် အဖော်မိန်းမသားမပါဘဲအမျိုးသမီးများ ဟိုဟိုဒီဒီ သွားလာခြင်းအား တားမြစ်ပိတ်ပင်ထားမှုအရ သိမြင်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့၏အချိန်အများစုမှာ မိသားစုအိမ် အလုပ်နှင့် ကလေးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းအတွက်ဖြစ်နေကာ မိသားစုငွေကြေးသုံးစွဲမှုအများစုနှင့်ပတ်သက်၍ အမျိုးသားများကလျှင် ဆုံးဖြတ်ပေးကြသည်။ ဤအချက်များသည် ပါကစ္စတန်အမျိုးသမီးများ မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့်အများပြည် သူသုံးဖုန်းအသုံးပြုမှုနည်းပါးလှခြင်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နေသည့်အချက်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအမျိုးသမီးများ၏မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုနိုင်ချိန်များမှာ ဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူမှ ချစ်ကြည် ရင်းနှီး၍လိုက်လျောမှုအပေါ် မကြာခဏမူတည်နေပေသည်။

“ဘယ်သူ့မှာဖုန်းရှိသလဲ၊ ပိရမစ်အောက်ခြေအဆင့်လူတန်းစားအတွင်း ကျား/မ ရေးရာကိစ္စရပ်(Gender) နှင့် တယ်လီဖုန်းသုံးစွဲမှု” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၆ ခုနှစ်အချက်အလက်ကိန်းဂဏန်းများအား အခြေခံ ထားသည့်စာအုပ် Zainudeen et al. (2010) တွင် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံ၌ အမျိုးသား - အမျိုးသမီး ဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုအချိုးမှာ သုံးချိုးတစ်ချိုးကွာဟနေကြောင်းဖော်ပြခဲ့သည့်အပြင် အခြားသူများ၏ဖုန်းများကို မှီခိုအသုံးပြုရသည့်နှုန်းထားတွင်လည်း အမျိုးသမီးများကအမျိုးသားများထက် လေးဆနီးပါးပိုမိုများပြားကြောင်း ပါရှိခဲ့သည်။ ပြဿနာ၏ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ ဆက်သွယ်ရေးနယ်ပယ်မှဖြစ်ပုံမရဘဲ မိသားစုအတွင်း စီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် အမျိုးသမီးများမှာအမျိုးသားဩဇာကို နှာခံတတ် ရမှုကြောင့်ဟု စာရေးဆရာများက ရေးသားကြသည်။ ၎င်းတို့အကြံပြုသည်မှာ အကယ်၍ ဖုန်းခွဲ (handset) ကုန်ကျစရိတ်များလျော့ချနိုင်လျှင် အမျိုးသမီးများသုံးစွဲနိုင်စေရန် မိသားစုများမှ တစ်ပတ်ရစ်ဖုန်းခွဲ အဟောင်းများဝယ်ယူပေးနိုင်လာသဖြင့် ကျား/မ ကွာဟမှုပြဿနာများမှာ အတော်အတန်ကျဉ်းမြောင်းသွားမည် ဟူ၍ဖြစ်သည်။

LIRNEasia ၏ ၂၀၁၁တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော Teleuse@BOP စစ်တမ်းမှတွေ့ရှိခဲ့သည်မှာ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံရှိ ပိရမစ်အောက်ခြေလူတန်းစားများအတွင်း သိပ်အများကြီးမဟုတ်သော်လည်း အခြေအနေတိုးတက်မှုများ ရှိလာသည်ဆိုသည့်သတင်းပင်။ စစ်တမ်းအတွင်းပါဝင်သူ အမျိုးသားဦးရေ၏ ၈၆ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင်ဖုန်းများမှတစ်ဆင့်ဖုန်းခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီးဦးရေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် ထိုသို့ ဆက်သွယ်နိုင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးများ၏ နောက်ထပ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာမူ ဖုန်းဆက်ရန်အတွက် ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများနှင့်

အိမ်နီးနားချင်းများအပေါ်မှီခိုနေရပြီး အများပြည်သူသုံးတယ်လီဖုန်းများမှတစ်ဆင့် ဖုန်းခေါ်ဆိုသူ အမျိုးသမီး မရှိသလောက်နီးပါးပင်ဖြစ်သည်။

ပုံ (၄) ။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအတွင်း ပညာရေး၊ ဝင်ငွေနှင့် ICT နည်းပညာအသုံးပြုမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးခွဲခြားအထူးပြုထားသည့်အချက်အလက်များ

ဖုန်းအသုံးပြုရန်အတွက် အခြားသူများအား မှီခိုနေရခြင်းကဲ့သို့ပင် ဖုန်းပိုင်ဆိုင်ရာ၌ ကျား/မ ကွဲပြားမှုများကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများအရ စဉ်းစားကြည့်လျှင် အံ့သြစရာသိပ်မဖြစ်မိဘဲ ရှိနိုင်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်မူ အမျိုးသားများထက်အမျိုးသမီးများကဖုန်းပိုမိုပိုင်ဆိုင်ကြသည်။

အမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများထက် မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုရာတွင် ငွေကြေးပိုမိုသုံးစွဲကြသည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးသမီးများက မိမိတို့ဝင်ငွေ၏ ပိုမိုမြင့်မားသောအချိုးကို ဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သုံးစွဲနေရသည်။ ထိုအခြေအနေ နှစ်ရပ်စလုံးမှာ အကြမ်းအားဖြင့် အမျိုးသမီးများသည်အမျိုးသားများထက် ဝင်ငွေရရှိမှု နည်းပါးခြင်းမှ အစပြုခဲ့ဟန်တူသည်။

ရင်းမြစ် ။ ။ LIRNEasia, RIA

ထိုစဉ်အတွင်း RIA ၏ ၂၀၀၇-၂၀၀၈ ခုနှစ်၌ လေ့လာမှု (Gillwald et al.2010)အရ အာဖရိကနိုင်ငံ ၁၆ နိုင်ငံအနက် ၁၃ နိုင်ငံတွင် အမျိုးသားများက အမျိုးသမီးများထက် မိုဘိုင်းဖုန်းပို့၍ ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ခြွင်းချက်ဖြစ်နေသော ကျန် ၃ နိုင်ငံတို့မှာ တောင်အာဖရိက၊ မိုဇမ်ဘစ်နှင့် ကင်မရွန်းနိုင်ငံတို့ဖြစ်ကာ ယင်းနိုင်ငံများတွင် ဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူ အမျိုးသမီးဦးရေမှာ အမျိုးသားများထက် သာလွန်နေပေသည်။ လက်တင်အမေရိကတွင် DIRSI ၏ ပီရူးလူမျိုးအိမ်ထောင်စုများအပေါ်လေ့လာခဲ့မှု (Agüero 2008) အရ အမျိုးသမီးက အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်နေသော အိမ်ထောင်စုများသည် အမျိုးသားက အိမ်ထောင်ဦးစီးလုပ်နေသော အိမ်ထောင်စုများထက် ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စရပ်တွင် ငွေကြေးပိုမိုသုံးစွဲကြပါသည်။

သာမန်သိမြင်နိုင်မှုတစ်ရပ်မှာ ဖုန်းပေါ်တွင် အမျိုးသမီးများအသုံးပြုနေသောအချိန်အများစုသည် ဆက်ဆံရေးတည်မြဲစေရေးနှင့်ဆက်စပ်နေချိန်တွင် အမျိုးသားများကမူ စီးပွားရေးကိစ္စကဲ့သို့သော အလုပ်သဘောအနေဖြင့် အသုံးပြုခြင်းက ပိုမိုများပြားသည်။ သို့ရာတွင် အနည်းဆုံးအားဖြင့် အချို့သောနိုင်ငံများ၌ပင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ဖုန်းအသုံးပြုသူအားလုံးသည် တူညီသော အကြောင်းများစွာအတွက်အသုံးပြုနေကြကြောင်း LIRNEasia မှ လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ဆက်ဆံရေးတည်တံ့စေရေး တယ်လီဖုန်းအသုံးပြုနေကြသည့် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးအရေအတွက်မှာ အိန္ဒိယနှင့် သီရိလင်္ကာတို့မှ ပီရမစ်အောက်ခြေအဆင့် လူတန်းစားများအကြား အနည်းနှင့်အများဆိုသလို တူညီနေပါသည်။ Zainudeen et al. (2010) ။ သို့ရာတွင် ပါကစ္စတန်နှင့် ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံရှိအမျိုးသမီးများမှာမူ အမျိုးသားများထက်စာလျှင် ဆက်ဆံရေးကိစ္စအလို့ငှာ ဖုန်းပေါ်တွင်အချိန်ပိုမိုသုံးစွဲကြသည်။

အမျိုးသမီးများ၏ ဖုန်းဝယ်ယူရန်ဆုံးဖြတ်ချက်အတွက် အဓိကကျသည့်အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ လုံခြုံမှု ရှိစေရန်ဖြစ်သည်။ DIRSI ၏ တွေ့ရှိချက် (Galperin and Mariscal 2007) အရ မိမိတို့ မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုခြင်းမှာ အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက်ဖြစ်ကြောင်း ဖြေကြားသူများတွင် အမျိုးသမီးများက အမျိုးသားများထက် ပိုမိုများပြားသည်။ သို့သော် DIRSI ၏ သုတေသနကပင် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများ၏ မိုဘိုင်းဖုန်းရယူလိုမှုအဓိကအကြောင်းအရင်းမှာ မသေချာမရေရာမှုများအား ဖြေရှင်းလို၍ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ ခဲ့သည်။ ဤအချက်မှာ အရေးပေါ်ကိစ္စဟူသည့်အကြောင်းသက်သက်ထက် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သောအယူအဆ တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့်ပုံမှန်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်မရှိသည့် ကုန်စည်လဲလှယ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း ကဲ့သို့ အပေးအယူကိစ္စရပ်များအပါအဝင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ ဆင်းရဲသားများနေ့စဉ်ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှု များနှင့်လည်း လွှမ်းခြုံပတ်သက်နိုင်သည်။

ကျား/မ ကွဲပြားခြားနားမှုများမှာ အင်တာနက်များအသုံးပြုလာနိုင်သည့်အခါ အထူးတလည်ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။ Vergara et al. (2011)တွင်ဖော်ပြထားခဲ့သည်မှာ အမျိုးသမီးများသည် အင်တာနက် အသုံးပြုနိုင်ချိန်တွင်ပင် အမျိုးသားများထက်စာလျှင် အင်တာနက်အသုံးပြုနိုင်ခြေ ပိုမိုနည်းပါးသည် ဆိုခြင်းပင်။ ထို့အပြင် ယင်းလေ့လာမှုကပင် အမျိုးသမီးများမှာ ပညာရေးနှင့်လေ့ကျင့်သင်ကြားရေးအလို့ငှာ အင်တာနက် အား ပိုမိုသုံးစွဲလိုကြပြီး ဖျော်ဖြေရေး၊ ဘဏ်ကိစ္စနှင့် ဈေးဝယ်ရန်အလို့ငှာ အသုံးပြုလိုမှုနည်းပါးကြောင်း ဖော်ပြ ခဲ့သည်။

ICT နည်းပညာများကို ပွေဖက်ကြိုဆိုသည့်လူငယ်များနှင့်

ရွဲ့တွန့်တွန့်ဖြစ်နေသည့်လူကြီးများ

(Youth embracing ICTs, seniors showing reluctance)

မိုဘိုင်းဖုန်းလောက တိုးတက်ပြောင်းလဲခြင်းကို ဦးဆောင်နေသူများမှာ လူငယ်များဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်။ LIRNEasia မှနိုင်ငံငါးနိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော ရိုးရှင်းသည့်လေ့လာမှုတစ်ရပ် (Teleuse@BOP3 2009) အရ ပီရမစ်အောက်ခြေ လူတန်းစားများအကြား မိုဘိုင်းဖုန်းပစ္စည်းများအား အလျင်မြန်ဆုံးရယူသုံးစွဲကြသည့် အသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားမှာ အသက်၁၈ နှစ်မှ၂၅ နှစ်အကြားရှိ လူငယ်များပင်ဖြစ်သည်။ ဤဥပမာအရ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူများ၏ ပျမ်းမျှအသက်မှာ ယောက်ျားလေးများတွင် ၂၂ နှစ်နှင့် မိန်းကလေးများတွင် ၂၄ နှစ်ဖြစ်ကြကာ ယင်းတို့သည် မိသားစုအတွင်း ပထမဦးစွာ ဖုန်းဝယ်ယူသူများ ဖြစ်ကြသည်။ မိသားစုမှ ဝယ်ယူသင့်သော ဆင်းကတ် (SIM card) အမျိုးအစားမှာမူ မိဘများ၏ မိတ်ဆွေအဆက်အသွယ်များအား မှတ်သားပေးမှုအထိ ဖုန်းနှင့်သက်ဆိုင်သောဆုံးဖြတ်ချက်အတော်များများတွင်လည်း လူငယ်များမှာ ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်နေတတ်သည်။ LIRNEasia ၏ လေ့လာချက်အရ အိမ်ထောင်စုအတွင်းရှိ အသက်အရွယ်အကြီးဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်၏ဖုန်းအသုံးပြုမှုကို အိမ်ရှိအငယ်ဆုံးကလေးတစ်ယောက်က အကူအညီပေးနေတတ်သည်။

RIAမှကြီးကြပ်လုပ်ဆောင်သည့်အခြားစစ်တမ်းတစ်ခုတွင် ပေးရှန့်စမစ် (Patience Smith, 2011) မှ အသက်အရွယ်စုံပါဝင်သည့် နမိမီးဘီးယားလူမျိုးဒါဇင်ပေါင်းများစွာအား နည်းပညာကို၎င်းတို့ မည်သို့အသုံးပြု နေသည်နှင့်ပတ်သက်၍ မေးမြန်းခဲ့သည်။ သူမ၏လေ့လာတွေ့ရှိချက်တွင် အင်တာနက်အား အီလက်ထရောနစ် နည်းလမ်းအားဖြင့် မိတ်ဆွေဖွဲ့ဆက်ဆံနိုင်သည့် လုံခြုံသောနေရာတစ်ခုဟုရှုမြင်ကြသည့် ငယ်ရွယ်သူများသည် အွန်လိုင်းပေါ်တွင် သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေမိတ်ဖွဲ့ခြင်းကိုလည်းယုံကြည်စွာပြုလုပ်ပြီး စာရိုက်ခြင်းဖြင့် ဆက်သွယ် စကားပြောဆိုကြသည်။ တစ်ချို့မှာ လျော့စျေး (discounts) ရသဖြင့် အင်တာနက်အား ညွှန်ပိုင်းမှ သုံးစွဲ ကြရာ နောက်တစ်နေ့ကျောင်းခန်းထဲတွင် ခဏတစ်ဖြုတ်အိပ်ပျော်သွားတတ်ကြသည်ကိုလည်း တွေ့နေရသည်။ လူငယ်များစွာမှာ ဒေသတွင်းတက္ကသိုလ်ရှိရာသို့သွားရောက်ကာ ပိုင်ယာလက်အင်တာနက်သုံးစွဲခြင်း၊ ဖုန်းများ ပြန်လည်အားသွင်းခြင်း သို့မဟုတ် TV ကြည့်ရှုခြင်းများပြုလုပ်ကြသည်။ ထို့ပြင် တစ်ချို့သော အာဖရိကန် လူငယ်များမှာ ဖုန်ဘုတ်သုံးစွဲခြင်းကိုစွဲလမ်းနေကြကြောင်း စစ်မှန် လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ လူငယ် ယောက်ျားလေးတစ်ယောက်ဆိုလျှင် လူမှုကွန်ယက် (social network) များပေါ်တွင် ၎င်း၏အချိန် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကို သုံးစွဲနေပါသည်။ “ကျွန်တော်ကတော့စွဲနေပြီ” ဟုသူကပြောခဲ့သည်။ ဒီလိုဆိုရင် သူ့အနေဖြင့် ဒါကိုဆက်ပြီးမသုံးနိုင်တော့ဘူးဆိုလျှင်မည်သို့ဖြစ်လာမည်နည်း။ “ကျွန်တော့်ကမ္ဘာကြီးပျက်သုန်းသွားသလို ပေါ့ဗျာ” ဟုဖြေဆိုမည့်ပုံပင်။

အာရှတိုက်တွင်လည်း ယင်းကဲ့သို့အဖြစ်အပျက်များကို Teleuse@BOP3 (2009) စစ်တမ်းထဲတွင် မှတ်တမ်း တင်ထားပါသည်။ မိမိတို့ရရှိသမျှ အပိုပိုက်ဆံမှန်သမျှ နည်းပညာနှင့်သက်ဆိုင် သည့်တစ်ခုခုသုံးစွဲ တာစု နေကြသည့် စမစ် တွေခွဲသော လူငယ်များကဲ့သို့ပင် LIRNEAs-ia ၏လေ့လာမှုတွင် လူငယ်အတော်များများမှာ မိုဘိုင်းဖုန်းဝယ်ရန် ပိုက်ဆံစုနေကြသည်။ စစ်တမ်းပါလူငယ်တစ်ဝက်ခန့်တွင် ၎င်းတို့ဝယ်ယူခဲ့သည့် မိုဘိုင်းဖုန်း၏တန်ဖိုးတစ်ဝက်ကို ၎င်းတို့ ၏မိဘများကစိုက်ထုတ်ပေးချိန်တွင်ကျန်တစ်ဝက်အား၎င်းတို့ဘာသာစုခဲ့ကြသည်။ ဖုန်းများသည် တစ်ခါတစ်ရံ လူမှုရေးဘာသာရေးအရရှောင်ကြဉ်ရန်တားမြစ်ထားသည့် အရာ များအားလုပ်နိုင်စေရန်အကူအညီပေးတတ်ရာ ဥပမာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့်သီရိလင်္ကာနိုင်ငံများ ဆိုကြပါစို့။ ယင်းနိုင်ငံများရှိ လူငယ်အချို့မှာ မိမိတို့မိဘများသဘောမတူသည့် ချစ်သူရည်းစားများနှင့် စကားပြောဆိုနိုင်ရန် ဆင်းကတ်တစ်ခုအား သီးသန့်ဝယ်ယူသုံးစွဲတတ်ကြသည်။ တစ်ဖက်တွင် အသက်ငယ်ရွယ်သူများမှာ ၎င်းတို့၏ ဖုန်းအပေါ်တွင်သာ စိတ်ဝင်စားမှုပြင်းပြလွန်းနေခြင်းကြောင့် ကလေးဘဝပျော်ရွှင်မှုများ ပျောက်ဆုံး ကုန်ကြပြီဟူ၍ တစ်ချို့သောလူကြီးသူမများကို စိုးရိမ်ပူပန်မှုများပေါ်ပေါက်လာစေသည်။ စမစ်အား ဖြေဆို ပေးသူ လယ်သမားတစ်ဦးဖြစ်သည့် တိုဘီးက သူ၏လယ်တောသို့ မကြာသေးမီက လာလည်သည့်အချိန် အတောအတွင်း တစ်နေ့ကုန်အခန်းအောင်းနေတတ်သော ဆယ်ကျော်သက်လေးများ၏အပြုအမူအတွက် ဝမ်းနည်းမိကြောင်း ညည်းတွားခဲ့သည်။ ဖုန်းများနှင့်ခွဲမရအောင်ဖြစ်နေသောကြောင့် ယင်းလူငယ်လေးများမှာ သူပြောပြသမျှ ကလေးဘဝကနစ်သက်ဖူးခဲ့သည့် လတ်ဆတ်သည့်လေ၊ ရေကူးဆော့ကစားခြင်းနှင့် တိရစ္ဆာန်လေးများစသည့် အကြောင်းအရာများကို နားမလည်နိုင်ဘဲရှိနေကြသည်။

နည်းပညာနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတွင်သံသယများရှိသော်လည်း တိုဘီး ယုံကြည်နေသည်မှာ ၎င်း၏ကျေးရွာတွင် ဆယ်သွယ်ရေးစနစ်များပို၍ကောင်းမွန်ရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့မဟုတ်လျှင် ရွာကို လူငယ်များစွန့်ခွာသွားနိုင်၍ ဖြစ်သည်။ “သူတို့တွေက ဖယောင်းတိုင်မီးလေးအောက်မှာ ထပ်ပြီးရှင်သန်မနေချင်ကြတော့ဘူးဗျ...မြို့မှာပဲ နေချင်ကုန်ပြီလေ” ဟု တိုဘီး ကပြောပြသည်။ တိုဘီးကိုယ်တိုင်လည်း သူ၏အရွယ်ရောက်ကလေးများထံမှ စကိုက် (Skype) ပြောနည်းသင်ယူထားကာ မြို့ရှိသူငယ်ချင်းအိမ်သို့ရောက်နေကြသည့် ၎င်းတို့ကို စကားလှမ်း ပြောဆိုနေရသည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးလက်ဒေသ၌ ICT အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းမှာ လူငယ်များကျေးလက်မှအစုလိုက်အပြုံလိုက်ထွက်ခွာနေခြင်းကို တားဆီးသောနည်း လမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်နေမလား။

တိုဘီးကဲ့သို့ အသက်အရွယ်နှင့် နေထိုင်ရာဒေသ၊ ဝင်ငွေစသည် တူညီနိုင်သည့်အခြားသူများမှာ ဖုန်းဖြင့် စာတို ပို့ခြင်းစနစ် (SMS) ၊ တစ်နည်းအားဖြင့် စာရိုက်ခြင်း (texting) စနစ်အား လွယ်ကူစွာအသုံးပြုတတ်ရန် အဆင်သင့်အနေအထားတွင် ရှိမနေကြသေးပေ။ အာရှဒေသအတွင်း ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲ သူများအကြား SMS ပေးပို့သုံး စွဲသူများအပေါ်လေ့လာချက် (Kang and Maity 2012) အရ အဓိက သုံးစွဲနေသူ များမှာ ပညာပိုမိုတတ်ကျွမ်းပြီး အတော်အသင့်ဝင်ငွေကောင်းမွန်သော ငယ်ရွယ်သူများနှင့် မြို့ပြနေ တစ်ကိုယ်ရေတစ်ကာယသမားများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ စာရေးသူများက သုံးသပ်သည်မှာ

"SMS စနစ်သည် အသက်ကြီးရင့်သူများ၊ ဆင်းရဲသားများနှင့် ပညာရေးအခြေခံနည်းပါးလွန်းသည့် ကျေးလက်မှ လူများထံသို့ကောင်းစွာမရောက်ရှိပါ" ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တင်ပြချက်အရ SMS စနစ်အား ရှောင်ရှား သူများသည် နည်းပညာပိုင်းအခက်အခဲရှိ၍သာဖြစ်ကြောင်း၊ ငွေကြေးကုန်ကျခြင်းကြောင့် သို့မဟုတ် စာရေးတတ်ဖတ်တတ်ရန်လိုအပ်ခြင်းတို့ကြောင့် မဟုတ်ကြောင်း သိရသည်။

အချိန်ကာလလေးရပ်အတွင်း နိုင်ငံပေါင်း ၇ နိုင်ငံတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် LIRNEasia ၏ လေ့လာမှုများတွင် SMS စနစ်ကိုအသုံးမပြုသော အချို့သူများ၏အကြောင်းရင်းများကို ဆန်းစစ်ခဲ့ပါသည်။ ဤတွင် အောက်ပါတို့မှာ ထိပ်တန်းအကြောင်းအရင်းသုံးခုဖြစ်ကြသည်။

- ထိုသူများသည် စာရေးသားခြင်း (text)ဆိုတာ ဘာကိုဆိုလိုခြင်းကို နားမလည်ကြပေ။
- ထိုသူများသည် နည်းပညာအား ရှုပ်ထွေးခက်ခဲသည်ဟုယူဆကြသည်။
- စာရိုက်နှိပ်ရခြင်းမှာ သူတို့အတွက်ခက်ခဲလွန်းနေသည်။

မက္ကဆီကိုရှိဝင်ငွေနည်းပါးသောအုပ်စုများအကြား အင်တာနက်မှရရှိနိုင်သောအကျိုးကျေးဇူးများနှင့်ပတ်သက်၍ လက်ခံသိရှိမှု (perception) များအပေါ် ပြုလုပ်ခဲ့သော DIRSI ၏ လေ့လာမှုတစ်ရပ်အရ အင်တာနက်မှာ လူမှုဘဝအခွင့်အလမ်း (social mobility) အတွက် ကိရိယာလက်နက်သဖွယ်ဖြစ်နေပြီး ယင်းမှ အကျိုးကျေးဇူးကိုလည်း လူငယ်များကအများဆုံးရရှိနေကြပါသည်။ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်သူများအဖို့မူ အင်တာနက်မှာတစ်ခြားဂြိုဟ်ကမ္ဘာတစ်ခုသဖွယ်ဖြစ်နေပြီး ယင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးရယူခံစားရန် ၎င်းတို့ထံတွင်အရည်အချင်းရှိသည်ဟု မခံစားမိကြပေ။ သို့သော် ငယ်ရွယ်သောကျောင်းသားများကို ၎င်းတို့၏မိဘများ အင်တာနက်သုံးတတ်စေရန်ကူညီပေးဖို့ သင်ကြားလိုက်သည့်အခါ သတင်းအချက်အလက်ကမ္ဘာသစ်မှာ အသက်ကြီးသူများအတွက်လည်း လမ်းပွင့်သွားလေတော့သည်။ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ San Miguel de Allende ဆိုသည့်အရပ်မှ အင်တာဗျူးဖြေကြားပေးသူ အသက် ၄၃ နှစ်အရွယ် အမျိုးသမီးက "အင်တာနက်ဆိုတာ ငယ်ရွယ်သူတွေအတွက်ပဲလို့ ကျွန်မကထင်ထားခဲ့တာလေ။ ကျွန်မကို သင်ပေးကြတယ်။ အဲဒီနောက် ကျွန်မ သဘောပေါက်လာတာက ကျွန်မလဲသင်ယူနိုင်တယ်ဆိုတာပဲ။ နောက်တော့ ကျွန်မလဲအိမ်နီးနားချင်းတွေဆီ သွားပြီး 'ဒီမှာ...ခုငါသိပြီဟေ့' လို့သွားပြောခဲ့တာပဲ" ဟု ပြောပြခဲ့သည်။ ဤသဘောမှာလူကြီးများ၏သတင်းအချက်အလက်ရှာဖွေမှုကိုအထောက်အကူပေးခြင်းနှင့်လမ်းညွှန်ပေးခြင်းတို့တွင် ကြားခံများအဖြစ်လူငယ်များ၏အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍကို မီးမောင်းထိုးပြနေခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ကြုံတွေ့နေကျစိန်ခေါ်မှုများအား မျှဝေရင်ဆိုင်ပေးခြင်းကြောင့် ကြားခံအဖြစ် မိသားစုဝင်များ၏အခန်းကဏ္ဍမှာအရေးပါလာပြီး မိသားစုအတွက် အကျိုးရှိစေသည့် သတင်းအချက်အလက်များရှာဖွေစေရန် မက်လုံးများဖြစ်စေခဲ့သည်။

ဤကဲ့သို့တွေ့ရှိချက်များသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ICT နယ်ပယ်အတွင်းမှစီမံကိန်းများကိုကူညီပံ့ပိုးနေကြသည့် အစိုးရများ၊ အင်ဂျီနီယာများ၊ အလှူရှင်များအတွက် အရေးပါသည့်အချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေး လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်၍ ဥပမာ သင်ကြားရေးနှင့်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ရလဒ်အတွက် လုပ်ဆောင်ကြသည့် ICT နည်းပညာဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများအား သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အမျိုးသမီး များနှင့် ကျေးလက်ဒေသနေလူထုအား ချန်လှပ်ခွဲခြားမှုမရှိနိုင်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဒီဇိုင်းပြုလုပ်ရေးဆွဲ ရပေမည်။

ဆင်းရဲသားများသည် အရေးပါသောဈေးကွက်ဖြစ်လာသည်

(The poor become an important market)

ကုန်ကျစရိတ်သည် ICT နည်းပညာရပ်များကို ဆင်းရဲသားများလက်လှမ်းမီနိုင်ရေးအတွက် အကြီးမားဆုံး အဟန့်အတားဖြစ်နေသော်လည်း ဖုန်းဝယ်ယူပြောဆိုခြင်းမှမူ ၎င်းတို့အား မတားမြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် တစ်နေ့ ၂ ဒေါ်လာမျှသာ ဝင်ငွေရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသောသူများပင်လျှင် အရေးပါပြီး ကြီးထွားလျက်ရှိသည့် ဈေးကွက်တစ်ရပ်ဖြစ်လာပေသည်။ ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စရပ်အတွက်ငွေကြေးသုံးစွဲရန် အဆင်းရဲဆုံးသောသူများ ပြင်ဆင် ထားသည့်ပမာဏမှာ ဝင်ငွေ၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၃ ရာခိုင်နှုန်းအထိသာရှိသည်ဟု ထင်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ယခုအခါ လေ့လာသူအတော်များများက ချက်ချင်းလက်ငင်းဆက်သွယ်ရန်ကိစ္စရပ်များအတွက် ငွေသုံးစွဲရန် စိတ်ပိုင်းဖြတ်မှုများအပေါ်၎င်းတို့မည်မျှအထိ ကြီးမားစွာလျော့၍ခန့်မှန်းမိခဲ့ကြောင်းသဘောပေါက်လာကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် RIA ၏လေ့လာမှုအရ အာဖရိကတိုက်ရှိဝင်ငွေအနည်းဆုံးရရှိသူ မိုဘိုင်းဖုန်းကိုင်ဆောင်သူများ၏ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာဆက်သွယ်ရေးကိစ္စအတွက် ၎င်းတို့မိသားစုဝင်ငွေ၏ ကြီးမားသောအချိုးတစ်ရပ်ကိုသုံးစွဲ နေကြရာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ကင်ညာလူမျိုးများအတွက် ၂၇ ရာခိုင်နှုန်းအထိမြင့်မားတတ်သလို တောင်အာဖရိကတွင်နေထိုင်သူများအတွက် ၁၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိနည်းပါးနေတတ်သည်။ အသုံးစရိတ်မှာလည်း ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှုဒဏ်ခံနေရသောနေရာမျိုး၌ ပိုမိုမြင့်မားသယောင်ရှိပါသည်။ အစိုးရတပ်များနှင့် ခွဲထွက်ရေး တမိလ်ကျားသူပုန် လှုပ်ရှားမှုများရှိနေသည့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၊ ဂျက်ဗနာမြို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော ရှေ့ပြေး လေ့လာမှုတစ်ရပ်၌ ဆက်သွယ်ရေးအတွက်ကုန်ကျစရိတ်မှာ မိသားစုဝင်ငွေ၏ ၁၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိရှိနေပြီး တောင်အာရှရှိအခြားနေရာများထက် ပိုမိုမြင့်မားနေကြောင်း (Samarajiva et al. 2008) လေ့လာ တွေ့ရှိခဲ့သည်။

အာဖရိကနိုင်ငံများစွာတွင် တန်ဖိုးနည်းပါးသည့် ဖုန်းငွေ ကြိုတင်ဝယ်ယူနိုင်မှုကြောင့် အလွန်အမင်း ဆင်းရဲသူများကိုပင် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲနိုင်စေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင်

တစ်စက္ကန့်အသုံးပြုမှုကျသင့်ငွေမှာ အချိန်ကာလ ကြာရှည်စွာအသုံးပြုရန်ဝယ်ယူထားသူ၏ နှုန်းထက် ပိုမိုများပြားပါသည်။ ထို့ကြောင့် လစဉ်ကြေးပေးကာ သုံးစွဲသူများထက်စာလျှင် ကြိုတင် ငွေဖြည့်ကတ်သုံးစွဲသူများမှာ လူပုဂ္ဂိုလ်ကိုခေါ်ဆိုမှု (individual call) သို့မဟုတ် စာပို့ခြင်း (text) အတွက်သာ ဖုန်းကိုပိုမိုအသုံးပြုကြသည်။ ဤသို့ ခြားနားချက်မှာအသုံး ပြုမှုရပ်ဆိုင်းခြင်း အတွက်ကောက်ခံငွေ (termination charges) များလျော့ချပေးသည့် ဈေးကွက်အတော်များများတွင် ပြောင်းလဲခဲ့လေသည်။ ဖုန်းရောင်းချသူအသစ်များသည် တရားဝင်ရောင်းချခွင့်ရထားသူ (incumbent) က ကောက်ခံသည့်ဈေးနှုန်းများအား လျော့ချပေးနိုင်သဖြင့် ဈေးကွက်ဝေစုများရရှိလာသည်။

လက်တင်အမေရိကတွင် ငွေကြေးအနည်းငယ်သာပေးချေရန်လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ဖုန်းသုံးစွဲမှုအဟန့်အတား များကိုလျော့နည်းစေသော်လည်း ဖုန်းဝန်ဆောင်မှုအတွက်အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်မှု အတွက် ကောက်ခံသည့်နှုန်းထားများမှာများပြားသဖြင့် ပိရမစ်အောက်ခြေအဆင့်ဝင်ငွေရရှိသူများအား ဖုန်းသုံးစွဲရန်လက်လှမ်းမမီဖြစ်စေသည်။ ထိုစဉ်အတွင်းအာဖရိကရှိဝင်ငွေနှိမ့်အိမ်ထောင်စုများမှာဝင်ငွေမြင့်အိမ်ထောင်စုများထက်စာလျှင် ဝင်ငွေ၏မြင့်မားသောအချိုးကို ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စများအတွက် သုံးစွဲနေကြ ရသည်။ သို့သော် အာဖရိကနှင့်လက်တင်အမေရိကကဲ့သို့ လမ်းကြောင်းမျိုးကို စရိတ်နည်းသော စီးပွားရေးပုံစံကြောင့် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲမှုမြင့်မားနေသောအာရှတိုက်တွင် မမြင်တွေ့ရချေ။

ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စရပ်အတွက် ဝင်ငွေ၏မြင့်မားသောရာခိုင်နှုန်းကိုသုံးစွဲနေခြင်းမှာ ဆက်စပ်စဉ်းစားရမည့် အကြောင်းအရာဖြစ်သည်။ ထိုသို့သုံးစွဲမှုအတွက် မီးလောင်ရာလေပင့်သလိုဖြစ်နေသည့် အရေးပါပြီးပေါ်လွင်မှု မရှိသည့်အချက်မှာ ပြည်ပမှလွှဲပို့ငွေ (remittance) ဖြစ်ကာ ယင်းအားဝင်ငွေအဖြစ်ဖော်ပြခြင်း သိပ်မရှိကြပေ။ ထို့ကြောင့် ဆက်သွယ်ရေးကိစ္စအတွက်သုံးစွဲသောဝင်ငွေ၏အချိုးအား တွက်ချက်သည့်သုတေသီတစ်ဦးသည် အားထား၍မရသည့်ညီမျှခြင်းတစ်ရပ်မှဝင်ငွေပိုင်း၏တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုသာ တွေ့မြင်ရပေမည်။ ထို့အပြင် အသုံးပြုမည့် အချက်အလက်များမှာလည်း တိကျမှုမရှိနိုင်ပေ။ သုံးစွဲပြီးမှငွေပေးချေရသည့်စနစ် (post-paid connections) အရ လစဉ်ကျသင့်ငွေပေးဆောင်ခြင်းဖြင့် ဖုန်းလွယ်ကူစွာအသုံးပြုနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ နှင့်မတူ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအများစုတွင် (လက်ရှိလေ့လာမှုကိစ္စရပ်၌ ဤပမာဏမှာ ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၉၉ ရာခိုင်နှုန်း အထိရှိသည်) ငွေကြေးကောက်ခံပေးဆောင်မှုမှတ်တမ်းမှတ်ရာများမရှိကြပေ။ အများပြည်သူသုံးတယ်လီဖုန်းများ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဖုန်းများ၊ သို့မဟုတ် အခြားသူများ၏ဖုန်းများစသည်ဖြင့် အသုံးပြုသည့်ဖုန်းများစွာရှိပြီး တူညီစွာပင် ယင်းတို့မှာလည်း မှတ်တမ်းမှတ်ရာများကို ပြုစုထုတ်ပြန်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ (Gillwald and Stork 2008)

ဆင်းရဲသားတစ်ယောက်အဖို့ ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုတစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ရန်အတွက် ငွေကြေးမည်မျှသုံးစွဲလိုက်ကြောင်းကို Samarajiva and Zainudeen (2008) ထဲတွင် တင်ပြထားသည့် စစ်တမ်းတို့ ပြန်ဖြေဆိုမှုများဖြင့် သရုပ်ဖော် ကြည့်နိုင်ပါသည်။ ငွေကြေးအသည်းအသန်လိုအပ်နေသော်လည်း ပြည်ပမှဆွေမျိုးတစ်ယောက်ထံ ဖုန်းဆက်နိုင်ဖို့အတွက် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းအဖြစ်

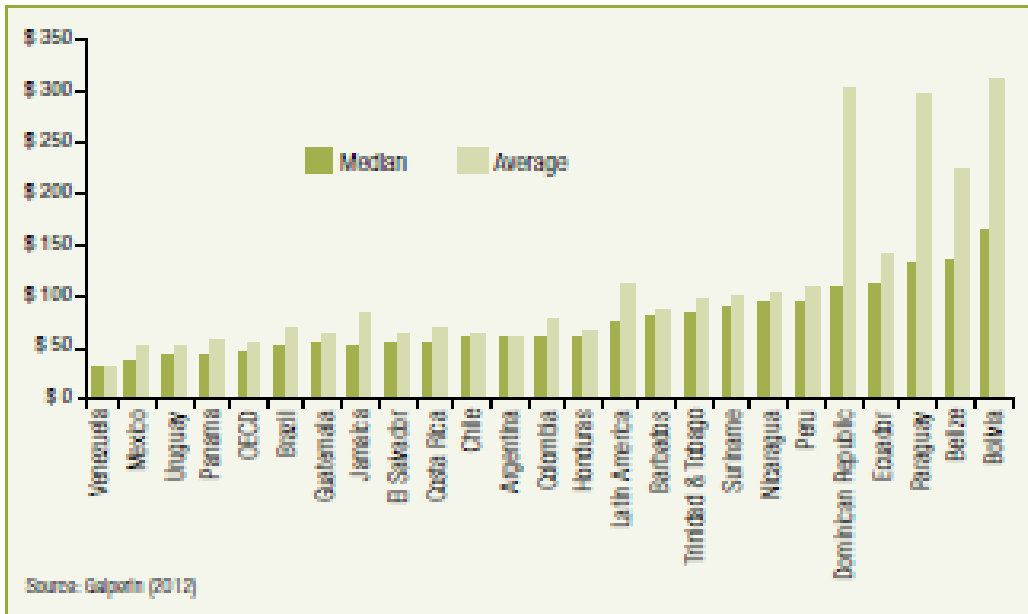
၃ မိနစ်ကြာဖုန်းတစ်ကြိမ်ဆက်ရုံအတွက် ၄င်းတို့ လစဉ်ဝင်ငွေ၏ ၆ ရာခိုင်နှုန်းအထိကို သုံးစွဲရန်ဆန္ဒရှိသည်ဟု စစ်တမ်းတွင်ပါဝင်ဖြေဆိုသူအချို့မှ ပြောပြ ကြသည်။ “မိဘိုင်းဖုန်းပြောဆို ရန်အတွက်ဆင်းရဲသားများတတ်နိုင်ကြရဲ့လား။ လက်တင်အမေရိက အခြေအနေများ” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် Barrantes and Galperin (2008) သုတေသနအရဆင်းရဲသားများသာမန်အားဖြင့် ကြိုတင်ငွေပေးဆောင်မှုနည်းလမ်းမှအပ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအတွက် မိမိတို့ဝင်ငွေ၏များစွာကို သုံးစွဲလျက်ရှိကြသည်။ မိဘိုင်းဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများအတွက် စရိတ်သက်သာသည်ဟု ထင်ရသောနိုင်ငံများပင်လျှင် အချိန်အနည်းငယ်သာအသုံးပြုနိုင်ပြီး ငွေကြိုတင်ဖြည့်သွင်းရသည့် prepaid low-volume basket မှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုများ၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုကျော်လွန်နေရာ သာမန်ဆင်းရဲသားများ လက်လှမ်းမီနိုင်မှုအထက် ရောက်နေဆဲဖြစ်သည်။

ဆက်သွယ်ရေးအတွက်သုံးစွဲလိုက်ရသောငွေကြေးဆိုသည်မှာ အခြားအရေးကြီးသည့် အရာများအတွက် သုံးစွဲ ရန် ငွေကြေးလျော့နည်းသွားခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ယူဂန္ဒာနိုင်ငံတွင် မိသားစု စားနပ်ရိက္ခာအတွက် သုံးစွဲရမည့်ငွေကြေးများမှာ ICT ကိစ္စရပ်အသုံးပြုမှုကြောင့် လမ်းကြောင်းပြောင်း (Diga 2013) သွားရပြီး သာမန် ချီလီလူမျိုးတစ်ယောက်သည်လည်း လူအတွက်အရေးကြီးသည့် သောက်သုံးရေ ထက်စာလျှင် ဆက်သွယ်ရေးအတွက် ငွေကြေးပိုမိုသုံးစွဲနေကြောင်း (Smith et al. 2011) သုတေသနပညာရှင် များက လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။

လက်တင်အမေရိကမှဆင်းရဲသားများမှာ ဆက်သွယ်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အမြင့်မားဆုံး ကုန်ကျစရိတ်ကို ကျခံနေရဖွယ်ရှိသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ကိန်းဂဏန်းများအရ လက်တင်အမေရိက၏ ဖုန်းဆက်သွယ်ခြင်းပျမ်းမျှ ကုန်ကျစရိတ်မှာ OECD နိုင်ငံများ၏ပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ်ထက် နှစ်ဆနီးပါး ပိုမိုများပြားပြီး တောင်အာရှဈေးကွက်နှင့်နှိုင်းယှဉ်ပါက သုံးဆပိုမိုမြင့်မားလျက်ရှိသည်။ ကော်စတာရီကာ တစ်နိုင်ငံတည်းသာလျှင် လက်တင်အမေရိကတွင် ဝင်ငွေနည်းပါးသူများ မှဖုန်းကုန်ကျစရိတ်တတ်နိုင်သော နိုင်ငံဖြစ်လျက်ရှိသည်။ အွန်လိုင်းအသုံးပြုမှုကုန်ကျစရိတ် မြင့်မားခြင်းကလည်း လက်တင်အမေရိကမှဆင်းရဲသားများအဖို့ နောက်ထပ် စိန်ခေါ်မှုများ ဖန်တီးထားသလိုဖြစ်နေလေသည်။

အွန်လိုင်းအသုံးပြုဖို့ဈေးကြီးသည့်လက်တင်အမေရိက

၅၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးအထိနှစ်ပေါင်းများစွာဈေးနှုန်းမြင့်တက်နေခဲ့ပြီးနောက် လက်တင်အမေရိက ၏ အင်တာနက်ရယူသုံးစွဲမှုမှာ အခြားကမ္ဘာ့နိုင်ငံများနှင့်နှိုင်းစာလျှင် များစွာမြင့်မားဆဲဖြစ်သော် လည်း (ပုံ - ၅) ပြန်လည်စတင်ကျဆင်းစပြုလာခဲ့သည်။ DIRSI ၏ လေ့လာချက်အရ လက်တင် အမေရိကတွင် သာမန်အင်တာနက်ကွန်ယက်ချိတ်ဆက်မှုစရိတ်မှာ OECD မှ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများ ထက် ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းမျှ ပိုမိုများပြား (Galperin 2012) လျက်ရှိသည်။ အိမ်ထောင်စုအများ အပြားမှ အုပ်စုလိုက်ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုရယူခြင်းဖြင့် လျော့ဈေးရယူနိုင်သည့် စုပေါင်း တွဲဖက်သုံး စွဲခွင့်များတိုးပွားလာမှုကြောင့် များများသုံးစွဲလေ ဈေးနှုန်းဆက်လက်ကျဆင်းလေ ဆိုသည့် မျှော် လင့်ချက်အရိပ်အယောင်အချို့သန်းလာစေခဲ့သည်။

ပုံ (၅) - ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တပ်ဆင်ထားသောအင်တာနက်လိုင်းအတွက် လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများ၏လစဉ်ကုန်က ၂၀စိတ်များအား အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်တွက်ချက်သည့်ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းအားညီမျှမှု(purchasing power parity) အရ နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားပုံ။

ငွေကုန်သက်သာမည့်နည်းလမ်းများ ၊ နှစ်ကြိမ်ဖုန်းခေါ်ပါ (Ring me twice: strategies for saving money)

ဖုန်းဆက်ခြင်းမှာ လူအတော်များများအတွက် ငွေရေးကြေးရေးပွန်းပဲ့ခက်ခဲစေသောကြောင့် ဖုန်းအသုံးပြု သူများသည် ဝယ်ယူထားသောမိမိတို့သုံးစွဲနိုင်မည့်အချိန်ကာလကြာနိုင်သမျှကြာစေရန် ကြိုးစားလာကြသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်သည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်မှာ “beeping” (တစ်ခါတစ်ရံ flashing ဟုသုံးနှုန်းသည်) ဟု ခေါ်သည့် အသံပေးရုံသက်သက်ခေါ်ဆိုမှုပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ လူတစ်ယောက်မှ မိဘိုင်းဖုန်းခေါ်လိုက်ပြီး တစ်ဖက်လူ မကိုင်ခင် ဖုန်းပြန်ချလိုက်သဖြင့် တစ်ဖက်လူ၏ဖုန်းတွင် missed call အဖြစ်ကျန်ရစ်ကာ လူနှစ်ဦးအကြား မက်ဆေ့ချ်တစ်ရပ်သဖွယ် သိရှိစေခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ချို့သော ဖုန်းသုံးစွဲသူများမှာ သင်္ကေတ (code) များသဖွယ်ပင် အသုံးပြုကြကြောင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့်လေ့လာမှု (Chakraborty 2004) တစ်ရပ်အရသိရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖုန်းတစ်ကြိမ်ခေါ်ဆိုခံရပြီး ထပ်မံ၍ဆက်သွယ်ပြောဆိုခြင်းမခံရသူများ နားလည်သည်မှာ ယင်းအဓိပ္ပါယ် (missed call) သည် “ငါအခုအိမ်မှာ..

မင်းကဘယ်မှာလဲ” ၊ အကယ်၍ ဖုန်းနှစ်ကြိမ်ခေါ်ဆိုခံရလျှင် “ငါအခုမင်းရဲ့အိမ်မှာ... မင်းကဘယ်မှာလဲ” ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ မှာပင် Teleuse@BOP3 ဟူသော သုတေသနကိုဆောင်ရွက်သည့် သုတေသီများသည် သူငယ်ချင်းနှစ်ဦး အကြား သို့မဟုတ် ချစ်သူစုံတွဲအကြား missed call တစ်ခါပေးခြင်းမှာ “ကိုယ်အခုမင်းအကြောင်း စဉ်းစားနေတယ်” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ကြောင်း စူးစမ်းသိရှိခဲ့ရသည်။

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် beeping ပြုလုပ်ခြင်းအလေ့အထမှာ အလုပ်နှင့်သက်ဆိုင်သောအခြေအနေ များ ဖြစ်သည်ဟု LIRNEasiaမှ တင်ပြစဉ် ယင်းကဲ့သို့လုပ်ဆောင်မှုကို လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ပညာရှင် များအကြား သို့မဟုတ် အသက်ကြီးသူများအကြားထက်စာလျှင် မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများအကြား ပိုမိုပြုလုပ်တတ်ကြပါသည်။ ဥပမာဓမ္မရတနာ (Dharmaratna) ဆိုသူအမျိုးသားတစ်ယောက်သည် ၎င်းအားတစ်ခါတစ်ရံ အလုပ်အပ်တတ်သည့်လက်သမားဆိုင်မှ missed call သံပေးသည့် beep တစ်ခုရရှိသည့်အခါ ယင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ အလုပ်တစ်ခုခုရှိသောကြောင့် ဆိုင်ရှင်အားဖုန်းပြန်ဆက်ပေးရန်အကြောင်းကြားခြင်းဖြစ်သဖြင့် အကယ်၍အလုပ်အားစိတ်ဝင်စားပါက ဖုန်းပြန်ဆက်လိုက်ရုံပင်ဖြစ်သည်။ (Teleuse@BOP3)

ငွေရေးကြေးရေးပိုအဆင်ပြေသည့် သူငယ်ချင်းများ သို့မဟုတ် ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ မကြာခဏ အသုံးပြုသောနည်းလမ်းမှာမူ “ကျေးဇူးပြု၍ဖုန်းပြန်ခေါ်ပေးပါ” (please call) ဟူသည့် မက်ဆေ့ချ်ပေး ပို့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဖုန်းပြောသည့်ကုန်ကျစရိတ်ကို မက်ဆေ့ချ်လက်ခံရရှိသူမှ အကုန်အကျခံစေလိုခြင်းဖြစ်သည်။ လမ်းပေါ်မှဈေးသည်များသည်လည်း ဤအတွက် အပြောင်းအလဲတစ်ခု လုပ်ခဲ့ကြပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဖုန်းပြောမည့်အချိန်ထပ်၍ဝယ်ယူလိုသည့်အခါ “ငါအခုဝယ်ချင်တယ်” (I want to buy now) ဟူသည့် မက်ဆေ့ချ်ပေးပို့လိုက်လေသည်။ ထိုအခါ ယင်းအတွက်ရောင်းချသူတစ်ဦးမှ ကြိုတင်ဝယ်ယူထားမှု prepaid voucher များနှင့်အတူ ရောက်ရှိလာသဖြင့် သုံးစွဲသူသည် ငွေအကုန်အကျအလွန်နည်းပါးစွာဖြင့် ဖုန်းပြောမည့် အချိန်ကို ဝယ်ယူနိုင်လေသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်က ပြုလုပ်ခဲ့သော DIRSI ၏ စစ်တမ်းအရ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကရစ်ဘီယံဒေသမှလူများသည်လည်း ၎င်းတို့၏ ဖုန်းများအား ငွေကုန်သက်သာစေမည့် သို့မဟုတ် မကုန် သလောက်ဖြစ်စေမည့် အလားတူနည်းလမ်းများအား တွေ့ရှိခဲ့ကြလေသည်။ ၎င်းတို့အတော်များများသည်လည်း beep ပြုလုပ်ကြပြီး လက်ခံရရှိသူသည် အများပြည်သူသုံးဖုန်းကို အသုံးပြုပြန်လည်ခေါ်ဆိုသင့်ကြောင်း အချက်ပေးဆက်သွယ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအတော်များများတွင် အများပြည်သူအခပေးဖုန်းများမှာ ဆက်သွယ်ရာတွင် စရိတ်စကသက်သာမှုအရှိဆုံး ဖြစ်နေဆဲဖြစ်ကာ မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုသူများသည်ပင် ယင်းအခွင့်အရေးအား ရယူကြသည်။ အတွင်ကျယ်ဆုံးနည်းလမ်းတစ်ခုမှာ မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့် “စကားပြောချင်တယ်” (want to talk) ဟူသော မက်ဆေ့ချ်ပေးပို့ခြင်းဖြစ်ပြီး အချိန်ကြာမြင့်စွာအမှန်တကယ်စကားပြောဆိုမှုကို အထက်ပါအခပေးဖုန်းများဖြင့် ပြုလုပ်ကြလေသည်။ တန်ဇန်းနီးယားနိုင်ငံတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော မိုဘိုင်းဖုန်း သို့မဟုတ် ဆင်းကတ်ပိုင်ဆိုင်သူ ၉၆ ရာခိုင်နှုန်းမှာ လွန်ခဲ့သည့်သုံးလတာအတွင်း အများပြည်သူအခပေးဖုန်းကို သုံးစွဲခဲ့သလို

ဇင်ဘာလအတွင်းတွင်လည်း ယင်းသို့သုံးစွဲသူမှာ ၉၃ ရာခိုင်နှုန်း (Gillwald and Stork 2008) ရှိခဲ့လေသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ အာဖရိကတိုက်အတွင်း အများပြည်သူအခပေးဖုန်းများသုံးစွဲမှုမှာ တစ်စတစ်စ လျော့ပါးနေဆဲဖြစ်သည်။ RIA ၏ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် နိုင်ငံပေါင်း ၁၁ နိုင်ငံပါဝင်သော စစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၁၆ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် လွန်ခဲ့သောသုံးလအတွင်း အများပြည်သူသုံးတယ်လီဖုန်း များကို အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။

အဆင့်တစ်ခု၌ ဖုန်းအသုံးစရိတ်ကန့်သတ်ခြင်း (capping telephone) အပါအဝင် အခြားစရိတ်သက်သာစေ သည့်နည်းလမ်းများတွင် လူများအားသီးခြားစီသတ်မှတ်၍ ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုများကန့်သတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် ခေါ်ဆိုမှုများကိုတိုတောင်းအောင်ပြုလုပ်ထားခြင်းများ ပါဝင်သည်။ အချို့သောသူများသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀ ဆင့်ဖိုးမျှသာ ဖုန်းအသုံးပြုဖို့လက်ကျန်ငွေရှိသည့်အခါတွင် အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များ သုံးစွဲရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်၍ယင်းအားအရန်အဖြစ် မသုံးဘဲထားရှိကြသည်။ ပီရမစ်အောက်ခြေအဆင့်မှဖုန်းသုံးစွဲကြသူများမှာ ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုမဆိုသလောက်သာ ပြုလုပ်ကြလေသည်။ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကရစ်ဘီယံဒေသမှ ဝင်ငွေ နည်းပါးသော လူပေါင်း ၇၀၀၀ ကျော်အား ပြုလုပ်ထားသည့် လေ့လာမှုတစ်ရပ် (Galperin and Mariscal 2007) တွင် လေ့လာမှု၌ပါဝင်သည့် နိုင်ငံခုနစ်နိုင်ငံ အနက်အများစုတွင် ဖြေဆိုသူဦးရေ၏သုံးပုံတစ်ပုံကျော်မှာ လွန်ခဲ့သည့်တစ်ပတ်အတွင်း ဖုန်းခေါ်မှုတစ်ကြိမ်မျှပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိကြောင်း သုတေသီများက လေ့လာတွေ့ရှိ ကြသည်။

မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် လေ့လာခဲ့မှုတစ်ရပ် (de Angoitia and Ramirez - 2009) ၌ ဖြေဆိုသူထက်ဝက်ခန့်မှ နှစ်သက်သဘောကျသောစရိတ်လျော့ချရေးနည်းလမ်းမှာအဝင်ခေါ်ဆိုမှုများအတွက် ၎င်းတို့၏ မိုဘိုင်းဖုန်း များအား ကြပ်မတ်၍စစ်သုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအချက်သည် ခေါ်ဆိုမှုလက်ခံသူများအနေဖြင့် ငွေကြေးမကုန်ကျဘဲ အကယ်၍ ၎င်းတို့၏လက်ကျန်ငွေကုန်ခမ်းသွားလျှင်တောင်မှ အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်၍ ရနိုင်သေးသည့်ခေါ်ဆိုသူမှပေးဆောင်ရသောစနစ် (caller-pay system) များ၏အရေးပါမှုအား အလေးပေး ဖော်ပြလျက်ရှိသည်။

ဖုန်းအဝင်ခေါ်ဆိုမှုများအပေါ် ငွေကြေးကောက်ခံသောနိုင်ငံများတွင် ဖုန်းအသုံးပြုသူများသည် အဝင်ခေါ်ဆိုမှု များအပေါ်တွင်ပါ ကန့်သတ်ထားတတ်ကြသည်။ ဖုန်းဘက်ထရီများ အားတာရှည်ခံစေရန် လူအများစုမှ ဖုန်းများကိုစက်ပိတ်ထားခြင်းပြုလုပ်လေ့ရှိစဉ် အခြားသူအတော်များများသည်လည်း ယင်းသို့စက်ပိတ်ထားခြင်းဖြင့် ဖုန်းပြောဆိုမှုမှငွေကြေးမကုန်ကျစေရန်ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။ (Zainudeen and Iqbal 2008)။ သို့သော် ယင်းကဲ့သို့တွေ့ရှိခဲ့သူ ဇိုင်နူးဒီး (Zainudeen) နှင့် အိရ်ဘဲ (Iqbal) တို့မှပင် ဖုန်းများအားခေါ်ဆိုမှုများပြုလုပ်ရန်ပစ္စည်းကိရိယာတစ်ရပ်အဖြစ်သာ အများဆုံးအသုံးပြုတတ်သောအလေ့အထသည် စံတစ်ရပ် ဖြစ်လာပါက ဖုန်းဝန်ဆောင်မှုစနစ်မှအမြတ်အစွန်းရရှိမှုများကျဆင်းလာနိုင်ကြောင်းသတိပေးခဲ့ကြသည်။ “ဒီလိုသာကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်လာခဲ့မယ်ဆိုရင် စက်ပိတ်ထားတဲ့ဖုန်းတွေကို ဖုန်းခေါ်ဆိုနေရခြင်းဟာ ဝင်ငွေ ပြန်မရဘဲ ကုန်ကျစရိတ်သက်သက်ပဲဖြစ်နေလို့ ဖုန်းဝန်ဆောင်မှုစနစ်ရဲ့အကျိုးအမြတ်ရရှိမှုကို ထိခိုက်လာပါ လိမ့်မယ်”

နည်းလမ်းပေါင်းများစွာအသုံးပြုခဲ့သော်လည်း သုံးစွဲသူမဆိုသလောက်သာလျှင် ဆက်သွယ်မှုနည်းပါးသည့် အချိန်အတွင်းသုံးစွဲမှုကြောင့်ဈေးလျော့ပေးမှု (off-peak hour discounts) ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ရရှိခံစား နိုင်ခဲ့ကြသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲသူ ၇၃ ရာခိုင်နှုန်းသည် ထူးခြားသည့် မည်သည့် နေ့ရက်တွင်မဆို ဖုန်းဆက်လေ့မရှိကြဘဲ ၅၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ နေ့တစ်နေ့၏ ၎င်းတို့ဖုန်းဆက်သောအချိန်နှင့် ပတ်သက်၍မည်သည့်မှတ်သားမှုမျှ မပြုလုပ်တတ်ကြပေ။ (Zainudeen and Iqbal 2008) ။ စင်စစ်တွင် off-peak discounts မှ အကျိုးကျေးဇူးရယူနိုင်ခြင်းမရှိမှုအတွက်ရှင်းပြနိုင်သည်မှာ နိုင်ငံများစွာတွင် အချို့သော သူများသည် ဖုန်းခေါ်ဆိုခြင်း သို့မဟုတ် ဖုန်းလက်ခံခြင်းအား ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းခွင် သို့မဟုတ် အခြားသူများ၏ နေအိမ်များမှပြုလုပ်ကြသည်ဆိုသည့်အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် ဖုန်းဆက်ချိန်ကို ကုန်ကျစရိတ်နှင့်အတူထည့်သွင်းမစဉ်းစားနိုင်ဘဲ ဖုန်းငှားရမ်းအသုံးပြုရမည့် မိတ်ဆွေ သို့မဟုတ် အိမ်နီးနားချင်း အတွက် အဆင်အပြေဆုံး သို့မဟုတ် ဖုန်းခေါ်ဆိုခံရမည့်သူအတွက် အဆင်အပြေဆုံးအချိန်များကိုသာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားလေ့ရှိသည်။

ဤအချက်အပေါ် Zainudeen et al. (2010) တွင် ပို၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရှင်းလင်းခဲ့သည်။

တကယ့်ပြဿနာအစစ်က ဒီလူတွေအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ဖုန်းတွေကို ဒီလိုမျိုးထိရောက်ကောင်းမွန်တဲ့ နည်းလမ်းမျိုးနဲ့ အသုံးပြုနိုင်ခွင့်ရှိကြရဲ့လား ဆိုတာပဲဖြစ်သည်။ တကယ်လို့ ဖုန်းဆက်သူတွေ (ဖုန်းဆက်ချင်သူတွေ အပါအဝင်ပေါ့) ဟာ နေ့တစ်နေ့ရဲ့တစ်ချို့သောအချိန်နဲ့ တစ်ချို့သောနေရာ၌သာ ဖုန်းဆက်နိုင်မယ်ဆိုရင် သူတို့မှာ ဘယ်ဖုန်းအမျိုးအစားကိုအသုံးပြုမယ်၊ ဘယ်နေရာမှာအသုံးပြုမယ်နဲ့ ဘယ်လိုအသုံးပြုမယ်စတဲ့ လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်မှု တွေမရှိတော့သလို အခြေအနေအမျိုးမျိုးနဲ့လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက် နိုင်ဖို့ (mix & match modes) အတွက်လည်း လွတ်လပ်ခွင့်တွေမရှိနိုင်တော့ပါဘူး။

ငွေကြိုတင်ဖြည့်တင်းဝယ်ယူမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသုံးပြုလာခြင်းနှင့်အတူ ဖုန်းသုံးစွဲသူ ဦးရေလည်း များသထက်များလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် LIRNEasia ၏ Teleuse@BOP ဟူသောလေ့လာမှု၌ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ အိန္ဒိယနှင့် ဂျာမားရာ ဝိရမစ်အောက်ခြေအဆင့်ဝင်ငွေရရှိသုံး စွဲနေကြသူများအားလုံးသည် ကြိုတင်ငွေဖြည့်သွင်းကာသုံးစွဲသည့်နည်းလမ်း (prepaid sub- scription) ကို အသုံးပြုနေကြသည်။ သီရိလင်္ကာနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံများတွင် ဤကဲ့သို့ နှုန်းထားမှာ ၉၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၉၆ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သည်။ မက္ကဆီကို နိုင်ငံတွင်မူ ကိန်းဂဏန်းအရ ၉၂ ရာခိုင်နှုန်း (de Angoitia and Ramirez 2008) ဖြစ်ကြောင်း ပြသနေသည်။ ဤကဲ့သို့နှုန်းထား များဖြင့်အောင်မြင်မှုတစ်ရပ်သဖွယ်ပျံ့နှံ့ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော်လည်း အဆိုပါ လူတန်းစားများ အနေဖြင့် off-peak discounts မှ အကျိုးအမြတ်မရယူနိုင်ခြင်းနှင့် လစဉ်ငွေကြိုတင်ဖြည့်တင်းကာ သုံးစွဲနေရ ခြင်းသည် ဖုန်းတစ်ခါဆက်လျှင် ၎င်းတို့မှငွေပိုမိုပေးနေရသည့်အလား

ဖြစ်နေလေသည်။ ထို့အပြင် ဖုန်းဆိုသည်မှာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အသိပေးမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်ရန် ရိုးရှင်းသည့်ပစ္စည်းကိရိယာအဖြစ်သာ မတတ်သာသည့်အဆုံး အသုံးပြုနေကြောင်းဆိုလိုပြီး တစ်ဘက်လူမှပြန်လည်ခေါ်ဆိုမှုကိုသာ စောင့်ဆိုင်းနေရ လေသည်။

ပိုင်ရှင်များ၊ ငှားရမ်းသုံးစွဲသူများနှင့် အငှားချသူများ (Owners, borrowers, and renters)

ကင်ဆာကုသမှုခံယူရန် ခရီးထွက်လာသော အသက် ၇၁ နှစ်အရွယ် အနောက်အာဖရိကသား အမျိုးသားကြီး တစ်ယောက် အသက် ၄၉ နှစ်အရွယ်ရှိ သူ၏ဇနီးဖြစ်သူနှင့် မိဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်းကြောင့် စိတ်အေးလက်အေးဖြစ်နေလေသည်။ ဖိလစ်ပိုင်မှ မိခင်ဖြစ်သူအမျိုးသမီးတစ်ဦးမှာလည်း လစဉ်လတိုင်း အလွန်လိုအပ်တတ်သည့် လွှဲပို့ငွေကို သူမ၏ငွေစာရင်းသို့ထည့်သွင်းပြီးဖြစ်ကြောင်း ဆော်ဒီအာရေးဘီးယား နိုင်ငံတွင်သွားရောက်အလုပ်လုပ်နေသော သမီးဖြစ်သူထံမှမက်ဆေ့ချ် သူမ၏မိဘိုင်းဖုန်းသို့ဝင်လာလေသည်။ မြေငလျင်ကြောင့် အလွန်စိတ်ဒုက္ခဖြစ်နေသည့် ပီရူးလူမျိုးရွာသားများသည် အခြားတစ်နေရာရှိ ဆွေမျိုးသားချင်းများထံမှအကူအညီများကို လျင်မြန်စွာရရှိကြခြင်းမှာ နှစ်ဖက်စလုံးတွင် မိဘိုင်းဖုန်းများရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မိဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာအနှံ့အပြား ဤသို့နည်းလမ်းပေါင်းများစွာဖြင့် အကူအညီပေးလျက်ရှိသည်။

ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဆင်းရဲသည့်လူအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း မိဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုမှာ အလွန်မြင့်တက်လာခဲ့သည်။ LIRNEasia မှ ကာလကြာရှည်စွာပြုလုပ်ခဲ့သော ခြားနားကွဲပြားသည့်ဒေသအသီးသီးမှ တူညီသော လူအုပ်စုများအားလေ့လာမှု (Longitudinal studies) တစ်ရပ် (Samarajiva 2011) တွင် တောင်အာရှ ခြောက်နိုင်ငံရှိ ပီရမစ်အောက်ခြေ အဆင့်ဝင်ငွေသာရရှိသူများအကြား ဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုနှုန်းထားများကို လေ့လာ စောင့်ကြည့်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အတွင်း ယင်းအုပ်စု၌ မိဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူဦးရေ သိသိသာသာတိုးပွားလာခဲ့ပြီး အခြားသူများ၏ဖုန်းအပေါ်မှီခိုအားထားနေရမှုများ လျော့နည်းလာလေသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တုန်းကဆိုလျှင် အဆိုပါအုပ်စု၏ သုံးပုံတစ်ပုံသာမိဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်ကြပြီး ကျန်သုံးပုံနှစ်ပုံမှာ အခြားသောအိမ်ထောင်စုဝင်များ၊ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများနှင့် ဆွေမျိုးသားချင်းများ၏ဖုန်းများ၊ ၎င်းတို့ အလုပ်လုပ်ရာ လုပ်ငန်းခွင်မှဖုန်းများ သို့မဟုတ် အများပြည်သူအသုံးပြုနိုင်သော ဖုန်းများကိုသာ မှီခိုနေရသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်သို့ရောက်ရှိသောအခါ အထက်ပါအမျိုးမှာ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားပြီး ကိုယ်ပိုင်မိဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူ ဦးရေမှာ သုံးပုံနှစ်ပုံခန့် အထိရှိလာခဲ့လေသည်။

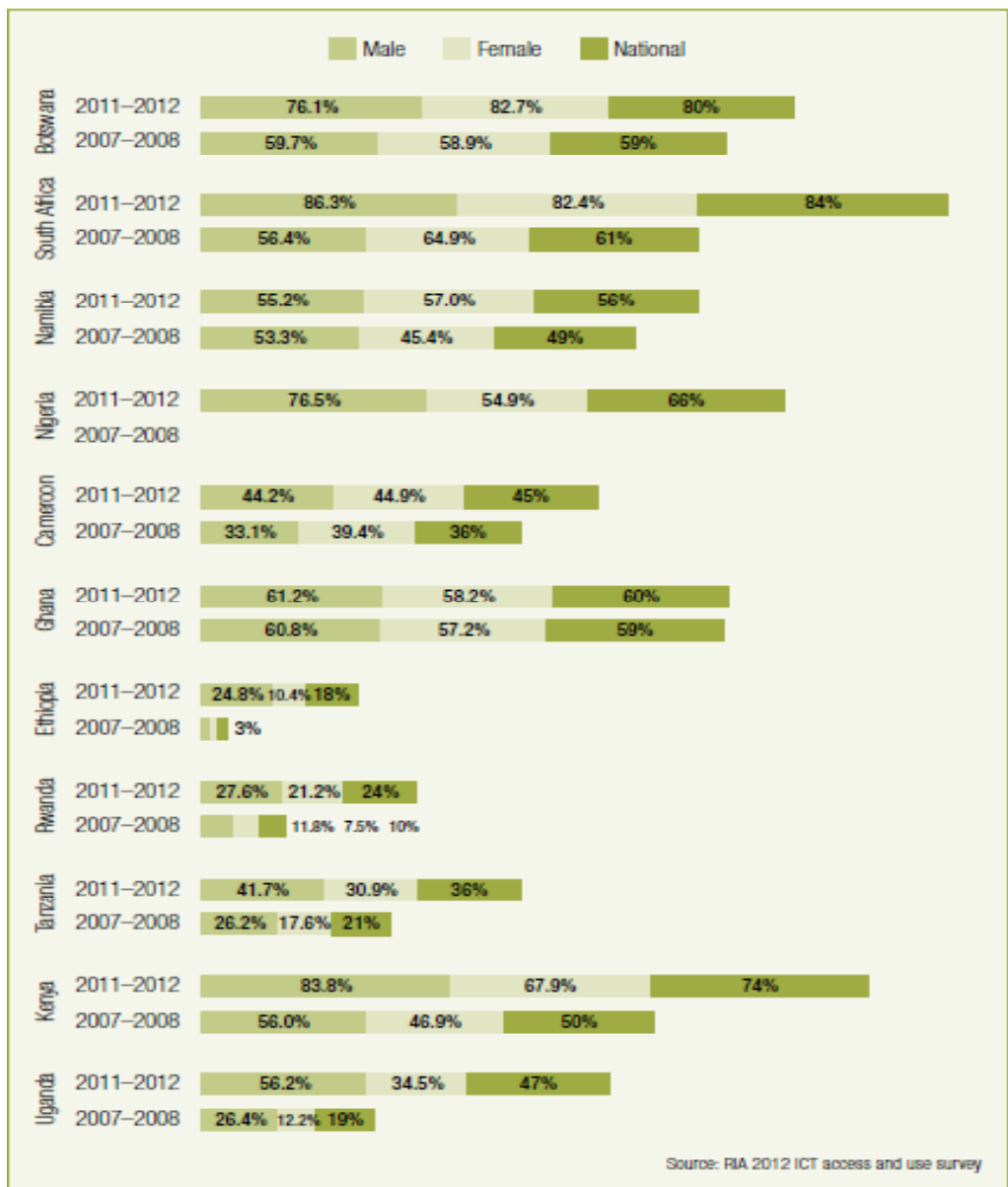
ယင်းလေ့လာမှုတွင် ဆင်းရဲသားများအကြားဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုအများဆုံးတိုးတက်လာသည့်နိုင်ငံမှာ သီရိလင်္ကာ နိုင်ငံဖြစ်ပြီး သုံးနှစ်အတွင်း ပိုင်ဆိုင်မှုနှုန်းထား ၃၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၇၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ

(Samarajiva 2011) တိုးတက်ခဲ့သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့တွင်လည်း အလားတူတိုးတက်မှုမျိုးရှိခဲ့စဉ် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်မူ ပိုင်ဆိုင်မှုနှုန်းထားမှာတည်ငြိမ်ခဲ့ကာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ၃၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ဆင်းရဲသား များအကြားမြင့်မားသည့်မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုနှုန်းထားမှာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ၈၁ ရာခိုင်နှုန်းရှိရာမှ ထပ်မံမြင့်တက်ကာ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းထိရှိလာပါသည်။ ထိုအတောအတွင်း လက်တင်အမေရိက၌ ခြောက်နှစ်တာအတွင်းတိုးတက်လာသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုနှုန်းထားမှာ စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏လေးပုံတစ်ပုံအောက်လျော့နည်းသည့်အနေအထားမှ နိုင်ငံသားဆယ်ဦးလျှင် ကိုးဦးနီးပါး ရှိလာသည်အထိ တိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ DIRSI မှရရှိသော ကိန်းဂဏန်းများအရဆိုလျှင် ပိုင်ဆိုင်မှုမှာ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ၂၃ ရာခိုင်နှုန်းရှိရာမှ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ တိုးတက်ခဲ့သည်။

၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ဂျာမေကာလူမျိုး ၉၄ ရာခိုင်နှုန်း မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်နေကြစဉ် မက္ကဆီကိုတွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှ နှင့် အာဂျင်တီးနားတွင် ၆၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်ထက်ဝက်ခန့်သာ (Galperin and Mariscal 2007) မိုဘိုင်းဖုန်း ပိုင်ဆိုင်မှုရှိခဲ့ပါသည်။ စစ်တမ်းအားပူးတွဲလေ့လာတင်ပြသူ ဂျူးဒစ်မာရစ်စကယ် (Judith Mariscal) က လက်တင်အမေရိကနှင့်ကာရစ်ဘီယံအား မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကွဲပြားခြားနားသော ကမ္ဘာနှစ်ရပ် အဖြစ် တင်စားဖော်ပြခဲ့ရာ ကာရစ်ဘီယံဒေသ၏ ကြီးမားလှသောခရီးသွားလုပ်ငန်းမှာ ယင်းဒေသ၏ မြင့်မားသောမိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲမှုအတွက် အထောက်အကူပြုနေဖွယ်ရာရှိသည်။

၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ် RIA သုတေသနများ၏ရလဒ်များအရမိုဘိုင်းနည်းပညာလက်ခံသုံးစွဲမှုသည်လည်း အာဖရိကတွင် တိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ (ပုံ - ၆)။ အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုအရ အီသီယိုးပီးယားနိုင်ငံတွင်၁၈ရာခိုင်နှုန်း၊ရဝမ်ဒါနိုင်ငံတွင် ၂၄ရာခိုင်နှုန်းနှင့်တန်ဇာနီးယားနိုင်ငံတွင် ၃၆ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် အတော်အတန်နည်းပါးနေသေးသော်လည်း အဆိုပါကိန်းဂဏန်းများမှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီတွင် ၂၀၀၇-၂၀၀၈ ခုနှစ်အတွင်း ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှ တိုးတက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကာလအတွင်းမှာပင် ဘော့ဆွာနာနှင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတို့၏ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူဦးရေမှာ အနည်းဆုံး ၈၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိလာခဲ့သည်။ ဆင်းရဲသား များအားနှိပ်စက်တတ်သည့်အခွန်အကောက်များကဲ့သို့ပင် ဝင်ငွေအဆင့်နိမ့်သည့်နိုင်ငံများတွင် ပြိုင်ဆိုင်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းကြောင့် ဤကဲ့သို့ကွာဟခြားနားမှုများဖြစ်နေခြင်းအပေါ် သုတေသနပညာရှင်များက ဝေဖန် ပြစ်တင်ကြသည်။

ဖုန်းမပိုင်ဆိုင်သည့် လူအများစုမှာ အိမ်ထောင်စုဝင်တစ်ဦး သို့မဟုတ် မိသားစုပိုင်ဖုန်းကိုသာ ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုနှင့် လက်ခံမှုများအတွက် အားထားနေရကြောင်း LIRNEasia ၏ longitudinal study (Samarajiva 2011) အရ သိရပါသည်။ အာရှဒေသတွင် အများပြည်သူဖုန်းများနှင့် တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးစင်တာ (telecentre) များသည် ဖုန်းသုံးစွဲနိုင်မှုအတွက် အရေးပါသောနေရာများဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ဖုန်းမပိုင်ဆိုင်သည့်ဆင်းရဲသားများ၏ ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၃၃ ရာခိုင်နှုန်းတို့မှာ အများပြည်သူသုံး ဖုန်းများအား သုံးစွဲနေရသည်။ သုံးနှစ်ကြာပြီးသည့်နောက် မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူဦးရေတိုးပွား

ပုံ (၆) ။ ၂၀၀၇-၂၀၀၈ နှင့် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခုနှစ်များအတွင်း အာဖရိကတိုက်ရှိ အရွယ်ရောက်ပြီးသူများ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သည့်နှုန်းထားများ

လာမှုနှင့်အတူ အများပြည်သူသုံးဖုန်းများအား မှီခိုနေရသူဦးရေလည်း ဘက်လားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် ၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ တွင် ၈ ရာခိုင်နှုန်းအထိ ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။

လက်တင်အမေရိကတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့် အင်တာနက် သုံးစွဲသူဦးရေတိုးပွားနေခြင်း ဖြင့် အပြောင်းအလဲရှိလာသော်လည်း အင်တာနက်အသုံးပြုရန် အရေးပါသော နေရာများမှာမူ အများပြည်သူ သွားရောက်သုံးစွဲတတ်သည့် ဆိုက်ဘာကဖေး (cyber café) များဖြစ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံးပိုင်ဆိုင်ရန်အတွက် လူကြိုက်များသည့် အခြားနည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ဆင်းကတ်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ဖုန်းထက်စာလျှင် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာကာ ဖုန်းအား ငှားရမ်းသုံးစွဲခြင်းထက်စာလျှင် မိမိ၏ပိုင်ဆိုင်မှုသဖွယ်ခံစားရမှု (sense of ownership) အား ပို၍ရရှိစေသည်။ အခြားသူများ၏ လက်ကိုင်ဖုန်းခွံ (handset) များတွင်ပါ ထည့်သွင်းနိုင်သည့် အဆိုပါ မှတ်ဉာဏ်ချစ်ပ်ပြား (memory chip) လေးများသည် အသုံးပြုသူအား သတ်မှတ်ထားသည့်ဖုန်းနံပါတ်အတိုင်းသာ အပြောင်းအလဲမရှိသုံးစွဲနိုင်ရန်နှင့် မက်ဆေ့ချ် (text) သုံးစွဲမှုမှတ်တမ်း၊ ဆက်သွယ်လိုသောသူများ၏ဖုန်းနံပါတ်များစသည်ကဲ့သို့ အချက်အလက်များကိုလည်း သိမ်းဆည်းစေနိုင်သည်။

လေ့လာမှုတစ်ရပ် Herath (2008) အရ အိမ်နီးချင်းများ သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေများထံမှ ဖုန်းများငှားရမ်းခြင်းမှာ အာရှဒေသရှိ ဖုန်းမပိုင်ဆိုင်သူများအတွက် နောက်ထပ်သာမန်လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်နေပြီး မိုဘိုင်းဖုန်း ထက်စာလျှင် တပ်ဆင်ထားသည့်ကြိုးဖုန်းများကို ပို၍မျှဝေသုံးစွဲဖွယ်ရာရှိသည်။ Herath ၏တွေ့ရှိချက်တွင် ကြိုးဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူ ၃၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူ ၇ ရာခိုင်နှုန်းတို့မှာ မိသားစုဝင် မဟုတ်သူများအား ၎င်းတို့၏ဖုန်းကို သုံးစွဲခွင့်ပေးတတ်ကြသည်။ (ဤအချက်ကြောင့်ပင် ငှားရမ်းသုံးစွဲလိုသူများအတွက် ပေါ်ပေါက်လာသည့်ပြဿနာများမှာ နိုင်ငံများတွင် ကြိုးဖုန်းသုံးစွဲသူထက်မိုဘိုင်းဖုန်း သုံးစွဲသူ ကျော်လွန် များပြားလာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။) အာဖရိကတွင်လည်း ကြိုးဖုန်းများကို မိုဘိုင်းဖုန်းထက်စာလျှင် ပို၍မျှဝေ သုံးစွဲတတ်ကြောင်း RIA မှ လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းသော အာဖရိကသားများက ၎င်းတို့သည် အခြားသူအား မိုဘိုင်းဖုန်းပေးမသုံးခြင်း ကောင်းဖြေကြားသည်ကို RIA ၏ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ စစ်တမ်းအရ သိရှိရသည်။ ယူဂန္ဒာနိုင်ငံတွင်မူ ယင်းသို့နှုန်းထားမှာ ပျမ်းမျှနှုန်းထားအောက်လျော့ကာ ဖြေဆိုသူများ၏ ၄၁ ရာခိုင်နှုန်း သာလျှင် ၎င်းတို့၏ဖုန်းများအား သူတစ်ပါးကို ပေးမသုံးတတ်ကြချေ။

ကျွန်တော့်မှာမိုဘိုင်းဖုန်းမရှိဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့လိုအပ်တယ်လို့ကျွန်တော်မထင်လို့ပဲ။ ကျွန်တော့်အလုပ်ထဲမှာဖုန်းရှိ တယ်လေ။ ကျွန်တော်ကဖုန်းဆက်ချင်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကျွန်တော့်ဆီဖုန်းလာတာပဲဖြစ်ဖြစ် အဲဒီဖုန်းကိုအသုံးပြုလို့ရတယ်။

- RIA ၏လေ့လာမှုတစ်ရပ်အတွင်း ဝင်ငွေနည်းပါးသောအုပ်စုနှင့်ပြုလုပ်သည့်ဆွေးနွေးပွဲစကားပိုင်းတွင် ပါဝင်သူတစ်ဦး၏ပြောကြားချက်မှ

တစ်စုံတစ်ယောက်၏ဖုန်းအား ငှားရမ်းသုံးစွဲရသည့်အချိန်မှာ အခက်အခဲများစွာနှင့် ဝရန်းသုန်းကားနိုင်လှသည်။ (Zainudeen 2008)။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွင် စစ်တမ်းဖြေဆိုပေးသူ ၄၂ ရာခိုင်နှုန်းက ၎င်းတို့သည့် အထွက်ခေါ်ဆိုမှုများအတွက် ငွေကြေးရယူကြကြောင်းဖြေကြားခဲ့ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဖြေဆိုသူ ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းက ၎င်းတို့၏ဖုန်းများကို အငှားချထားကြောင်း ပြောပြပါသည်။ ငှားရမ်းသုံးစွဲသူများ၏ ထိပ်ဆုံးမှမကျေနပ်ချက်သုံးချက်မှာဘာတွေဖြစ်သနည်း။ ဖုန်းများအနေဖြင့်အရမ်းဝေးလွန်းသည် (ဖြေဆိုသူ ၃၂ ရာခိုင်နှုန်း)၊ ကောက်ခံသည့်နှုန်းထားအလွန်များလှသည် (ဖြေဆိုသူ ၂၄ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးလွတ်လပ်မှုမရှိ (မကျေနပ်နှင့်ဖြေဆိုသူ ၁၁ ရာခိုင်နှုန်း) ဟူ၍အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ Mariscal ၏တွေ့ရှိမှုတွင် လက်တင်အမေရိက၌ ဖုန်းငှားရမ်းသုံးစွဲမှုအလေ့အထမှာ လူကြိုက်များပုံမရဟု ပါဝင်ခဲ့သည်။ လေ့လာခဲ့သည့် နိုင်ငံအားလုံးလိုလိုတွင်လည်း ဖုန်းပိုင်ရှင်များသည် ၎င်းတို့၏ဖုန်းများကို မငှားရမ်းကြပါ။ သို့သော်ငြားလည်း အများသူငါ သွားလာနေကြသည်၊ လမ်းမများပေါ်ရှိ သုံးစွဲသည့် မိနစ်အလိုက်ပေးဆောင်ရသည်၊ လမ်းဘေးဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများ လက်တင်အမေရိကနှင့် အာဖရိကတို့တွင် ပေါ်ထွက်နေဆဲဖြစ်သည်။ အဆိုပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များမှာ မိုဘိုင်းအခပေးဖုန်းများအဖြစ် အခြေခံကျကျ လုပ်ဆောင်လျက်ရှိလေသည်။

အများပြည်သူအခပေးဖုန်း၊ တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးစင်တာများနှင့် ရွာထဲရှိဖုန်းများတွင် ကောင်းကျိုးနှင့် ဆိုးကျိုးနှစ်ရပ်စလုံး ရှိနေလေသည်။ ကောင်းကျိုးအနေဖြင့် အစောပိုင်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်မှာ အများပြည်သူအခပေးဖုန်းများ သို့မဟုတ် တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးစင်တာအတော်များများအနေဖြင့် လွတ်လပ်မှုမရှိလှသော်လည်း ၎င်းတို့ကို မိုဘိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုတစ်ခုနှင့်အတူတူအသုံးပြုခြင်းဖြင့် ဖုန်းခေါ်ဆိုသူများအား ငွေကြေးသက်သာစေပါသည်။ “ရှင့်မှာ တစ်ခါတစ်လေ ၅ ရန့် [ကနေဒါနိုင်ငံသုံးငွေ ၆၀ စင့်] ပဲရှိတယ်ဆိုရင်တောင် လိုင်းခွဲဖုန်း ဝယ်ဖို့ပိုဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အများပြည်သူသုံးဖုန်းလိုနေရာမျိုးမှာ ဆွေးနွေးလို့မရနိုင်တဲ့တစ်ချို့ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကိစ္စတွေကို ဆွေးနွေး ပြောဆိုချင်လို့ပဲ” ဟု RIA ၏ လေ့လာမှုတစ်ခု (Gillwald et al. 2010) အတွင်း ကျေးလက်ဒေသ အထူးလူထုဆွေးနွေးပွဲအားတက်ရောက်လာသူ အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ ပြောကြားခဲ့သည်။

ပုဂ္ဂလိကဖုန်းလိုင်းများအားကမ်းလှမ်းသည့် ရေရှည်မျှဝေသုံးစွဲနိုင်သည့်စနစ်တစ်ရပ်မှာ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံရှိ တယ်လီဖုန်းသမဝါယမအဖွဲ့များ (telephone cooperatives)၊ တယ်လီဖုန်းလိုင်း တစ်ခုအား လိုင်းခွဲထားသော စုပေါင်းသုံးစွဲသည့် ဝန်ဆောင်မှုဖြစ်ဖွယ်ရှိလေသည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ် အစောပိုင်းကာလက စိုက်ပျိုးရေးသမဝါယမအဖွဲ့များ၏ လက်ခွဲသဖွယ်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး နေရာအနှံ့ရှိနေတတ်သည့် ၎င်းတို့ကြောင့် အကြီးစားဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာ ENTEL မှ ဝန်ဆောင်မှုကောင်းစွာမပေးနိုင်သည့် နေရာများတွင် ဒေသခံစီးပွားရေးအုပ်စုများကို ဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများပေးနိုင်စေခဲ့လေသည်။ ENTEL ကလည်း ၎င်းတို့ကို ခွင့်ပြုပေးထားခဲ့သည်။ ယခုအခါ ယင်းသမဝါယမအဖွဲ့များထံမှ လိုင်းရယူသူပေါင်း ခြောက်သိန်းကျော် ရှိလာပြီး အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံလိုင်းဖုန်းဈေးကွက်၏ ၈ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပေသည်။ ဆင်းရဲသောဒေသများတွင် ၎င်းတို့ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာရှိတတ်ကြပြီး ဥပမာ Jujuy ပြည်နယ်တွင်ဖြစ်ကာ ယင်းပြည်နယ်အတွင်း တပ်ဆင်ထားသည့် လိုင်းဖုန်း

၅၃ ရာခိုင်နှုန်းကို ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ အဆိုပါ သမဝါယမအဖွဲ့များ၏ ကောက်ခံမှုမှာ အော်ပရေတာကြီးများကောက်ခံသည့် ပျမ်းမျှဆက်သွယ်မှုကုန်ကျစရိတ်ထက် ၃၂ ရာခိုင်နှုန်း ပိုမိုသက်သာသောကြောင့် ငွေကုန်ကြေးကျလဲသက်သာစေသည်။ ယင်းတို့မှာ နည်းပညာ ပြောင်းလဲမှု များနှင့်အတူ အဆင့်မြှင့်တင်မှုများလဲပြုလုပ်လာပြီး wireless ဈေးကွက်အတွင်းသို့ စိတ်အားထက်သန်စွာ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။

ဂရမင်းကျေးလက်ဖုန်း (ရှေ့ဆောင်လမ်းပြတီထွင်လုပ်ကိုင်မှု) Grameen Village Phone : a pioneering innovation

ဂရမင်းကျေးလက်ဖုန်းအစီအစဉ်မှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ကျေးလက်ဒေသမှဆင်းရဲသားသန်းပေါင်းများစွာထံ ဒေသစီးပွားရေးအား အထောက်အကူပြုမှုနှင့်အတူ ဆက်သွယ်ရေး ဆုလဒ်များ ဆောင်ကြဉ်းခဲ့သည်။ ဤအစီအစဉ်ကြောင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းတွင် ဖုန်းဆက်သွယ်မှုများရလာခဲ့ပြီး ထောင်နှင့်ချီသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်လေးများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။

အစီအစဉ်တွင် ဖုန်းကုမ္ပဏီ၏လက်အောက်ခံဘဏ်မှ စိတ်ချယုံကြည်ခြင်းခံရသူများအား အသေးစား ဈေးငွေထုတ်ချေးကာ မိုဘိုင်းဖုန်းဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရအောင် အကူအညီပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ထိုဖုန်းပိုင်ရှင်မှာ အိမ်နီးနားချင်းများအား အခကြေးငွေဖြင့် ပြန်လည်ငှားရမ်းအသုံးပြုစေသဖြင့် ဝင်ငွေရရှိလာလေသည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမှာ ဖုန်းသုံးစွဲမှုကိုတိုးပွားလာစေရုံသာမက လုပ်ငန်း ရှင်ငယ်ပေါင်းများစွာကိုလည်း စီးပွားရေးအဆင်ပြေစေခဲ့သည်။

အောင်မြင်သောဖြစ်ရပ်များစွာအနက် ပို၍ သိကောင်းစရာတစ်ခုမှာ ဘီဂမ် (Begum) ဟူသော အမျိုးသမီး အကြောင်းပင်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်၊ ဂရမင်းကျေးလက်ဖုန်းအစီအစဉ်စတင်သော အခါ သူမသည် ဖုန်းလေဒီ “phone lady” (အော်ပရေတာအများစုမှာအမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်) တစ်ယောက်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး သူမ၏ဝန်ဆောင်မှုကို အချိန်တိုအတွင်း လူကြိုက်များလာခဲ့သည်။ သူမ၏လစဉ်တိုးတက်များပြားလာသော ဝင်ငွေက ယခင်အုပ်ချုပ်သမာဝံမှ ပစ္စည်းဥစ္စာများဝယ် ယူနိုင်သည်အထိဖြစ်လာစေရာ နောင်အခါ သူမကိုယ်တိုင်ဦးစီးမည့်ဈေးဆိုင်များနှင့်အငှားချထား မည့် အိမ်များအထိပါဝင်လေသည်။ ထို့နောက် ကျေးရွာတွင်လည်း သူမသည်အချမ်းသာဆုံးသူ ဖြစ်လာခဲ့တော့သည်။

သို့ရာတွင် ၂၀၀၇ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ နိုင်ငံအတွင်းရှိ အော်ပရေတာအရေအတွက်မှာ ၂၈၀,၀၀၀ ကျော်သည်အထိရှိလာခဲ့လေသည်။ ဟန်းဆက်များလည်း ပိုမိုဈေးပေါလာပြီး လူတိုင်းနီးပါး ဝယ်ယူနိုင် လာသဖြင့် ဘီဂမ်၏အောင်မြင်မှုကဲ့သို့ဖြစ်စေနိုင်မည့် ဖုန်းလေဒီများ၏ဝင်ငွေလည်းထိခိုက်လာခဲ့ကြသည်။ ယင်းအခြေအနေကို ဂရမင်းဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းမှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူကလဲ အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပြီး ယင်းအစီအစဉ်စတင်ပြီး ၁၀ နှစ်ခန့်အကြာတွင် သာမန်အော်ပရေတာတစ်ယောက် ၏နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ ၇၀ သာလျှင်ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဂရမင်းကျေးလက်ဖုန်းအစီအစဉ်မှာ ကျေးလက်နေ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပြည်သူများ မိုဘိုင်းဖုန်းလက်တွေ့ပိုင်ဆိုင်လာနိုင်သည့်ကာလမရောက်သေးခင်တွင် သစ်မရခင်စပ်ကြား ဝါးဖောင်ကွပ် ဆိုသလို အရေးပါသောခြေလှမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ထို့အပြင် ကျေးလက်တွင် နေထိုင်သူ များသည် အားထားလောက်စရာဈေးကွက်တစ်ခု ဖြစ်ကြောင်း ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများကိုလည်း သက်သေပြပေးရာ ရောက်ခဲ့သည်။ ယင်းပုံစံ (model) အား အာဖရိကသို့တင်ပို့ခဲ့ရာ အလားတူ ဝန်ဆောင်မှုမျိုးအား ယူဂန္ဒာနှင့်ရဝမ်ဒါကျေးလက်များ တွင် လုပ်ဆောင်နေကြပါသည်။

ရင်းမြစ် ။ Knight-John 2008, Shaffer 2007, and Grameen Foundation promotional literature

ရေဒီယိုနှင့်တယ်လီဗီးရှင်းအရေးပါနေဆဲအာဖရိက

(Radio and TV retain an important role in Africa)

ရေဒီယိုသည် အာဖရိကတွင် အသုံးအများဆုံးဆက်သွယ်ရေးကိရိယာဖြစ်သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲမှု အလွန်တရာများပြားလာခြင်းနှင့် အင်တာနက်သုံးစွဲလိုမှုမြင့်တက်လာခြင်းတို့ကြောင့် ဟိတ်ဟန်ကင်းသည့် ရေဒီယိုများကို အာဖရိကသားအများစုမှာ သတင်းများ၊ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် ဖျော်ဖြေရေး အတွက်သာ ပြောင်းလဲအသုံးပြုတော့မည်ဟု အထင်မှားစရာဖြစ်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံပိုင်ထုတ်လွှင့်မှုများ အနေနှင့်သာရှိနေပြီး တယ်လီဗီးရှင်းကြည့်ရှုနိုင်သည့်အတိုင်းအတာကျပါးလွန်းကာ အခမဲ့ကြည့်ရှုခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားသောအာဖရိကတိုက်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၇ နိုင်ငံကို စစ်တမ်းကောက်ပြီးသည့်နောက် သိလာသည်မှာ ရေဒီယိုနားထောင်သူအမြောက်အမြားရှိနေသည်ဆိုခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့သည် မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲသူ အရေအတွက်ထက် အတော်လေးပိုမိုများပြားနိုင်သည်ဆိုခြင်းပင်။

၂၀၀၇-၂၀၀၈ စစ်တမ်း (Gillwald et al. 2010) တစ်ခုအရ ဆီနီဂေါနိုင်ငံသား ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဂါနာနိုင်ငံသား ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ရေဒီယိုနားထောင်ကြပြီး အသက် ၁၆ နှစ်နှင့်အထက် ယူဂန္ဒာနိုင်ငံသား ၈၇ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဇမ်ဘီယာနိုင်ငံသား ၈၉ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် မိုဇမ်ဘစ်နိုင်ငံသား ၈၉ ရာခိုင်နှုန်းအသီးသီးတို့တွင် ရေဒီယို ပိုင်ဆိုင်ကြ ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ထိုကာလအတွင်းမှာပင် အဆိုပါအသက် ၁၆ နှစ်နှင့်အထက် အုပ်စုအတွင်း မိုဘိုင်းဖုန်းသို့မဟုတ် ဆင်းကတ် ပိုင်ဆိုင်သူများမှာ ယူဂန္ဒာတွင် ၂၁ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ဂါနာတွင် ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်မှုများ ရှင်းလင်းစွာ တိုးပွားလာနေစဉ်အတွင်း ရေဒီယိုပိုင်ဆိုင်မှုမှာမူ တန့်နေလေသည်။ ရေဒီယိုနားထောင်မှုအတွက် အဓိကကုန်ကျစရိတ်မှာ ဓာတ်ခဲဖိုးပင်ဖြစ်လေသည်။ အဆိုပါစစ်တမ်းမှပင် “ICT ပစ္စည်းများအနက် ရေဒီယိုမှာ အသုံးပြုမှုအများဆုံးဖြစ်သော်လည်း လူတစ်ယောက် ရေဒီယိုနားထောင်ဖို့ငွေကြေးတတ်နိုင်သလားမတတ်နိုင်သလားဆုံးဖြတ်ရာတွင် ဓာတ်ခဲဝယ်ရန် ငွေကြေးအရင်းအမြစ်မှာ အရေးကြီးသည့်နေရာမှ ပါဝင်နေလေသည်” ဟု ဆိုထားသည်။

အာရှနှင့် လက်တင်အမေရိကတွင်မူ ရေဒီယိုမှာ လွှမ်းမိုးနိုင်စွမ်း နည်းပါးပုံရလေသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်ဆိုလျှင် ဖုန်းမှာ အရေးကြီးသည့်မိသားစုပိုင်ပစ္စည်းတစ်ရပ်အဖြစ် ရေဒီယိုအား ကျော်တက်သွားခဲ့သည်။ လေ့လာမှုတစ်ခု အရ အိန္ဒိယတွင် လူမှုစီးပွားရေးပိုမိုမစ်ဖ်အောက်ခြေရှိသော အိမ်ထောင်စု ၁၀၀ လျှင် ၅၀ ဌ တီဗွီရှိပြီး ၃၈ အိမ်ထောင်စုတွင် ဖုန်းရှိကာ ၂၈ အိမ်ထောင်စုတွင် ရေဒီယိုရှိ၍ အိမ်ထောင်စုတစ်စုတွင်သာ ကွန်ပျူတာရှိကြ ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ပါကစ္စတန်တွင် LIRNEasia ၏ လေ့လာမှုအရ ၎င်းတို့၏ ဟန်းဆက်များနှင့် ရေဒီယို အသံလွှင့်ရုံများမှထုတ်လွှင့်သည်ကို နားထောင်သူ ၇ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်အတူ လူများစွာမှာ ၎င်းတို့၏မိုဘိုင်းဖုန်းများမှ တစ်ဆင့် ရေဒီယိုဖမ်းယူလေ့ရှိကြသည်။

လက်တင်အမေရိကတွင် ရေဒီယိုမှာ ကြော်ငြာအတွက်လူကြိုက်အနည်းဆုံးမီဒီယာများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီက မက္ကဆီကိုရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား

လေ့လာခဲ့သောစစ်တမ်းတွင် ဖြေဆိုသူများ၏ ၂.၂ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် ရေဒီယိုကို ကြိုက်နှစ်သက်ကြပြီး အင်တာနက်မှာမူ ဖြေဆိုသူ ၈.၈ ရာခိုင်နှုန်း၏ ပထမဦးစားပေးရွေးချယ်မှုဖြစ်ခဲ့သည်။ ဖြစ်ချင်တော့ အဆင့်မြင့်နည်းပညာသုံးပစ္စည်းမဟုတ်သည့် လော်စပီကာ အသံချဲ့စက်အား ကြော်ငြာရာတွင်ကြားခံပစ္စည်းအဖြစ်သုံးလိုသူ ဖြေဆိုသူပေါင်း ၂၂ ရာခိုင်နှုန်းရှိခဲ့သည်။ ကြော်ငြာရှင်များ၏အကြိုက်မဟုတ်သော်လည်း ရေဒီယိုထုတ်လွှင့်မှုမှာ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် အရေးပါသည့် ဒေသသုံးကြားခံမီဒီယာတစ်ခုဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပြီး လူထုအခြေစိုက်ရေဒီယိုအသံလွှင့်ရုံမရှိသည့် စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းက ၎င်းတို့မြို့တွင် ရေဒီယိုအသံလွှင့်ရုံတစ်ခုတည်ထောင်နိုင်ရန်မှာ အလွန်အရေးကြီးကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။

အာဖရိကနိုင်ငံအချို့တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် တယ်လီဖုန်းရင်းအသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်သည့်သုတေသနမှ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့် ကျား/မ ခွဲခြားမှုပြဿနာများအား မီးမောင်းထိုးပြခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့်အမျိုးသားများသည်တီဗွီကိုအိမ်၌မကြည့်ချင်ကြဘဲအများအားဖြင့်တီဗွီမှလွှင့်သော အားကစားပွဲများအား အခြားအမျိုးသားများနှင့်အတူအရက်ဆိုင်တွင် ဝင်၍ကြည့်ရှုတတ်ကြသည်။ (Gillwald et al. 2010) သို့သော်အမျိုးသမီးများက မကျေမနပ်ပြောဆိုကြသည်မှာကား အကယ်၍၎င်းတို့အနေဖြင့် ပြင်ပသို့ လူအများ ကြားထဲတွင် တီဗွီသွားကြည့်ပါက ၎င်းတို့အား လိုသည်ထက်ပို၍ စေ့စေ့စပ်စပ်မေးမြန်းခံရမည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ လေ့လာမှုအတွင်း အင်တာဗျူးဖြေဆိုသူအမျိုးသမီးတစ်ဦးက “ ဓလေ့ထုံးစံအရ ကျွန်မအပြင်သွားလို့မရဘူး၊ အရက်တစ်ခွက်မှာလို့မရဘူး၊တီဗွီကြည့်လို့မရဘူး”ဟုပြောကြားခဲ့သည်။ အယူသည်းစွဲလမ်းမှုများ ရှိနေသော်လည်း အစဉ်အလာအရအများကရှောင်ကြဉ်ရန်တားမြစ်ထားသည့်အရာများ (taboo) အား ချိုးဖျက်ရန်ကြိုးစားသည့် အာဖရိကအမျိုးသမီးအရေအတွက်တိုးပွားလာလျက်ရှိသည်။ သို့သော် အခြားသူများ ပြောကြားသည်မှာ အိမ်အပြင်ထွက်တီဗွီကြည့်ခြင်းမှာ ရှားပါးသည့်ငွေကြေးကိုဖြုန်းတီးရာရောက်သောကြောင့် ယင်းအမျိုးသမီးများသည် မလောက်မငွေဖြစ်နေသော မီးဖိုချောင်စရိတ်ကို အားဖြည့်ပေးရန်အတွက်သာ အဆိုပါ ငွေကြေးအား ပိုမိုသုံးစွဲလိုကြသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ဘာကြောင့်ဆင်းရဲသားများ ICT နည်းပညာရပ်များကို

အသုံးပြုကြသနည်း (Why the poor use ICTs)

အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာမှုက သက်သေပြခြင်းပင်

(The mobile revolution explained)

အကန့်အသတ်အလွန်များသည့်ကြားမှ မိုဘိုင်းဖုန်းနည်းပညာကို လူအများအပြား မည်သို့မည်ပုံ အချိန်တိုအတွင်း ရယူသုံးစွဲနိုင်ခဲ့ကြသနည်း။ ဖြစ်စဉ်များကို LIRNEasia မှ ရှင်းလင်းထားသည်။

“ပမာဏကြီးမားသော ဆင်းရဲသားအရေအတွက်အပါအဝင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူအများစုသည် အသံဖြင့် ဆက်သွယ်နိုင်မှုကိုရရှိခဲ့ကြရာ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အစိုးရများသည် ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှု ပံ့ပိုးခြင်းတွင် ပါဝင်နိုင်ခွင့် အပေါ် ရှိနေသည့် အဟန့်အတားများအား ဖယ်ရှားခဲ့ သို့မဟုတ် လျှော့ချခဲ့ပြီး ပြိုင်ဆိုင်မှု (ယင်းပြိုင်ဆိုင်မှုသည် အပြည့်အဝ လွတ်လပ်သော ပြိုင်ဆိုင်မှုမဟုတ်ရင်တောင်မှ) ကို ဖြစ်စေသည့် အခြေအနေ များကိုလည်းဖန်တီးခဲ့ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေမှာ အလွန်အရေးကြီးလိုအပ်နေသည့် အခြေအနေပင်ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် အမျိုးမျိုးသော ပံ့ပိုးသူများရှိနေသည့်အခိုက် ပြင်းထန်သည့်ပြိုင်ဆိုင်မှု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြီး စရိတ်သက်သာသော ဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်ပုံစံ ကောင်အထည်ဖော်မှုအတွက် အရေးပါသောခြေလှမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်လာသည် ဆိုခြင်းပင်။ အခြေခံအားဖြင့် နည်းပါးသောဈေးနှုန်းများကြောင့် ဖုန်းအသုံးပြုမှု ပိုမိုများပြားစေသကဲ့သို့ အပြန်အလှန်အားဖြင့်လည်း ပိုမိုအသုံးပြုခြင်းကြောင့် ထပ်မံ၍ ဈေးနှုန်းလျှော့ချမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်လေသည်။ အော်ပရေတာများသည် ဖုန်းပြောချိန်မိနစ်များမှ ထုထည်ပမာဏများပြားသည့်ဝင်ငွေရရှိသည့်အတွက် ၎င်းတို့ကွန်ယက်များ၏စွမ်းရည်ပမာဏကိုမြှင့်တင်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့သည် ဝင်ငွေနည်းပါးသော်လည်း အရေအတွက်များပြားလှသည့် ဝယ်ယူသုံးစွဲသူများကြောင့် ကြားခံကုန်ကျ စရိတ် (transaction cost) လျှော့ချရာတွင် အောင်မြင်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကြားခံကုန်ကျစရိတ်များကိုလျှော့ချပေးပြီး ပုံမှန်ဝင်ငွေမရှိသူများ၏ လိုအပ်ချက်များကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ပေးသည့် အဓိကကျသည့်အရာမှာ ကြိုတင်ငွေ (prepaid) ဖြစ်သည်။”

(Samarajiva 2010)”

ဖုန်း သုံးစွဲ မှု များ နေ ရာ တ ကာ မြ င် တွေ့ နိုင် သ ည့် ဤ ကဲ့ သို့ အ ခင်း အ ကျ င်း သစ် တွင် အဓိကကျသောနေရာမှ ရှိနေသည့် ကြိုတင်ငွေပေးချေမှုစနစ်အား လူအတော်များများက ချီးကျူးအမွမ်းတင်လျက်ရှိသည်။ အဆိုပါ စနစ်သည် ဆင်းရဲသားများနှင့် ယင်းတို့အား ဝန်ဆောင်မှုပေးနေသော ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများအား အောက်ပါအတိုင်း အကျိုးပြုလျက်ရှိသည်ဟု Bonina and Illa (2008) တွင် ဖော်ပြထားသည်။

“ဤအကျိုးကျေးဇူးများတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းဝန်ဆောင်မှုစတင်သုံးစွဲမည့်သူ အတွက် အတော်အတန် သက်သာလာသောကုန်ကျစရိတ်များ (လိုင်းချိတ်ဆက် အသက်သွင်းခြင်း၊ ဆင်းကတ်နှင့်အခြား ဆက်စပ်ပစ္စည်း စသည်များအတွက်) အပြင် ကုန်ကျစရိတ် ထိန်းချုပ်နိုင်မှုများနှင့် သုံးစွဲရာတွင် စာချုပ်လက်မှတ်ရေးထိုးရန် မလိုအပ်မှုများဖြစ်ကြသည်။ ယင်းသို့လက်မှတ်ရေးထိုးရန် မလိုအပ်မှုမှာ သုံးစွဲသူအနေဖြင့် သူ သို့မဟုတ် သူမသည် ချေးငွေရရှိရန် သင့်လျော်ကြောင်း ဝန်ခံသက်သေပြရန် မလိုတော့ကြောင်းဆိုလိုပြီး ယေဘုယျအားဖြင့်

ချေးငွေစာချုပ်စာတမ်း (lines of credit) များအား ဆုံးရှုံးစေနိုင်သည့် စီးပွားရေး မတည်မှုများနှင့် ပြန်ပြန်ပေါ်ပေါက်နေသော စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများကို ရင်ဆိုင်နေရသည့်နိုင်ငံများတွင်ချေးငွေရရှိရန်မှာအလွန်တရာခက်ခဲလှသည်။ ထိုစဉ်အတွင်း အော်ပရေတာများအနေဖြင့် ကြိုတင်ပေးချေမှုစနစ်၏ အကျိုးကျေးဇူးကြောင့် လစဉ်ဖုန်းသုံးစွဲမှု ကျသင့်ငွေက ကံခံလွှာအား ပေးပို့ရန် မလိုအပ်တော့သည့်အပြင် ကန်ထရိုက်အရပေးချေမှုများအား အသုံးပြုသူများမှပျက်ကွက် နိုင်သည့် ဆုံးရှုံးနိုင်ချေကိုလည်း ရှောင်ရှားနိုင်ခဲ့သည်။”

မိုဘိုင်းဖုန်းများမှာ ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ဖို့ ပိုမိုဈေးသက်သာလာကြပြီး လိုင်းဖုန်းများတပ်ဆင်ရသလို အချိန်လဲ မကုန်ပေ။ မြို့ငယ်များတွင် လိုင်းဖုန်းဝယ်ယူရာတွင် ဖုန်းလိုင်းရရှိရေးအတွက် လူအများမှာ နှစ်နှင့်ချီ၍စောင့်ဆိုင်းရတတ်သည်။ ဖုန်းစတင်သုံးစွဲရန် အချိန်မကုန်တော့ခြင်းမှာ ကာလရှည်ရယူသုံးစွဲရန်အတွက် မှတ်ပုံတင်ထားသလိုပင်ဖြစ်ပြီး ယခင်ကဆိုလျှင် ယင်းသို့သုံးစွဲနိုင်မှုမှာ ပုံမှန်ဝင်ငွေမှန်ကန်မှုမရှိသောသူများအားဖုန်းသုံးစွဲခွင့်မရအောင် ပိတ်ဆို့ ထားခဲ့လေသည်။ ဖုန်းမပိုင်သေးသောသူများအတွက်လည်း မိုဘိုင်းဖုန်းသည် ယင်းတို့အားပိုင်ဆိုင်သည့် မိတ်ဆွေများ၊ ဆွေမျိုးများနှင့် အိမ်နီးနားချင်းများထံမှ ငှားရန်ပိုမိုလွယ်ကူ (သို့မဟုတ် ဆက်လက်ငှားချရန်) လာစေခဲ့သည်။ ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် သူများအတွက်လည်း အကောင်းသံသရာ (virtuous circle) ရရှိသလို ဖြစ်လာခဲ့ရာ ဖုန်းသုံးစွဲနိုင်ခွင့်တိုးတက်လာမှုကြောင့် အသုံးပြုသူများတွင် ဖုန်းခေါ်ဆိုရန်၊ လက်ခံရန် အခွင့်အလမ်း ပိုမိုများပြားလာပြီး ကျွဲကူးရေပါဆိုသလို ဖုန်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အလုပ်တိုးပွားစေသဖြင့် တစ်ဖန် ၎င်းတို့၏ဘဝအတွင်း ဖုန်းအားတစ်သားတည်းကျစေခဲ့သည်။

အကျပ်အတည်းအတွင်းအထောက်အကူပေးမှု

(Help in a crisis)

ဝင်ငွေနည်းပါးသူတစ်ယောက် မိုဘိုင်းဖုန်းခေါ်ဆိုသောအခါ ၎င်းသည် သူငယ်ချင်းတစ်ယောက် သို့မဟုတ် မိသားစုဝင်တစ်ဦးထံခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကရစ်ဘီယံဒေသရှိဆင်းရဲနွမ်းပါးသောအိမ်ထောင်စုများမှ လူပေါင်း ၇၀၀၀ ကျော်ကို အင်တာဗျူးပြုလုပ်ခဲ့သည့် DIRSIမှသုတေသနသမားများက ဤအဆိုကို ထပ်လောင်းအလေးတင်ပေး (Galperin and Mariscal, 2007) နိုင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မေးမြန်းခဲ့သောလူများ၏ဖုန်းခေါ်ဆိုထားမှုသုံးပုံနှစ်ပုံကျော်မှာ သူငယ်ချင်းများနှင့် မိသားစုထံသို့ဖြစ်ပြီး ကျန်ခေါ်ဆိုမှုများမှာ အလုပ်နှင့်အခြားအမျိုးမျိုးသော ခေါ်ဆိုမှုများဖြစ်ကြသည်။ ထိုစဉ်အတွင်း RIA ၏ ၂၀၀၇-၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ အိမ်ထောင်စုနှင့် လူတစ်ဦးချင်းအပေါ်ပြုလုပ်သောစစ်တမ်းတွင် စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ဖုန်းခေါ်ဆို မှုများမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် မိုဘိုင်းဖုန်းခေါ်ဆိုမှုများ၏ ၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ဝင်ငွေနည်းပါးသူများမှာ အဓိကအားဖြင့် လူမှုရေးကိစ္စရပ်များခေါ်ဆိုရန်အတွက်သာ ဖုန်းကိုအသုံးပြုကြ သော်လည်း စစ်တမ်းများတွင် ဖုန်းဝယ်ယူရသည့်အကြောင်းရင်း သို့မဟုတ်

လူတစ်ယောက်အတွက် ဖုန်းလိုအပ်ကြောင်းသဘောထားမှုအဖြစ် ပေါ်လာနိုင်ဖွယ်ရှိသည့်အရေးပေါ်ကိစ္စရပ်များအတွက်ဝယ်ယူခြင်းကို ဦးစားပေးအဆင့် (rank high) ထည့်သွင်းပေးကြသည်။ ယင်းအတွက်အကြောင်းရင်းမှာ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် တွေ့ရတတ်သော စံချိန်မီအရေးပေါ်ကိစ္စဝန်ဆောင်မှုများကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအတော်များများတွင် မတွေ့ရ သောကြောင့် ဟု LIRNEasia မှတင်ပြခဲ့သည်။ ယင်းကဲ့သို့အခြေအနေမျိုးတွင် အရေးပေါ် အကျပ်အတည်း တစ်စုံတစ်ရာပေါ်ပေါက်လာတိုင်း လူအများသည်မိသားစုဝင် သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေတစ်ဦးထံသို့သာ ဖုန်းဆက်ကြသည်။

မီးခိုးထုတ်အချက်ပြခြင်း ဒါမှမဟုတ်

ကိုကိုးရွက်နီမိတ် ဗေဒင်ဖတ်ကြည့်ခြင်းထက်ပိုကောင်းတယ်

Better than sending smoke signals or reading coca leaves

၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် ဝေးလံခေါင်သီသော ပီရူးနိုင်ငံကုန်းမြင့်ဒေသရှိ ကန်နက်စ် (Canas) ပြည်နယ်တွင် နေထိုင်သူများကို Alterna Perú ဆိုသူက အင်တာဗျူးပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ယင်းပြည်နယ်သည် မိုဘိုင်းဖုန်း များနှင့် fixed wireless ဖုန်းများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနိုင်စေမည့် စာချုပ်တစ်ရပ်အား ကြီးမားသည့်အော်ပရေတာတစ်ဦးနှင့် ယခင်နှစ်မကူးကလက်မှတ်ရေးထိုးထားခဲ့သည်။ ယင်းမတိုင်ခင်က ဆိုလျှင် ပြည်နယ်တွင်းရှိလူများတွင် ဖုန်းဆက်သွယ်နိုင်မှု တော်တော်လေးနည်းပါးနေခဲ့သည်။ အင်တာဗျူး ဖြေဆိုသူများက မိုဘိုင်းဖုန်းများသည် ကန်နက်စ်တွင် နေထိုင်သူများ၏ဘဝကို အရေးပေါ် ကိစ္စရပ်များ ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းအပါအဝင် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် မည်သို့ပြောင်းလဲစေခဲ့ကြောင်း ဖြေကြားခဲ့ကြသည်။

“မိုဘိုင်းဖုန်းမရှိတုန်းကတော့ တောင်ကုန်းတွေအကြား ကျွန်တော်တို့ ဆက်သွယ်ရာမှာ ဝီစီတွေ၊ လက်ဆွဲမီးအိမ်တွေသုံးခဲ့ကြတယ်။ တကယ်လို့ ပြဿနာကြီးကြီးမားမားဆိုရင်တော့ ပြဿနာကြီးမားကြောင်း သိအောင်လို့မီးတုတ်တွေ သုံးခဲ့ကြတော့ ဒါကိုမြင်တဲ့သူတွေက ကူညီဖို့လာခဲ့ကြတယ်လေ”

- ပက်ဒရိုရာမိုစ် ၊ “rondas” သို့မဟုတ် တောင်သူလယ်သမား ထိန်းသိမ်းကြီးကြပ်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း၊ Yanaoca မြို့။ ။

“တိရစ္ဆာန်တွေပျောက်ပြီးတော့ [ကျွန်တော့်သား] တောင်ဒေအာက်လိမ့်ကျသွားတာမထင်နိုင်ခဲ့ဘူး။ မိုဘိုင်းဖုန်းကို ကျေးဇူးတင်ရမယ်ဗျ။ သူကကျွန်တော့်ဆီဖုန်းဆက်ပြီး သူတောင်အောက် လိမ့်ကျပြီးလဲနေလို့ ကျွန်တော့်ကို လာခေါ်ပေးဖို့ပြောတာလေ [ကျွန်တော်သားခေါ်လာနိုင်ခဲ့တယ်]။ အရင်တုန်းကဆိုရင်တော့ သူဘယ်မှာရှိနေမယ်ဆိုတာ ကျွန်တော် ကိုကိုးရွက်ဗေဒင်တွေ ဖတ်ပြီးတော့ စဉ်းစားနေရဦးမယ်ဗျ”

- ဟားမင်နီဂေးလ်ဒိုချော့တ် ၊ တိရစ္ဆာန်ထိန်းကျောင်းသူတစ်ယောက်၏ဖခင်။

လူမှုရေးရှုထောင့်အရ ICT နည်းပညာများကိုကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲမှု (The social currency of ICTs)

ဟန်းဆက်တစ်လုံးကောက်ရွေးဖို့အဆင်ပြေလာခြင်းနှင့် ဖုန်း သို့မဟုတ် စာသားမက်ဆေ့ချ်၏ အမြန်နှုန်းက တစ်ခါတစ်ရံ ရှင်သန်ခြင်းနှင့်သေဆုံးခြင်းအကြား၊ ကျန်းမာခြင်းနှင့်နာဖျားခြင်းအကြား ၊ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ဆင်းရဲခြင်းအကြား ဒါမှမဟုတ်လဲ ဒီမိုကရေစီစနစ်နှင့်အာဏာရှင်အုပ်စိုးမှုအကြား ကွဲပြားမှုများကို ဆိုလိုရာရောက်သည်။ အောက်ပါ ဥပမာများသည် ဆင်းရဲသားများ၏ဘဝအတွင်း ICT နည်းပညာများက မည်သို့ခြားနားချက်တစ်ရပ် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း သရုပ်ဖော်ပေးနေသည်။

ကျန်းမာရေး (Health)

တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် တီဘီဝေဒနာရှင်များသည် သတ်မှတ်ထားသောအချိန်၌ ဆေးဝါးလာရောက် ထုတ်ယူရန်သတိပေးခြင်းကို မိဘိုင်းဖုန်းမက်ဆေ့ချ်မှတစ်ဆင့် ရရှိကြသည်။ ယင်းသို့မက်ဆေ့ချ်အပို့ခံရသူသည် ဆေးခန်းသို့လူနာများလာရောက်သည့်အခါ မှတ်တမ်းတင်ခံရသူများနှင့် မိမိတို့၏ဆေးဝါးလာရောက်ထုတ်ယူသည့်အခါ လေ့လာစောင့်ကြည့်ခံရသူများနှင့် ဆင်တူသည့် ကုန်ကျစရိတ်ကိုဖြစ်ပေါ်စေသော်လည်း ဆေးဝါးများအားစရိတ်ပိုမိုနည်းပါးစွာဖြင့်ရရှိနိုင်လေသည်။ အခြားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် အိန္ဒိယအာကာသသုတေသနအဖွဲ့မှ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုဆိုင်ရာလေ့လာမှု (impact study) တစ်ရပ်၌ ဝေးလံသည့်အစွန်အဖျားဒေသများတွင် ဂြိုဟ်တုအခြေခံတယ်လီဖုန်းဖြင့်ဆေးဝါးထောက်ပံ့မှု (satellite-based telemedicine) မှာ လူနာများ၏ ကုန်ကျစရိတ်ကို ၈၁ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မည်သို့လျော့ချနိုင်ကြောင်း ပါဝင်ခဲ့ရာ ခရီးသွားရန်၊ နေစရာရှာရန်နှင့် ဆေးရုံး၌ကုသမှုခံယူရန်စသည့်လိုအပ်ချက်များနည်းပါးသွားမှုကို ကျေးဇူးတင်ရပေမည်။ အချုပ်အားဖြင့် ယူဂန္ဓာနိုင်ငံကျေးလက်ဒေသများအတွင်း ရောဂါကူးရောက်မှုကိုစုံစမ်းစစ်ဆေးရာတွင် စမတ်ဖုန်းများအသုံးပြုခြင်း၏ စရိတ်-အကျိုးအမြတ်ကို ဆန်းစစ်သည့်လေ့လာမှုတစ်ရပ်တွင် ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ၎င်း၏အစီအစဉ်အား အကယ်၍ တစ်နိုင်ငံလုံးသို့ ဖြန့်ကျက်နိုင်မည်ဆိုပါက ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆေးဝါးအရင်းအမြစ် အလွန်သက်သာသွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။

ပညာရေး (Education)

ကျောင်းပြင်ပပညာရေး (non-formal education) အတွက် SMS အသုံးပြုခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး လေ့လာသိရှိနိုင်စေရန် IDRC အထောက်အပံ့ဖြင့် လေ့လာမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံမှ သုတေသနပညာရှင်များသည် ကျောင်းနှင့်ကင်းကွာနေကြသော လူငယ်များနှင့် စာသင်ကြားလိုသည့် အရွယ်ရောက်ပြီးသူလူတစ်စုထံ SMS စနစ်ကိုအခြေခံထားသည့်ပညာ

ရဲသင်ခန်းစာများ ရရှိသင်ယူနိုင်စေရန် ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ အဆိုပါကျောင်းသားအများစုသည် ယင်းကဲ့သို့ စာသားမက်ဆေ့ချ်ပေးပို့မှုမှတစ်ဆင့် သင်ကြားသည့်ပုံစံအား ကြိုဆိုခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့ဝယ်ယူထားသည့် ကြိုတင်ပေးချေမှုများမှတစ်ဆင့်တစ်ပိုင်းကို ဖုန်းမှတစ်ဆင့်စာသင်ကြားစေရန်တွင်အသုံးပြုရန်အတွက် ဖယ်ထားလိုကြောင်း သိရှိရသည်။ ယင်း SMS စနစ်ကို အခြေခံကာသင်ယူသူအုပ်စုအတွင်းရှိလူများ၏ ပျမ်းမျှကိန်းစစ်ဆေးတွက်ချက်မှု (Mean test) ရလဒ်မှာလည်း SMS စနစ်ကိုအခြေခံကာပညာသင်ကြားခြင်းမပြုသည့် ထိန်းချုပ်လေ့လာသောအုပ်စု (control group) မှ လူများထက် မဆိုသလောက်ပိုမိုမြင့်မားနေပါသည်။

အခြားစီမံကိန်းတစ်ခုမှာမိုဘိုင်းဖုန်းပေါ်မှဂိမ်းကစားနည်းများသည်အိန္ဒိယနိုင်ငံကျေးလက်ဒေသရှိ ဝင်ငွေနှိမ့်မိသားစုများမှ ကလေးသူငယ်များ၏ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကျွမ်းကျင်မှုကို မည်သို့တိုးတက် နိုင်ကြောင်း နားလည်စေမည့် စီမံကိန်းဖြစ်သည်။ ကျောင်းချိန်ပြင်ပအစီအစဉ်အနေဖြင့် ရှေ့ပြေးစမ်းသပ် စီမံကိန်းတစ်ရပ်ကိုမိုဘိုင်းဖုန်းပါဂိမ်းကစားနည်းများအသုံးပြု၍ အင်္ဂလိပ်စာနှင့်ပတ်သက်၍ စာလုံးပေါင်းခြင်း၊ စာသားမှတ်မိခြင်း၊ စကားနားထောင်နားလည်နိုင်ခြင်းနှင့် ဝါကျရေးဖွဲ့နည်းတို့အတွက် ပစ်မှတ်ထား စမ်းသပ် ခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းဖြင့်စမ်းသပ်မှုပြုလုပ်ပြီးစီးသည့်အခါ မဆောင်ရွက်မီနှင့်ဆောင်ရွက်ပြီးစစ်ဆေးမှု (pre and post-intervention assessment) များအရ စာလုံးပေါင်းစစ်ဆေးမှုရလဒ်တွင် ရမှတ်စုစုပေါင်း ၁၈ မှတ်အနက် ပျမ်းမျှရမှတ်တိုးတက်မှုမှာ ၅.၂ မှ ၈.၄ အထိဖြစ်သည်။

နိုင်ငံရေးအခွင့်အာဏာရရှိမှု (Political empowerment)

စုစုပေါင်း တာဝန် ယူလုပ်ဆောင်မှု အဆင်ပြေစေမည့် စေ့ရေး တွင် နည်းပညာ၏အခန်းကဏ္ဍအကြောင်းကို ယခင်ကတည်းကပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးနက်နဲစွာနားလည်သဘောပေါက်ရန်လိုအပ်သည့် လက်တွေ့ဖြစ်ရပ်များစွာက ထောက်ခံပေးလျက်ရှိသည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ဖိလစ်ပိုင်သမ္မတ ဂျိုးဇက်အယ်စထရာဒါ၏ ကျရှုံးမှုက နည်းပညာများသည် အစိုးရတစ်ဖွဲ့အား မည်သို့ပြုတ်ကျစေနိုင်ကြောင်း ဥပမာကောင်းတစ်ရပ်အဖြစ် SMS ဖြင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်သည့်လမ်းပေါ်ချီတက်ဆန္ဒပြပွဲများ၊ အွန်လိုင်းပေါ်တင်ထားသည့် သူ့အပေါ်စွပ်စွဲပြစ်တင်မှုကို စစ်ဆေးနေပုံများနှင့်အတူ ရည်ညွှန်းခံရပါသည်။ ဤ “e-coup” ဟုခေါ်သော အီလက်ထရောနစ်နည်းဖြင့် အာဏာသိမ်းယူခြင်းမှ တိုက်ရိုက်အကျိုးကျေးဇူးရရှိခဲ့သူ သမ္မတ ဂလိုရီရာမတ္တပါကယ်အာရီရို မှာလည်း ရွေးကောက်ပွဲအရာရှိတစ်ဦးနှင့်စကားပြောဆိုထားသည့် သူမ၏ အသံဖမ်းတိပ်ခွေမှာ နိုင်ငံအတွင်း လူကြိုက် အများဆုံး မိုဘိုင်းဖုန်းမြည်သံ (ring tone) ဖြစ်လာသည့်အခါ ဆိုက်ဘာအပုပ်ချခြင်း (cyber scandal) ကို ခံခဲ့ရသည်။ ထို့အပြင် အာရပ်ဇွေဦးအုံကြွမှု (Arab Spring uprising) ကို ICT နည်းပညာရပ်များမှ လောင်စာဖြစ်ပွားခဲ့သလိုဖြစ်ခဲ့ရာမိုဘိုင်းဖုန်းနှင့်အင်တာနက်များ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးစွဲနေမှုများသည် ယခင်က မရှိဖူးခဲ့သော ကြီးမားသည့်သက်ရောက်မှုများဖြင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ဆောင်မှုများကို အကျိုးသက်ရောက်နေကြောင်း သက်သေထူပြခဲ့ပြန်သည်။ သို့သော် နည်းပညာသည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ဒီမိုကရေစီဆန်မဆန် (လွတ်လပ်မှု ခုံမင်သည့်နည်းပညာရှင်များငြင်းခုံသလို)

သို့မဟုတ် အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သည့်လုပ်ရှားမှုများအပါအဝင် ရိုရင်းစွဲနိုင်ငံရေးလုပ်ရှားမှုများကို ရိုးရှင်းစွာပဲ ချဲ့ထွင်စေနိုင်မှုရှိမရှိ နှင့်ပတ်သက်၍မူ မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေဆဲပင်။

အကျိုးကျေးဇူးခံစားနေရသည့်လုပ်ငန်းများ

(Businesses that benefit)

LIRNEasia ၏လေ့လာမှုတစ်ခုအရ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်ခြင်း၏ စီးပွားရေးအရအကြီးမားဆုံး အကျိုးအမြတ်မှာ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အချိန်နှင့်ငွေကုန်ကြေးကြသက်သာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာတွင် သာမန်အားဖြင့် ခရီးသွားရန်လိုအပ်သည့်စီးပွားရေးအလုပ် များကို မိမိတို့၏ဖုန်းများအသုံးပြုကာ ပြီးဆုံးစေရန် လုပ်ဆောင်နေကြသူများအကြောင်း အမြောက်အမြားရှိနိုင်သည်။ ပီရူးနိုင်ငံရှိ Sixto Chinoဟူသော တီရုပ်နှင့် ဂျက်ကတ်အကျီချုပ်လုပ်သူတစ်ဦးမှ ဒီအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ သာဓကကောင်းတစ်ခု ထုတ်ပြလျက်ရှိသည်။ (Alternativa Perú 2008) ။ ဖုန်းမရှိပါက ၎င်းအနေဖြင့် နေ့လည်ကတည်းကလုပ်ငန်းအားပစ်ထားခဲ့ပြီး တစ်ညလုံးခရီးနှင့်ကော နောက်တစ်နေ့တွင် သူလိုအပ်သည့်အရာများအား ဝယ်ယူနေရမည်ဖြစ်ကာ အဲဒီညကျမှ အိမ်သို့ပြန်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ သူအနေဖြင့် ဝယ်ယူလိုသည့်အရာများအား ဖုန်းဆက်မှာလိုက်ပြီး အနီးရှိမြို့သို့သာသွား၍ သဘောဖြင့်တင်ပို့ပေးလိုက်သည့်ပစ္စည်းများအား ရွေးယူနိုင်ပြီဖြစ်သောကြောင့် ဖုန်းကို ကျေးဇူးတင်ရပါမည်။ ဤသို့ပြောင်းလဲမှုက သူ့ကုန်ကျစရိတ်ထက်ဝက်ခန့်ကို လျော့ချပေးလိုက်လေသည်။

Alternativa Perú (2008) မှ ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိခဲ့သည်မှာ မိုဘိုင်းဖုန်းသည် အလုပ်လုပ်နေသောဆင်းရဲသားများနှင့် ပြင်ပနှင့်အလှမ်းဝေးသောဒေသများတွင်နေထိုင်သူများအား စီးပွားရေးအရအကျိုးကျေးဇူးများစွာ ယူဆောင် ပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကန်နက်စ်ပြည်နယ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော အုပ်စုအင်တာဗျူးများအတွင်း စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်သူအတော်များများက ၎င်းတို့မကြာမီကရရှိလာသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အပြောင်းအလဲများအကြောင်းကို ပြောပြခဲ့ကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့မေးမြူသူတစ်ဦးသည် သူ၏တိရစ္ဆာန်များ ထိခိုက်နာကျင်ခြင်း သို့မဟုတ် နေထိုင်မကောင်းဖြစ်ခြင်းများ ဖြစ်လာသည့်အခါ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်ကို လွယ်ကူစွာဆက်သွယ်နိုင်လာသည်။ ထိုသို့ဆက်သွယ်နိုင်မှုကြောင့် တိရစ္ဆာန်များ၏သေဆုံးမှုကို လျော့ချနိုင်ရုံ သာမကဘဲ အသားနှင့်နို့ထွက်နှုန်းကိုလည်း သိသိသာသာကောင်းမွန်တိုးတက်စေခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းငယ်များကို ပိုင်ဆိုင်သူများမှာ ဖုန်းများကြောင့် ၎င်းတို့၏ထုတ်ကုန်များအား အခြားဒေသများမှ ဝယ်ယူလိုသူများထံ ရောင်းချနိုင်လာခြင်းကြောင့် ဖောက်သည်ဈေးကွက်ကိုလည်း ချဲ့ထွင်ရာရောက်ကာ ဝင်ငွေတိုးတက်လာကြသည်။

လူများစွာအတွက် ဖုန်းများသည် အချိန်ကုန်သက်သာစေသူများဖြစ်လာကြရာ ဥပမာအားဖြင့် ၎င်းတို့လိုအပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများအတွက် ဈေးနှုန်းအဆိုပြုမှုများ ရရှိနိုင်၍ဖြစ်သည်။ စက်ပစ္စည်းကိရိယာရောင်းဝယ်သူဂျာစင်တိုရာမိုစ်အတွက်ဆိုလျှင် သူ့ထံပစ္စည်းရောင်းချသူများထံ ဖုန်းဆက်နိုင်ခြင်းကြောင့် သူ၏ကုန်ကျစရိတ်များအား ပိုမိုတိကျစွာ တွက်ချက်နိုင်လာသည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းမရှိခင်တုန်းကတော့ ကျွန်တော်တို့က အများသုံးတယ်လီဖုန်းရုံမှာ တန်းစီပြီးတော့ ဆွေမျိုးတစ်ယောက်ကိုဖုန်းဆက်၊ ပြီးတော့ သူ့ကိုကုန်မာပစ္စည်းဆိုင်သွားပြီး ဈေးနှုန်းမေးခိုင်းရတယ်။ ဒါက တိုက်ရိုက်မဟုတ်တော့ တစ်ခါတစ်လေ အဆင်ပြေပြေပြီးသွားပြီး တစ်ခါတစ်လေတော့ မပြီးဘူးလေ။

မိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံးပိုင်ဆိုင်မှုမှ စီးပွားရေးအကျိုးကျေးဇူးကို အသေးစားလုပ်ငန်းရှင်များမှ မည်သို့ရှာဖွေတွေ့ရှိသွားကြောင်း ဥပမာတစ်ရပ်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘီယာပြည်နယ်မှ အလှူဖန်တီးရှင် ပူးနန်ဒေဝီ ကပေးအပ်ခဲ့သည်။ LIRNEasia ၏ ကင်မရာတစ်လုံးထဲမှ ပုံအတွင်းတွင် တွေ့ရသော ဖောက်သည်တစ်ဦး၏လက်အား အနုစိတ် အခက်အပွင့်ဒီဇိုင်းများဖြင့် ဒန်းဆေးဆိုးပေးနေသည့် တစ်လျှင် ဒေါ်လာ ၄၀ ဝင်ငွေရှိနေသော ဒေဝီသည် များပြားလားသောသူမ၏ဝင်ငွေအတွက် မိုဘိုင်းဖုန်းအား အသိအမှတ်ပြု ကျေးဇူးတင်လျက်ရှိသည်။ ယခုအခါ သူမ၏အလုပ်အတော်များများမှာ ဖုန်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ပြီးစီးနိုင် လာရာ လိုအပ်သည့်အလှူကုန်ပစ္စည်းများအတွက် ဖုန်းဖြင့်မှာယူခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အလှူပြင် ရန်ချိန်းဆိုမှုပြုချင်သည့် ဖောက်သည်ထံမှ ဖုန်းလက်ခံခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း ပြီးစီးလာခဲ့သည်။ “ကျွန်မကလူတိုင်းကိုသိတယ်၊ လူတိုင်းကလည်းကျွန်မကိုအလှူဖန်တီးရှင်မှန်းသိကြတယ်” ။

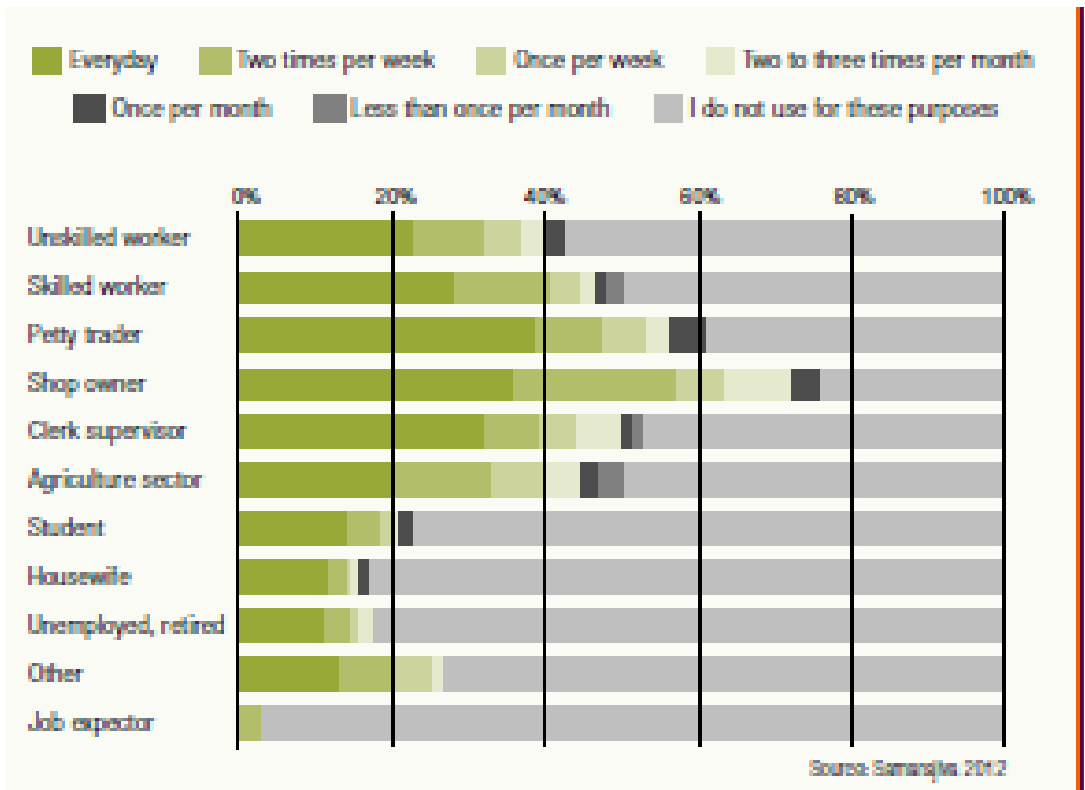
ဘဏ်စာရင်းမရှိသူများအတွက် မိုဘိုင်းငွေကြေးလော

(Mobile money for the “unbanked”)

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ လူအတော်များများတွင် ဘဏ်စာရင်းမရှိကြပေ။ ဥပမာအားဖြင့် လက်တင်အမေရိကတွင် ၂၀၀၆ ခုနှစ်၌ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသောအိမ်ထောင်စုများ၏ ၁၄.၅ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် ဘဏ်စုဆောင်းငွေစာရင်း (saving account) ရှိကြသည် (Mariscal 2009) ။ ဘဏ်နှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံနိုင်မှုများသည် ဆင်းရဲသားများအား အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်နေသည့်ကာလအတွင်းသို့မဟုတ်နေထိုင်မကောင်းဖြစ်နေသည့်ကာလအတွင်း အကူအညီပေးနိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့အတော်များများမှာ အဆိုပါ ဝန်ဆောင်မှုများမရှိဘဲ ဖြစ်နေကြသည်။

RIA မှသုတေသနပညာရှင် ခရစ်စတိုဖာစတော့ခ် (Christoph Stork)ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသန Christoph Stork (2012)အရ ဘဏ်များသည် ဆင်းရဲသားများကို စုဆောင်းငွေများ ထားရှိစေရန် မက်လုံးပေးမှုများမရှိသလောက်ပင်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ “ခင်ဗျားဟာ စာရင်းထဲပိုက်ဆံသွင်းဖို့ ပိုက်ဆံကောက်ခံရတယ် ၊ ခင်ဗျားဟာ စာရင်းထဲက ပိုက်ဆံထုတ်ဖို့လဲ ပိုက်ဆံကောက်ခံရတယ်၊ ပြီးတော့ ခင်ဗျားဟာ ငွေစာရင်းပြောင်းထည့်ခြင်းအတွက်လည်း ပိုက်ဆံကောက်ခံရတယ် ၊ ဒီတော့ ဒီကမ္ဘာကြီးမှာ ဘာဖြစ်လို့ခင်ဗျားက ပိုက်ဆံတွေကို ဘဏ်စာရင်းထဲ ထည့်ချင်နေရတာလဲ” ဟု ICTD 2012 Conference တွင် ပရိသတ်ရှေ့မှောက် ပြုလုပ်သည့် ဆွေးနွေးပွဲတစ်ရပ် (panel discussion) ၌ ၎င်းက မေးမြန်းခဲ့သည်။ အဆိုပါအချက်များအပြင် ဆင်းရဲသားများစွာတို့မှာ ဘဏ်စာရင်းဖွင့်ရန်အတွက် အိမ်လိပ်စာ သို့မဟုတ် လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်းများ

မရှိခြင်း၊ ဒါမှမဟုတ် ၎င်းတို့၏အိမ် သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနီးတွင်လည်း ဘဏ်မရှိခြင်းများဖြစ်နေ ကြသည်။

များစွာသောဆင်းရဲသားများမှာ ဘဏ်ထက်စာလျှင် ဖုန်းနှင့်ပို၍ထိတွေ့လာကြသဖြင့် မိုဘိုင်းငွေကြေး ခေါ် “mobile money” မှာ လူကြိုက်များလာခဲ့လေသည်။ ဤစနစ်တွင် SMS text message ပြုလုပ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ငွေကြေးပေးချေမှုတစ်ရပ်ပြုလုပ်သည့် ဈေးဝယ်သူတစ်ဦးပါဝင်ပြီး မက်ဆေ့ချ်ပေးပို့ပြီးပါက ၎င်းတို့၏ဖုန်းငွေကျသင့်မှုစာရင်း (phone bill) သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏အွန်လိုင်းပိုက်ဆံအိတ် (online wallet) ထဲမှ ငွေကြေးကောက်ခံမည် ဖြစ်သည်။ ပေးချေမှုအောင်မြင်ခြင်းအတွက် သက်ဆိုင်ရာကုန်သည်အနေဖြင့် ချက်ချင်း အကြောင်းကြားခံရပြီး ကုန်စည်များအားလွှဲပြောင်းပေးအပ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထောက်ခံသူများက ပြောကြားသည်မှာ ယင်းစနစ်သည် သမားရိုးကျဘဏ်စနစ်ထက်စာလျှင် ဆင်းရဲသားများ၏လိုအပ်ချက်များ အတွက် ပိုမိုသင့်လျော်ကြောင်းဖြစ်သည်။ ဘဏ်စာရင်းမရှိသူများအတွက် ဘဏ္ဍာရေးအရပါဝင်နိုင်မှုတွင် အဓိကအဟန့်အတားနှစ်ရပ်ဖြစ်နေသည့် ကုန်ကျစရိတ်တတ်နိုင်မှုနှင့် တကယ်လက်တွေ့ရှိနေမှု တို့ကို မိုဘိုင်းငွေကြေးမှ ဖြေရှင်းပေးနိုင်ကြောင်း Mariscal (2009) အရသိရပါသည်။ ပြည်တွင်း ငွေကြေးလွှဲပို့မှုများကို မပြောသေးဘဲ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာလွှဲပို့ငွေများသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄၀၀ ဘီလီယံ ကျော် လာမှု (World Bank 2013) နှင့်အတူ ဝင်ငွေပိုရမစ်

အောက်ခြေတွင်ရှိနေသူများမှာ အရေးပါသောဈေးကွက် တစ်ခုဖြစ်ကာ ယခုအခါ မိုဘိုင်းငွေကြေး ဝန်ဆောင်မှုများကို ကမ်းလှမ်းလုပ်ဆောင်နေသူအများအပြား ရှိနေ ပါသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် RIA မှ သုတေသီများသည် ယူဂန္ဓာနိုင်ငံမှ အိမ်ထောင်စု ၁၂၀၀ အား လေ့လာခဲ့ကြသည်။ နောက်တစ်နှစ်တွင် ပုံနှိပ်သော သုတေသနစာတမ်းတွင် အိမ်ထောင်စု ၁၃.၉ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မိုဘိုင်းငွေကြေး အသုံးပြုကြောင်းနှင့် ထက်ဝက်အောက်နည်းသောအရေအတွက်ကသာ သမားရိုးကျနည်းလမ်းများထက် ပိုမိုမြန်ဆန်သော၊ လွယ်ကူသော၊ စိတ်ချရသော နည်းလမ်းများကို ပိုင်ဆိုင်ကြရာ ထို့ကြောင့် ထိုစနစ်အား အသုံးပြုခြင်းအတွက် နောက်ထပ်လူကြိုက်အများဆုံးအကြောင်း ရင်းများမှာ အဆင်ပြေလွယ်ကူမှုနှင့် ကုန်ကျစရိတ်ဖြစ်ကြောင်း RIA မှ သုတေသနပညာရှင် ခရစ်စတိုဖာစတော့ခ်က ရေးသားခဲ့သည်။ သုတေသနအဖွဲ့အစည်းသည် ပုံမှန်မဟုတ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း (informal business) အများစုပါဝင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပေါင်း ၅၀၀ ကိုလည်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ရာ ၆၈ ရာခိုင်နှုန်းတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုနေကြပြီး ၁၇ ရာခိုင်နှုန်းတွင် မိုဘိုင်းငွေကြေးအသုံးပြုနေကာ အဓိကအားဖြင့် ပေးငွေလက်ခံရန် သို့မဟုတ် ပစ္စည်းရောင်းချသူများထံ ငွေပေးချေရန်အတွက်ဖြစ်ကြသည်။ စတော့ခ်သည် ကြီးမားသော ငွေပ င်ငွေရင်းပမာဏများနှင့်လုပ်ကိုင်နေခြင်းမှ အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းနေကြသော အော်ပရေတာများ နှင့်ပူးပေါင်းကာ ကြားခံကုန်ကျစရိတ်မရှိသည့် မော်ဒယ် (model) တစ်ခုအား တီထွင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းမော်ဒယ်သည် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်သူများနှင့်မူဝါဒချမှတ်သူများအား စနစ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကြီးမားသည့်ပြောင်းလဲမှုများပြုလုပ်ရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အတွင်း DIRSI မှပညာရှင် ဂျူးဒစ်မာရစ်စ်ကယ် က မိုဘိုင်းငွေကြေးအေးဂျင့်တစ်ယောက်ဖြစ်လာရန် လိုအပ်ချက်များအား ပိုမိုရှင်းလင်းလွယ်ကူမှုရှိစေရန်နှင့် မိုဘိုင်းငွေကြေးမှ ဆင်းရဲသားများအား အမှန်တကယ်အကျိုးမပြုနိုင်သေးခင် ပိုမိုကောင်းမွန်သော စားသုံးသူကာကွယ်ရေးရှိစေရန် တိုက်တွန်းအကြံပေးခဲ့သည်။

ဖုန်းနှင့်ဆက်စပ်သည့်အလုပ်များ

(Phone-related jobs)

မိုဘိုင်းဖုန်းလုပ်ငန်းများ (mobile phone industry) မှ ကဏ္ဍအတွက်လိုအပ်သည့် အလုပ်အကိုင် ပေါင်းများစွာကို ရရှိစေလေသည်။ အသိသာအထင်ရှားဆုံးအလုပ်များမှာ ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများ ခန့်အပ်ထားသည့်ဝန်ထမ်းပေါင်းများစွာမှ လုပ်ကိုင်နေကြသော အလုပ်များဖြစ်သည်။ အခြားဆက်စပ်အလုပ်များမှာ သတ္တုတူးဖော်သည့်ကဏ္ဍတွင်ဖြစ်ရာ အထူးသဖြင့် အာဖရိကတွင်ဖြစ်ပြီး ယင်းတွင် ဖုန်းထုတ်လုပ်မှုတွင်လိုအပ်သည့် ကုန်ကြမ်းများအား တူးဖော်ထုတ်လုပ်လျက်ရှိရာ ဥပမာအားဖြင့် ရွှေ၊ သန့်သာလျန်သတ္တု (tantalum) ၊ သံဖြူ၊ အဖြိုက်နက် နှင့် ကိုဗော့သတ္တု(cobalt)များ ဖြစ်ကြသည်။

အခြားလူသိနည်းသောအလုပ်များလည်းရှိလာခဲ့ရာ နည်းပညာအသစ်များကိုစတင်အသုံးချမှုနှင့်အတူ ရှေ့ပြေးတီထွင်လုပ်ကိုင်လိုသည့်စိတ်ဓာတ် (entrepreneurial spirit) အားကျေးဇူးတင်ရမည် ဖြစ်သည်။ လူများအနေဖြင့် ဖုန်းပြင်ကြသည်၊ ဖုန်းသုံးစွဲချိန်ရောင်းချကြသည်၊ ဆင်းကတ်ရောင်းချကြသည်၊ ဘက်ထရီရောင်းချကြသည် သို့မဟုတ် ၊ ဘားဆိုင်များအတွင်း သို့မဟုတ် လူသွားများသော လမ်းမများနံဘေးတွင် အခကြေးငွေဖြင့် ဖုန်းအားသွင်းနိုင်သည့် တိုင်များချခင်းလုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ အာဖရိကတွင် ရှေ့ပြေးတီထွင်လုပ်ဆောင်သူတစ်ဦးသည် နောက်ဆုံးပေါ်နည်းပညာအဆင့်အပြင်များအပေါ် ငွေကြေးမတတ်နိုင်သည့်သူများအတွက် စမတ်ဖုန်းများဆင်ပေးနေသည်။ ထိုသူသည် အဆုံးစွန်အသုံးပြုပြီးသော ဖုန်းများမှ ဆားကပ်များအား ဖြုတ်ယူကာ ပြန်ရောင်းသည့်အပြင် ၎င်းတို့အား သုံးစွဲလို့ရသည့်ဖုန်းအနေအထားမျိုးပြန်ပြင်ကာ တန်ဖိုးကြီးမားသော ဖုန်းအသွင်သဏ္ဌာန်ရှိသည့်ပုံစံဖြင့် ဝင်ငွေနည်းပါးသည့် ဖောက်သည်များကို ပြန်ရောင်းချပေးရာ စင်စစ်အားဖြင့်ဖုန်းခေါ်ရုံနှင့်တပိုရှိသော ပြုလုပ်နိုင်လေသည်။

အွန်လိုင်းနှင့်လုပ်ငန်းခွင်

(Online and on the job)

ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာတွင် အင်တာနက်သုံးစွဲသူအရေအတွက်နည်းပါးနေရာ အထူးသဖြင့် တစ်ကိုယ်ရည်သုံးကွန်ပျူတာ (personal computer) မှတစ်ဆင့်သုံးစွဲသည့်အခါမျိုးတွင်ဖြစ်ပြီး အငယ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ရှင်သန်မှုအား၎င်းတို့မှအကူအညီဖြစ်စေမှုများကို နုတ်သိမ်းသွားစေသည်အထိတော့မဖြစ်သေးပေ။ ဥပမာအားဖြင့် နမီးဘီးယားနိုင်ငံတွင် အင်တာနက်မှအကျိုးကျေးဇူးခံစားနေရသည့် အငယ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းပိုင်ဆိုင်သူများအား စမစ်မှအင်တာဗျူးပြုလုပ်ခဲ့လေသည်။

- အသက် ၅၀ အရွယ်ရှိသူ ရီနိုတ်မှာ ဗီဇာနှင့် ပတ်စ်ပို့လျှောက်ထားခြင်းဆိုင်ရာအတိုင်ပင်ခံတစ်ဦးအဖြစ် မိမိအိမ်မှနေ၍အလုပ်လုပ်နေသူဖြစ်သည်။ သူမသည် အိမ်သုံး ကွန်ပျူတာမှတစ်ဆင့် အီမေးလ်ဖြင့်သူမ၏အေဂျင်စီထံသို့အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ကာ (သူမသည် မိုဘိုင်းဖုန်းကိုလည်းအသုံးပြုသည်) အစိုးရ၏လျှောက်လွှာများအား download ဆွဲယူခြင်းနှင့် ပရင့်ထုတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပါသည်။
- အန်နာစတာရှာသည်အသက် ၃၅ နှစ်အရွယ်ရှိကာ “The Farmhouse” ဟုခေါ်သော နမီးဘီးယားပုံစံ စားသောက်ဆိုင်နှင့် တည်းခိုခန်းကိုပိုင်ဆိုင်ပါသည်။ ဝက်ဘ်ဆိုက်တစ်ခုသည် သူမ၏ဆိုင်ကို နိုင်ငံတကာမှသိရှိရန် အကူအညီပေးခဲ့ပြီး အင်တာနက်ကဖေးရှိနေခြင်းကြောင့်လည်း သူမ ဝင်ငွေ ရရှိလျက်ရှိသည်။
- ဆံပင်ညှပ်ဆိုင်တစ်ဆိုင်၊ လက်သည်းဆိုးသည့်လုပ်ငန်းနှင့် အလှကုန်ပစ္စည်းအရောင်းဆိုင်တစ်ဆိုင် ပိုင်ဆိုင်ထားသူမှာ ဇေးဒါ ဆိုသူအမျိုးသမီးဖြစ်ပြီး

အသက်မှာ ၃၂ နှစ်ဖြစ်သည်။ သူမသည် ဆိုင်သို့ လာရောက်ကြသော ဧည့်သည်များ၏အချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားကာ အီးမေးလ် အသုံးပြု၍ ၎င်းတို့၏စိတ်ကျေနပ်မှုကိုခန့်မှန်းအကဲဖြတ်တတ်လေသည်။ သူမ၏ဆိုင်သုံးဆိုင်စလုံးမှာ ဈေးဝယ်စင်တာ (shopping center) တစ်ခုတည်းတွင်ရှိနေပြီး ဆိုင်များရှိဝန်ထမ်းများမှာ လာရောက်သည့်ဧည့်သည်များအား အီးမေးလ်မှတစ်ဆင့် တစ်ဆိုင်ပြီးတစ်ဆိုင်သို့ ရည်ညွှန်း စေလွှတ်ကြသည်။

လယ်သမားများအတွက်ဈေးနှုန်းသတိပေးချက်များ

(Price alerts for farmers)

ကောင်းမွန်မှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်ဆိုသည်မှာ လက်သမားများအတွက် မြေဆီဩဇာ ပြည့်ဝခြင်းနှင့်အလားတူလေသည်။ မျိုးစေ့နှင့်ဓာတ်မြေဩဇာဈေးနှုန်းမှသည် ရာ သီဥတုအခြေအနေနှင့်ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအဆုံး မှန်ကန်သည့် သတင်းအချက်အလက်များမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ လယ်သမားများအတွက် ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်ရှိမှုနှင့်ဆင်းရဲမွဲတေနေမှု အကြား ခြားနားမှုကိုပေါ်ပေါက် စေနိုင်သည်။ LIRNEasia (Lokanathan et al. 2011) အရ အဆိုပါသတင်းအချက်အလက်များရရှိရန်မှာ များစွာသောတောင်သူလယ်သမားအငယ်များအ တွက်ဆိုလျှင် အချိန်ကြာမြင့်တတ်လေသည်။ ထို့ပြင် ထုတ်လုပ်ထားမှုကို ရောင်းချရန်အတွက် လယ်သမားတစ်ဦး ၅ ဒေါ်လာသုံးစွဲတိုင်း ၁ ဒေါ်လာမှာ ရောင်းချမှု ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည့် အချက်အလက်များရှာဖွေရာတွင် သုံးစွဲနေကြရသည်။

LIRNEasia မှ သုတေသီများသည် တောင်သူလယ်သမားများနှင့် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကုန်သည်များအား သတင်းအချက်အလက်ရရှိမှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေသည့် မိုဘိုင်းဖုန်း နည်းပညာပရိုဂရမ် အသစ်အဆန်းများကို ခြေရာခံလိုက်ကြည့်ခဲ့ကြသည်။ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံမှ အ ကြီးဆုံးမိုဘိုင်းဖုန်းအော်ပရေတာ Dialog Axiata သည် LIRNEasia ၏ ကနဦးအကူအညီဖြင့် မိမိ၏ထွက်ကုန်များအားရောင်းချရန် အသင့်ဖြစ် နေသည့် တောင်သူလယ်သမားများအား ဈေးနှုန်းသတိပေးမှုစနစ် (price-alert system) မှတစ်ဆင့် ဈေးကွက် သတင်းအချက်အလက်များကို ပံ့ပိုးပေးလျက်ရှိသည်။ Tradenet ဟုခေါ်သော ထိုစနစ်သည် ဝယ်သူများနှင့် ရောင်းချသူများအား တွဲဖက်မိစေပြီး ဈေးနှုန်းသတင်းအပေါ်အခြေခံကာ ဈေးကွက်အတွင်းသို့ အချိန်ကိုက်ဝင်ရောက်စေခြင်းဖြင့် တောင်သူလယ်သမားများအား အမြတ်ရရှိစေလေသည်။

ဥပမာအားဖြင့်	ကြက်သွန်များ၊	ဂေါ်ဖီများနှင့်	အခြားသီးနှံအနည်းငယ်ကို
ဟတ်တာဝက်သာသာ	မြေပေါ်တွင်	စိုက်ပျိုးသော	သီရိလင်္ကာနိုင်ငံမှတောင်သူ
ငယ်တစ်ဦးသည်	ဖော်ပြပြီးဖြစ်သော	Tradenet	စနစ်ရယူအသုံးပြုခြင်းမှတစ်ဆင့်

ရရှိလာသောသတင်းအချက်အလက်များကို ဂေါ်ဖီထုပ်ဈေးနှုန်း အကြီးအကျယ်ပြောင်းလဲခြင်း မှအကျိုးအမြတ် ရရှိစေရန်အလို့ငှာ အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဂေါ်ဖီထုပ်ဖော်ရန် သူပြင်ဆင်နေသည့် ကာလအတွင်း မနက်ပိုင်းက တစ်ကီလိုလျှင် ၁၈ ဆင့်သာရှိသော ဂေါ်ဖီထုပ်ဈေးနှုန်းမှာ တစ်နေ့ တာကုန်ဆုံးချိန်သို့ရောက်သောအခါ ၃၂ ဆင့်အထိ ဈေးတက်သွားခဲ့ကြောင်း သူသတိပြုမိခဲ့သည်။ ဤသို့ ဈေးတက်နေသည့်အားသာချက်ရှိနေခြင်းကြောင့် ညတွင်းချင်းသူ၏ဂေါ်ဖီထုပ်ဖော်နေမှု လျင်မြန်သွားစေရန် မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများ၏ အကူအညီကိုရယူခဲ့သည်။ နောက်တစ်နေ့သို့ရောက်သောအခါ သူသည်ဂေါ်ဖီထုပ်များအား တစ်ကီလိုလျှင် ၄၁ ဆင့်ဖြင့် ဈေးကွက်တွင် ရောင်းချနိုင်ခဲ့သဖြင့် သာမန်ဈေးနှုန်းထက် ၃၅ ရာခိုင်နှုန်း ပိုရရှိခဲ့လေသည်။

ရှင်သန်အသက်ဝင်နေသောမိုဘိုင်းဖုန်းများ

(Living mobile)

ဥပဒေကျောင်းသားများသည် ဥပဒေဆိုင်ရာအမှုများရှာဖွေလေ့လာရန် သူတို့၏ မိုဘိုင်းဖုန်းများကို အသုံးပြုကြပြီး တက္ကသိုလ်တွင်ကွန်ပျူတာတစ်လုံးအတွက် တန်းစီခြင်းကို ရှောင်ရှားကြသည်။ ကားမောင်းသူများသည် မည်သည့်နေရာတွင် ဖမ်းဆီးမည့်ရဲတစ်ယောက်ပုန်းအောင်းနေသည် ကိုတွေ့ရှိခဲ့ကြောင်း အခြားသူများသိရှိစေရန် ၎င်းတို့၏မိုဘိုင်းဖုန်းများအား အသုံးပြုကြသည်။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှ စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးသည် ကျောင်းမှခေါင်းလောင်းအားမထိုးမီ သေချာစေရန် မိုဘိုင်းဖုန်းပေါ်မှနာရီကိုကြည့်လိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့် မိုဘိုင်းဖုန်းများသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာတစ်လွှား နေ့စဉ်ဘဝ၏ အဆင်ပြေချောမွေ့သောအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုရပ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

တစ်ချိန်တည်းတွင် ICT နည်းပညာများ၊ အထူးသဖြင့် မိုဘိုင်းဖုန်းနည်းပညာများသည် ကျန်းမာရေး အချက်အလက်များကောက်ယူရာတွင်၊ အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားတတ်သည့်အ မိကနေရာများအား ခြေရာခံရာတွင် နှင့် မြေငလျင်ဒဏ်ခံရသူများအား ရှာဖွေရာတွင် ရှေ့တန်းမှ နေရာယူလာကြသည်။ ယင်းမှသုံးစွဲနိုင်သည့် နည်းပညာများသည်လည်း ရွေးကောက်ပွဲများစောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုများ ခြေရာခံကြည့်ခြင်းတို့ကို အကူအညီပေးခဲ့ကြသည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့် ပုံလေးတစ်ပုံပေးပို့လိုက်ခြင်းသည် ကြီးကျယ်သောလူမှုရေးဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှုကြီးကို မီးပွားလေးတစ်စတို့လိုက်သလို ဖြစ်စေနိုင်သည့်အပြင် ဖုန်းလေးတစ်ချက်ခေါ်ဆိုမှုသည်လည်း လူတစ်ယောက်၏ တစ်နေ့တာအတွင်း ကြီးမားသော ခြားနားမှု တစ်ရပ်ကိုပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပါသည်။

သုတေသနအုပ်စုတစ်စု (Alterna Perú (2008))သည် ကန်နက်စ်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လုပ်ငန်းစု (industries) အများအပြားနှင့် လူမှုရေးအေဂျင်စီများအပေါ် မိုဘိုင်းဖုန်းများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုအား လေ့လာခဲ့လေသည်။ ဤဒေသသည် တိရစ္ဆာန်မွေးမြူသူအမဂ္ဂများအပြားနေထိုင်ရာဖြစ်ပြီး လေ့လာမှုအရ တိရစ္ဆာန်အရေးပေါ် ဆေးကုသခြင်းနှင့် မေထုန်မဲ့သားစပ်ခြင်းကိစ္စရပ်များအတွက် မိုဘိုင်းဖုန်းအားအသုံးပြုခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည် (productivity) အတော်လေးတိုးတက်လာမှုတို့အကြား တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့အပြင် မိုဘိုင်းဖုန်းများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား သူတို့၏ဒေသဆိုင်ရာ နယ်နိမိတ်ထက်ကျော်လွန်ကာ ချဲ့ထွင်နိုင်ရေးကူညီပေးသည့် အပြင် လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းကိရိယာများ ရယူမှုတွင်လည်း အချိန်ကုန်သက်သာစေခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသေးသည်။

သို့သော်လည်း အဆိုပါနည်းပညာအသစ်များအားလုံးက ပုံမှန်သမားရိုးကျဘဝတွေကို ဘာတွေလုပ်ပစ် လိုက်သနည်းဟုသုတေသီများကမေးခွန်းထုတ်နေစဉ် ဤကဲ့သို့ အသစ်သုံးစွဲနိုင်မှုများအပေါ် စိတ်အားထက်သန်မှုများသည် တစ်ခါတစ်ရံ အခြားအသံများကို တိမ်မြုပ်သွားစေနိုင်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်လေ ကောင်းတဲ့အကျိုးတရားတွေဟာ ထွက်

ပါလာတဲ့အပြုအမူပုံစံသစ်များရဲ့ တန်ပြန်ဟန်ချက်ထိန်းညှိခြင်း (counterbalance) ကိုခံရတတ်သည်ဟု Smith et al. (2011)က ရေးသားခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းများသည် သမိုင်းတစ်လျှောက် လူသားများ၏စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်အကြီးမားဆုံးတိုးတက်ကျယ်ပြန့်မှုများအနက်တစ်ခု၏ အခြေခံကိုဖွဲ့တည်ပေးလိုက်သည်ဟု သုတေသီတို့က အခိုင်အမာဆိုသော်ငြားလည်း နည်းပညာသည် ပြည်တွင်း မငြိမ်မသက်ဖြစ်မှုများအား မီးလောင်ရာလေပင့်ရန်အတွက်အသုံးပြုခြင်းခံရကာ အမြဲလိုလို အွန်လိုင်းတွင်ရှိနေနိုင်သည့်မျှော်လင့်ချက်များနှင့်အတူ မလွတ်လပ်ခြင်း (unfreedom) ကိုလည်း မိုဘိုင်းဖုန်းသုံးစွဲနိုင်မှုက ဖန်တီးရာရောက်ကြောင်း စာရေးသူများက ကျွန်ုပ်တို့ကို သတိပေးခဲ့ပါသည်။

နည်းပညာသစ်များနှင့်အတူ အလုပ်အကိုင်သစ်များနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်းသစ်များ ပေါ်ထွက် လာကြပါသည်။ သို့သော် ယင်းအချက်မှာလည်း အထင်နှင့်အမြင်လွှဲမှားမှုတစ်ရပ်ဖြစ်နိုင်သေးရာ အချို့သော သူများသည် ကွန်ပျူတာပြင်တတ်ပြီးကြည့်ရှုနားထောင်သုံးစွဲချိန် (airtime) ရောင်းချကြသော်လည်း အင်တာနက်သုံးစွဲရန်မတတ်နိုင်သေးခြင်း သို့မဟုတ် သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်၏ မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် စကားပြောနေရခြင်းတို့ ရှိတတ်ပါသည်။ အချို့သောသူများကမူ မိုဘိုင်းဖုန်းဖြင့် ဖောက်သည်တစ်ယောက်အား ဖုန်းဆက်ခြင်းမှာ စရိတ်ကြီးဟုခံစားရသဖြင့် မျက်နှာချင်းဆိုင်စကားပြောဆိုမှုဖြင့်လုံလောက်ပါသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ICT နည်းပညာများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကိုလျော့ချရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်သလား

(Can ICT access help ease poverty?)

လူမှုအရင်းအနှီး(လူမှုရေးအရ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ယုံကြည်မှု) တည်ဆောက်ခြင်း

(Building social capital)

ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေးတွင် ICT နည်းပညာများမှာ မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ အရေးပါသောနေရာမှ ပါဝင်နေကြောင်းကို နားလည်တိုင်းတာနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည့် IDRC မှအထောက်အပံ့ပြုထားသော သုတေသီများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချခြင်းနှင့် ICT နည်းပညာများအကြားဆက်နွှယ်မှုနေကြောင်း သက်သေများ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း ထိတွေ့တိုင်းတာ၍မရနိုင်သည့် အရာများစွာလည်း ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ICT နယ်ပယ်ထဲတွင်ရှိနေကြသော သုတေသီများသည် လူအများ၏ဆက်သွယ်ရေး အခြေအနေတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်ပေးခြင်းသည် ကောင်းမွန်သော လူမှုစီးပွားရေးအခြေအနေများ ကိုလည်းရရှိနိုင်စေသည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်များစွာအနေနှင့်လည်း အိမ်နီးချင်းတစ်ယောက်အား ဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေတစ်ဦးအား Skype မှ ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်းသည် ဆက်ဆံရေး တည်မြဲမှုနှင့် ပတ်သက်နားလည်မှုအသိကိုလည်း ပို၍နက်ရှိုင်းစေနိုင်ကြောင်း တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်။ လူမှုရေးအရ ဆက်သွယ်မှုများမှာ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းကိုလည်း ရရှိစေနိုင်ရာ အထူးသဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင်ဖြစ်ပြီး လူမှုရေးအရင်းအနှီးရယူပိုင်ဆိုင်နိုင်ခြင်းသည် ရှင်သန်ရပ်တည်ရန် စွမ်းရည်များအားတိုးတက်ကောင်းမွန် စေလေသည်။ PICTURE Africa မှ Kathleen Diga (2013)၏ထောက်ပြချက်အရဆိုလျှင် ဆင်းရဲမွဲတေသည့်အနေအထားများ၌ လူမှုဆက်ဆံရေးအခြေအနေမှာ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် စီးပွားရေးပြဿနာရပ်များနှင့် ဆက်စပ်နေကြောင်း၊ လူအများသည် မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေများထံမှ အလုပ်အကိုင်နှင့် ချေးငွေမဂ္ဂားရရှိလေ့ရှိကြောင်းဖြစ်သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံးသည် ငှားရမ်းစေခိုင်းခံရခြင်းကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းမရှိသူ သို့မဟုတ်အခြားသူ၏ဖုန်းအပေါ်မီခိုနေရသူထက်စာလျှင်မိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံး၏နံပါတ်နှင့်အတူ မျှော်လင့်နေသော အလုပ်အကိုင်တစ်ခုသည် ပိုမိုလွယ်ကူစွာရောက်ရှိလာနိုင်ပေသည်။ အလုပ်အကိုင်ကိုဖယ်ထားလိုက်လျှင် ဝင်ငွေဆိုသည်မှာလည်း ရှိထားပြီးရင်းမြစ်များထဲမှသာ ရရှိနိုင်လေသည်။ ဥပမာ ဖုန်းတစ်လုံးသည် အဝေးသို့ ဖြန့်ခွဲရောက်ရှိနေကြသည့် အိမ်သို့ငွေပြန်ပို့နိုင်သောအနေအထားရှိသူမိသားစုဝင်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိမှုကို ခိုင်မြဲစေနိုင်သည်။ တစ်ဖန် အဆိုပါလွှဲပို့ငွေသည် အထက်ပါမိသားစုဝင်များထံ ဖုန်းပိုမိုခေါ်ဆိုနိုင်ရန် အကူအညီ ပေးပြန်ရာ ထောက်ပံ့မှုဆက်လက်ရရှိနိုင်ရန်အတွက် အဆက်အသွယ်နှင့်အလားအလာနှစ်ရပ်စလုံးကို တိုးပွားစေပါသည်။

အလွန်ဆင်းရဲသောသူများအတွက် ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရရှိစေမှုတွင် လူမှုအရင်းအနှီးမှာ အရေးပါသည့်နေရာမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ ဆင်းရဲသားများအားငွေကြေးရရှိစေသည့် လူမှုအရင်းအနှီး အားအသုံးပြုနိုင်မှုအတွက် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ အချို့သောလုပ်ဆောင်ချက်များကိုလည်း လိုအပ်နေသေးရာ ဥပမာအားဖြင့် ပြိုင်ဆိုင်မှုကိုမြှင့်တင်ပေးသည့် ICT နည်းပညာကုန်ကျစရိတ်များကို လျှော့ချပေးသည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ICT နည်းပညာများ သုံးစွဲမှုတိုးတက်စေရေးတွင် အဓိကကျသည့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ နည်းပညာနယ်ပယ်အတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကိုအားပေးပြီး နောက်ဆုံးတွင်အဆင်းရဲဆုံးသူများအားအကျိုးပြုသည့် ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုအတွက် မူဝါဒနှင့်ဥပဒေအပြောင်းအလဲလုပ်ရန် အစိုးရများအား နားချသိမ်းသွင်းရေးပင်ဖြစ်သည်။

ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုနှင့် အလွန်အမင်းဆင်းရဲမှုမှထွက်ပေါက်လမ်း

(ICT access and the way out of extreme poverty)

ICT နည်းပညာများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ကျရေးကိုအထောက်အကူပြုနိုင်သည်ဟူသော အချို့သော အခိုင်မာဆုံးဖြစ်ရပ်များသည် PICTURE Africa ၏လေ့လာမှုမှတစ်ဆင့်ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ သုတေသနသမားများသည် အလွန်အမင်းဆင်းရဲသူများအကြား ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုနှင့် ဝင်ငွေအဆင့်များ မြင့်တက်လာမှုအကြားရှိ ဆက်စပ်မှုတစ်ရပ်ကိုပြသနိုင်သော ဆန်းသစ်တိုးတက်သည့်လေ့လာမှုတစ်ခု (May et al. n.d.) ကိုလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ အရှေ့အာဖရိကရှိ အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁၆၀၀ အား ၂၀၀၇ ခုနှစ် နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်များတွင် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့မှုများအရ ICT နည်းပညာများသုံးစွဲနိုင်သည့် အလွန်အမင်းဆင်းရဲမွဲတေသူများသည် မသုံးစွဲနိုင်သူများထက် လူမှုစီးပွားရေးကိစ္စများတွင် တစ်လျှင် ၂၁ ဒေါ်လာ ပိုမိုသုံးစွဲ နိုင်ကြကြောင်း သုတေသီများကတွေ့ရှိခဲ့သည်။ အကျိုးအမြတ်များမှာ နှစ်စဉ်မိသားစုဝင်ငွေကိုလည်း ၀.၅ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်စေခဲ့ပြီး ဝင်ငွေအနည်းဆုံးရရှိသူများနှင့် ပိုမိုမြင့်မားသောဝင်ငွေအဆင့်ရရှိထားသူများ အကြားရှိကွာဟချက်ကိုလည်း ကျဉ်းမြောင်းစေခဲ့ပါသည်။ ဝင်ငွေပိုရမည်၏ အောက်ခြေတွင်ရှိနေသည့် ICT နည်းပညာများ အသုံးမပြုနိုင်သူများကမူ အဆင်းရဲဆုံးအဆင့်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်းမှ အထက်သို့ မတက်နိုင်ကြဘဲရှိလေသည်။

လေ့လာမှုက အလွန်အမင်းဆင်းရဲသူများ၏ဝင်ငွေတိုးတက်မှုနှင့် ICT နည်းပညာအသုံးပြုနိုင်မှုအကြား ဆက်နွှယ်နေမှုတစ်ရပ်ကို သက်သေထုတ်ပေးလေသည်။ “တွေ့ရှိမှုမှာ အလွန်သိသာထင်ရှားကြောင်း၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်ကိုယ်ပိုင်မိဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံးရှိ၍ ဝင်ငွေပိုမိုရရှိနေကြောင်းကို၎င်းတွေ့ရှိချက်က ပြသနေခြင်းကြောင့်” ဟု မေ (May) က South Africa's Mail & Guardian (Cooke 2012) တွင် ပြောကြား ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းကထပ်မံပြောကြားသည်မှာ “တကယ်လို့ခင်ဗျားက တစ်နှစ်လောက် ပညာထပ်မံသင်ကြားထားနိုင်သည့်သူတွေရဲ့ လက်ထဲကိုမိဘိုင်းဖုန်းထည့်ပေးလိုက်ရင် သူတို့ရဲ့ဝင်ငွေတွေ ထပ်ပြီး တိုးလာမှာပဲ၊ အဲ..တကယ်လို့ သူတို့ကို ခင်ဗျားက ကျွမ်းကျင်မှုနဲ့ ဆန်းသစ်တဲ့စီးပွားရေးလုပ်ပုံကိုပုံ သင်တန်းတွေပါသင်ပေးလိုက်ရင်တော့ ဒီဝင်ငွေကိန်းဂဏန်းကတော့ ပိုပြီးတော့တောင်တိုးနိုင်တယ်ဗျ” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။

IDRC ၏အဖွဲ့တွင်းအစီရင်ခံစာထဲတွင် PICTURE Africaမှ အီးဒစ်အက်ဒရာ က ICT နည်းပညာတွေက ဆင်းရဲသားတွေရဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်တွေမှာ ကွဲပြားခြားနားမှုတစ်ရပ် ဖြစ်ကိုဖြစ်စေကြောင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၏ မျက်နှာစာနှစ်ရပ်ဖြစ်သော ငွေရေးကြေးရေးနှင့် ငွေကြေးနှင့်မသက်ဆိုင်သည့် မျက်နှာစာ နှစ်ရပ်လုံးလျော့ချရေးတွင်လည်း သေချာပေါက်အထောက်အကူပြုနိုင်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် မိဘိုင်းဖုန်းများရရှိလာခြင်းဟာ မနီးမဝေးကာလအတွင်းမှာပင် အလွန်အမင်းဆင်းရဲသူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခြေအနေတိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေဖို့အတွက် အတော်လေးတန်ဖိုးရှိတဲ့ပစ္စည်းတစ်ရပ်သဖွယ် ဖြစ်ပါကြောင်းဖြင့်

ကောက်ချက်ချသုံးသပ်ထားသည်။

လေ့လာမှုကို စာနပ်ရိက္ခာဈေးနှုန်းများ သိသိသာသာ မြင့်တက်နေသည့်ကာလအတွင်း ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ မေ ၏ပြောကြားချက်အရ ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုဒဏ်ခံစားရခြင်းအား သက်သာစေရန် ကြားခံသဖွယ် အကူအညီပေးကြောင်း (Cooke 2012)သိရသည်။ အဆိုပါ လေ့လာမှုတွင်ပင် ဝင်ငွေတိုးတက်လာမှုသည် ICT နည်းပညာရပ်များရယူသုံးစွဲနိုင်သည့် အခွင့်အရေးကို ပိုမိုများပြားလာ စေကြောင်း စာရေးသူများက တွက်ချက်ခဲ့ကြသည်။ ပညာရေးတွင်တစ်နှစ်လောက်ပိုလာခြင်းသည် အဆိုပါအခွင့်အရေးအား ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း တိုးပွားစေနိုင်ပါသည်။ (May et al. n.d.) ။

ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးချုပ် ဘန်ကီမွန်းကလည်း လေ့လာမှုအတွင်း တွေ့ရှိချက်၏အရေးပါ အရာရောက်မှုကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဆင်းရဲမွဲတေမှု တိုက်ဖျက်ခြင်းဆိုင်ရာ ၄င်း၏ အစီရင်ခံစာထဲတွင် မစ္စတာဘန်ကီမွန်းက ICT နည်းပညာများအား ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများ၏လက်များသို့ ရောက်ရှိစေခြင်းသည် ကွဲပြားခြားနားမှုတစ်ရပ်ကိုလုပ်ဆောင်နိုင်ကြောင်း PICTURE Africa ၏သုတေသနအား ရည်ညွှန်းလျက် ထည့်သွင်းခဲ့သည်။

နည်းပညာရပ်များကိုထိတွေ့သုံးစွဲနိုင်မှုသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုများကို လျော့ကျစေခြင်း၊ ကျန်းမာရေး အခြေအနေကိုတိုးတက်စေခြင်းနှင့် ပထဝီ အနေအထားအရသီးခြားကင်းကွာနေခြင်းကြောင့် ထိခိုက်နေရခြင်းကိုလျော့ပါး သက်သာစေခြင်းကြောင့် ဖယ်ထုတ်ခံထားရသောသူများ၏ အခြေအနေအား တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေသည့် အရေးပါသောနည်းလမ်းတစ်ရပ်အဖြစ် ပိုမို အသိအမှတ်ပြုလာကြပြီဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့နည်းပညာများအား သုံးစွဲနိုင်ခြင်း အထူးသဖြင့် မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် အင်တာနက်သုံးစွဲခြင်းတို့သည် အဆင်းရဲဆုံးသောသူများအကြား ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို လျော့ချရန် အကူအညီပေးနိုင်ခဲ့ကြောင်း အရှေ့အာဖရိကတွင် မကြားသေးမီကလေ့လာမှုတစ်ရပ်၌ တွေ့ရှိရလေသည်။ (Ban Ki-moon 2012)

တန်ဇာနီးယားနိုင်ငံရှိ ကျေးရွာနှစ်ရွာတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော PICTURE Africa ၏ နောက်ထပ်လေ့လာမှုတစ်ရပ် (Diga, 2013) သည်လည်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ကျခြင်းနှင့် ICT ကဏ္ဍရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ဆက်စပ်ကြည့်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာတစ်ရွာရှိ ရွာသားများသည် ငါးလကြာမျှ မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် အင်တာနက်သုံးစွဲခွင့်ရရှိခဲ့ပြီး အခြားရွာတွင် နေထိုင်သူများကမူ မည်သည့် ICT နည်းပညာမျှ မသုံးစွဲခဲ့ကြချေ။ ထိုအခါ မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် အင်တာနက် သုံးစွဲခွင့် ရသည့်ကျေးရွာသည် အသုံးပြုခဲ့သောဆင်းရဲမွဲတေမှုစံနှုန်းအညွှန်းခုနစ်ချက်လုံး တွင် ကျဆင်းသွားခဲ့သည်။ သုံးစွဲခွင့်မရသည့် ကျေးရွာမှာမူ စံနှုန်းအညွှန်းခုနစ်ချက်အနက် နှစ်ချက်တွင်သာ ပြောင်းလဲမှုရှိခဲ့ကြောင်း မြင်တွေ့ ခဲ့ရပါသည်။

လက်တင်အမေရိကတွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ်၌DIRSIမှ ပြုလုပ်ခဲ့သောလေ့လာမှုတွင် ၂၀၀၇ ခုနှစ် နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း အင်တာနက်သုံးစွဲသူများဖြစ်လာသည့် အသက်အရွယ်၊ အလုပ်အကိုင်၊ လူမှုရေးအခြေအနေ (cohort) စသည်ကျယ်ပြန့်စွာတူညီသောပီရူးလူမျိုး များကို ယင်းကာလအတွင်း အင်တာနက်သုံးစွဲခြင်းမရှိသောအလားတူ ပီရူးလူမျိုးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ခဲ့ပါသည်။ (De LosRíos, 2010)။ ထိုအခါ အင်တာနက်သုံးစွဲသူများ၏အိမ်ထောင်စု ဝင်ငွေမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် အင်တာနက်သုံးစွဲမှုမရှိသူများထက် ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ပိုမိုများပြား နေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ယင်းသို့အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ မြို့ပြဧရိယာများထက်စာလျှင် ကျေးလက်ဧရိယာများတွင် ပို၍ ကြီးမားပါသည်။ ဝင်ငွေပိုမိုမြင့်မားမှုသည်လည်း အသုံးပြုသည့်အကြိမ်အရေအတွက်နှင့် ဆက်စပ်နေပါသည်။ အီကွေဒေါနိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပို၍နီးကပ်သော လေ့လာမှုတစ်ရပ်တွင် မြူနီစီပါယ်အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေတစ်ခု အတွင်း၌ အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုများ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးနောက် အလုပ်သမားတစ်ဦးချင်း၏ဝင်ငွေမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် ၇.၅ ရာခိုင်နှုန်းမြင့်တက်လာကြောင်း DIRSI မှ သုတေသီများက လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ကြပါသည်။ (Katz and Callorda 2013) ။

ICT နည်းပညာရပ်များအတွက် တစ်နှစ်တစ်နှစ် ဒေါ်လာဘီလီယံနှင့်ချီ၍ သုံးစွဲနေသောနိုင်ငံဂျီနီးယား

Nigeria spends a billion dollars a year on ICTs

နိုင်ငံဂျီနီးယားကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲ ထွန်းသစ်စေ့ကွက်ရှိသည့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ယင်းပမာဏမှာ အတော်လေး များပြားသောပမာဏဖြစ်သည်ဟု နိုင်ငံ၏ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာဝန်ကြီး အိုမိုဟိုလာဂျန်ဆင် က ICT နည်းပညာ နယ်ပယ်တွင် နှစ်စဉ် ဒေါ်လာဘီလီယံနှင့်ချီသုံးစွဲနေသော သူ၏အစိုးရအား ရည်ညွှန်း၍ ပြောကြားလိုက်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အတ္တလန္တာမြို့တွင်ကျင်းပသည့် ICTD 2012 ကွန်ဖရင့်တွင် မိန့်ခွန်းပြောကြားရာ၌ သူမက နိုင်ငံဂျီနီးယားအစိုးရအနေဖြင့် အရင်းခံအားဖြင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်ကိုအခြေခံထားသည့်စီးပွားရေးအား အမျိုးအစား စုံလင်လာအောင်မည်သို့ခွဲခြားလုပ်ဆောင်နေကြောင်းနှင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းစီးပွားရေးနိုင်ငံ ၂၀ တွင် နိုင်ငံဂျီနီးယားပါဝင်လာရေး မည်သို့ရည်ရွယ်ချက်ထားရှိလုပ်ဆောင်နေကြောင်း အကျဉ်းချုပ်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

အစိုးရအနေဖြင့် မြို့ပြနှင့် စီးပွားရေးအချက်အချာကျရာနေရာဒေသများတွင် ကီလိုမီတာ ၁၅၀၀၀ ရှည်သော အလင်းမျှင်ဖန်ကြိုး (ဖိုင်ဘာအော့ပ်တစ်ကေဘယ်) များကို ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍနှင့် အွန်လိုင်းဝန်ဆောင်မှုများ တိုးတက်စေရေး ရာနှင့်ချီသောအစိုးရဝက်ဘ်ဆိုက်များတည်ထောင်ခြင်းတို့တွင် ဆက်သွယ်ရေးကောင်းမွန်စေရန်ရည်ရွယ်၍ ချထားပေးသွားရန်စီစဉ်ထားသည်။ ဝန်ဆောင်မှုအား နည်းနေသေးသောဧရိယာများအား ပို၍ အလေးထားမှု နှင့်အတူ ပုဂ္ဂလိကဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အခြေခံလိုအပ်ချက်များအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အပြင် တစ်နေ့လျှင် ၂ ဒေါ်လာဖြင့်အသက်ရှင်ရပ်တည်နေရသောလူဦးရေ၏၉၀ ရာခိုင်နှုန်းအားနည်းပါးသွားစေရန်သို့မဟုတ် ဆင်းရဲတွင်းမှလွတ်မြောက်စေရန်အတွက်ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍအတွက်ငွေကြေး သုံးစွဲရန်လိုအပ်သည်ဟူသောအကြောင်းပြချက်အပေါ်အခြေခံကာ နိုင်ငံဂျီနီးယားနိုင်ငံမှလုပ်ဆောင်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အပိုင်း (၄)

မူဝါဒရေးဆွဲသူများအတွက်သင်ခန်းစာများ (Lessons for policymakers)

ICT နည်းပညာများမှာ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချခြင်းတွင်
အထောက်အကူပြုသည့်အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်နေသည်
ICTs play a positive role in poverty alleviation

အစောပိုင်း အခန်းများတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ICT နည်းပညာများအား ဖွံ့ဖြိုးရေးကိရိယာတစ်ရပ် အယူအဆအဖြစ် မိတ်ဆက်ခဲ့ကာ IDRC မှငွေကြေးထောက်ပံ့ထားသောသုတေသီများသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ICT နည်းပညာ များအကြား ဆက်စပ်နေမှုများကို မည်သို့ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ အရည်အသွေးနှင့် အရေအတွက်အခြေပြုသုတေသနနှစ်ရပ်စလုံး၏ ရလဒ်များက ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းများအား ဝင်ငွေပိရမစ် အောက်ခြေတွင်ရှိသောသူများမှ မည်သို့သုံးစွဲကြပုံနှင့် ဘာကြောင့်သုံးစွဲကြောင်းတို့ကို တင်ပြပေးခဲ့လေသည်။ ထို့အပြင် နည်းပညာရယူသုံးစွဲနိုင်မှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျှော့ချခြင်းတို့အကြား ဆက်သွယ်နေမှုများကိုလည်း ၎င်းသုတေသနရလဒ်တို့က ဖော်ထုတ်ပြသပေးခဲ့သည်။

အကယ်၍ ICT နည်းပညာများကို ဆင်းရဲသားများပိုမို ထိတွေ့သုံးစွဲနိုင်မှုအတွက် အဓိကအဟန့်အတားများမှာ ရရှိနိုင်မှုနှင့်ကုန်ကျစရိတ်ဖြစ်သည်ဆိုပါက အဆိုပါနည်းပညာများရရှိရန်နှင့် ကုန်ကျစရိတ်သက်သာစေရန် မည်သည့်အဆင့်များကို

မူဝါဒရေးဆွဲသူများ လုပ်ဆောင်ရမည်နည်း။ အင်တာနက်သုံးစွဲမှုတွင် အလွန်လျင်မြန် ကောင်းမွန်သော broadband speed အမြန်နှုန်းရှိရမည်လော။ သုံးစွဲနိုင်ရေးရည်မှန်းချက်မ ပြားအောင်မြင်ရန် အတွက် ICT နည်းပညာများကို ဆင်းရဲသားများမည်သို့အသုံးပြုနေကြောင်း အချက်အလက်များကို ဘာကြောင့် ကောက်ယူနေရသနည်း။

“ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှ ယခုချက်ချင်း အမြန်ဆုံးရှုန်းထွက်နိုင်မည့်နည်းလမ်းမှာ မိုဘိုင်းဖုန်းတစ်လုံးရှိရန်ပဲ” ဟု ဂရာမင်းဘက်တည်ထောင်သူ မိုဟာမက်ယူနွတ်က ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် IDRC မှ ကမကထ ပြုလုပ်ကာ ကျင်းပသည့် “ICT နည်းပညာများနှင့်ဆင်းရဲမွဲတေမှုဟားပတ်ဖိုရမ်” တွင် ပြောကြားခဲ့သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်း ကဲ့သို့သော ICT နည်းပညာရပ်များသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၏ မကောင်းသောအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ချေဖျက်ပေးနိုင်ရာ ၎င်းတို့သည် လိုအပ်နေသည့်အချိန်များတွင် လူအချင်းချင်း အကြားဆက်သွယ်နိုင်ရန်ကူညီပေးခြင်း ၊ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်မြင့်မားလာခြင်းတွင် အဓိကကျသောနေရာမှ ပါဝင်ကူညီခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်များပိုမိုရယူနိုင်စေရန်ကူညီပေးခြင်းစသည့်နည်းလမ်းတို့ ပါဝင်ကြ သည်။ သို့သော်လည်း အကယ်၍ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ICT နည်းပညာများအကြားဆက်စပ်နေမှုများကို ပို၍ ရှင်းလင်းအောင် ပြောကြားနိုင်မည်ဆိုလျှင် ICT နည်းပညာများကို ဆင်းရဲသားများအသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် မည်ကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်တို့ ပို၍သေချာစေနိုင်သနည်း။ အောက်ပါတို့မှာ အရေးကြီးသည့် သင်ခန်းစာအနည်းငယ် ဖြစ်ကြကာ ICT သုံးစွဲမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများတွင်ပိုမိုပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့သည် အရေးပါသောနေရာမှ မည်သို့ပါဝင်နိုင်ကြောင်း အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိကနှင့် အာရှတိုက်မှသုတေသနသမားများက လေ့လာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

တစ်ဦးတည်းချုပ်ကိုင်တတ်မှုများကိုဖြိုခွင်းသည့်သဘော

(The case for breaking up monopolies)

လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံအတော်များများတွင် ဈေးကွက်အတွင်း ၎င်းတို့၏လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်မှုကို စိန်ခေါ်နိုင်ခြင်း မရှိသလောက်နှင့်အတူ ကြီးမားသောဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီနှစ်ခုကသာ ပူးတွဲခြယ်လှယ်အုပ်စိုး (duopoly) တတ်ကြပါသည်။ မည်သည့်ဈေးကွက်တွင်မဆို ပြိုင်ဆိုင်မှုကိုအားမပေးတတ်သကဲ့သို့ပင်ဖြစ်နေသောကြောင့် လက်တင်အမေရိကမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့်အင်တာနက်ရယူသုံးစွဲမှုအတွက် ပျမ်းမျှကုန်ကျစရိတ် အမြင့်ဆုံးဖြစ်နေလေသည်။ မိုဘိုင်းဆက်သွယ်မှုအခကြေးငွေတစ်ဝက်နီးပါးအား အခွန်အဖြစ် ပေးဆောင် နေချိန်တွင် ဘရာဇီးအစိုးရကဲ့သို့ပင် လက်တင်အစိုးရများသည် ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားမှုကို သဘောကျ ခွင့်ပြုထားကြသည်။ DIRSI သည် မကြာခဏဆိုသလိုပင် ICT ဆိုင်ရာ အခွန်အကောက်လျှော့ချပေးမှုမှာ အရေးကြီးကြောင်း ထောက်ပြတိုက်တွန်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ICT နယ်ပယ်အတွင်းမှ ကျွမ်းကျင်သူများအကြား နားလည်သဘောတူထားသည်မှာ ဈေးနှုန်းများကျဆင်းစေလိုပါက ဆက်သွယ်ရေး ဈေးကွက်များကိုပြိုင်ဆိုင်မှုရှိလာစေရန်

ဖွင့်ပေးရမည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။

၁၉၉၀ ခုနှစ်များ၌ လက်တင်အမေရိကနိုင်ငံများစွာတို့သည် AT&T behemoth ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုအတွင်းအမျိုးမျိုးသောကုမ္ပဏီငယ်ရှစ်ခုအဖြစ် ပိုင်းခြားလုပ်ကိုင်နေသည့် ဥပမာအပေါ် လေ့လာခဲ့ ကြသည်။ ယင်းအား ဆင်တူယိုးမှားလုပ်သည့်အနေဖြင့် ဘရာဇီးနိုင်ငံသည် ၎င်းတွင်ရှိသည့် အကြီးဆုံး ကုမ္ပဏီအား မြောက်မြားစွာသောအစိတ်အပိုင်းများအဖြစ်သို့ ခွဲထုတ်စေခဲ့လေသည်။ ဥပဒေစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းတင်းကျပ်သူ ချီလီနိုင်ငံသည်လည်း ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထားသစ်တစ်ရပ် လိုအပ်ကြောင်းကို သဘောတူခဲ့သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် လွှမ်းမိုးချယ်လှယ်နေသည့် Telmex အပေါ် နိုင်ငံရေးအရ ကိုင်တွယ်ရန်ဆန္ဒမရှိခဲ့သော မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသည်ပင် ယခုအခါ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်လိုသူပလေယာ (player) အသစ်များအား ကြိုဆိုလာပါသည်။

ထိုအတောအတွင်း အာဖရိကမှာမူ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုလုပ်ခြင်း (privatization) အား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့သော်လည်း အာဖရိကအစိုးရသည် အများအားဖြင့် ရှယ်ယာများရယူ ထိန်းချုပ် ထားကြပြီး ပေါ်ပေါက်လာသော ပြိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိသည့်ဈေးကွက်များအတွင်းသို့ အသစ်ဝင်ရောက်လာသူများအား အထိခိုက်ခံစေလျက် ဩဇာကြီးမားသည့်ကုမ္ပဏီအား ဆက်လက်အကာအကွယ်ပေးမှု ပြုလုပ်ထားကြသည်။ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် Telkom SA ဟူသောကုမ္ပဏီသည် ၎င်းမှပုဂ္ဂလိကပိုင်တစ်ဦးတည်းချုပ်ကိုင် ထားသည့်ကာလအတွင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုကိုဆန့်ကျင်ဟန့်တားသည်ဟူသော ၎င်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက် တိုင်ကြားစာအများအပြားကြောင့် အမြင့်ဆုံးသောဒဏ်ငွေပမာဏကိုပေးဆောင်စေခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

ပြုစုပျိုးထောင်ပေးမှ ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိလာမည်

(Competition comes from start-ups)

အကယ်၍ အစိုးရများအနေဖြင့် ကောင်းမွန်သောပြိုင်ဆိုင်မှုအနေအထားကို ဖန်တီးလိုပါက အလွယ်ကူဆုံး ဝင်ရောက်လုပ်ဆောင်နိုင်သည့်အချက်မှာ ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက် လိုသူလူသစ်များအား လိုင်စင် ချပေးလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တောင်အာရှမှ အစိုးရများသည် များပြားလှစွာသော မိုဘိုင်းဖုန်းလိုင်စင်များအား ချပေးပေးခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ လုပ်ဆောင်ခဲ့မှုက ကမ္ဘာပေါ်တွင်မိုဘိုင်းဖုန်းမှတစ်ဆင့်စကားပြောရာ၌ဈေးအသက်သာဆုံးသောနေရာများအနက်မှ တစ်ခုအဖြစ်သို့ ဒေသအား အသွင်ပြောင်းပစ်နိုင်ခဲ့သည်။ တောင်အာရှနိုင်ငံအတော်များများသည် စံသတ်မှတ်ထားသည့် တစ်စုတစ်စည်းတည်း ဆက်သွယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများအား တစ်လလျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ဒေါ်လာထက်နည်းသောပမာဏဖြင့် ဝန်ဆောင်မှု ပေးနေကြပါသည်။

လက်ရှိလုပ်ကိုင်ဆဲကြီးမားသည့်ကုမ္ပဏီများသည်ဈေးကွက်အတွင်းသို့အသစ်ဝင်ရောက်လာမည့်သူများအား လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းကို မကြာခဏဆိုသလို အတိုက်အခံပြုလုပ်ကြသည်။ LIRNEasia DIRSI နှင့် RIA ကဲ့သို့သော အုပ်စုသည် ပြိုင်ဆိုင်မှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို အစိုးရများအား သက်သေအထောက်အထား ပံ့ပိုးပြသပေးခြင်းဖြင့် ခြားနားမှုအပြောင်းအလဲတစ်ခုကို ပြုလုပ်နိုင်ကြပါသည်။

အသစ်ဝင်ရောက်လာသူ (new entrant) များသည် နည်းပါးသောဈေးနှုန်းကိုခေါ်ဆောင်လာပြီး လုပ်ပုံကိုင်ပုံ အသစ်အဆန်းနှင့် မိတ်ဆက်ပေးတတ်ကြရာ ယင်းအခြေအနေအား အဖျက်သဘောဆန်သောတီထွင် ဆန်းသစ်မှု “disruptive innovation” (ဟားဗတ်စီးပွားရေးကော့လင်းမှပါမောက္ခ ကလေးတန်ခရစ်တန်ဆန် က စတင်သုံးနှုန်းသည်) ဟု ရည်ညွှန်းတတ်ကြပါသည်။ ဥပမာ အရှေ့အာဖရိကတွင် ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သည့်သေးငယ်သောကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် မိမိတို့ထံမှဖုန်းဝန်ဆောင်မှုရယူသူများအား အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိရာတွင်လည်း အဆိုပါကွန်ယက်အတွင်းယင်းနိုင်ငံမှကောက်ခံသောနှုန်းထားဖြင့်ဆက်လက်အသုံးပြုနိုင်စေမည့် (roam) ဝန်ဆောင်မှုအသစ်တစ်ရပ်ကို စတင်အသုံးပြုနိုင်စေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသအတွင်း ဩဇာလွှမ်းမိုးထားကြသည့် အော်ပရေတာကြီးသုံးဦးကိုလည်း အလားတူဝန်ဆောင်မှုမျိုးပေးရန် မဖြစ်မနေ လုပ်ဆောင်လာစေခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးတွင် ကုန်ကျစရိတ်မကြီးသည့် roaming ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ခြင်းမှာအရှေ့အာဖရိကတွင်သာမကတိုက်ကြီးတစ်တိုက်လုံးသို့ပါ ကျယ်ပြန့်သွားခဲ့လေသည်။

တောင်အာရှနိုင်ငံအများစုနှင့် အာဖရိကနိုင်ငံအတော်များများတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းနှင့် အင်တာနက်တို့အား ဈေးနှုန်းသက်သာစွာအသုံးပြုလာနိုင်ခြင်းသည် ယင်းနိုင်ငံများအတွင်း ပိုင်ဆိုင်မှုများတိုးတက်လာခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နိုင်သော်လည်း အခြားသက်ဆိုင်နိုင်သေးသည့် အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ သက်သာသောဈေးနှုန်းဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးသည့်အော်ပရေတာများ၏ စီးပွားရေးပုံစံ (business model) ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့သည် ဝင်ငွေနည်းပါးသူများအား ပစ်မှတ်ထားကာ ကြားခံကုန်ကျစရိတ်နည်းပါးစေရန် ဆောင်ရွက်ထားကြပြီး ကွန်ယက်တစ်ခုအတွင်း သုံးစွဲသူအရေအတွက် များပြားလာအောင်ဆောင်ရွက်ကြသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများမှာ ဘဏ္ဍာရေးအရ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံမှ Ryanair သည် လေကြောင်းလိုင်းလုပ်ငန်းစုကြီး (airline) ဖြစ်လာသကဲ့သို့ ၎င်းတို့သည်လည်း ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းစုကြီး (telecommunications industry) ဖြစ်လာနိုင်ရာ ဝင်ငွေကို အမြတ်နည်းနည်းဖြင့် အရေအတွက်များများ ရောင်းချမှုအပေါ်အရင်းတည်ထားသည့် အပိုပကာသနမပါ ၊ ကုန်ကျစရိတ်သက်သာသောဝန်ဆောင်မှု ပံ့ပိုးသူများ ဖြစ်ကြသည်။

အရေးပါသောအချက်အလက်များကိုထုတ်ပြန်အသိပေးရမည်

(Important data must be released)

လူမှုစီးပွားရေးပိုမိုမစ်အနေအထား၏ အောက်ခြေတွင်ရှိသောသူများ၏ ICT အသုံးပြုမှုအား နားလည်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြသောသုတေသနသမားများအဖို့ အချက်အလက် ကိန်းဂဏန်းရရှိရေးမှာ စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်သဖွယ် ဖြစ်နေလေသည်။ ဆက်သွယ်ရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်အော်ပရေတာများတွင် အစိုးရများ၊ ဥပဒေထိန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းသူများ၊ သုတေသနသမားများထက်ပင် ICT အသုံးပြုမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကောင်းဆုံး သတင်းအချက်အလက်များ ရှိထားကြသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းတို့သည် စီးပွားရေးကိစ္စရေးရာအလို့ငှာ အဆိုပါ အချက်အလက်များအား မပေါက်ကြားရမည့်အကြောင်းအရာများအဖြစ် ထိန်းသိမ်းထားလိုကြသည်။ အော်ပရေတာများမှ ထိုသို့ ICT အသုံးပြုမှုဆိုင်ရာအချက်အလက်မများအား ထုတ်ပြန်အသိပေးလိုစိတ် မရှိကြခြင်းသည် ဖြန့်ကျက်လွှမ်းခြုံထားမှု (broadband coverage) အား ခန့်မှန်းရာတွင် အကြီးအကျယ် ကွာဟမှုများကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံတွင် ထိပ်တန်းဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာကြီးက ဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက်အား ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ဖြန့်ကျက်လွှမ်းခြုံထားသည်ဟု အခိုင်အမာပြောဆိုနေသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာဥပဒေအာဏာပိုင်များ၏ စစ်ဆေးချက်အရ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်း သာရှိကြောင်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ဤသို့ ရှုပ်ထွေးမှုရှိနေတတ်ခြင်းကြောင့် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ဆင်းရဲသား အများစုနေထိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုကောင်းစွာ မပေးနိုင်သေးသောဧရိယာများ (underserved areas) အထိ ကွန်ယက်များတိုးချဲ့ပေးရန် ၎င်း၏တာဝန်ရှိမှုကို လိုက်နာဖြည့်ဆည်းနိုင်ခြင်းရှိမရှိ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရန် အာဏာပိုင်များတွင် အခက်အခဲရှိလာပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာဥပဒေအာဏာပိုင်များသည် ICT နည်းပညာသုံးစွဲနိုင်မှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျှော့ချရေးအကြား ဆက်နွှယ်နေမှုကိုသုတေသီများပိုမိုနားလည်သဘောပေါက်စေရန်ကူညီပေးသည့်အပြင် ပိုမိုရှင်းလင်းသော အနေအထားကို မြင်တွေ့စေနိုင်သည့် သတင်းအချက်အလက်များရရှိရေးအတွက် ထိရောက်သော အကူအညီများပေးရန် လိုအပ်နေပါသည်။ သို့သော် ထိုသို့သောအချက်အလက်များအား တောင်းခံပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ဥပဒေအာဏာပိုင်များပင်လျှင် ဆက်သွယ်ရေးကုမ္ပဏီများအား ပြောရဆိုရခက်သောပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင် နေရပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံတွင် အာဏာပိုင်များသည် သတင်းအချက်အလက်များ တောင်းခံရယူမှုကိုလိုက်နာရန်ငြင်းဆိုသော ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာများ၏ နှောင့်ယှက်ဟန့်တားခြင်းကို ခံရပါသည်။ အာဏာပိုင်များသည်လည်း နောက်ထပ်တိုက်ပွဲဝင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏နည်းပါးလှသော ငွေကြေး အင်အားကို ထပ်မံအသုံးပြုနိုင်တော့ချေ။ သို့သော် ကံအားလျော်စွာ တောင်အာဖရိကနိုင်ငံထက်စာလျှင် ဥပဒေ၏ထက်မြက်မှု (legal teeth) ပိုမိုနည်းပါးသောကင်ညာနိုင်ငံတွင် အာဏာပိုင်များမှာ သတင်းအချက် အလက်တောင်းခံရယူရာတွင် ပို၍အောင်မြင်နေဖွယ် တွေ့ရှိရသည်။

ဆက်သွယ်ရေးအော်ပရေတာများမှ တန်ဖိုးရှိသော သတင်းအချက်အလက်များ ဆုပ်ကိုင်ထားချိန်တွင် အစိုးရ ဌာနများကလည်း အသုံးပြုလိုသူများလက်လှမ်းမမီနိုင်သည့် နေရာတွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာ ဒေတာအချက် အလက်များကို ထိန်းသိမ်းထားရှိကြပါသည်။ များစွာသောလူငယ်များအနေဖြင့် စားသုံးသူများ၏ ဝယ်လိုအားကို တုံ့ပြန်သောအားဖြင့် ဗိုဘိုင်းဖုန်းနည်းပညာအသစ်များကို တီထွင်လုပ်ဆောင်လိုကြသော်လည်း အစိုးရဌာန များသည် ၎င်းတို့တွင်ရှိသော ဒေတာအချက်အလက်များ၏ တန်ဖိုးကိုနားမလည်ကြဘဲ အဆိုပါ ကဏ္ဍ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မတော်တဆဆိုသလို သွားရောက်ဟန့်တားမိတတ်ကြကြောင်း LIRNEasia မှ တွေ့ရှိခဲ့သည်။

ပုဂ္ဂလိကပိုင်းမှထုတ်ပေး၍ဖြစ်စေ ၊ အစိုးရဌာနများထံမှ သွားယူ၍ဖြစ်စေ ICT အသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက် အလက်များမှာ ပီရမစ်အောက်ခြေတွင်ရှိသောသူများအတွက် လူမှုရေးအခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန် စေရန် နည်းပညာအားမည်သို့အသုံးချရမည်န င်ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုလုပ်သူများကို အကူအညီပေးလျက် ရှိသည်။ ပို၍များပြားသော အချက်အလက်များသည်လည်း ပရိုဂရမ်ရေးဆွဲသူများနှင့် ဒီဇိုင်းနာများအား လူမှုရေးအားဖြင့် ဆက်စပ်သင့်လျော်သည့် နည်းပညာဆိုင်ရာတီထွင်မှုများပြုလုပ်နိုင်ရန် ၎င်းတို့လိုအပ်နေသော ကြီးမားသည့် အဓိကကျကျသတင်းအချက်အလက်များကို ပေးနိုင်ပါသည်။

သီရိလင်္ကာနိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံများတွင် သရုပ်ပြခဲ့သလိုပင် သတင်းအချက်အလက်များမှာ အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား အသိပေးကြေညာရာတွင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်လှပါသည်။ အဆိုပါနိုင်ငံများတွင် မိဘိုင်းဖုန်း ဆက်သွယ်မှုအပေါ် မည်သို့အခွန်ကောက်ခံမည်ဆိုကာ အစိုးရများက အပြောင်းအလဲတစ်ခုကို အဆိုပြု ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ LIRNEasia က ရရှိထားသော မိဘိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်ခြင်းအတွက် ဆင်းရဲသားများ သုံးစွဲနေရသောငွေကြေးပမာဏကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်သည် အခွန်သစ်အနေဖြင့် နိုင်ငံ့လူဦးရေအနက်မှ အဆိုပါဆင်းရဲသားလူထုအပေါ်တွင် အချိုးမညီမျှစွာ ထိခိုက်စေလိမ့်မည်ဟူသော အကြောင်းပြချက် တစ်ချက်ရရှိလာစေရန် အကူအညီပေးခဲ့သည်။ ဤအကြောင်းပြချက် အချက်အလက်ကြောင့်ပင် အခွန်များအား အစိုးရနှစ်ရပ်စလုံးမှ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပေးခဲ့လေသည်။

သုတေသနပညာရှင်များသည် အချက်အလက်များပိုမိုရရှိစေရန် ကြိုးစားနေကြချိန်တွင် အချို့သော ထူးခြားသည့် လူထုအဖွဲ့အစည်းများကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် ကြိုးစားနေရပါသည်။ သို့မဟုတ်ပါက သုံးစွဲသူအုပ်စုများအကြားရှိ ကြီးမားသောကွဲပြားခြားနားချက်များကို စုပေါင်းထားသော စာရင်းအင်း အချက်အလက်များမှ ချေဖျောက်လိုက်သလို ဖြစ်မှာစိုးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပညာရှင်များအနေဖြင့် ချမှတ်ထားပြီးဖြစ်သည့် သင့်လျော်သည့် အနိမ့်ဆုံးသတ်မှတ်ချက် (benchmarks) များကိုလည်း မြင်တွေ့လိုပြီး ယင်းသတ်မှတ်ချက်များအရ နိုင်ငံများအချင်းချင်းအကြား အချက်အလက်များကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် များစွာအားထားရသော "လက်တင်အမေရိကနှင့်ကရစ်ဘီယံဒေသအတွင်း သတင်း အချက်အလက်ဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်းအား လေ့လာစောင့်ကြည့်ရေးဌာန"ကဲ့သို့သောပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကိုပေါ်ပေါက်လာစေပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်၊ ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာ တိုးတက်သုံးစွဲနိုင်ရေးတွင် အစိုးရ၏အခန်းကဏ္ဍ

(Governments' role in increasing ICT access)

အချို့သော သုတေသနပညာရှင်များယုံကြည်သည်မှာ ICT နည်းပညာတိုးတက်သုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရမှပါဝင်နိုင်မည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ စီးပွားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းပိုင်း၊ ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသောဈေးကွက်ဖြစ်လာစေရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအပိုင်းတို့တွင် ဦးစားပေးအာရုံစိုက်ရန်ဖြစ်ကာ မျှတပြီးပြိုင်ဆိုင်နိုင်သောပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ်ကို ရှင်သန်ကြီးထွားစေသည့် တိမ်မြုပ်ဖုံးကွယ်နေသော ဒီမိုကရေစီရေသောက်မြစ်အား ဆက်လက်လှုပ်ရှားအသက်ဝင်နေအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ အစိုးရများအနေဖြင့် လူတိုင်းမှသိရှိကာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် မူဝါဒရေးရာလုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း ချမှတ်နိုင်ပေသည်။

အစိုးရများသည် စက်မှုနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ သို့မဟုတ် ဌာနများကဲ့သို့ ၎င်းတို့၏သမားရိုးကျ လက်တံများအားအသုံးပြုခြင်းထက်စာလျှင် ပညာရေးဌာနများမှတစ်ဆင့် နည်းပညာရပ်ဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လိုကြဖွယ်ရှိသည်။ လက်တင်အမေရိက၌ ကလေးတစ်ဦးလျှင် လက်ပံတော့ ကွန်ပျူတာတစ်လုံးရရှိစေသည့် “One Laptop per Child initiative” လုပ်ဆောင်မှုကို ရောနှောနေသည့်ရလဒ် (mixed results) များနှင့်အတူ အင်တိုက်အားတိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပေသည်။

ဘရာဇီးနိုင်ငံတွင် အစိုးရ၏ ပညာရေးဆိုင်ရာကြီးမားသည့်အခြားလုပ်ဆောင်မှုတစ်ရပ်မှာ စာသင်ကျောင်းပေါင်း ၆၀,၀၀၀ တွင် အင်တာနက်တပ်ဆင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစီမံကိန်းအတွက် သဘောတူညီချက်မှာလည်း လဲလှယ်မှု (swap) တစ်ခု၏ ရလဒ်တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ တရားဝင် ရောင်းဝယ်လည်ပတ်ခွင့်ရထားသောအော်ပရေတာများသည် အများပြည်သူသုံးတယ်လီဖုန်းများထောက်ပံ့ ပေးရန် “universal access fund” ဟုခေါ်သော ငွေကြေးရန်ပုံငွေတစ်ရပ်ကို အသုံးပြုပေးရမည်ဟူသည့် ကန်ထရိုက်စာချုပ်ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူလိုက်နာမှု (obligation) ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် မိုဘိုင်းဖုန်းများကို ပိုမိုလူကြိုက်များလာသော ခေတ်ကြီးထဲတွင် ယင်းကဲ့သို့ အစိုးရ၏ဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများကို လူအများက သိပ်မလိုအပ်တော့ချေ။ ယင်းအစား ရန်ပုံငွေများကိုအသုံးပြု၍ နိုင်ငံတွင်းရှိကျောင်းတိုင်းတွင် အင်တာနက် တပ်ဆင်ပေးရန် ကုမ္ပဏီများက သဘောတူခဲ့ကြလေသည်။

သို့သော် အကြီးမားဆုံးစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ဤကဲ့သို့ဆုံးဖြတ်ခြင်းများအပေါ် ဆန်းစစ်သုံးသပ်နိုင်ရန် ရှင်းလင်းမြင်သာသည့် သက်သေသားမရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အချို့သော အသေးစားသုတေသန အနည်းငယ်ကသာ ICT နည်းပညာများ၏ ပညာရေး အကျိုးရလဒ်အပေါ် အပြုသဘောဆောင်သည့် သက်ရောက်မှုများကို

ထုတ်နုတ်ပြသနိုင်ခဲ့ပြီး အခြားလေ့လာမှုများ၌ကား သင်ကြားရေးအပေါ်တွင် အကျိုး သက်ရောက်မှုမရှိသလောက်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ပညာရေးဌာနများသည် လုပ်ငန်းခွင်လိုအပ်ချက်များကိုပြည့်မီစေရန် အခြေခံကွန်ပျူတာတတ်ကျွမ်းမှုနှင့် လိုအပ်သည့်ကျွမ်းကျင်မှုများကို လူအများအားလေ့ကျင့် သင်တန်းပေးရာတွင် အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်ပါသည်။ သမားရိုးကျအ စိုးရဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုဖြစ်သည့် ဆက်သွယ်ရေးနေရာဌာန (telecentre) သည်လည်း တစ်ဦးချင်းမိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုမှုများကြောင့် အကယ်၍ နောက်တန်းသို့ ရောက်ရှိ သွားလျှင်တောင်မှ ကျွမ်းကျင်မှုအများအပြားအတွက်မူ အရေးပါသောသင်တန်းနေရာတစ်ခု ဆက်လက်ဖြစ်နေ ပါသည်။

ICT ကဏ္ဍသည် အစိုးရ၏ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ၎င်း၏အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ကြသည်။ အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံနှင့် ဘရာဇီးနိုင်ငံတို့တွင် အမ ဉ္ဇးပြည်သူပိုင်အော်ပရေတာအသစ်များအား ပင်မကျောရိုးကွန်ယက် (backbone net- works) များအား ဖြန့်ကျက်ချထားပေးနှင့်လည်ပတ်ပေးရန် တည်ထောင်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဒေသဆိုင်ရာ ပြည်တွင်းအော်ပရေတာများအား လက်ကား ဆက်သွယ်ခွင့် (wholesale connectivity) ချပေးလိုက်ရာ ဝန်ဆောင်မှုအားအနည်းဆုံးအရပ်ဒေသအတွင်း နေထိုင်သူပြည်သူများအား တစ်စုံတစ်ရာအကျိုးရှိစေတတ်ပါသည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်မှုများသည် ဘရာဇီး နိုင်ငံ၌ ၂၀၁၀ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း အင်တာနက်ဝန်ဆောင်မှုများတွင် ၄၅ ရာခိုင်နှုန်းမျှ ဈေးနှုန်းကျဆင်း သွားခြင်းအတွက် အထောက်အကူပြုသည့်အရာတစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ အာဖရိကနိုင်ငံများသည် ၎င်းတို့၏ အားနည်းနေသော အင်တာနက်ကွန် ယက်ချိတ်ဆက်သွယ်တန်းနိုင်မှုအတွက် ယူဂန္ဓာတွင် လုပ်ကိုင်နေသော ဟာဝေး (Hua- wei) ကုမ္ပဏီကဲ့သို့ပင် ဆက်စပ်ပစ္စည်းကိရိယာများ ထုတ်လုပ်ရောင်းချ သည့်ကုမ္ပဏီများနှင့် ကွန်ယက်များတည်ဆောက်ပေးရန် ကာလရှည်သဘောတူစာချုပ်များချုပ်ဆိုခြင်းဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့ရသည်။

အစိုးရ၏အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာငွေကြေးသုံးစွဲမှုများသည် အချို့သောတရားစီရင်ရေးအ ပိုင်းများ အတွက် အသုံးကျစေသော်လည်း ကိစ္စရပ်အတော်များများတွင် နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အစိုးရအရာရှိ ပျူရီကရက်များသည် ယင်းကဏ္ဍအတွက် ထိရောက်သောအခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု ပျက်ကွက်နေကြသည်။ ဥပမာ အာဖရိကနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင်ဆိုလျှင် အစိုးရဌာနတစ်ခုသည် ပုဂ္ဂလိက အော်ပရေတာများ သို့ လက်ကားအင်တာနက်ချိတ်ဆက်မှုကိုရောင်းချရန် ၎င်း၏အစီအစဉ်မှာ အလွန်ပင် အချိန်ကြာညောင်းနေခဲ့ပြီး ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများသည် လိုအပ်နေသောအခြေခံအဆောက်အအုံအားသုံးနှစ်အတွင်း၎င်းတို့ဘာသာတည်ဆောက်ခဲ့ရသည်။ အဆိုပါအချိန်ကာလမှာ ကြိုးမဲ့ဆက်သွယ်နိုင်မှု (wireless capacity) အား လိုအပ်ချက်ကြီးထွား နေခြင်းနှင့်အတူ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍအတွင်း အပြောင်းအလဲများအရ အရေးကြီးသည့် နှစ်များဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့ဘာသာ ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခြင်း

မှာအကောင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်း သဘောပေါက်ခဲ့ကြသည်။

ICT သုံးစွဲမှုဖြင့်တင်ရန်အတွက် အစိုးရများလုပ်ဆောင်နိုင်သည့်အကောင်းဆုံးအရာမှာ လမ်းပေါ်မှဖယ်ပေး လိုက်ရန်ဖြစ်သည်ဟု လူအတော်များများက ခံစားမိကြသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် သတင်းအချက်အလက်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာနယ်ပယ်အတွင်း အောင်မြင်ခဲ့ရာ အဓိကအားဖြင့် အစိုးရမှ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု မရှိခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ တီထွင်ဆန်းသစ်မှုဆိုသည်မှာ မကြာခဏဆိုသလို ဖြေလျှော့ခွဲဝေမှုပြုလုပ် ထားသည့် (de-centralized) နည်းလမ်းများနှင့်အတူ ပေါ်ပေါက်တတ်ပြီး အစိုးရ ကဲ့သို့သော ဗဟိုအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုထံမှ စတင်ထွက်ပေါ်လာသည့် သို့မဟုတ် အထက်မှအောက်သို့ (top-down) ဆင်းသက်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် မဟုတ်ကြပေ။ အစိုးရများသည် ဖြေလျှော့ခွဲဝေမှုပြုလုပ်ခံထားရသည့် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများ (decentralized innovation) ပေါ်ပေါက်နိုင်ရေး သေချာအောင်ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေသည်။ ၎င်းတို့သည် လုပ်ငန်းသစ်များအား စောင့်ရှောက်ကူညီပေးသည့်အဖွဲ့အစည်း (incubator) များဖန်တီးခြင်း၊ ဦးဆောင်တီထွင် လုပ်ကိုင်သူများ အကြားအပြန်အလှန်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုတည်တံ့စေခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား လာရောက်လုပ်ကိုင်ကြရန် တိုက်တွန်းခြင်းများဖြင့် ကူညီအားပေးမှုများ ပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။

လမ်းပေါ်မှဖယ်ပေးခြင်း (getting out of the way) ဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦးချင်း၏ဖုန်းခေါ်ဆိုမှုများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဖြင့် ဆင်းရဲသားများကိုဈေးကွက်အတွင်းမှ ထွက်သွားစေသည့် ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်မထားခြင်း ဟုလည်း ဆိုလိုပါသည်။ ထို့အပြင် ဖိမ်ခံစွည်းတစ်ခုသဖွယ်မဟုတ်ဘဲ လူများအတွက်အခြေခံကျကျ အရေးပါသည့်အရာအဖြစ် ဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအား အမျိုးအစားခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးခြင်းဟု ဆိုလိုပါသည်။ ဖုန်းဆက်သွယ်မှုများအပေါ်အခွန်ကောက်ခံခြင်းမရှိဘဲ ကျေးလက်မှဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအား မည်သို့ဆက်လက်ငွေကြေးထောက်ပံ့နိုင်ကြောင်း သင်ခန်းစာကောင်းတစ်ခုကို ဘူတန်နိုင်ငံမှပေးနိုင်ပါသည်။ ဘူတန်အစိုးရသည် ဒုတိယမြောက်မိုဘိုင်းလ်စင်တစ်ခုအတွက် လေလံတင်ပွဲပြုလုပ်ခဲ့၍ ရရှိလာသည့် များပြားလှသောရောင်းချငွေအား မည်သည့်အော်ပရေတာတစ်ဦးကမှ ဝန်ဆောင်မှုပေးထားခြင်းမရှိသည့် ပြည်သူများ ဝန်ဆောင်မှုရရှိစေရန် ပြန်လည်သုံးစွဲခဲ့သည်။

အစိုးရများအနေဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုအပေါ် လူအများနှစ်သက်မှု သို့မဟုတ် နည်းပညာဆိုင်ရာဆန်းသစ် ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု၏ကြီးထွားနိုင်မှုအားခန့်မှန်းရာတွင် ညံ့ဖျင်းတတ်သည့်မှတ်တမ်းများရှိပုံရသဖြင့် ၎င်းတို့သည် အလွန်အကျွံဟောကိန်းထုတ်မှုများ ရှောင်ရှားသင့်ပါသည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းဝန်ဆောင်မှုများ စတင်လုပ်ဆောင်သည့် အစောပိုင်းကာလများတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှအစိုးရများစွာမှာ ဆင်းရဲသားများအတွက် လိုင်းဖုန်းဆက်သွယ်မှုကို ဈေးနှုန်းသက်သာစေခဲ့ပြီး အထွေထွေဝန်ဆောင်မှု မှရရှိသောအခကြေးငွေ (universal service fees) များကို ကျေးလက်ဒေသများအတွင်း ဖုန်းလိုင်းများ တပ်ဆင်ခြင်းတွင် အသုံးပြုခဲ့ကြချိန် မိုဘိုင်းဝန်ဆောင်မှုမှာ ချမ်းသာသောသူများအတွက်ဟု ရှုမြင်ခဲ့ကြပါသည်။

သို့သော် ယင်းကဲ့သို့ တပ်ဆင်မှုအစီအစဉ်များသည်လည်း အိပ့်အိပ့်ခြေလှမ်းများနှင့်သာ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ ထိုအခိုက် မိဘိုင်းဖုန်းလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ပစ္စည်း များအား ကဏ္ဍအားလုံးအတွက်ရည်ရွယ်ခဲ့ပြီး အလင်း၏အမြန်နှုန်းဖြင့် တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။

အင်တာနက်သည် အညမညအပြန်အလှန်မှီခိုမှုစနစ်လိုအပ်သည် (The Internet needs an ecosystem)

အင်တာနက်အသုံးပြုရာတွင် အသံဖြင့်ဖုန်းဆက်သွယ်မှု (voice telephony) ပြုလိုသူများအနေဖြင့် မည်သို့ ခေါ်ဆိုရမည်၊ မည်သို့လက်ခံပြောကြားရမည်ကိုသင်ကြားရမည်ဖြစ်ပြီး တတ်ကျွမ်းနားလည်မှု (literacy) နှင့် ကွန်ပျူတာဆိုင်ရာ ရှုပ်ထွေးသောကြားခံဆက်သွယ်မှုနည်းစနစ် (complex interface) များအား လမ်းညွှန် နိုင်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ Interfaces စနစ်များသည် အစဉ်အလာရေးကျသည့်ကွန်ပျူတာများကနေ တက်ဘလက် (tablet) များနှင့် စမတ်ဖုန်း (smartphones) များအထိ အသွင်ပြောင်းဆန်းသစ်လာမှုနှင့်အတူ များစွာပို၍ ရိုးရှင်းလာခဲ့သည်။ အနာဂတ်တွင် အသံအသိအမှတ်ပြုစနစ် (voice recognition) သည် ပို၍ တောင်ပင် ရိုးရှင်းလာဖွယ်ရှိလေသည်။ ထို့ကြောင့် အင်တာနက်လက်ခံအသုံးပြုမှုသည် လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများရရှိသုံးစွဲနိုင်သည့် အသုံးပြုသူများအပြင် အရေးအကြီး ဆုံး ဖြစ်သော အသုံးဝင်မှု (application) များနှင့် အသုံးပြုသူလိုလားသည့်အနှစ်သာရအခြေခံစနစ် (content) တို့ပါဝင်နေသော အညမညအပြန်အလှန်မှီခိုမှုစနစ်(ecosystem) တည်ရှိနေမှုအပေါ် မူတည်နေပါတော့သည်။

စိတ်ကျေနပ်မှုအနှစ်သာရအခြေခံစနစ်သည်သာပဓာန (Content is king)

အင်တာနက်အား ကျယ်ပြန့်မြန်ဆန်စွာအသုံးပြုနိုင်ခြင်းကို လူသား၏ဘဝနှင့်ဘက်ပေါင်းစုံမှ ထိတွေ့နေသည့် အညမညသဘောရှိသောဂေဟစနစ်တစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းသဖွယ် ရှုမြင်ပေးရမည်။ သို့သော်ယင်းအရာသည် ကလေးသူငယ်များအားပညာသင်ကြားပေးသည့်၊ လူများအားအလုပ်အကိုင်ပေးသည့်၊ လူထုအဖွဲ့စည်းများကို ဖြစ်တည်စေသည့် ပိုက်လိုင်းကြီးများနှင့် ကြိုးမဲ့ဆက်သွယ်ရေးကိရိယာများမဟုတ်ကြပါ။ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများမှာ စနစ်၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်မျှသာလျှင်ဖြစ်ပြီး ယင်းစနစ်တွင် လူကြိုက် များလှသည့် အင်တာနက်အခြေခံလုပ်ဆောင်နိုင်မှုများ (popular platforms) နှင့် အလွန်အရေးပါအသုံးဝင်မှု (vital application) ၊ ချို့ပြောရလျှင် စိတ်ကျေနပ်ဖွယ်ရာအနှစ်သာရရှိစေသည့်စနစ် (good content) တို့ပါဝင်နေသည်။ အင်တာနက်ကိုယ်၌ကပြောင်းလဲမှုကိုဖြစ်ပေါ်

စသည့်နည်းပညာမဟုတ်သော်လည်း ယင်းအား အသုံးပြုကာ လူတွေအလုပ်လုပ်နေကြသည်။ ICT နှင့်သက်ဆိုင်သည့်အစီအစဉ်များချမှတ်သော အစိုးရများအနေဖြင့် နည်းပညာ ထောက်ပံ့မှုထက် ကျော်လွန် ကာ စဉ်းစားကြရမည်။ လူအများကြိုက်နှစ်သက်ကာ အသုံးဝင် အနှစ်သာရရှိသည့်စနစ်တစ်ခုကို လူအများ တီထွင်နိုင်ရန် အားပေးကူညီရမည်။ ထို့အပြင် လူများအားအင်တာနက်နှင့်ရင်းနှီးစေကာ အချင်းချင်း ချိတ်ဆက် ခိုင်မြဲစေသည့် ဖေ့စ်ဘုတ် (Facebook) နှင့် ယူကျူဘ် (YouTube) ကဲ့သို့သော လူကြိုက်များလှသည့် အင်တာနက်အခြေခံ လုပ်ဆောင်နိုင်မှုများကို ထိခိုက်စေနိုင်သော စရိတ်စကအနေအထား ပြောင်းလဲမှုများ ကိုလည်း အစိုးရများအနေဖြင့် ရှောင်လွှဲသင့်ပါသည်။

ဒေသများသည်ခြားနားကြသည်

(Regions differ)

ဤစာအုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်တစ်ရပ်မှာ ကမ္ဘာ့ဒေသအသီးသီးမှအကောင်းဆုံးသော လုပ်ပုံကိုင်ပုံများကို ထုတ်နုတ်ယူဆောင်ရန်ဖြစ်ကာ တစ်ကမ္ဘာလုံးနှင့်ချီသည့် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက် ပုံနည်းလမ်းများမှာမူ အမြဲတမ်းတော့အဖြေမဟုတ်တတ်ပေ။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကိစ္စရပ်များသည် ယဉ်ကျေးမှုအရ သီးသန့်ဆန် နေတတ်ပြီး ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း တစ်တိုင်းပြည်နှင့်တစ်တိုင်းပြည်၊ တစ်ဒေသနှင့်တစ်ဒေသ အကြား အလွန်ခြားနားစွာရှိနေနိုင်ပါသည်။ ကုန်ကျစရိတ်ကဲ့သို့သော အခြားအချက်များကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားရပေမည်။ တစ်နိုင်ငံတွင် အီလက်ထရောနစ်အခြေခံပညာရေး(e-education) နှင့် ကျန်းမာရေး (e-health) စီမံကိန်းများသည် အလွန်အားထားရဖွယ် ဖြေရှင်းချက်တစ်ခုဖြစ်နေနိုင်သော်လည်း အခြား နိုင်ငံ အတွက်မူ ကုန်ကျစရိတ် အလွန်ကြီးမားနေတတ်သည်။ အခြေအနေအားလုံးနှင့်ကိုက်ညီသည့် တစ်ခုတည်း သောမူဝါဒ (one-size-fits-all policy) သို့မဟုတ် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဟူသည် မရှိတတ်ပေ။ အခြားသူများ၏ အတွေ့အကြုံများမှ များစွာသင်ယူနိုင်ပြီး သို့သော် ကိစ္စရပ်များအားလုံးတွင် အကယ်၍ အောင်မြင်နိုင်မည် ဆိုပါက ဖြေရှင်းချက်များသည် ပြည်တွင်း/ဒေသ အခြေအနေများနှင့်ကိုက်ညီရပါမည်။

အပိုင်း (၅)

အနာဂတ်ကာလ

(The future)

ဆင်းရဲသားများ၏ဘဝတွင် အင်တာနက်နှင့် မိုဘိုင်းဖုန်းတို့၏ အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍကို ဤစာအုပ်မှ တစ်ဆင့် မြင်တွေ့ခဲ့ရရာ ICT နည်းပညာများသည် လူအများအား ၎င်းတို့၏အသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း သက်ဆိုင်အသိအမှတ်ပြုလိုစိတ် (sense of belonging) ကို မည်သို့ပေးနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း၊ ၎င်းတို့၏ အသိုင်းအဝိုင်းမှကျော်လွန်သွားသည့် သတင်းအချက်အလက်များကိုပေးအပ်နိုင်ကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့အား ပိုမို ကောင်းမွန်စွာနေထိုင်စေနိုင်သည့် ဝင်ငွေကောင်းကိုရရှိစေကြောင်းစသည်တို့ကို မြင်တွေ့ခဲ့ရပါသည်။ သို့သော် နည်းပညာသည် ဆင်းရဲသားများနှင့် ခွဲခြားပစ်ပယ်ခြင်းခံရသောလူအုပ်စုများအတွက် စီးပွားရေး ကောင်းစေသည့်မိတ်ဆွေမွန်ဖြစ်သော်လည်း ၎င်းသည် အဆိုပါအုပ်စုများ၏ အခွင့်အာဏာကို ဆုတ်ယုတ်စေသည့်ခြိမ်းခြောက်မှုလည်း ပြုလုပ်လျက်ရှိပါသည်။ ရလဒ်မှာကား ဤသို့ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းမှုတိုးတက်နေသည့် ကမ္ဘာကြီးအတွက် စိန်ခေါ်မှုအသစ်များနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအသစ်များအား မှန်မှန်ကြီးအကဲဖြတ်သုံးသပ်ရန်ပင် ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသည့်လှုပ်ရှားမှုက ကတိကဝတ်ပြုတတ်သည်

(The open movement offers promise)

မြောက်မြားစွာသော လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသည့်လှုပ်ရှားမှုများသည် အင်တာနက်ပေါ်တွင် ပြည်သူ့ဒီမိုကရေစီ (civil democracy) ကို တိုးတက်စေရုံသာမက သင်ကြားရေး၊ သိပ္ပံဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် လွတ်လပ်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်လည်း အခွင့်အလမ်းကောင်းများ တိုးတက်စေခဲ့သည်။ မဲပေးပိုင်ခွင့်ရုတ်သိမ်းခံရသော၊

အခြိမ်းခြောက်ခံနေရသောနှင့် ထိခိုက်နစ်နာလွယ်သောအုပ်စုများသည် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသည့် လှုပ်ရှားမှု၏ အမျိုးမျိုးသောတုပထားသည့်အသွင်များဖြင့် အခွင့်အလမ်းများအား ရှာဖွေတွေ့ရှိလိမ့်မည်ဟု လူများစွာကယုံကြည်ကြသည်။

- ပွင့်လင်းသောအစိုးရ (Open government) ဟူသည် ပို၍ထင်သာမြင်သာရှိပြီး ပို၍ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံလိုရသည့်အပြင် ပို၍လည်း တာဝန်ယူလိုစိတ်ရှိကြလေသည်။ ယင်းကိုထောက်ခံအားပေးသူများကကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနယ်ပယ်များတွင် ပို၍လွတ်လပ်စွာရယူနိုင်ပြီး ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သော အွန်လိုင်းဒေတာအချက်အလက်များအား တောင်းဆိုကြသည်။ အဆိုပါအချက်အလက်များကိုရယူနိုင်မှုသည် ပို၍အသိပေးဂရုပြုခြင်းခံရသော နိုင်ငံသားဘဝနှင့်အခွင့်အလမ်းများတိုးတက်မှုတို့ကို ဖြစ်လာစေနိုင်ရေး ကတိကဝတ် ပြုလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာ BudgIT ဆိုသည်မှာ နိုင်ဂျီးရီးယားမှ ကနဦးအဖွဲ့အစည်း (start-up) တစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ၏အစိုးရဘတ်ဂျက်နှင့်အများပြည်သူဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ အသေးစိတ်ဖြင့် စာတတ်မြောက်မှုအဆင့်အမျိုးမျိုးအလိုက် ပြန်လည်ပြောကြားပေးရန် လွတ်လပ်စွာ ရယူနိုင်သည့်ဘတ်ဂျက်အချက်အလက် (open budget data) များကိုအသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာအချက်အလက်များအပေါ် နိုင်ငံသားများ၏စိတ်ဝင်စားမှုကိုလှုံ့ဆော်ပေးရန်နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သောအုပ်ချုပ်ရေးဖြစ်လာစေရေး ဆွေးနွေးပွဲများစတင်ပြုလုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။
- လွတ်လပ်စွာသင်ယူခြင်း (Open learning) သည် ပညာရေးနှင့်ဆိုင်သောအရင်းအမြစ်များကို အင်တာနက်နှင့်ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်စွာဝေမျှသုံးစွဲပေးရန် တောင်းဆိုပါသည်။ ယခုအချိန်ထိဆိုလျှင် “Khan Academy” နှင့် MIT မှ “OpenCourseWare” ကဲ့သို့သော လုပ်ဆောင်ချက်များမှာ အလွန် အလွန်လူကြိုက်များနေကြောင်း သက်သေပြသခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် သန်းရာနှင့်ချီသော ပို့ချချက် များကို ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှ သန်းရာနှင့်ချီသောလူများထံ ပေးပို့ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။
- လွတ်လပ်သောသိပ္ပံပညာ (Open science) သည် အချက်အလက်နှင့်တွေ့ရှိချက်များအား မည်သူမဆို ပိုမိုရရှိနိုင်ပြီး အခမဲ့ပြန်လည်သုံးစွဲနိုင်ရေးထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့် သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာသုတေသနကို ပြုလုပ်ရန် ကြိုးစားနေပါသည်။ ၎င်းသည် သုတေသနအားမည်သို့ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟူသော ပွင့်လင်း မြင်သာမှုကိုလည်းအားပေးကာ သိပ္ပံပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကို အဆင်ပြေချောမွေ့ စေရန် အင်တာနက်အခြေပြုကိရိယာများ (Web-based tools) အသုံးပြုမှုကိုလည်း မြှင့်တင်လျက် ရှိသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် “Glaxy Zoo” ဟူသောစီမံကိန်းသည် လုပ်အားပေးကူညီသူ ၂၀၀,၀၀၀ ကျော်အား အွန်လိုင်းဓာတ်ပုံများကို စစ်ဆေးခြင်းမှတစ်ဆင့် ဂလက်စီများအားအမျိုးအစားခွဲခြားစေခဲ့ရာ သန်းပေါင်း ၁၅၀ ကျော်သော ဂလက်စီအမျိုးအစားအသစ်များကိုတွေ့ရှိလာစေခဲ့ပါသည်။

- လွတ်လပ်သောစီးပွားရေးပုံစံ (Open business model) များသည် အခမဲ့လွတ်လပ်စွာ ခွင့်ပြုလုပ်ကိုင် ခွင့်ပေးထားသည့် content များမှတစ်ဆင့် စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ကိုင်သူများအား ဝင်ငွေရရှိစေပါသည်။ ဥပမာတစ်ရပ်မှာ ဘရာဇီးနိုင်ငံ ဘဲလမ် (Belém) အရပ်မှ တပ်ခန့်ဘရက်ဂါ (technobrega) ဖြစ်ပြီး ယင်းမှအနုပညာရှင်များသည် အစဉ်အလာမူပိုင်ခွင့်များအားစွန့်လွှတ်ကာ ၎င်းတို့၏ ဂီတဖန်တီး အားထုတ်မှုများကို လမ်းပေါ်တွင်ဈေးရောင်းချသူများနှင့် လိုလိုလားလားအရောင်းအဝယ်ပြုလုပ် ကြပါသည်။ လမ်းပေါ်မှဈေးသည်များသည် ၎င်းတို့၏ဂီတအတွက်ဈေးကွက်ရှာပေးပြီး ဖြန့်ဖြူးမှုလည်း ပြုလုပ်ပေးကြရာ အနုပညာရှင်များအပေါ် လူသိများမှုတိုးပွားစေလေသည်။ ထို့နောက် နာမည်ကြီး လူကြိုက်များသည့်ကပွဲပါတီများကဲ့သို့ အခကြေးငွေရရှိသည့် ပွဲလမ်းသဘင်များကြောင့် ဝင်ငွေ အမြောက်အမြား ရရှိလာကြသည်။

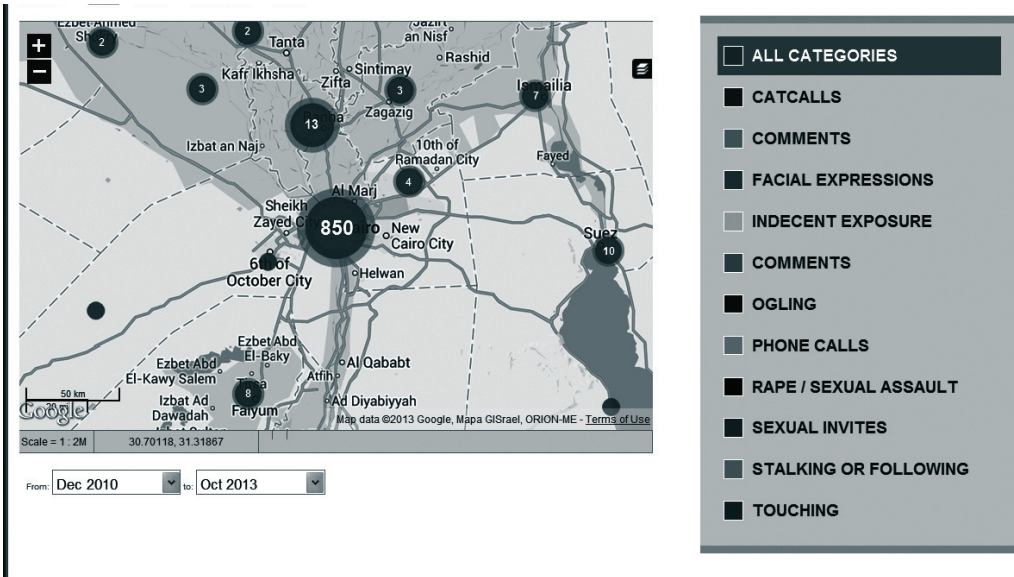
လူအများအားစုစည်းလုပ်ကိုင်စေခြင်း

(Harnessing the crowd)

လူအများအခြေပြုအချက်အလက်စုစည်းခြင်း (crowdsourcing) ဆိုသည်မှာ ရေရာစွာသတ်မှတ်မထားသော ကြီးမားသည့်လူအုပ်စု သို့မဟုတ် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများသို့ လုပ်ငန်းတာဝန်များ (tasks) ပေးအပ်လုပ်ကိုင် စေခြင်းဖြစ်ပြီး စိတ်ဝင်တစားစွန့်စားလုပ်ကိုင်သူများနှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအကြားတွင် ခေတ်စားကာ ၎င်းတို့အနေဖြင့်လည်း အကူအညီပေးနိုင်သည့် မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူများအား ပို၍ပို၍ ဖျောင်းဖျော့ဆိုနေရဆဲ ဖြစ်သည်။

အပ်ရှာဟီဒီ “Ushahidi” ကဲ့သို့သော အင်တာနက်အခြေခံလှုပ်ရှားမှု (platform) များသည် လူသားချင်းစာနာမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကြပ်အတည်းများ၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများသို့မဟုတ် ရွေးကောက်ပွဲ လိမ်ညာမှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် တုံ့ပြန်မှုသဘောထားများကို ပွင့်လင်းရိုးသားစွာဖုန်းဆက်ခြင်း၊ တွေ့ဆုံခြင်း များဖြင့် မည်သို့တိုးဖောက်ရယူနိုင်ကြောင်း သိရှိစေခဲ့ပါသည်။ ကင်ညာနိုင်ငံတွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲ (post election) ပြီးဆုံးသွားပြီးနောက်ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားရာနေရာများနှင့်ပတ်သက်၍ မြေပုံထုတ်အစီရင်ခံစာ (map report) များအထောက်အကူရစေရန် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်ထားသော Ushahidi သည် စာသားမက်ဆေ့ချ် ၊ အီးမေးလ်နှင့်အင်တာနက်တို့မှတစ်ဆင့်ပြန့်ကျဲစွာ ရှိနေကြသည့်အချက်အလက် များအား မည်သူ့ကိုမဆိုစုစည်းခွင့်ပြု၍ တစ်ဖန်ပြန်ပြီး ဖြစ်စဉ်ပြမျဉ်းလိုင်း (timeline) (သို့မဟုတ်) မြေပုံကဲ့သို့သော အမြင်အာရုံအထောက်အကူပြုပုံရိပ် (visual image) အသွင်သို့ပြောင်းလဲခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့ကို ထုတ်ဝေပေးသည့်အချိန်သို့ရောက်ရှိသည့်အခါ မည်သူမဆိုလက်လှမ်းမီနိုင်သည့် ဤလှုပ်ရှားမှုအချက်အလက် (open-source platform) များကိုလက်ခံခဲ့ကြပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းလုံးမှ ပြဿနာပေါင်းစုံများတွင် အကြိမ်ပေါင်း ၁၂,၀၀၀ ကျော်အောင် ဖြန့်ဝေအသုံးပြုခဲ့ကြရာ ဆီး

ရီးယားနိုင်ငံအတွင်းဖြစ်ပွားနေသည့် အကြမ်းဖက်မှုများအား ခြေရာခံမှတ်တမ်းတင်ခြင်း အပါအဝင်ပင်ဖြစ်သည်။ (ပုံ - ၈ တွင်ရှုပါ)

ပုံ - ၈ ။ “Ushahidi” မှတစ်ဆင့် ဆီးရီးယားနိုင်ငံအတွင်းမှအကြမ်းဖက်မှုများအားခြေရာခံမှတ်တမ်းတင်ခြင်း

နောက်ထပ်လူသိများလှသည့် အင်တာနက်အခြေခံကာ လူအများအခြေပြုအချက်အလက်စုစုဆောင်းခြင်းအား ဘာသာပြန်ဆိုမှုများနှင့် စစ်တမ်းများအတွက် ဒီဇိုင်းဆင်ရေးဆွဲထားကြသည်။ ဂျာနာ (Jana) သည် စာသား များပြားလွန်းသည့်စီမံကိန်းများကို ကုမ္ပဏီများပိုင်းခြားခွဲဝေပေးနိုင်ရန်အကူအညီပေးရာ ပါဝင်သည့်အပိုင်းများ၊ အခန်းများကို ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ မိုဘိုင်းဖုန်းပိုင်ဆိုင်သူများထံသို့ ပေးပို့ကာ အခကြေးငွေ အနည်းငယ်ဖြင့် ဘာသာပြန်အလုပ်အပ်နှံ (outsourcing) တတ်ကြသည်။

မိုဘိုင်းဖုန်းသည် အချက်အလက်ကောက်ယူရာတွင်အရေးပါသည့် ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်လာပြီး အာရုံခံနည်းပညာ (sensor technology) နှင့် တွဲဖက်အသုံးပြုလိုက်သောအခါ ရှုထောင့်အနေအထားတစ်ရပ် ထပ်ပေါင်း ထည့်လိုက်သလို ဖြစ်လာသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂါနာနိုင်ငံရှိစီမံကိန်းတစ်ခုမှာအနာဂတ်ကာလသိပ္ပံနည်းကျအချက်အလက်ကောက်ယူမှုအတွက် စံပြပုံစံတစ်ရပ် ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ယင်းစီမံကိန်းအရ ဂါနာနိုင်ငံ၏ မြို့တော် “အပ်ကာရာ” မှ တက်စီမောင်းသူများ၏ မိုဘိုင်းဖုန်းတွင် အာရုံခံကိရိယာများ တပ်ဆင်ပေးလိုက်ရာ ၎င်းကိရိယာမှ အချိန်နှင့်တစ်ပြေးညီတိုင်းထွာရရှိသည့် ကာဗွန်ပါဝင်မှုအဆင့်များအား ပြန်လည်လွှင့်ထုတ်ပေးသဖြင့် နောက်ပိုင်းတွင် ယင်းအတွက်မြေပုံတစ်ခုထုတ်လာနိုင်လေသည်။ ရလဒ်အနေဖြင့်

မြန်မာ့စီမံကိန်း တာဝန်ရှိသူများသည် မြို့တော်အတွင်း မည်သည့်အချိန်တွင် မည်သည့်နေရာ၌ လေထုညစ်ညမ်းမှု ထူထပ် များပြားနေကြောင်း သိရှိလာကြသည်။

ဖေ့စ်ဘုတ်နှင့်တွစ်တာတို့၏အကျိုးသက်ရောက်မှု

(The Facebook and Twitter effect)

"ပိုမိုစိတ်ချရတဲ့စာရင်းအင်းအချက်အလက်တွေကို ပိုပြီးထိရောက်အောင်အသုံးပြုနိုင်လေလေ
ပိုမိုကောင်းမွန်တဲ့ မူဝါဒနဲ့ ပိုမြင့်မားတဲ့ဖွံ့ဖြိုးရေးရလဒ်တွေရရှိလာမှာပဲ"

- ခရစ္စတိုဖာစကော့ / လန်ဒန်စီးပွားရေးပညာကျောင်း (၂၀၀၅၊ ဇန်နဝါရီ)

အပိုင်း (၃) တွင် အကြံပြုခဲ့သည့်အတိုင်း ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာမှ လူများစွာအတွက် တစ်ခုတည်းသော တူညီသည့် အရာမှာ အင်တာနက်နှင့် လူမှုဆက်သွယ်ရေးမီဒီယာပင်ဖြစ်သည်။ ဖေ့စ်ဘုတ်သုံးစွဲနေသူအရေအတွက်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများထက် ပိုမိုများပြားပါသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပဲရစ်မြို့အခြေစိုက် သုတေသနအဖွဲ့ Semiocast ၏ ပြောကြားချက်အရ တွစ်တာအသုံးပြုမှုအများဆုံးမြို့ ဖြစ်သောကြောင့် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံဂျာကာ တာမြို့တော်မှာ တွစ်တာ၏နိုင်ငံတကာမြို့တော် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် လူမှုဆက်သွယ်ရေးမီဒီယာ (social media) ၏အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ ငြင်းခုံမှုပေါင်းများစွာ ရှိနေကြရာ ဒီမိုကရေစီအသွင်ပြောင်းခြင်း (democratization) ကိုနှိုးဆွခြင်းနှင့် အောက်ခြေလူထုဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေး (community development) ကိုအထောက်အကူပြုခြင်းတို့တွင် social media များ၏ အခန်းကဏ္ဍအပေါ် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အကောင်းမြင်မှုပုံစံ (quasi-euphoric optimism) မှသည် ပျင်းရိ အချိန်ဖြုန်းခြင်းနှင့် ပေါ့ပေါ့ တန်တန်စကားများပြောဆိုနေမှုများကို အားပေးရာရောက်သည့် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကြောင့် ချက်ချင်းအလုပ်မှထုတ်ပယ်ခံရနိုင်ကြောင်း စသည်တို့အထိ တွေ့မြင်နေရသည်။ မကြာခဏဖြစ်နေကျအတိုင်းပင် အမှန်တရားဆိုသည်မှာ ဘက်နှစ်ဘက်အကြား တစ်နေရာရာတွင်သာရှိနေမည် ဖြစ်သည်။

ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းမှုတိုးတက်နေသည့်ကမ္ဘာကြီးအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုများ

(Threats in an increasingly networked world)

ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာခေတ်သည် ကမ္ဘာတစ်လွှားအခွင့်အလမ်းပေါင်းများစွာကို ကျိန်းသေဖန်တီးပေးခဲ့သော်လည်း ယင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ ပြဿနာများကို ပို၍ဆိုးဝါးစေနိုင်မလားဟူသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုလည်း မြင့်တက်လျက်ရှိသည်။

ခွဲခြားဖယ်ထုတ်သည့်ပုံစံသစ်များ

(New forms of exclusion)

ရှေ့ပိုင်းအခန်းများတွင် ကျွန်ုပ်တို့မြင်တွေ့ခဲ့သည့်အတိုင်း လူမှုရေးဝန်ဆောင်မှုများအား အသုံးပြုမှုမှသည် ပြိုင်ဆိုင်မှုအကျိုးကျေးဇူးအားရရှိသည်အထိ နေ့စဉ်လုပ်ငန်းဆောင်တာများတွင် ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာဆိုင်ရာတတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်မှုပို၍လိုအပ်လာသည်။ အင်တာနက်နှင့်မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုနိုင်သူများမှာ ဤအကျိုးကျေးဇူးများရရှိခံစားခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ဒီဂျစ်တယ်ကမ္ဘာအတွင်း အစဉ်အလာအတိုင်းပင် အရေးပါအရာသွင်းခြင်းမခံရသည့် အမျိုးသမီးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အို မသန်စွမ်းသူများ (the disabled) များသည် ဖယ်ထုတ်ခံရမည့်အန္တရာယ်နှင့် အများဆုံးရင်ဆိုင်နေရသည်။

အဖျက်သဘောဆောင်သောတီထွင်ဖန်တီးမှု၊ ဆန်းသစ်ပြောင်းလဲမှုနှင့် အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်

(Creative destruction, innovation, and intellectual property)

အင်တာနက်သည် အချို့သောအရာဝတ္ထုများ၏ အဆုံးမရှိသော ပြန်လည်ထုတ်ပေးနိုင်မှုအရည်အသွေး (reproduction) ကို ကုန်ကျစရိတ်နည်းနည်း သို့မဟုတ် ကုန်ကျစရိတ်မရှိစေပဲ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ တေးဂီတ၊ စာအုပ်ရေးသားထုတ်ဝေခြင်းနှင့်ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးခြင်းကဲ့သို့ တီထွင်ဖန်တီးမှုပါသည့် လုပ်ငန်းများမှာ ရလဒ်အဖြစ် အသွင်ပြောင်းလဲခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့ အသွင်ပြောင်းလဲမှုများ၏ လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာပုံစံကို ရိုက်ချက်များမှာမူ ပြည့်စုံစွာထွက်ပေါ်လာနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။ ဤလုပ်ငန်းများအတွင်း တီထွင်ဆန်းသစ်နိုင်သည့်၊ ငှားရမ်းအသုံးပြုနိုင်သည့်၊ ထို့အပြင် ဝင်ငွေရရှိစေနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများသည် ဒီဂျစ်တယ်မီဒီယာ ထွန်းကားလာမှုနှင့်အတူ တိုးပွားလာမည်လော သို့မဟုတ် လျော့နည်းသွားမည်လော....။

ဤကဲ့သို့ ပုံစံအခင်းအကျင်းသစ် (new paradigm) တွင် အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့် (intellectual property) သည် ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်သောစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအနေဖြင့် ကွန်ယက်ပုံစံဖွဲ့စည်းထားသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွင်း အမည်အားဖြင့် နည်းပညာနှင့်အသိဉာဏ်ပညာဗဟုသုတဟူသော အရေးအကြီးဆုံးပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်း (asset) ကို မည်သူကအသုံးပြုနိုင်၊ ထိန်းချုပ်နိုင်သည်ဟုသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ပေးသောကြောင့် အလွန်အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။ သမားရိုးကျ ထင်မြင်ယူဆချက်များအားလည်း မေးခွန်းထုတ်ရန်လိုအပ်နေရာ ဥပမာအားဖြင့် အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့်အား ပိုမို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုပိုမိုရရှိစေသည် သို့မဟုတ် မူပိုင်ခွင့်မှတ်ပုံတင် ထားသည့်အရေအတွက်သည် တီထွင်ဆန်းသစ်မှု နှုန်းအားဖော်ပြနေသည်စသည့် အချက်များဖြစ်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ဆက်နွှယ်မှုများမှာ ရှုပ်ထွေးတတ်ပြီး ကွန်ယက်ပုံစံဖွဲ့စည်း ထားသည့်နိုင်ငံများ၌မူ ပို၍ပင် ရှုပ်ထွေး တတ်လာပါသည်။

အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် စတင်တည်ထောင်မှု (establishment) ကို အလေးပေးတတ်ပါသည်။ ဂျိမ်းစ်ဘွိုင်း (James Boyle) ဆိုသူက ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများရှိ အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့်ရှိထားသူများအတွက် အကာအကွယ်ပေးမှုထဲတွင်ပါဝင်နေသည့် မွေးရာပါသူတော်ကောင်းယောင်ဆောင်တတ်မှု (inherent hypocrisy) ကို ထောက်ပြဝေဖန်ထားသည်။ ယနေ့ခေတ် အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်အား အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ကာကွယ်မှုများအတွက် မင်္ဂလာတရားတော်ကို ဟောကြားဆုံးမနေကြသည့်နိုင်ငံများမှာ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ကမူ စက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လမ်းကြောင်းအား လျှောက်လှမ်းခဲ့ရာတွင် လိုက်နာမှုမရှိခဲ့ကြောင်း ဂျိမ်းစ်ဘွိုင်းက တွေ့ရှိထားသည်။

နိုင်ငံပေါင်း ၄၁ နိုင်ငံက ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် “တုပပြုလုပ်မှုတိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ကုန်သွယ်ရေးသဘောတူညီချက်” (2011 Anti-Counterfeiting Trade Agreement) သည် အသိဉာဏ် ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်ပညာရှင်များအကြား တီထွင်ဖန်တီးသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့်စားသုံးသူများ၏ အခွင့်အရေးများအကြား မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ဟန်ချက်ညီမှ ၂တမူရှိနိုင်ရမည်နှင့်ပတ်သက်၍ မေးခွန်းများဖြစ်လာစေခဲ့သည်။

အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများ၏ အဆင်ပြေပြောင်းလဲလွယ်မှု (flexibility) များ ၊ အထူးသဖြင့် ကြောင်းကျိုးညီညွတ်စွာအသုံးပြုမှုကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းခဲ့သော ကုန်သွယ်မှုပမာဏမှာ ခန့်မှန်းတန်ဖိုး အားဖြင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၄.၇ ထရီလီယံထိ ရှိခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဂူးဂဲလ် (Google) သည် မူပိုင်ခွင့်ပြုချက် (copyright permission) များအား စနစ်တကျရှာဖွေပေးရန်မလိုအပ်စေဘဲ ၎င်း၏ သုံးစွဲသူများအား content များရှာဖွေခွင့်ပြုထားခဲ့ရာ flexibility ရှိသော အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့် ဥပဒေများမှ အကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိနေပါသည်။ ဤကိန်းဂဏန်းအတိုင်းအတာပမာဏက တီထွင်ဖန်တီးသူ များ၏အခွင့်အရေးများနှင့်စားသုံးသူများ၏အခွင့်အရေးများအကြားဟန်ခ ၂က်ညီမျှတမှုအပေါ် သဘောပေါက်ရန် မည်မျှအထိအရေးကြီးနေကြောင်း ပြသနေပါသည်။

လက်တွေ့တွင်မူ အဆိုပါအခွင့်အရေးများမှာ ချမ်းသာသော နိုင်ငံများအတွက်သာအလွန်အာရုံစိုက်ပေးနေပြီး ကမ္ဘာတောင်ခြမ်းနှင့်မြောက်ခြမ်းအကြား ကြီးမားသည့် စီးပွားရေးကွာဟချက်ကို ဖြစ်ပေါ်စေလျက်ရှိသည်။

ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းထားသည့်အာဏာရှင်စနစ်နှင့် ဆိုက်ဘာစစ်ပွဲ

(Networked authoritarianism and cyber warfare)

နည်းပညာသည် နိုင်ငံသားများအားအခွင့်အာဏာစွမ်းအားမြှင့်တင် (empower) ပေးနိုင်သော်လည်း အာဏာပိုင်များအတွက်လည်း အခွင့်အာဏာစွမ်းအားရရှိနိုင်ကြရာ အထူးသဖြင့် အာဏာရှင်အစိုးရများ အုပ်စိုးရာနိုင်ငံများတွင်ဖြစ်သည်။ အချို့အာဏာရှင်နိုင်ငံများဆိုလျှင် နည်းပညာ၏အကျိုးကျေးဇူးများမှ အမြတ်ထုတ်ခြင်းကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာများဖြစ်ကြသည့် ဗီဒီယိုဖြင့်စုံစမ်း ထောက်လှမ်းခြင်း၊ လူတစ်ဦးအားသိပ္ပံနည်းကျသတ်မှတ်ဖော်ထုတ်သည့်ကိရိယာ biometric identity scanner များနှင့် ရေဒီယိုလွှင့်ထုတ်မှုလှိုင်းအားခွဲခြားဖော်ထုတ်သည့်အမှတ်သညာများစသည်တို့သည် အစိုးရများနှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ၏ စုံစမ်းထောက်လှမ်းနိုင်မှုစွမ်းရည်များနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ပူပန်မှုအသစ်များကို ဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့သည်။ စိစစ်ဖြတ်တောက်မှု (censorship) များကိုလည်း နည်းပညာဖြင့် အဆင်ပြေပြေ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ကြရာ ဆိုက်ဘာနည်းပညာနယ်ပယ် (cyber-space) တွင် ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုနေကြပြီး “တရုတ်၏မဟာမီးလျှံတံတိုင်း” (the great firewall of China) လုံခြုံရေးအကာအရံ စနစ်ကိုပင် ကောင်းကောင်းမွန်မွန်ကျော်လွန်၍ ဆန့်ကျင်သွားခဲ့လေတော့သည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲကမ္ဘာတွင် အာဏာရှင်များသည် လူအများတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်သွယ်ရာတွင်အသုံးပြုသော ပစ္စည်းကိရိယာများမှ အမြတ်ထုတ်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ အီရန်အစိုးရသည် မိုဘိုင်းဖုန်းများမှတစ်ဆင့် social media site များသို့ပေးပို့ထားသည့် အချက်အလက်များအားဖမ်းယူထိန်းသိမ်း၍ ဆန္ဒပြသူများအပေါ် နှိမ်နင်းခဲ့လေသည်။ အာရပ်နွေဦးအုံကြွမှုအားမီးထိုးပေးခဲ့ သည့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းနှင့် ၂၀၁၁ အစောပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော တူနီးရှားအရေးအခင်းတွင်လည်း လူပြောသူပြောအရ တူနီးရှားအစိုးရသည် ဆန္ဒပြသမားများ သတိလက်လွတ်ဖြင့် ဝင်ရောက်သုံးစွဲခဲ့ပါက ဖော်ထုတ်သိရှိနိုင်ရန် ဖေ့စ်ဘုတ်၊ တွစ်တာနှင့် ဂျီမေးလ်ဆိုက်အတုများပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ကွန်ပျူတာများအနေဖြင့် များပြားလှစွာသော ဒေတာအချက်အလက်များအား သိမ်းဆည်းထားနိုင်သော အခါသမယကြီးဖြစ်ပြီး ဗီဒီယိုဖြင့်စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်း၊ လူတစ်ဦးအားသိပ္ပံနည်းကျသတ်မှတ်ဖော်ထုတ် သည့်ကိရိယာ biometric identity scanner များအသုံးပြုမှုပေါများလာသည့်အခိုက် နိုင်ငံသားများအပေါ် အစိုးရများနှင့် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ၏ စုံစမ်းထောက်လှမ်းနိုင်မှုစွမ်းရည်များသည် တိုးပွားနေသော စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထပ်မံ မြင့်တက်စေခဲ့ပါသည်။

ကုန်းတိုက်ပွဲ၊ ပင်လယ်ပြင်တိုက်ပွဲ၊ လေကြောင်းတိုက်ပွဲနှင့်အာကာသတိုက်ပွဲပြီးနောက် အင်တာနက်မှာ ပစ္စမမြောက်တိုက်ပွဲနယ်မြေတစ်ခုဖြစ်လာခဲ့ကြောင်း “အီကောနောမစ်” မဂ္ဂဇင်း (The Economist 2010) တွင် မှတ်ချက်ပြုခံရသည်။ ဤစစ်နယ်ဝန်းအသစ်မှ စစ်ဆင်ရေးများတွင် ရွေးကောက်ပွဲအားအချိန်ကိုက်ပိတ်ဆို့ခြင်း၊ ကွန်ပျူတာကွန်ယက်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ တက်ကြွသည့်မ ဂျိုးချစ်ဟက်ကာသူရဲကောင်းများ (hacktivists) ၊ ပစ်မှတ်ထားစုံစမ်းထောက်လှမ်းမှုများနှင့် လူတစ် ဦး၏အချက်အလက်များအားလျှို့ဝှက်ခိုးယူသည့်စနစ် social malware တို့ ပါဝင်ကြလေသည်။

ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်ခွင့်ကျဆုံးရှာပြီ

(Privacy is dead)

ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံများတွင်ပင်လျှင် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ အစိုးရ၏စိုးရိမ်ပူပန်မှုသည် ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှုအခွင့်အရေး များအား ကာကွယ်ပေးရခြင်းအပေါ် ပို၍ အားအင်ကုန်ခမ်းစေပါသည်။ ။ ဥပမာ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် လူတစ်ဦး၏ ရုပ်ပိုင်း၊အပြုအမူ ပိုင်းမှတစ်ဆင့် သတ်မှတ်ခွဲခြားသည့်စနစ် (biometric identification system) သည် အသက်၁၅ နှစ်အထက်ရှိသူအားလုံးကို ဓာတ်ပုံရိုက်ထားရန်၊ လက်ဓမ္မနှိပ်ယူထားရန်နှင့် မျက်ဝန်းအိမ်စကင်န် (iris scan) ဖတ်ထားရန်လိုအပ်နေပါသည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်မှုများအပြင် အခြားပုဂ္ဂိုလ်ရေးအချက်အလက် များကိုလည်း အမျိုးသားဒေတာအချက်အလက်ဘဏ် (na-tional database) ထဲသို့ အချက်အလက် သိမ်းဆည်းရန်အတွက် ထည့်သွင်းပေးရဦးမည်။ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်ခွင့်မှာ Facebook ကဲ့သို့သော ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကိုလည်းခံနေရရာ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းတို့သည် သုံးစွဲသူ တစ်ဦးချင်း၏အချက်အလက်များအား ကြော်ငြာများနှင့် အဖွဲ့အစည်း၏အခြားအကျိုးစီးပွား များအတွက် အသုံးပြုရန် ကြိုးပမ်းသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤခြိမ်းခြောက်မှုမှာ အထူးသဖြင့် ကွန်ပျူတာများအနေဖြင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများအားလုံးကို အမြဲတမ်းသိမ်းဆည်းထားနိုင်လာ သောအချိန်တွင် ပို၍ပြဿနာကြီးထွား လာပါသည်။

သတင်းအချက်အလက်နှင့်ကွန်ယက်များအစီအစဉ် (IDRC ၏ အခန်းကဏ္ဍ) Information and Networks program: IDRC's role

ဖွံ့ဖြိုးရေးတွင် ICT နည်းပညာများ၏ အနာဂတ်အခန်းကဏ္ဍများအတွက်အရေးပါသည်ဟု ထင်မှတ်ရသည့် များစွာသောအလားအလာများကို ဤစာအုပ်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ဖော်ထုတ်ခဲ့ပြီးဖြစ် သည်။ ဤအလားအလာများ အနက်တစ်ခုမှာ မိုဘိုင်းဖုန်းများတစ်ဟုန်ထိုးကြီးထွားတိုးတက်လာ ခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းအနေဖြင့် ဒီဂျစ်တယ် ထိတွေ့အသုံးပြုနိုင်မှုအား စိန်ခေါ်မှုဆက်လက်နည်းပါးစေ မည်ဖြစ်ကာ လူအများအား သတင်းအချက်အလက် ရယူနိုင်ရန်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နည်းလမ်းအသစ်များအား ဖွင့်လှစ်ပေးနေဦးမည်ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း အချို့သောအုပ်စုများမှာမူ ဆက်လက်၍ ခွဲခြားဖယ်ကြဉ်ခံရဆဲဖြစ်သည်။ အာဖရိကတိုက်မှ ကျား/မဆိုင်ရာသုတေသနတစ်ခုဖြစ်သည့် Gender Research for African Community Empowerment network က အမျိုးသမီးများသည် ပေါ်ထွန်းလာသော ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းထားသည့်အသိုင်းအဝိုင်းများအတွင်း ၎င်းတို့ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သလောက်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိကြ၍ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာကောင်းနေသေးကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ မျက်နှာစာရှုထောင့်အားလုံးတွင် နည်းပညာမှာ ပို၍ပို၍ အရေးပါလာမှုနှင့်အတူ သတင်းအချက်အလက်ကွန်ယက်များအနေဖြင့် လူမှုစီးပွားရေးအရပါဝင်နိုင်မှု (socioeconomic inclusion) အပေါ် မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်နေသည်ကို ထပ်မံ၍များစွာလေ့လာသင်ယူရဦးမည်ဖြစ်သည်။

ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာတံခါးဖွင့်ထားပေးမှု၊ ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှု ၊ စိစစ်ဖြတ်တောက်မှုနှင့် အသိဉာဏ်ပညာ ဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်အားလုံးတို့မှာ အရေးကြီးသောမူဝါဒပိုင်းဆိုင်ရာပြဿနာများဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့သည် နည်းပညာ အသစ်နှင့်ကောင်းကျိုးကိုအလေးထားသည့် သုတေသန (merit serious research) များမှ ထွက်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ IDRC သည် ဤလိုအပ်ချက်အား ၎င်း၏ သတင်းအချက်အလက်နှင့်ကွန်ယက်များ အစီအစဉ်နှင့်အတူ တုံ့ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ဤအစီအစဉ်၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကမ္ဘာ့တောင်ခြမ်းနိုင်ငံများ၏ အလွန်အရေးပါသည့် ရှုထောင့်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ထောက်ပံ့ပေးရန်နှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်ပြီး အကျိုးရှိရှိအသုံးပြုနိုင်သည့် ဒီဂျစ်တယ် အခြေခံလွတ်လပ်ပွင့်လင်းသည့်အင်တာနက်မှလုပ်ဆောင်နိုင်မှုများကို အားပေးမြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။ အစီအစဉ် အနေဖြင့် အဓိကကျသည့်ဧရိယာကြီးသုံးခုအပေါ် အာရုံစိုက်ထား ပါသည်။

- ကွန်ယက်ဖွဲ့စည်းထားသောနည်းပညာများ၏တံခါးဖွင့်ပေးနိုင်မှုကို ထိန်းချုပ်အသုံးပြုခြင်း
- နိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးများကိုကာကွယ်ပေးခြင်း
- ခွဲခြားဖယ်ကြဉ်ခံရသည့်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများအား ဒီဂျစ်တယ်နည်းပညာများမှ အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရစေရန်ကူညီခြင်း

ယခုအခါ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးတွင် ဒီဂျစ်တယ်သတင်းအချက်အလက်များအား ရယူနိုင်သည်၊ ထုတ်လုပ်နိုင်သည်၊ အသုံးပြုနိုင်သည်၊ ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သည်တို့အပြင် ကုန်ကျစရိတ်အလွန်နည်းပါးစွာနှင့်လည်း ဝေမျှနိုင် လာကြသည်။ သတင်းအချက်အလက်များအား စုစည်းသည့်နည်းလမ်းသစ်များနှင့် ထုတ်လုပ်သည့်နည်းလမ်း သစ်များလည်းထွက်ပေါ်လာရာ အခမဲ့ မည်သူမဆိုရယူသုံးစွဲနိုင်သည့် ဆော့ဖ်ဝဲလ်များနှင့် ဝီကီပီးဒီးယား (Wikipedia) ကဲ့သို့ လူအများအခြေပြုအချက်အလက်စုစည်းခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်တတ်မှုဖြစ်စဉ်များမှာ တီထွင်ဖန်တီးတတ်သောစီးပွားရေးအဆောက်အအုံနှင့် သိပ္ပံပညာ၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်သင်ကြားရေးနယ်ပယ်အားလုံးတွင် ပျံ့နှံ့သွားခဲ့ပါသည်။ Ushahidi အသုံးပြုမှုများသည် နေရာပေါင်းများစွာတွင် သိသာထင်ရှားသောအကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိနေလေသည်။ ဥပမာ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ တွင် Cuidemos el Voto သည် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်း အတွင်း လိမ်ညာမသမာမှုများအား နိုင်ငံသားများကို အသိပေးနိုင်ခဲ့ရာ တရားဝင်စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပေါင်း

၃၃၄ မှုကို စစ်ဆေးစေနိုင်ခဲ့ပါသည်။

IDRC သည် လွတ်လပ်သောတံခါးဖွင့်ပေးထားမှုများတိုးပွားလာစေရန်၊ သတင်းအချက်အလက်များအား ပိုမိုကောင်းမွန်စိတ်ချရစေရန်နှင့် ICT ဆိုင်ရာသုတေသနများအား ပင်မလုပ်ငန်းစဉ်ရေစီးကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာစေရန်လုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ဤနယ်ပယ်အတွင်း အရေးပါသည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ဆက်လက် ကူညီပံ့ပိုးပေးသွားမည်ဖြစ်သည်။ မေးခွန်းများစွာ အားဖြေကြားပေးရန်လည်း ကျန်ရှိနေသေးရာ ဥပမာအားဖြင့်

- Khan Academy ကဲ့သို့သော တံခါးဖွင့်ပေးထားသည့်ပညာရေးဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များသည် သင်ကြားမှုအရည်အသွေးနှင့် ပညာရေးကိုလက်လှမ်းမီသင်ကြားနိုင်မှုတို့ တိုးတက်စေရန် အကူအညီ ပေးသလား။
- ဖွံ့ဖြိုးဆဲဒေသများရှိ စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ကိုင်တတ်သောစီးပွားရေးသမားများသည် ရှင်သန်တက်ကြွသော၊ အင်အားပြည့်ဝသော၊ အသိဉာဏ်ပညာအခြေပြု ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် လွတ်လပ်ပွင့်လင်းသောစီးပွားရေးပုံစံများအသုံးပြုမှုကို မည်သို့လုပ်ဆောင်နေကြ သနည်း။
- သုတေသနရလဒ်များနှင့် အချက်အလက်များအား လွတ်လပ်စွာရယူသုံးစွဲနိုင်မှုသည် သုတေသန ရလဒ်များအား ထုတ်နုတ်ခြင်း၊ ရယူခြင်းနှင့်အရည်အသွေးတို့ကို မည်သို့ပိုမိုကောင်းမွန်စေနိုင်သနည်း။
- နေရာအနှံ့တွေ့ရသော ဒီဂျစ်တယ်ပစ္စည်းများဖြစ်ကြသည့် မိုဘိုင်းဖုန်းများ၊ GPS ကိရိယာများ၊ အလိုအလျောက်ငွေထုတ်စက် ATM machine များနှင့် စုံစမ်းထောက်လှမ်းရေးကင်မရာများ ၊ အခြားပစ္စည်းများစသည်တို့မှစုစည်းရယူထားသည့် အချက်အလက်ရင်းမြစ်အသစ်များနှင့်အတူ တရားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းသူများသည် ပိုမိုများပြားလာသောလုံခြုံရေးဆိုင်ရာအခွင့်အလမ်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိကလွတ်လပ်မှု အားကာကွယ်ပေးမှုရှိသည့် စီးပွားရေးစွန့်စားရမှုများအကြား ဟန်ချက်ညီအောင် မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်နည်း။

ရှေ့ဆက်၍ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းမည့်အချိန်များအတွက် မေးခွန်းအနည်းငယ်မျှသာဖြစ်သည်။

ဝေါဟာရအတိုချို့စကားလုံးများခက်ဆစ်

ပိရမစ်အောက်ခြေအဆင့် (Bottom of the pyramid – BoP/BOP)

ဝင်ငွေရရှိမှုအတိုင်းအတာ (income bracket) အများဆုံးနှင့်အနည်းဆုံးကိုဖော်ညွှန်းလိုသည်။ အချို့သော သုတေသနပညာရှင်များက တစ်နေ့လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၂၅ ဒေါ်လာအောက်သာဝင်ငွေရရှိသူများကို ဆိုလိုချိန်တွင် အချို့ပညာရှင်များကမူ ၂.၅၀ အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် ပိုင်းဖြတ်ထားသည်

နည်းပညာကွာဟချက် (Digital divide)

သတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာကို လက်လှမ်းမီသူ (သို့) ပိုင်ဆိုင်သူနှင့် လက်လှမ်းမီသူ (သို့) ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိသူ (သို့) အနည်းငယ်သာပိုင်ဆိုင်သူတို့အကြားရှိနေသော လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကွာဟချက်

DIRSI - Diálogo Regional sobre la Sociedad de la Información

ICT မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့်ထိန်းသိမ်းကွပ်ကဲမှုများအပေါ် အလေးထားလေ့လာမှုပြုသည့် Diálogo Regional sobre Sociedad de la Información ဟုခေါ်သော လက်တင်အမေရိကရှိ သုတေသနကွန်ယက်အဖွဲ့အစည်း

ECLAC –

United Nations Economic Commission for Latin America and Caribbean လက်တင်အမေရိကနှင့်ကရစ်ဘီယံဒေသဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂစီးပွားရေးကော်မရှင်

ICT –

Information and communication technology သတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာ

ICT4D –

Information and communication technologies for development ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်နှင့်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများ။ နည်းပညာပိုင်း ပိုမိုထိတွေ့အသုံးပြုနိုင်ခြင်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများ၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမည်ဟု ယုံကြည်ကြသော ဖွံ့ဖြိုးရေးဘာသာရပ်နယ်ပယ်အတွင်း နည်းပညာနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးပြုလေ့လာကြသည့် ပညာရှင်များ (academics) နှင့် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ (Activists) များ၏ အထူးပြုဘာသာရပ်ခွဲတစ်ခု

ITU –

International Telecommunication Union အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဆက်သွယ်ရေးနှင့် ကြေးနန်းဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း

LIRNEasia –

Learning Initiatives on Reforms for Network Economies Asia အာရှနှင့်ပစိဖိတ်ဒေသတစ်လွှား ICT မူဝါဒများနှင့်ဥပဒေများဆိုင်ရာ လေ့လာမှုများပြုလုပ်သည့် လွတ်လပ် တက်ကြွသောပညာရှင်များအဖွဲ့ (Think Tank)

NSO -

National statistics office အမျိုးသားဗဟိုစာရင်းအင်းရုံး

OECD –

Organization for Economic Co-operation and Development စီးပွားရေး
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့

OSILAC –

Observatory for the Information Society in Latin America and the Caribbean လက်
တင်အမေရိကနှင့်ကရစ်ဘီယံဒေသအတွင်း သတင်းအချက်အလက်ဆိုင်ရာလူ့အဖွဲ့အစည်းအား
လေ့လာ စောင့်ကြည့်ရေးဌာန

PICTURE Africa –

Poverty and ICTs in Urban and Rural Eastern Africa အရှေ့အာဖရိက
ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြဒေသ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့်သတင်းအချက်အလက်ဆက်သွယ်ရေး
နည်းပညာများ။ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့်သတင်းအချက်အလက်ဆက်သွယ်ရေးနည်းပညာများအကြား
ဆက်စပ်မှုကို လေ့လာဆန်းစစ်လျက်ရှိသည့် သုတေသနစီမံကိန်းတစ်ခု

RIA –

Research ICT Africa ICT မူဝါဒများနှင့်ဥပဒေများအပေါ် သုတေသနများပြုလုပ်နေသည့်
တောင်အာဖရိကနိုင်ငံအခြေစိုက်ကွန်ရက် (Network)

SMS –

Short message service or texting သတင်းအချက်အလက်စာသားအတိုပေးပို့သည့်
ဝန်ဆောင်မှု (သို့) စာဖြင့်ရိုက်နှိပ်ပေးပို့ခြင်း

